

JESKYNĚ PŘEDKŮ

LOBSANG RAMPA

Předmluva

Toto je kniha o okultismu a síle člověka. Je to jednoduchá kniha. Tím je myšleno, že neobsahuje žádná cizí slova, žádný sanskrť ani žádný z mrtvých jazyků. Běžný čtenář chce totiž věci poznávat, a ne hádat smysl slov, kterým nerozumí ani průměrný spisovatel. Pokud autor svůj obor ovládá, může psát v klidu mateřštinou, aniž by maskoval nedostatek znalostí používáním cizích výrazů.

Příliš mnoho lidí upadá do osidel pověr. Zákony života jsou ale opravdu prosté. Vůbec není třeba oblékat je do mystických kultů nebo pseudonáboženství. Nikdo nepotřebuje ani „božská zjevení“. Jestliže o to usiluje, může taková zjevení zažít KAŽDÝ.

Žádné náboženství nevlastní „klíče k nebesům“ a nikdo nebude navěky zatracen za to, že vstoupil do chrámu v klobouku místo toho, aby si zul boty. Nad vchodem do tibetských lámaserií je psáno: „Tisíc mnichů — tisíc náboženství.“ A proto věřte, čemu chcete. Vede-li vás vaše víra k tomu, abyste s ostatními jednali tak, jak byste chtěli, aby se jednalo s vámi, pak až se ozve poslední zavolání - projdete.

Někteří tvrdí, že vyššího vědění lze dosáhnout pouze přikloněním se k tomu či onomu kultu, jemuž je také třeba se patřičně upsat i finančně. Zákony života ale hlásají: „Hledej a najdeš.“

Tato kniha je plodem dlouhého života, výcviku ve velkých tibetských lámaseriích i výsledkem sil, získaných věrným dodržováním Zákonů. Je to vědění, které učili už pradávni předkové a které je zapsáno v egyptských pyramidách, ve vysokých chrámech And i v největší pokladnici okultního vědění světa — v tibetských výšinách.

T. Lobsang Rampa

1. KAPITOLA

Večer byl příjemně teplý, vzhledem k ročnímu období až neobvykle. Lahodná vůně kadidla, stoupajícího zvolna v nehybném vzduchu, do nás vnášela pocit klidu. V dálce ve vznešené září zapadalo slunce za vysoké vrcholky Himaláje a barvilo krvavou červení sněhem oděné špičky hor, jakoby na výstrahu před krví, která v budoucnu smáčí Tibet.

K městu Lhasa se z obou vrcholů — Potaly i našeho Čokpori — prodlužovaly a pomalu plížily stíny. Napravo pod námi se ubírala opožděná karavana obchodníků z Indie k Pargo Kalingu neboli k Západní bráně. Poslední zbožní poutníci pospíchali v neobvyklém chvatu po okružní cestě Linkchor, jako kdyby se báli, že je zastihne sametová tma rychle se blížící noci. Kji Ču neboli Šťastná řeka, která vesele ubíhala nekonečnou cestou k moři, vrhala vzhůru jasné záblesky světla, jako by vzdávala počtu umírajícímu dni. Lhasa svítila zlatou září máslových lamp. Z nedaleké Potaly zazněla trouba ohlašující konec dne. Její tóny duněly a rozléhaly se údolím, odrážely se od povrchu skal a vracely se k nám s poněkud změněným zabarvením.

Díval jsem se na známou scenérii a hleděl směrem k Potale, kde blikaly stovky oken, když mnichové všech hodností šli za svými povinnostmi končícího dne. Na vrcholu obrovské budovy, u Zlatých hrobek, se v dálce rýsovala osamělá postava. Když poslední sluneční paprsky zapadly za pohoří, opět se ozvala trouba a zdola z chrámu se rozezněl hluboký zpěv. Poslední pablesky světla rychle mizely a současně s nimi se už na obloze

začínaly objevovat hvězdy jako klenoty vsazené do nachového pozadí. Meteor prošlehl oblohou a rozzářil se výbuchem poslední ohnivé nádhery, aby pak dopadl na Zem jako hrst kouřícího prachu.

„Krásná noc, Lobsangu!“ pronesl milovaný hlas. „Opravdu nádherná,“ odpověděl jsem a rychle jsem vstal, abych se lámovi Mingjuru Tundrupovi uklonil. Seděl u zdi a pokynul mi, abych si přisedl k němu. Ukázal nahoru ke hvězdám a zeptal se: „Uvědomuješ si, že lidé, ty i já, mohou vypadat stejně?“ Nechápatě jsem na něj hleděl. Jak bych se mohl podobat hvězdám na noční obloze? Láma byl hezký, urostlý muž, s ušlechtilé tvarovanou hlavou. V žádném případě ale nevypadal jako seskupení hvězd. Zasmál se mému užaslému výrazu: „Zas bereš všechno doslova, Lobsangu, jako obvykle. Chtěl jsem jen říct, že věci nejsou pokaždé tím, čím se zdají. Kdybys napsal Om, mani páme Hum! tak veliké, že by zaplnilo celé údolí Lhasy, lidé by to nedokázali přechíst, protože by to pro jejich vnímání bylo příliš veliké.“ Odmlčel se a podíval se na mě, aby se přesvědčil, že jeho

výklad sleduji. Pak pokračoval: „Podobně je tomu i s hvězdami. Jsou natolik rozptýleny, že nedokážeme určit, co ve skutečnosti utvářejí.“

Podíval jsem se na něj, jako by přišel o rozum. Hvězdy že něco utvářejí? Hvězdy jsou přece hvězdy a konec! Pak jsem si představil písmo tak veliké, že by zaplnilo celé údolí a pro svou velikost by nebylo čitelné. Vlídny hlas pokračoval: „Představ si, že se zmenšuješ a zmenšuješ, až se scvrkneš na velikost zrníčka písku. Jak bych ti potom připadal? A představ si, že bys byl ještě menší, tak malý, že by to zrnko písku bylo pro tebe velké jako svět. Co bys pak ze mě viděl?“ Odmlčel se a pronikavě se na mě zadíval. „No tak,“ zeptal se, „co bys viděl?“ Seděl jsem a civěl s otevřenými ústy jako ryba na suchu a s mozkiem ustrnulým nad takovou představou.

„Viděl bys, Lobsangu,“ dodal láma, „seskupení rozptýlených světů vznášejících se v temnotách. Pro svoji nepatrnost bys viděl molekuly mého těla jako oddělené světy s nesmírným prostorem mezi sebou. Viděl bys světy obíhající okolo jiných a viděl bys slunce, která by byla molekulami určitých psychických center, prostě viděl bys vesmír!“ V mozku mi zaskřípělo. Skoro bych odpřisáhl, že se mi svaly nad obočím křečovitě zachvěly námahou, jak jsem se snažil celý ten podivný a vzrušující výklad pochopit.

Můj učitel láma Mingjur Tundrup se naklonil dopředu a jemně mi pozvedl bradu. „Lobsangu,“ zasmál se, „tolik se namáháš mě sledovat, že z toho za chvíli začneš šilhat.“ Se smíchem se znovu narovnal a nechal mi trochu času, abych se jakž takž vzpamatoval. Potom opět promluvil: „Prohlédni si látku, z které máš ušité roucho. Sáhni si na ni!“ Udělal jsem to, ale když jsem se na svůj rozedraný oděv díval, připadal jsem si poněkud pošetile. Láma poznamenal: „Je to látka na dotek poměrně hladká. Nevidíš skrz ni. Představ si ale, že se na ni díváš skrz sklo, které ji zvětší desetkrát. Představ si silné prameny jačí vlny, každý desetkrát silnější než ty, které vidíš. Jimi by světlo procházelo. Ale zvětší je miliónkrát a můžeš skrze ně jezdit na koni, nebudou-li ovšem zase veliké natolik, že přes ně nepůjde jezdit!“

Teď už jsem pochopil, když mi to vysvětlil tímto způsobem. Seděl jsem, přemýšlel a příkyvoval hlavou, když láma poznamenal: „Tváříš se jak stará babka!“ „Pane,“ promluvil jsem konečně, „potom veškerý život představuje vlastně obrovský prostor posetý světy.“ „Tak jednoduché to není,“ odpověděl, „ale usad' se pohodlněji a já ti povím něco o Vědění, které jsme objevili v Jeskyni předků.“ „Jeskyně předků!“ zvolal jsem plný dychtivé zvědavosti. „O ní a o expedici jste mi chtěl vyprávět!“ „Ano, ano,“ uklidňoval mě, „povím ti o tom, ale nejdřív si řekneme, co kdysi představoval Člověk a Život pro naše předky v minulosti, v dobách

Atlantidy."

V nitru jsem byl mnohem zvědavější na Jeskyni předků, kterou objevila výprava vysokých lámů a která skrývala neuvěřitelné množství vědění a uměleckých i technických výtvorů z doby, kdy Země byla velice mladá. Znal jsem ale svého učitele natolik, abych věděl, že je zbytečné čekat na jeho vyprávění, dokud to sám neuzná za vhodné, což dosud neučinil. Nad námi svítily hvězdy v celé své nádheře, kterou řídký čistý vzduch Tibetu nijak nekalil. Světla chrámů a lámasení jedno po druhém zhasínala. Z dálky, nesené nočním vzduchem, se ozvalo žalostné zavytí psa a jako odpověď štěkot z vesnice Šö pod námi. Noc byla klidná, téměř nehybná a tvář Měsíce, který právě vyšel, nestínil ani mráček. Modlitební vlajky visely na stožárech splihle a jakoby bez života. Zpovzdálí k nám doléhal slabý klapot modlitebního mlýnku, jak jím nějaký zbožný mnich v zajetí pověry a nechápající Skutečnost točil v marné naději, že si tím zajistí přízeň bohů.

Láma, můj učitel, se při tom zvuku usmál a pravil: „Každému podle jeho víry, každému podle jeho potřeb. Příkrasy náboženského obřadu jsou mnohým oporou, a proto bychom neměli zatracovat ty, kteří ještě nedošli na Cestě tak daleko, aby mohli stát bez berlí. Povím ti, Lobsangu, o podstatě člověka."

Cítil jsem hluboké spříznění s tímto člověkem, který byl jediný, kdo mi kdy projevil vlídnost a lásku. Naslouchal jsem mu pozorně, abych dostal důvěře, kterou ve mě vkládal. S tímto předsevzetím jsem se tedy soustředil na vyprávění, ale to mě záhy strhlo natolik, že jsem naslouchal s neskryvaným vzrušením.

„Celý vesmír, vše, co je v něm živé i neživé, je utvářeno vibracemi. Dokonce i mohutný Himálaj," řekl láma, „je jen pouhou masou oddělených částic, které se navzájem nedotýkají. Svět - vesmír se skládá z nepatrných částic hmoty, kolem nichž obíhají jiné hmotné částice. Právě tak, jako naše Slunce má světy, které kolem něj obíhají, stále dodržují svou vzdálenost a nikdy se navzájem nedotknou, je všechno, co existuje, složeno z rotujících světů." Umlkl a zadíval se na mě, jako by uvažoval, jestli to všechno není nad moje chápání, ale sledoval jsem ho bez obtíží.

Pokračoval: „Duchové, které my jasnovidci vídáme v chrámu, jsou lidé, živí lidé, kteří opustili tento svět a dostali se do stavu, v němž jsou jejich molekuly tak řídké rozptýleny, že »duch« může procházet tou nejpevnější zdí, aniž by se jediné její molekuly dotkl." „Ctihodný učiteli," řekl jsem, „proč cítíme v těle brnění, když o nás zavadí duch?" „Každá molekula, každý sluneční a planetární systém jsou obklopeny elektrickým nábojem, který však není stejného druhu jako elektřina vyráběná člověkem pomocí

přístrojů, ale mnohem, mnohem jemnější. Je to elektřina, jaká se někdy v noci projevuje září na obloze. A zrovna tak jako Země vykazuje polární září, podobně má svoje polární světlo i ta nejnepatrnější částice hmoty. Duch procházející příliš blízko nám v auře vyvolá mírný výboj a tak pocítíme lehké zabrnění."

Kolem nás dál kráčela tichá noc, jejíž klid nenarušil ani závan větru. Vládlo ticho, jaké se dá zažít jenom v zemích, jako je Tibet. „Pak tedy aura, kterou vidíme, je vlastně elektrickým nábojem?" zeptal jsem se. „Ano!" odpověděl mi učitel, láma Mingjur Tundrup. „V jiných zemích než v Tibetu, kde dráty vedou krajinou elektrický proud o vysokém napětí, elektrotechnici zjistili a zaznamenali tzv. korónový efekt: dráty obklopuje koróna čili aura namodralého světla. Nejčastěji se objevuje za temných mlhavých nocí, ale pro ty, kdo jsou ji schopni vidět, je tam pořád." Zamyšleně se na mě podíval. „Až půjdeš studovat medicínu do Cchunčchingu, budeš používat přístroj, který měří elektrické vlny mozků. Podstatou veškerého života, který existuje, jsou elektřina a vibrace."

„Teď tomu nerozumím," ozval jsem se. „Jak může být život vibrací i elektřinou zároveň? Dokážu pochopit jednu z nich, ne však obě najednou." „Ale můj milý Lobsangu!" zasmál se láma. „Bez vibrace, tedy bez pohybu, nemůže existovat žádná elektřina! Je to právě pohyb, co elektřinu vyvolává, a proto jsou si obě veličiny tak blízké." Všiml si, že se rozpačitě mračím a telepaticky mi četl myšlenky. „Ne!" řekl, „nedělá to jakákoliv vibrace! Vysvětlím ti to tímto způsobem. Představ si ohromnou klávesnici, táhnoucí se odtud až do nekonečna. Určité vibraci, kterou označíme za pevnou látku, bude odpovídat jeden tón. Další by mohl představovat zvuk a následující zas třeba zrak. Ostatní klávesy budou označovat city, smysly a účely, pro které nemáme pozemské chápání. Pes slyší vyšší tóny než člověk a člověk zase nižší než pes. Na psa by se mohlo mluvit ve vysokých tónech a on by je slyšel, zatímco člověk ne. Tak mohou lidé z tzv. duchovního světa komunikovat s těmi, kteří jsou ještě na této Zemi, má-li pozemšťan zvláštní dar »jasnoslyšení«."

Láma se odmlčel a mírně se pousmál. „Lobsangu, zdržuji tě od spaní, ale ráno budeš mít volno, aby ses zotavil." Zdvihl hlavu vzhůru ke hvězdám, mihotajícím se jasně v nejčistším vzduchu. „Od té doby, co jsem navštívil Jeskyni předků a vyzkoušel zázračné přístroje, které tam zůstaly nedotčené od časů Atlantidy, si rád představuji takový zábavný obraz: dvě malé vnímající bytosti, ještě menší, než je ten nejmenší virus. Nezáleží na tom, jaký mají tvar. Ber je pouze tak, že jsou inteligentní a mají ty nejmodernější přístroje. Představ si, jak stojí v otevřeném prostoru svého vlastního nekonečně malého světa (právě tak jako teď my!). »Bože, to je

nádherná noc,« zvolá Aj, pozorně se díváje na oblohu. »Ano,« odpoví Bej. »Při tom pohledu člověka začnou napadat otázky o smyslu života, kdo jsme a kam kráčíme.« Aj přemítá, zíraje na hvězdy roztroušené po obloze jako nekonečný závoj. Světy bez hranic, kterých jsou miliony a miliardy. »Kolik z nich je asi obydlených?« »To je nesmysl, rouhání, směšnost!« kótká Bej. »Přece víš, že žádný život nikde jinde není, jenom na naší planetě. Cožpak nám kněží neříkají, že jsme stvořeni k obrazu božimu? Tak jak by mohl někde být jiný život, který by nebyl přesně stejný jako ten náš. Ne, to není možné, mluvíš úplně z cesty!« Aj odchází a rozmrzele mumlá: »Mohli by se mýlit, víš, mohli by se přece jen mýlit!« Láma Mingjur Tundrup se na mě usmál a řekl: „Mám k tomu příběhu dokonce dodatek. Poslouchej!“

„V jakési vzdálené laboratoři působící na vědecké úrovni, o jaké se nám ani nesní a kde jsou k dispozici mikroskopy o fantastické výkonnosti, pracovali dva vědci. Jeden seděl shrbený na židli, oči přilepené k úžasně výkonnému mikroskopu a hleděl do něj. Najednou vyskočil a hlasitě odstrčil židli po vyleštěné podlaze. »Podívej se, Chane!« zavolal na svého podřízeného. »Pojď se honem na něco podívat!« Chan vstal, zamířil ke svému vzrušenému nadřízenému a sedl si k mikroskopu. »Na sklíčku mám milióntinu zrnka sirníku olovnatého,« vysvětlil vedoucí. »Prohlédni si to!«

Chan upravil ovládání a hvízdal úžasem. »Bože,« zvolal, »je to, jako kdyby se člověk dalekohledem díval na svět. Svítící slunce, obíhající planety...!« Nadřízený zamyšleně promluvil: »Jsem zvědav, zda ještě máme možnost dalšího zvětšení, abychom se zaměřili na jeden jednotlivý svět. Rád bych věděl, zda je tam život.« »Nesmysl!« odsekl Chan. »Ovšemže tam není žádný uvědomělý život. Nemůže tam být. Copak nám kněží neříkají, že jsme stvořeni k obrazu božimu? Jak by tam potom mohl být inteligentní život?«

Nad námi plynuly hvězdy na své nekonečné, věčné pouti. Láma Mingjur Tundrup s úsměvem sáhl do roucha a vyndal krabičku sirek - poklad přinesený za cenu dlouhého putování až ze vzdálené Indie. Jednu pomalu vytáhl a zvedl ji. „Teď ti ukážu, jak vypadá Stvoření, Lobsangu!“ řekl pobaveně. Rozvážně přešel hlavičkou zápalky přes škrtátko, a když se rozzářila, zdvihl hořící třísku vzhůru. Potom ji sfoukl. „Stvoření a Zánik,“ prohlásil.

Žhnoucí zápalka vyslala tisíce částic, z nichž každá nezávisle na druhých vybuchla. Každá tvořila samostatný svět, to celé byl vesmír a ten zanikl, když plamen dohořel. „Můžeš tvrdit, že na žádném z těchto světů se nevyskytl život?“ Nejistě jsem se na něj podíval, nevěda co odpovědět. „Pokud to světy byly, Lobsangu, a byl na nich život, existovaly pro něj(něho) světy miliony let. Jsme i my jenom rozžatá zápalka? Žijeme tu se

svými žaly a radostmi (především žaly!) v přesvědčení, že je tento svět bez konce? Přemýšlej o tom a zítra si o všem povíme o trochu víc." Vstal a zmizel mi z očí.

Překlopýtal jsem střechu a slepě tápal po konci žebříku, vedoucím dolů. Naše žebříky se liší od těch, které se používají na Západě. Skládají se z tyčí, na nichž jsou zářezy. Našel jsem první zářez, pak druhý a třetí, načež mi noha sklouzla po másle, které tam někdo rozlil z lampičky. Zřítíl jsem se dolů k patě žebříku jako zamotaný balík, před očima víc „hvězdiček“, než jich je na obloze, a vyvolal tím mnoho protestů spících mnichů. Ze tmy se vynořila ruka a dala mi facku, až mi v hlavě zazvonilo. Rychle jsem vyskočil na nohy a pádil z té všeobjímající tmy do bezpečí. Co nejtíšeji jsem si našel místo, kde se dalo spát, omotal si roucho okolo sebe a uvolnil vědomí. Nevyrušil mě ani šustot spěchajících nohou, ani mě ze sna nevytrhl zvuk lastur a stříbrných zvonků.

Bylo už pozdě dopoledne, když mě někdo horlivými kopanci vzbudil. Zamžoural jsem do tváře jednoho obrovského čely. „Vstávej! Vstávej! Při posvátné dýce, ty jsi ale líný pes!" Znovu mě kopl a tentokrát opravdu tvrdě. Natáhl jsem se, chytil ho za nohu a zakroutil mu s ní. Svalil se na podlahu, až to zadunělo a řval: „Pan opat! Pan opat! Chce tě vidět, ty hnusnej, blbej netykavko!" Vrátil jsem mu kopanec za všechny ty, které jsem dostal já od něj, uhladil si roucho a vyrazil. „Žádné jídlo, žádná snídaně," drmlal jsem si pro sebe, „proč jen mě každý shání, zrovna když je čas k jídlu?" Jak jsem se hnal nekonečnými chodbami a ostře zahýbal za roh, v zatáčkách jsem málem způsobil srdeční kolaps několika staříčkým mnichům, kteří se tamtudy šourali, ale k opatovu pokoji jsem dorazil v rekordní době. Vřítíl jsem se dovnitř, padl na kolena a uctivě se uklonil.

Pan opat si zrovna pročítal záznamy o mně a v jedna chvíli jsem dokonce zaslechl rychle potlačené zasmání. „A hleďme," pronesl, „nezkrotný mladý muž, který nám padá z útesů, natírá omastkem spodky chůd a způsobuje tady víc rozruchu než kdokoli jiný." Odmlčel se a přísně se na mě zahleděl. „Ale učil ses dobře, neobyčejně dobře," dodal posléze. „Tvoje metafyzické schopnosti jsou na takové výši a v teoretické výuce jsi pokročil do té míry, že tě nechám vyučovat individuálně velkým lámou Mingjurem Tundrupem. Na výslovný pokyn Jeho Svatosti ti byla poskytnuta tato nevídaná příležitost. Ted se hlas u lámy, svého učitele." Opat mě kývnutím ruky propustil a znovu se ponořil do spisů. S úlevou, že žádný z mých četných prohřešků nebyl odhalen, jsem spěchal pryč. Můj učitel, láma Mingjur Tundrup, seděl a čekal na mě. Když jsem vstoupil, pronikavě si mě změřil a zeptal se: „Tak už jsi přerušil půst?" „Ne, pane," řekl jsem. „Ctihodný opat pro mě vzkázal, když jsem ještě spal — hlad tedy

mám!" Usmál se na mě a řekl: „Tak vida! Vždyť jsem si říkal, že se tváříš tak truchlivě, jako by s tebou někdo špatně zacházel. Seber se, běž se nasnídat a pak se sem vrať.“ Nebylo třeba dalšího vybízení. Měl jsem hlad a to jsem nesnášel. Sotva jsem si tehdy uvědomoval, třebaže mi to bylo předpovězeno — že právě hlad mě bude životem provázet po mnoho let.

Posilněn dobrou snídaní, ale rozmrzelý při pomýšlení na další obtížnou práci, jsem se vrátil k lámovi Mingjuru Tundrupovi. Vstal, když jsem vešel. „Pojď,“ řekl, „pojedeme na týden do Potaly.“ Vykročil napřed a prošel halou ven, kde čekal mnich čeledín se dvěma koňmi. Zasmušile jsem pohlédl na toho, který mi byl určen. On si mě prohlížel ještě truchlivěji. Byl ze mne nadšený ještě míň než já z něho. Vysápal jsem se na něj s pocitem bezprostředně hrozící záhuby a držel se ho jako klíště. Koně jsou totiž přílišná zvířata, nebezpečná, temperamentní a bez zábran. Jízda na koni byla tím posledním, co mohl kdo ode mne žádat.

Klopýtali jsme horskou stezkou dolů z Čokpori. Překročili jsme cestu k Mani Lakchangu, přičemž Pargo Kaling nám zůstal po pravici a brzy jsme dorazili k vesnici Šö, kde se můj učitel krátce zastavil. Potom jsme se začali plahočit vzhůru po příkrém schodišti Potaly. Jízda na koni vzhůru po schodech je zážitkem nepříjemným a mým hlavním úsilím bylo nespadnout. Mniši, lámové i návštěvníci — po schodech jich proudil nekonečný zástup nahoru i dolů. Někteří stáli a obdivovali se výhledu, jiní, kteří byli přijati samotným dalajlámou, byli v myšlenkách ještě cele u tohoto zážitku. Na vrcholu schodiště jsme zastavili a já jsem s povděkem, leč neohrabaně, sklouzl z koně. Chudák kůň zařehotal odpořem a otočil se ke mně zadkem!

Šli jsme dál, šplhali vzhůru žebřík za žebříkem, až jsme dosáhli horní plošiny Potaly, kde měl láma Mingjur Tundrup trvale vyhrazené pokoje hned vedle Komnaty věd. V této místnosti byly podivné přístroje z celého světa, ale nejpodivnější ze všech byla zařízení z těch nejstarších dob. Tak jsme konečně dospěli k cíli a já jsem se usadil v pokoji, který mi teď byl na nějakou dobu přidělen.

Z mého okna vysoko v Potale, jenom o jedno patro níž než dalajláma, jsem mohl shlížet na Lhasu a údolí. Dalo se dohlédnout i na vzdálenou Velkou katedrálu (Džókchang) se zářící zlatou střechou. V dálce se táhla okružní cesta neboli Linkchor a tvořila okruh okolo Lhasy. Pohybovaly se po ní zástupy poutníků, kteří všichni přišli složit hold největšímu sídlu okultního vědění světa. Žasl jsem nad tím, jaké mám štěstí, že jsem dostal tak úžasného učitele, jako je láma Mingjur Tundrup. Bez něj bych byl jenom obyčejným čelou žijícím v tmavé ložnici místo na vrcholu světa. Najednou, naprosto nečekaně mě uchopily dvě silné paže, až jsem leknutím

vypískl, a zvedly mě do vzduchu. „No vida, na svém učiteli si ceníš jenom to, že tě dostal nahoru do Potaly a krmí tě tím nezdravě sladkým cukrovím z Indie, vid’?“ Zasmál se mým protestům a já jsem byl příliš roztěkaný nebo zmatený, než abych si uvědomil, že dobře ví, co si o něm doopravdy myslím.

Konečně řekl: „Máme k sobě blízko, v minulém životě jsme se dobře znali. Z něj si přinášíš veškeré znalosti, jen si je potřebuješ osvěžit. Ale teď musíme pracovat. Příklad ke mně do pokoje.“ Urovnal jsem si roucho a uložil zpátky misku, která mi vypadla, když mě zdvihl vzhůru. Pak už jsem spěchal do jeho pokoje. Pokynul mi, abych se posadil, a když jsem se uvelebil, zeptal se: „Přemýšlel jsi o věcech života z naší diskuse minulé noci?“ Zaraženě jsem svěsil hlavu a odpověděl: „Pane, musel jsem spát, pak se mnou chtěl mluvit pan opat, pak hned jste mě chtěl vidět vy, pak jsem se musel jít najíst a potom jste se mnou chtěl vy mluvit znovu. Dnes jsem proto ještě neměl čas přemýšlet o ničem.“ S úsměvem na tváři prohlásil: „Účinky potravy budeme probírat později. Nyní se vrátíme k problematice života.“ Odmlčel se a sáhl pro knihu psanou v nějakém podivném cizím jazyce. Dnes už vím, že to byla angličtina.

Obracel listy, až konečně našel, co hledal. Podal mi knihu otevřenou na stránce s nějakým obrázkem a zeptal se: „Víš, co to je?“ Podíval jsem se na obrázek, ale byl tak všední, že jsem se zadíval na cizí slova pod ním. Vůbec jsem jim nerozuměl. Vrátil jsem mu knihu a vyčítavě odpověděl: „Vždyť víte, že to neumím přečíst, ctěný lámo.“ „Ale obrázek poznáváš,“ naléhal. „No ano, to je jenom duch přírody a vůbec se neliší od našich zdejších.“ Byl jsem z toho čím dál zmatenější. Co to všechno má znamenat? Láma znovu otevřel knihu a pravil: „V daleké zemi za mořem se všeobecná schopnost vidět duchy přírody ztratila. Když někdo něco takového vidí, stává se terčem výsměchu a jasnovidce je pak dokonce obviňován, že je vizionář. Západní lidé nevěří v nic, co nemůžou roztrhat na kousky, chytit do ruky či zavřít do klece. Duchům přírody tam říkají víly a skřítkové -a příběhům o nich - pohádkám - se nevěří.“ To mě nesmírně překvapilo. Viděl jsem duchy odjakživa a považoval je za něco naprosto přirozeného. Potřásl jsem hlavou, abych tu myšlenku od sebe odehnal.

Láma Mingjur Tundrup pokračoval: „Veškerý život, jak jsem ti už minulé noci řekl, se skládá z rychle vibrující hmoty, vytvářející elektrický náboj. Elektřina je životem hmoty. Stejně jako v hudbě existují i tady rozdílné oktávy. Představ si, že když obyčejný člověk z ulice vibruje v určité oktávě, potom duch přírody i odhmotněný přízrak budou vibrovat v oktávě vyšší. Jelikož průměrný člověk žije, přemýšlí a vytváří svoje přesvědčení pouze v jediné oktávě, lidé z jiných oktáv jsou pro něj

neviditelní." Pohrával jsem si s rouchem a přemýšlel o tom. Nedávalo mi to ale smysl. Já jsem je vidět dokázal, tak proč by je neměl vidět kdokoliv? Láma, který mi četl myšlenky, odpověděl: „Ty auru u lidí vidíš, ale většina ostatních ne. Ty přírodní duchy a zjevení vidíš, většina lidí nikoliv. I všechny malé děti takové věci vidí, protože jsou vnímavější. Jak dítě roste, přívalem životních starostí jeho vnímavost hrubne. Děti, které na Západě vyprávějí rodičům, že si hrají s kamarády duchy, jsou trestány za to, že lžou, nebo se jim smějí pro jejich příliš »bujnou fantazii«. Dítě takové zacházení nese s nelibostí a časem přesvědčí sebe samo, že to všechno je jen fantazie. Ty, protože jsi prošel zvláštní průpravou, duchy vidíš a bude tomu tak pořád, stejně jako nepřestaneš vidět lidskou auru."

„Potom tedy i duchové přírody, kteří pečují o květiny, jsou stejní jako my?" zeptal jsem se. „Ano," odpověděl, „jsou jako my kromě toho, že vibrují rychleji a částice jejich hmoty jsou rozptýlenější. Proto můžeš proniknout rukou přímo skrz ně, jako skrze sluneční paprsek." „Dotkl jste se někdy, chci říct, chytil jste někdy ducha?" „Ano, dotkl!" odpověděl mi. „Dá se to udělat, jestliže si člověk zvýší vibrační úroveň. Povím ti o tom."

Můj učitel jemně zazvonil na stříbrný zvonek, dar od vysokého opata jedné z nejznámějších tibetských lámaserií. Služebník, který nás dobře znal, však nepřinesl campu, ale čaj z indických plantáží a sladké cukroví, které dopravili přes vysoké hory výhradně pro Jeho Svatost dalajlámu, které však tolik chutnalo mně, pouhému ubohému čelovi. „Odměna za výjimečné studijní úsilí," jak často říkala Jeho Svatost. Láma Mingjur Tundrup procestoval svět jak v běžném hmotném těle, tak i v astrální podobě, jednou z jeho několika mála slabostí byla obliba indického čaje — slabost, kterou jsem horoucně schvaloval. Pohodlně jsme se uvelebili, a jakmile jsem cukroví dojedl, můj učitel a přítel se pustil do vyprávění.

„Před mnoha lety, když jsem byl mladý muž, jsem jednou prudce zatočil za jeden roh v Potale, jako to děláš ty, Lobsangu. Měl jsem zpoždění na bohoslužbu a ke své hrůze jsem si všiml, jak se proti mně řítí tělnatý opat. Spěchal i on! Už jsem se mu nestačil vyhnout a už už jsem si chystal omluvu, když vtom jsem proběhl přímo skrz něj. Zděsilo ho to stejně jako mě. Byl jsem tím však natolik omráčen, že jsem utíkal dál, až jsem nakonec dorazil včas anebo téměř včas." Při představě, jak ctihodný láma Mingjur Tundrup peláší, jsem se dal do smíchu. I on se usmál a pokračoval.

„Později v noci jsem o tom přemýšlel. Říkal jsem si, proč bych si koneckonců nemohl na přízrak sáhnout. Čím víc jsem o tom přemýšlel, tím víc jsem byl rozhodnut, že si na nějakého ducha sáhnou. Důkladně jsem se na to připravil a přečetl všechny staré spisy, které o těchto věcech pojednávají. Také jsem se radil s jedním velice učeným mužem, žijícím v

jeskyni vysoko v horách. Pověděl mi toho hodně a nasměroval mě na správnou cestu. Já ti teď povím, co řekl, protože nás to přivede přímo k postatě věci - jak si sáhnout na přízrak."

Dolil si čaj a párkrát usrkl, než pokračoval: „Život, jak jsem ti řekl, se skládá z množství částic, malých světů obíhajících okolo maličkých sluncí. Pohyb vyvolává substanci, kterou z důvodů lepšího porozumění nazveme »elektřinou«. Pokud se budeme rozumně stravovat, můžeme si úroveň vibrací zvýšit. Rozumná životospráva (ne žádná z těch potrhých neústrojných dietních teorií) člověku zlepšuje a zvyšuje základní hladinu vibrací. Tím se přiblížíme vibrační úrovni duchů." Přerušil výklad a zapálil čerstvou tyčinku kadidla. Spokojen, že konec dobře chytl, obrátil svoji pozornost znovu na mě.

„Jediný význam kadidla spočívá v tom, že zvyšuje vibrační hladinu místa, kde hoří, a také těch lidí, kteří se tam nacházejí. Použitím správného druhu, neboť každý je nastaven na určitý vibrační kmitočet, můžeme dosáhnout úspěchu. Týden jsem tehdy dodržoval přísnou dietu, která mi vibrace, lépe řečeno jejich frekvenci zvýšila. Ve svém pokoji jsem si také průběžně páčil vhodné kadidlo. Ke konci tohoto období jsem už byl skoro mimo sebe. Připadal jsem si, jako když se spíš vznáším, než jdu, a cítil jsem, jak je nesnadné udržet astrální tělo ve fyzickém." Podíval se na mě a usmál se: „Tak přísnou dietu bys neocenil!" „To tedy ne," pomyslel jsem si. „Raději si sáhnou na kus pořádného žvance než na sebezajímavější přízrak."

„Koncem týdne," pokračoval láma, můj učitel, „jsem sešel do vnitřní svatyně, a i tam páčil kadidlo a vzýval duchy, aby některý přišel a dotkl se mě. Náhle jsem na rameni ucítil teplo přátelské ruky. Když jsem se otočil, abych se podíval, kdo mě to ruší v meditaci, skoro jsem vyletěl z roucha, protože jsem si uvědomil, že se mě dotkl duch někoho, kdo zemřel už více než před rokem." Láma Mingjur Tundrup náhle zmlkl a pak se z toho vzpomínání na dávno minulý zážitek hlasitě rozesmál.

„Lobsangu," zvolal nakonec, „ten starý mrtvý láma se na mě usmál a zeptal se, proč podstupuji všechno to strádání, když jediné, co stačilo udělat, bylo vstoupit do astrálu! Přiznávám, že pomyšlení, že mi tak samozřejmě řešení uniklo, mě nadmíru pokořilo. Nyní, jak dobře víš, se do astrálu odebíráme a s přízraky a s bytostmi přírody rozmlouváme." „Samozřejmě se tam mluví pomocí telepatie," poznamenal jsem, „ale telepatii si nijak neumím vysvětlit. Provádím ji, ale jak vlastně?"

„Kladeš ty nejobtížnější otázky, Lobsangu!" zasmál se. „Nejjednodušší věci se nejhůře vysvětlují. Řekni mi, jak bys vysvětlil proces dýchání! Dýcháš, každý z nás dýchá, ale jak to vysvětlit?" Zasmušile jsem přikývl. Věděl jsem, že pořád kladu otázky, ale byla to jediná cesta, jak přijít věcem

na kloub. Většina ostatních čelů se o to nezajímala. Dokud měli svoje jídlo a nepříliš mnoho práce, byli spokojeni. Já chtěl víc, chtěl jsem vědět.

„Mozek," řekl láma, „je jako radiopřijímač, jako zařízení, které používá muž jménem Marconi k posílání zpráv přes oceán. Seskupení částic a elektrických nábojů, které utvářejí lidskou bytost, je řízeno elektrickým čili rádiovým mechanismem, který jí říká co dělat. Když chce člověk pohnout končetinou, elektrický proud proběhne příslušnými nervy, aby pro žádanou akci oživil svaly. Podobně, když člověk myslí, mozek vytváří rádiové neboli elektrické vlny pocházející v tomto případě z vyšších oblastí rádiového spektra. Toto vyzařování jsou určité přístroje schopny zachytit, a dokáží je dokonce graficky zaznamenat, což lékaři na Západě označují jako vlny alfa, beta, delta a gama." Zvolna jsem přikývl, protože jsem o něčem takovém slyšel už od lámů lékařů.

„Jde o to," pokračoval, „že dané záření mohou zachytit i senzitivní osoby a porozumět mu. Já ti myšlenky čtu, a když to zkusíš, dokážeš mi je číst i ty. Čím si dva lidé lépe rozumí, čím jsou ve větší harmonii, tím je pro ně čtení tohoto mozkového vyzařování neboli myšlenek snazší. A to je telepatie. Dvojčata bývají navzájem telepatická v plné míře. A dvojčata jednovaječná, kde mozek jednoho je replikou druhého, jsou navzájem tak telepatická, že je často skutečně obtížné určit, v které z těch dvou hlav původně myšlenka vznikla."

„Ctihodný pane," řekl jsem, „jak víte, umím číst myšlenky většině lidí. Jak je to možné? Je lidí s takovou zvláštní schopností hodně?" „Ty, Lobsangu," odpověděl mi, „jsi obzvláště nadaný a speciálně vycvičený. Pracujeme na posílení těchto tvých schopností všemi prostředky, které jsou pro nás dostupné, protože v životě před tebou leží obtížný úkol." Vážně potřásl hlavou: „Skutečně obtížný. V dřívějších dobách, Lobsangu, lidstvo umělo telepaticky rozmlouvat se světem zvířat. V budoucnosti, až lidstvo pochopí pošestilost válek, nabude té síly znovu. Pak spolu opět budou kráčet člověk a zvíře v míru, aniž by chtěli jeden druhému ublížit."

Pod námi opakovaně zaduněl gong. Trouby zabřeskly a láma Mingjur Tundrup vyskočil se slovy: „Musíme si pospíšit, Lobsangu, chrámová bohoslužba začne co nevidět a bude přítomna sama Jeho Svatost." Chvatně jsem vstal, upravil si roucho a vyběhl za svým učitelem, který byl už daleko a skoro mi mizel z očí.

2. KAPITOLA

Mohutný chrám vypadal jako věc, která ožila. Ze svého výhodného místa vysoko na střeše jsem dokázal přehlédnout celou obrovskou rozlohu prostranství dole. Toho dne jsme sem přijeli s mým učitelem lámou Mingjurem Tundrupem se zvláštním posláním. Láma se dal do důvěrného rozhovoru s jedním vysokým hodnostářem a já, který se zatím volně potuloval, jsem mezi mohutnými krokviemi podpírajícími střechu, objevil toto výsostné pozorovací místo. Když jsem se potloukal po střešním ochozu, objevil jsem dveře a odvážně do nich strčil, až se otevřely dokořán. Protože se můj pokus nesetkal s žádným hlasitým projevem hněvu, nahlédl jsem dovnitř. Místo bylo prázdné, takže jsem vstoupil a ocitl se v malé kamenné místnůstce, jakoby v cele, vklíněné do kamene chrámové zdi. Za sebou jsem měl malá dřevěná dvířka, po obou stranách kamennou zeď a před sebou kamennou římsu vysokou necelý metr.

Potichu jsem postoupil dopředu a klekl si, takže mi nad kamennou římsou vyčnívala jen hlava. Když jsem se díval dolů na chrámovou podlahu tonoucí v nejasném šeru pode mnou, připadal jsem si jako Bůh na nebesích, shlížející shůry na oddané smrtelníky. Venku nachový soumrak ustupoval nadcházející temnotě. Poslední paprsky zapadajícího slunce v tu chvíli už mizely na druhé straně zasněžených vrcholů a skrz nekonečné sněhové víření, nesoucí se z nejvyšších pohoří, vysílaly záplavy světla, hrající duhovými barvami.

Stovky mihotajících se máslových lampiček místy rozptylovaly, místy naopak posilovaly temnotu chrámu. Třebaže svítily jen jako zlaté světelné body, šířily okolo sebe záři. Vypadalo to, jako kdybych měl hvězdy u nohou místo nad hlavou. Přes mohutné pilíře se tiše kradly tajuplné stíny, tu hubené a protáhlé, tu hned zas krátké a zavalité. Pokaždé však groteskní a bizarní osvětlení, přicházející z různých stran, dodalo běžnému vzezření cosi nepozemského a neobvyklého, přetvářeje ho v něco, co se úplně vymykalo popisu.

Zíral jsem dolů a cítil se v tomto světě přítomen jakoby jenom napůl, nejistý si tím, co skutečně vidím a co se mi jenom tak zdá. Mezi mnou a podlahou dole se vznášela oblaka modrého kadidlového dýmu, stoupající po vrstvách, čímž se ještě zesiloval můj dojem výspy Boha hledícího dolů skrze pozemská oblaka. Z kadidelnic, kterými pohupovali mladí a zbožní čelové, se měkce zvedala pomalu stoupající oblaka. Čelové kráčeli sem a tam, tiše a s nehybnou tváří. Pokaždé když se otočili, odrazili se ze zlatých kadidelnic milióny světelných bodů, vysílající oslňující paprsky. Ze své

pozorovatelný jsem viděl červeně žhnoucí kadidlo, jak rozdmýcháváno větrem chvílemi téměř vzplálo a vyslalo záplavy rudě žhnoucích, rychle hasnoucích jisker. Takto oživený dým pak stoupal v ještě hustších modravých sloupech a táhle se klikatil za zády čelů a mířil vzhůru. Jak stoupal, vytvářel v chrámu další a další oblaka. Ta se ve vzduchu rozvířeném pohybujícími se mnichy vinula a kroutila a zdálo se, jako by do nich vstupoval život a stávala se bytostí, sotva viditelnou, zato však oddechující a otáčející se ve spánku. Nějakou dobu jsem upřeně zíral, téměř hypnotizován představou, že se uvnitř té živoucí bytosti nacházím, pozoruji pohyb a tep jejích orgánů a naslouchám zvukům těla — životu samotnému.

Skrze temnotu a oblaka kadidlového dýmu jsem viděl semknuté řady lámů, trapů a čelů. Seděli na zemi se zkříženými nohama v nekonečných řadách, jejichž konce se ztrácely v nejzazších výklencích chrámu. V řádových rouchách vypadali jako živoucí a vlnící se změř důvěrně známých barev. Zlatá, šafránová, červená, hnědá a vzácně šedá, vypadaly jakoby oživlé a přelévaly se jedna v druhou tak, jak se mniši kývali do rytmu. V čele chrámu seděla Jeho Svatost, výsostné třinácté vtělení dalajlámy, nejuctívanější osoba celého buddhistického světa.

Chvíli jsem se díval a naslouchal monotónnímu zpěvu lámů, jejichž hluboký hlas doprovázela vysoká fistule malých čelů. Viděl jsem, jak oblaka kadidla vibrují v souladu s hlubšími tóny. Pár světél ve tmě doblíkalo a bylo nahrazeno novými a také kadidlo, které dohořovalo, bylo doplněno, až zasršelo rudými jiskrami. V monotónním zpěvu bohoslužba plynula dál a já klečel a díval se na tančící stíny, jak narůstají a vzápětí odumírají na stěnách, i na třpytící se světelné body, až jsem si posléze sotva uvědomoval, kde jsem a co tam dělám.

Staříčkový láma sehnutý pod tíhou let, kterých bylo daleko víc, než člověk obvykle mívá, pomalu kráčel před svými řádovými bratry. Kolem něj pozorně obcházeli trapové s vonnými tyčinkami a světlem v rukách. Když se poklonil Jeho Svatosti a zvolna se otočil, uklonil se láma do každé ze čtyř světových stran a konečně pohlédl na shromáždění mnichů v chrámu. Hlasem na tak starého muže až překvapivě silným zanotoval:

„Slyšte hlasy našich duší. Toto je svět iluzí. Život na Zemi je pouhý sen, který je v čase Věčného Života pouhým mžiknutím oka. Slyšte hlasy našich duší, vy všichni, kteří jste bolestně sklíčení. Tento život stínu a smutku skončí a před spravedlivými zazáří sláva Věčného Života. První tyčinka kadidla je zapálena, aby ztrápená duše mohla být vedena.“

Kupředu postoupil jeden z trapů a než se pomalu otočil, aby se uklonil na všechny světové strany, poklonil se Jeho Svatosti. Zapálil tyčinku kadidla, znovu se otočil a také jí pokynul do všech čtyř světových stran.

Znovu se ozval zpěv hlubokých hlasů, a když dozněl, následovala ho vysoká fistule čelů. Statný láma začal recitovat určité pasáže a přednes zdůrazňoval cinkáním na stříbrný zvoneček tak rázně, že se to dalo zdůvodnit jen přítomností Jeho Svatosti. Když skončil, pokradmu se rozhlédl kolem, aby zjistil, zda se jeho výstupu dostalo patřičného ocenění.

Znovu předstoupil starý láma a uklonil se Jeho Svatosti i světovým stranám. Kolem pozorně obcházel další trapa, úzkostlivý v přítomnosti hlavy státu i církve. Letitý láma zanotoval:

„Slyšte hlasy našich duší. Toto je svět iluzí. Život na Zemi je zkouška, při níž se máme očistit od vlastního nánosu a stoupat stále vzhůru. Slyšte hlasy našich duší vy všichni, kdo jste na pochybách. Vzpomínka na pozemský život brzy odplyne a zavládne mír a osvobození od útrap. Druhá tyčinka kadidla je zapálena, aby pochybující duše mohla být vedena.“

Chrámový zpěv mnichů dole pode mnou znovu zesílil a zmohutněl, když trapa zapálil druhou tyčinku a vykonal rituál klanění se Jeho Svatosti, přičemž tyčinkou kadidla postupně pokynul do všech čtyř světových stran. Stěny chrámu jako by dýchaly a kolébaly se v rytmu chorálu. Kolem staříckého lámy se shlukoval přízračný zástup těch, kteří nedávno a bez přípravy z tohoto života odešli a bloudili nyní sami, nikým nevedeni.

Zdálo se, že mihotající se stíny přeskakují a svíjejí se jako trpící duše a moje vědomí, vnímání, a dokonce i pocity se pohybovaly mezi dvěma

světy. V jednom jsem uchváceně hleděl na pokračující bohoslužbu pode mnou. V tom druhém jsem pozoroval „mezisvětí“, kde se duše nedávno zemřelých třásly strachem z podivného neznáma. Osamocené duše, oděné vlhkou, lepkavou temnotou, nařikaly hrůzou a opuštěností. Odděleny pro nedostatek své víry jedna od druhé i ode všech ostatních, byly bez pohybu, podobající se jakoví uvázlému v horském močálu. Do lepkavé temnoty „mezisvětí“, prosvětlené jen slabou modravou září, k hloučku duchů dolehl zpěv - výzva starého lámy:

„Slyšte hlasy našich duší. Toto je svět iluzí. Tak jako člověk žijící ve světě vyšší skutečnosti zemře, aby se mohl zrodit na Zemi, musí zemřít i zde, aby se do něj mohl narodit zpět. Žádná smrt neexistuje, je pouze zrození. Bolest umírání je jenom bolestí rození. Třetí tyčinka kadidla je zapálena, aby trpící duše mohla být vedena.“

Do vědomí mi vstoupil telepatický příkaz: „Lobsangu! Kde jsi? Hned ke mně přijď!“ Stálo mě obrovské úsilí vytrhnout se a vrátit se zpět do tohoto světa. Na ztuhlých nohou jsem se vrávoravě vypootácel z nevelkých dveří. „Už jdu, ctěný pane!“ vysílal jsem ke svému učiteli. Když jsem si na studeném nočním vzduchu protřel oči slzící z horka a kadidlového kouře v chrámu, klopýtavě jsem se vydal hledat cestu k místu vysoko nad zemí, kde

v pokoji přímo nad hlavním vchodem čekal můj učitel. Usmál se, když mě uviděl. „Bože můj, Lobsangu!“ zvolal. „Vypadáš, jako bys uviděl ducha!“ „Pane!“ odpověděl jsem, „viděl jsem jich hned několik!“

„Dneska zůstaneme na noc tady, Lobsangu,“ oznámil láma. „Zítra půjdeme navštívit Státního věstce. Bude to pro tebe nevšední zážitek, ale teď už je čas-nejprve na jídlo a potom na spánek...“ U večeře jsem se ponořil do přemýšlení o tom, co jsem tam v chrámu viděl, a uvažoval jsem, jak tohle může být „svět iluzí“. Rychle jsem dojedl a odebral se do místnosti, která mi byla určena. Zabalil jsem se do roucha, ulehl a brzy tvrdě usnul. Celou noc mě soužily podivné sny, noční můry a zvláštní pocity.

Zdálo se mi, že sedím docela probuzený a proti mně letí jako prach za bouře nějaké veliké koule. Seděl jsem a ve velké dálce se objevovala smítka, která se zvětšovala čím dál víc, až jsem viděl, že jsou to koule hrající všemi barvami. Když dorostly až do velikosti lidské hlavy, proletěly okolo mě a bleskem mizely dozadu. V tomto snu — pokud to byl pouhý sen! - jsem nemohl otočit hlavu, abych se podíval, kam se ztrácejí. Viděl jsem jenom nekonečný proud koulí, připlouvajících odnikud a řítících se kolem mě... nikam? Nesmírně mě překvapilo, že do mě žádná nenarazila. Vypadaly pevně, a přesto mi připadaly nehmotné. Náhle, s takovou nečekaností, že mě to leknutím až vytrhlo ze spánku, za mnou promluvil hlas: „Tak, jak vidí duch silné a pevné zdi chrámu, tak vidíš teď ty!“ Otrásl jsem se úzkostí. Jsem snad mrtvý? Zemřel jsem během noci? Proč si ale vůbec se smrtí dělám starosti? Věděl jsem přece, že takzvaná smrt je pouhé znovuzrození. Znovu jsem si tedy lehl a posléze opět usnul.

Celý svět se šíleně třásl, skřípěl a kácel. Vyděšeně jsem se posadil a myslel, že se na mě řítí chrám. Noc byla temná a strašidelná záře hvězd šířila jen pouhé tušení světla. Zíral jsem přímo před sebe a cítil, jak mi vlasy vstávají hrůzou. Byl jsem ochrnutý. Nedokázal jsem pohnout ani prstem, a co bylo horší - svět se zase zvětšoval. Hladké kameny stěn hrubly až na pórovitou skálu vyhaslé sopky. Otvory v kameni se stále zvětšovaly, až bylo vidět, že jsou obydlené přízračnými bytostmi, jaké jsem vídal ve výkonném německém mikroskopu lámy Mingjura Tundrupa.

Svět se dál zvětšoval a zvětšoval a do hrozivé velikosti rostly i strašidelné bytosti, až se postupně zvětšily natolik, že jsem dokázal vidět jejich póry! Svět rostl a rostl, až se mi v hlavě pomalu rozbřesklo a pochopil jsem, že já se postupně zmenšuji. Uvědomil jsem si, že zuří písečná bouře. Odněkud za mnou se s rachotem řítily zrnka prachu, avšak žádné z nich se mě nedotklo, zrnka se prudce zvětšovala, některá byla velká jako lidská hlava, jiná jako Himálaj. Přesto mě žádné nezasáhlo. Bez

přestání rostla, až jsem dočista ztratil veškerý smysl pro rozměr a čas. V tomto snu se mi zdálo, že ležím mezi hvězdami, studený a nehybný, zatímco galaxie za galaxií prolétávaly kolem a mizely v dálce. Jak dlouho jsem tak zůstal, nemohu říct, ale připadalo mi, že jsem tam celou věčnost. Nakonec, po dlouhé, předlouhé době se celá galaxie, celé shluky vesmírů snesly přímo na mě. To je konec! pomyslel jsem si neurčitě, když do mě ty spousty světů narazily.

„Lobsangu! Lobsangu! Odešel jsi snad do nebeských krajin?“ zaduněl hlas a ozvěnou se vracel vesmírem a odrážel od světů... od stěn mé kamenné cely. Bolestně jsem otevřel oči a pokoušel se zaostřit pohled. Nade mnou visel chomáč jasných hvězd, které se mi zdály nějak povědomé. Pomalu mizely, aby je nahradila laskavá tvář lámy Mingjura Tundrupa. Jemně se mnou třásl. Do místnosti proudilo jasné sluneční světlo. Paprsek ozářil pár zrněk prachu a ta zasvítila všemi barvami duhy.

„Lobsangu! Ráno už hodně pokročilo. Nechal jsem tě spát, ale teď už je čas, aby ses najedl, a pak se vydáme na cestu.“ Znaveně jsem se vyhrabal na nohy. Toho dne jsem se cítil „nesvůj“. Hlava mi připadala přespříliš velická a myslí jsem stále dlel ve snech uplynulé noci. Když jsem si uložil svých pár drobností do přední části roucha, vyšel jsem z pokoje, abych si sehnal nějakou campu, naše hlavní jídlo. Po vyřezávaném žebříku, pevně přitisknutý, abych snad nespádl, jsem sestoupil dolů, kde zaháleli kuchaři.

„Přišel jsem se najíst,“ řekl jsem mírně. „Najíst v tuhle dobu? Klid’ se odsud!“ zařval vrchní kuchař. Napřáhl po mně ruku a chystal se dát mi ránu, když vtom další mnich chraplavě zasípal: „Je tu s lámou Mingjurem Tundrupem!“ Vrchní kuchař sebou trhl, jako kdyby ho bodl sršeň, načež na svého pomocníka zahřměl: „No! Na co čekáš? Dej mladému pánovi najíst!“ Za běžných okolností bych býval měl v koženém vaku, který všichni mnichové nosí u sebe, zásobu ječmene, ale protože jsme tu byli na návštěvě, zásoby došly. Všichni mnichové, ať už čelové, trapové anebo lámové, s sebou nosí kožený sáček s ječmenem a jídelní misku. Campa se smíchá s čajem, v kterém je rozpuštěné máslo, čímž skýtá Tibetu hlavní potravu. Kdyby tibetské lámaserie tiskly jídelníček, stálo by na něm jediné slovo: campa!

Poněkud obcerstvený jídlem jsem se dostavil k lámovi Mingjuru Tundrupovi. Pak jsme se vydali na koních do lámaserie Státního věstce. Během cesty jsme nemluvili. Můj kůň měl zvláštní způsob chůze, což vyžadovalo veškerou moji pozornost, pokud jsem se na něm chtěl udržet. Když jsme projížděli po linkchorské cestě, poutníci, kteří z roucha mého učitele poznali, že patří k vysokému řádu, žádali o požehnání. Když ho dostali, pokračovali v posvátném okruhu a vypadali, jako by už byli napůl

spaseni. Brzy jsme na koních projeli Vrbový háj a dostali se na kamenitou stezku vedoucí do věštceva sídla. Na nádvoří, kde se našich koní ujali sluhové, jsem konečně s úlevou sklouzl na zem.

Bylo tu plno lidí. Nejvyšší lámové procestovali křížem krážem celou zem, aby mohli být přítomni. Věštec měl vstoupit do spojení se silami, vládnoucími světu. Já, po zvláštním ujednání a na výslovný příkaz Jeho Svatosti, jsem měl být při tom. Ukázali nám, kde budeme spát - já hned vedle lámy Mingjura Tundrupa, a ne v ložnici s mnoha dalšími čěly. Když jsme míjeli kapli v hlavní budově, zaslechl jsem: „Slyšte hlasy našich duší. Toto je svět iluzí.“

„Pane,“ promluvil jsem na svého učitele, když jsme osaměli, „jak je tento svět světem iluzí?“ Pohlédl na mě s úsměvem. „Řekni sám, co vlastně je skutečné? Dotkni se této stěny a prst se zastaví o kámen. Z toho usoudíš, že zeď je tak pevná, že skrze ni nemůže proniknout nic. Za okny stojí pevně jako páteř Země pohoří Himaláje. Přesto se duch nebo ty, když jsi v astrálu, můžete pohybovat skrz kámen tak volně jako vzduchem.“ „Jak je to ale s tou iluzí?“ zeptal jsem se. „Dnešní noc jsem měl sen, který opravdu iluzí byl. Ještě na mě jdou mrákoty, když si na něj jen vzpomenu!“ Můj učitel vyslechl jeho líčení s nekonečnou trpělivostí, a když jsem skončil, řekl: „O světě iluzí si budeme muset něco povědět. Ale ne teď, protože nejdříve musíme navštívit věštec.“

Státní věštec byl překvapivě mladý muž, hubený a velice chorého vzezření. Byl jsem mu představen a jeho pohled mě naskrz propálil, až mi z toho po zádech přeběhl mráz. „Ano, jsi to ty, dobře tě poznávám,“ pravil. „Máš v sobě sílu a vědomosti dostaneš také. Přijmu tě později.“ Láma Mingjur Tundrup, můj milovaný přítel, vypadal, že je se mnou nadmíru spokojen. „Projdeš každou zkouškou, Lobsangu! Pokaždé!“ prohlásil. „Teď pojď, vrátíme se do Svatyně bohů a promluvíme si.“ Jak jsme šli, z výšky se na mě usmíval. „Povídej, Lobsangu, o světě iluzí.“

Svatyně, jak můj učitel předem věděl, byla opuštěná. Před posvátnými sochami mihotavě plápolala světla lamp a jejich stíny poskakovaly a pohybovaly se jakoby v nějakém exotickém tanci. Kouř z kadidla stoupal vzhůru a vytvářel oblak, vznášející se nízko nad námi. Usadili jsme se vedle vyvýšeného místa, odkud přednášející čte z posvátných knih. Seděli jsme v poloze rozjímání, se zkříženýma nohama a propojenými prsty.

„Toto je svět iluzí,“ řekl můj učitel. „Proto voláme duše, aby nás slyšely, neboť jen ony jsou ve světě skutečnosti. Říkáme, jak dobře víš: »Slyšte hlasy našich duší,« neříkáme slyšte naše hlasy. Teď dobře poslouvej a nepřerušuj mě, protože tohle je základ naší niterné víry. Jak ti později vysvětlím, lidé na nedostatečném stupni vývoje potřebují nejprve

víru, která je drží a dává jim pocit, že na ně dohlíží laskavý otec či matka. Jedině ten, kdo dospěl do patřičného stadia, může přijmout to, co ti teď řeknu." Hleděl jsem na svého učitele a cítil, že pro mě znamená celý svět, a přál jsem si, abychom spolu zůstali navždy.

„Jsme stvoření Ducha," řekl, „jsme elektrické náboje obdařené inteligencí. Tento svět, tento život je peklo. Je to místo zkoušky, při níž, když se učíme ovládat svoje hrubé fyzické tělo, je náš duch očišťován utrpením. Stejně tak jako loutku ovládají provázky, za které tahá loutkář, je naše fyzické tělo ovládáno vlákny elektrické síly našeho nadvědomí, našeho ducha. Dobrý loutkář dokáže vyvolat iluzi, že dřevěné loutky jsou živé, že jednají z vlastní vůle. Stejným způsobem my, dokud se nepoučíme hlouběji, máme za to, že naše hmotné tělo je tím jediným, na čem záleží. V pozemském prostředí potlačujícím duchovno, zapomínáme na duši, která nás ve skutečnosti ovládá, a myslíme si, že děláme věci z vlastní svobodné vůle, že jsme zodpovědní jenom vlastnímu svědomí. A tak, Lobsangu, dospíváme k první iluzi, že je to loutka - fyzické tělo, na čem záleží." Při pohledu na můj rozpačitý výraz se zarazil: „Nu," zeptal se, „copak tě trápí?"

„Panel!" řekl jsem, „kde mám ty šňůry elektrické energie? Nevidím nic, co by mě s mým nadvědomím spojovalo." Zasmál se, když odpověděl: „Vidíš, Lobsangu, vzduch? Pokud jsi ve fyzickém těle, tak ne." Naklonil se dopředu, chytl mě za roucho, a když jsem mu pohlédl do pronikavých očí, byla ve mně malá dušička. „Lobsangu!" pronesl přísně. „Vypařil se ti snad veškerý mozek? Máš nad krkem opravdu jenom kosti? Zapomněl jsi na stříbrnou šňůru, to seskupení vodičů elektrické energie, spojující tě -zde - s tvou duší? Lobsangu, ty dlíš opravdu ve světě iluzí!" Cítil jsem, jak rudnu. Ovšemže jsem věděl o stříbrné šňůře, té šňůře modravého světla, která spojuje fyzické tělo s duchovním. Mnohokrát jsem ji při astrálních cestách pozoroval, jak třpytivě svítí a pulzuje světlem a životem. Je jako pupeční šňůra, která spojuje matku s novorozencem, až na to, že dítě, kterým je fyzické tělo, by po přerušení stříbrné šňůry nemohlo existovat ani na okamžik.

Vzhlédl jsem ke svému učiteli, který byl po mém vyrušení připraven pokračovat. Jsme-li ve fyzickém světě, máme tendenci se domnívat, že záleží pouze na něm. Je to jedno z bezpečnostních opatření nadvědomí. Kdybychom si totiž pamatovali na duchovní svět s jeho štěstím, byli bychom tu schopni vydržet jen s velkým vypětím vůle. Kdybychom si pamatovali minulé životy, kdy jsme měli třeba větší důležitost, než v tomto současném, chyběla by nám nezbytná pokora. Necháme si přinést čaj, a pak ti povím o životě jednoho Číňana, o jeho smrti a znovuzrození, o jeho

posmrtném příchodu na onen svět." Láma natáhl ruku, aby zazvonil na stříbrný zvonek svatyně, ale zarazil se, když spatřil můj výraz. „Nuže?" vyzval se, „na co se chceš zeptat?" „Pane!" odpověděl jsem, „proč zrovna Číňan, a ne Tibeťan?" „Protože," odpověděl, „když řeknu Tibeťan, budeš se snažit jeho jméno spojit s někým, koho znáš, a vyvedíš nesprávné závěry." Zazvonil a sloužící nám přinesl čaj. Můj učitel na mě zamyšleně pohlédl. „Uvědomuješ si, že při pití tohoto čaje polykáš miliony světů?" zeptal se. „Tekutiny mají rozptýlenější molekulární složení. Kdybys dokázal molekuly tohoto čaje zvětšit, zjistil bys, že se kutálejí jako písek u břehu rozbourřeného jezera. Dokonce plyn i sám vzduch jsou složeny z molekul, z malinkých částic. Teď jsem ale odbočil, měli jsme si povídat o smrti a životě jednoho Číňana." Dopil čaj a počkal, dokud jsem já nedopil svůj.

„Seng byl starý mandarín," řekl. „Prožil šťastný život a nyní, na jeho sklonku, cítil veliké uspokojení. Měl početnou rodinu a spousty konkubín a otroků. Dokonce i sám čínský císař mu prokazoval přízeň. Dívaje se z okna svého pokoje starýma krátkozrakýma očima, mlhavě rozeznával překrásné zahrady a pyšně si vykračující pávy. Den se chýlil ke konci. Starcův slábnoucí sluch rozpoznával zpěv ptáků, kteří se vraceli do korun stromů. Seng ulehл zpět do podušek, aby si odpočinul. V nitru už cítil šustot prstů smrti, uvolňujících jeho pouta se životem. Za starobylou pagodu pomalu zapadalo krvavě rudé slunce. Starý Seng pozvolna klesl do podušek a dech mu drsně chrčel mezi zuby. Setmělo se a v pokoji rozsvítily lampičky, ale starý Seng už byl mrtvý. Odešel s posledními umírajícími paprsky slunce." Láma se na mě podíval, aby se ujistil, že ho sleduji, a potom pokračoval.

„Starý Seng ležel zabořený v poduškách a jeho tělo vydávalo do ticha vrzavé a skřípavé zvuky. Krev už neobíhala tepnami a žilami a už v něm neproudily tělesné tekutiny. Jeho tělo bylo mrtvé, byl s ním konec, už k ničemu nesloužilo. Ale jasnovidce by býval spatřil, jak se nad tělem starého Senga tvoří jasný modravý opar. Tento shluk se posléze zvedl, a připojen slábnoucí stříbrnou šňůrou se vznesl do vodorovné polohy. Šňůra se postupně zužovala, až se přetrhla. Duše, která bývala starým Sengem, odplouvala. Nesla se jako oblak kadidlového dýmu, až bez námahy prošla skrze zdi a zmizela." Láma si dolil šálek, pomyslel i na můj a potom pokračoval.

„Duše proplouvala říšemi a dimenzemi, které materialistická mysl není schopna si představit. Konečně dospěla do nádherné krajiny mající podobu parku, poseté mohutnými stavbami, a u jedné z nich se zastavila. Duše, která bývala starým Sengem, do ní vstoupila a vykročila po zářící podlaze. Duše, Lobsangu, je v prostředí jí vlastním právě tak hutná, jako jsi ty na

tomto světě. Duše může být v duchovním světě rovněž omezena stěnami a kráčet po zemi. Má tam však jiné schopnosti a možnosti, než jaké máme na Zemi. Duše šla dál, až nakonec vstoupila do malé místnosti. Posadila se a zírala na stěnu před sebou. Ta se najednou začala ztrácet a místo ní uviděla scény a události svého života. Viděla to, čemu říkáme kronika Akaši, neboli záznam všeho, co se kdy stalo a co mohou vidět ti, kteří jsou vycvičeni. Vidí ho také každý, kdo přejde z pozemského života do života na onom světě, kde shlédne záznam vlastních úspěchů i chyb. Spatří svou minulost a soudí se sám! A není přísnějšího soudce nad člověka samého. Nestaneme roztřesení před Bohem. Staneme a shlédneme vše, co jsme udělali i co jsme udělat zamýšleli." Seděl jsem tiše a cítil, jak mě to uchvacuje. Byl bych svého učitele poslouchal celé hodiny — raději než nudné vyučování!

„Duše, která bývala starým Sengem, čínským mandarínem, se posadila a znovu spatřila život, který on na Zemi pokládal za úspěšný," pokračoval můj učitel. „Viděl a zalitoval mnoha chyb, kterých se dopustil, načež vstal a spěšně vykročil do většího sálu, kde ho očekávali muži a ženy tohoto světa duší. Tiše, se soucitným úsměvem a porozuměním očekávali jeho příchod a jeho prosbu, aby ho vedli. Seděl v jejich společnosti a pověděl jim o svých proviněních, o věcech, které se pokoušel vykonat, které chtěl udělat, ale neudělal."

Vpadl jsem lámovi do řeči. „Myslím ale, že jste řekl, že nebyl souzen, ale soudil se sám!" „Zajisté, Lobsangu," odpověděl mi láma. „Když užíval svoji minulost i omyly, kterých se dopustil, obrátil se na tyto rádce, aby mu poradili - ale nepřerušuj, poslouvej mě a ponech si otázky na pozdější dobu."

Jak už jsem řekl," pokračoval láma, „duše seděla s rádci, vyprávěla jim o svých selháních a stanovila hodnoty, do kterých bude muset »dorůst«, než se bude moci dál rozvíjet. Bylo určeno, že se nejprve vrátí, aby se podívala na svoje tělo, potom nastoupí období odpočinku - které může trvat roky nebo naletí - a poté jí bude pomoženo najít podmínky vhodné pro její další vývoj. Duše, která bývala starým Sengem, se vrátila na Zemi, aby se naposled podívala na svoje mrtvé tělo, nyní už přichystané k pohřbu. Potom, už nikoliv duše starého Senga, ale prostě duše chystající se k odpočinku, se vrátila na onen svět. Nějakou dobu odpočívala a zotavovala se, studovala lekce z minulých vtělení a připravovala se na nadcházející život. Zde v tomto životě po smrti jsou věci a hmota stejně tak pevné na dotek jako na Zemi. A tak duše odpočívala, dokud nedozrál čas a podmínky." „To se mi líbí!" zvolal jsem. „To mě moc zajímá!" Než znovu promluvil, můj učitel se na mě pousmál.

„V jistou, předem určenou dobu, byla čekající duše povolána a zavedena do světa lidí kýmsi, jehož úkolem je právě tato služba. Zastavili se, očím těch v mase a kostech neviditelní, a pozorovali budoucí rodiče. Prohlíželi si dům a odhadovali pravděpodobnost, zda právě tato rodina poskytne požadované podmínky k zvládnutí lekcí, které se má duše tentokrát naučit. S uspokojením odešli. Za několik měsíců v sobě budoucí matka náhle pocítila oživení, jak duše vstoupila a dítě přišlo k životu. Po nějaké době se narodilo do lidského světa. Duše, která kdysi obývala tělo starého Senga, teď znovu bojovala s neochotnými nervy a mozkiem dítěte Li Wonga, narozeného do skromných podmínek čínské rybářské vesnice. Znovu se vysoké vibrace duše změnilly na nižší ladění hmotného těla.“ Seděl jsem a přemýšlel. Pak jsem se ještě na nějakou dobu zahloubal.

Konečně jsem promluvil: „Ctihodný lámo, je-li tomu tak, proč se tedy lidé bojí smrti, když je jen vysvobozením z pozemských strastí?“ „To je rozumná otázka, Lobsangu,“ odpověděl. „Kdybychom si jen trochu pamatovali radosti onoho světa, mnozí z nás by nedokázali zdejší útrapy vydržet, a proto je nám strach ze smrti vštipen.“ Pokradmu mě obdařil žertovným pohledem a poznamenal: „Někteří z nás třeba nemají rádi školu a vadí jim kázeň, ve škole tolik nezbytná. Přesto když člověk vyroste a dospěje, přínos školy začne být zjevný. Nedá se proto utíkat ze školy a zároveň očekávat pokrok v učení. Stejně tak není radno skoncovat s životem před vypršením stanoveného času.“ Nad tím jsem se zamyslel, protože zrovna před několika dny skočil jeden nevzdělaný a starý nemocný mnich z vysoko položené poustevny. Byl to zatrpklý stařec, který odmítal veškerou nabízenou pomoc. Ano, pro starého Jigmeho to bylo lepší, že odešel, myslel jsem si. Lepší pro něho samotného. I pro ostatní.

„Pane!“ řekl jsem, „pak tedy mnich Jigme udělal chybu, že s životem skoncoval?“ „Ano, Lobsangu, udělal velkou chybu,“ odpověděl. „Muž i žena mají pro pobyt na Zemi stanoveno určité období. Jestliže si někdo sáhne na život před vypršením této lhůty, musí se téměř okamžitě vrátit. Narodí se pak dítě, které žije třeba jen několik měsíců. Je to duše sebevraha, vracející se, aby převzala tělo a odžila si dobu, kterou měla žít předtím. Sebevražda se nedá ospravedlnit nikdy. Je to těžký přestupek proti sobě samému, proti vlastnímu nadvědomí.“ „Ale pane,“ řekl jsem, „a co třeba vysoce urození Japonci, kteří páchají obřadnou sebevraždu, aby odčinili rodinnou hanbu? Ten, kdo to udělá, je určitě statečný muž.“ „To není pravda, Lobsangu,“ pronesl důrazně. „To tedy určitě ne! Statečnost nespočívá v odchodu ze života, ale naopak v žití tváří v tvář těžkostem a utrpení. Zemřít je snadné, ale žít - to je hrdinství! Ani teatrální ukázka pýchy při obřadné sebevraždě nemůže zastříti chybu, kterou představuje.“

Přicházíme sem, abychom se učili, a učit se můžeme pouze tím, že si čas nám vymezený odžijeme. Sebevražda proto není ospravedlnitelná za žádných okolností!" Znovu jsem pomyslel na chudáka Jigmeho. Byl už velice starý, když se zabil, a tak až se znovu narodí, bude to jenom nakrátko.

„Ctihodný lámo," zeptal jsem se, „jaký je účel strachu a proč nás tolik pronásleduje? Už jsem přišel na to, že věci, z nichž mívám ten největší strach, se nikdy nestanou, a přesto se jich bojím dál!" Láma se zasmál a řekl: „To se děje nám všem. Obáváme se neznámého. Přesto je strach nezbytný. Podněcuje nás, abychom nezpohodlněli. Strach nám dodává sílu navíc, abychom se vyhnuli nehodám. Probouzí v nás energetickou rezervu, povzbuzuje a nutí nás překonávat sklon k lenosti. Kdyby ses nebál učitele anebo toho, že se před druhými shodíš, ve škole by ses neučil."

Do svatyně začali přicházet mnichové. Čelové se rozběhli zapálit další olejové lampy a kadidlo. Vstali jsme a vyšli do chladného večera, kde si jemný větřík pohrával s vrbovým listím. Z daleké Potaly zazněly mohutné trouby a jejich ozvěna se tlumeně převalila kolem zdí lámaserie Státní věštiny.

3. KAPITOLA

Lámaserie Státní věštiny, která byla postavena stranou od běžného ruchu, byla spíše menší, působila celistvým dojmem. Několik malých čelů si v ní s bezstarostným zaujetím hrálo. Žádné skupinky starších trapů tu netečně nelenošili na sluncem vysušeném nádvoří ani si nekrátily polední hodinku zahálčivým klábosením. Většinou tu žili starší muži, včetně staříčkových lámů. Letití starci, bělovlasí a shrbení pod tíhou let, se zvolna ubírali za svou prací, Toto byl Domov věštců. Starým lámům a samotnému Státnímu věštci byl svěřen úkol prorokování a vypracovávání věštek. Žádný nezvaný návštěvník sem neměl přístup, žádný zbloudilý cestovatel se tu nedožadoval odpočinku či jídla. Bylo to místo, jehož se mnozí obávali, a bylo zapovězeno všem, kromě těch výslovně pozvaných. Výjimku tvořil můj učitel, láma Mingjur Tundrup. Mohl sem vstoupit kdykoliv a vždy se přesvědčit, že je tu opravdu vítanou návštěvou.

Půvabný háj ukrýval lámaserii před slídivýma očima. Silné kamenné zdi ji chránily před nezkrotnými zvědavci, jestli by se vůbec mohl vyskytnout někdo, kdo by svou planou slídivostí chtěl riskovat hněv mocného věštce, Byly tu vyčleněné a pečlivě udržované místnosti pro Jeho Svatost - pro Nejvyššího, který tento chrám vědění často navštěvoval. Vládlo tu ticho a klid a muži pokojně kráčeli za svými důležitými záležitostmi.

Nebyla tu příležitost k výtržnostem ani pro hlučné vetřelce. Sídlo střežili mohutní muži z Kchamu, hromotluci, z nichž mnozí měřili víc než dva metry a žádný nevážil méně než sto kilo. Ti byli v Tibetu zaměstnáváni u klášterní policie s úkolem udržovat pořádek ve společenství někdy i několika tisíců mnichů. Tato klášterní policie procházela střeženým územím v trvalé pohotovosti, stále na stráž. S mohutnými tyčemi v rukou působili tito muži zastrašujícím dojmem na každého, kdo měl nečisté svědomí. Mnišské roucho nemusí totiž vždy halit zbožného muže. Ve všech společenstvích se vyskytují černé ovce a lenoši, a tak měli muži z Kchamu pořádku co dělat.

„Půjdeme navštívit věštce, Lobsangu,“ pravil můj učitel. „Projevil o tebe nevšední zájem a je ti ochoten věnovat hodně času.“ Toto pozvání, či spíše nařízení, mě velice rozesmutilo. Dosud mi totiž každá návštěva u astrologa či věštce přinesla jenom špatné zprávy o větším utrpení a byla jen dalším potvrzením útrap, které se měly dostavit. Obvykle jsem si také musel obléct své nejlepší roucho, sedět jako vycpaná kachna a poslouchat nějakého nudného dědka, jak drmolí hromadu výroků, které bych raději neslyšel. Podezíravě jsem proto vzhlédl. Láma jen těžko zakrýval úsměv,

když na mě pohlédl. Jak by ne, pomyslel jsem si chmurně, zas mi čte myšlenky! Rozesmál se, když řekl: „Pojď tak, jak jsi, věštec nijak nerozhází, jaké má kdo na sobě roucho. Ví o tobě víc než ty sám o sobě.“ Moje sklíčenost ještě vzrostla a sám sebe jsem se ptal, co asi uslyším tentokrát.

Prošli jsme chodbou a vstoupili na vnitřní nádvoří. Pohlédl jsem na tyčící se obrysy pohoří a cítil se jako odsouzenec kráčející na popravu. Přistoupil podmračený mnich klášterní policie, který připomínal kráčející horu. Když poznal mého učitele, rozzářil se do širokého úsměvu na uvítanou a hluboce se uklonil: „Kořím se u tvých lotosových nohou, svatý lámo,“ pravil. „Pocti mě svolením uvést tě k Jeho Ctihodnosti, Státnímu věštci.“ Vykročil po našem boku a já jsem zřetelně cítil, jak se pod jeho těžkým krokem chvěje zem.

U dveří stáli dva lámové, nikoliv obyčejná mnišská stráž, a když jsme se přiblížili, ustoupili stranou, abychom mohli projít. „Věštec vás očekává,“ obrátil se jeden z nich s úsměvem na mého učitele. „Těší se na vaši návštěvu, pane Mingjure,“ dodal druhý. Vešli jsme dovnitř a ocitli se v poněkud spoře osvětlené místnosti. Několik vteřin jsem toho rozeznával opravdu jen málo. Měl jsem stále ještě oslněné oči z jasného slunečního světla nádvoří. Postupně, jak si oči přivykly, jsem spatřil holou místnost jen s dvěma gobelíny na stěnách a malým vykuřovadlem na pálení kadidla, které dýmalo v rohu. Uprostřed místnosti seděl na prosté podušce docela mladý muž. Byl hubený a křehký a zjištění, že toto ji. Státní věštec Tibetu, mě dočista ohromilo. Měl poněkud vystouplé oči a ty se na mě dívaly, až mnou pronikaly skrz naskrz. Měl jsem pocit, že se mi dívá do duše, a ne na moje pozemské tělo.

Můj učitel, láma Mingjur Tundrup a já jsme padli tváří k zemi v tradičním předepsaném pozdravu, načež jsme povstali a čekali. Konečně, když už ticho začínalo být nepříjemné, věštec promluvil. „Buď vítán, pane Mingjure, buď vítán Lobsangu!“ řekl. Hlas měl dost vysoko posazený a vůbec ne silný. Vzbuzoval pocit, jako by přicházel z veliké dálky. Můj učitel a věštec spolu chvilenu hovořili o obecných záležitostech. Potom se láma Mingjur Tundrup uklonil, otočil se a vyšel ven. Věštec seděl, prohlížel si mě, až konečně pravil: „Přines si polštář a posad' se vedle mě, Lobsangu.“ Došel jsem si pro jeden z vycpaných čtverců opřených o protější zeď a položil ho tak, abych se mohl posadit vedle něj. Zíral na mě v poněkud dusném tichu, až po dlouhé době, když už mi pod jeho zkoumavým pohledem začínalo být nepříjemně, konečně promluvil. „Tak ty jsi Úterý Lobsang Rampa...“ řekl. „V předchozím období existence jsme se dobře znávali. Nyní, na pokyn Jeho Svatosti, ti mám povědět o útrapách,

které tě čekají. O potížích, které budeš muset přestát." „Ach pane!" zvolal jsem. „V minulých životech jsem určitě musel napáchat příšerné věci, že v tomto nynějším musím tak trpět. Moje karma, můj předurčený osud se zdají být těžší než u kohokoliv jiného." „Ale ne," odpověděl, „to je velice častý omyl, že si lidé myslí, že trampotami v současném životě trpí za hříchy životů minulých. Když zahříváš železo v ohni, děláš to proto, že kov chybil a musí být potrestán, anebo proto, aby se kvalita tohoto materiálu zlepšila?" Tvrdě se na mě podíval a řekl: „Však to s tebou tvůj učitel, láma Mingjur Tundrup probere. Já ti mám jenom povědět o budoucnosti."

Věstec se dotkl stříbrného zvonku a sloužící tiše vstoupil. Mezi věstce a mě položil nizoučký stůl a na něj stříbrnou mísu zdobenou ornamenty, patrně porcelánovými. V misce žhnulo dřevěné uhlí, které zazářilo jasnou červení, když s ní sloužící ve vzduchu zahoupal, než ji položil před věstce. Zamumlal přitom jakési slovo, jehož významu jsem neporozuměl, položil napravo od mísy bohatě vyřezávanou dřevěnou skříňku a odešel stejně tiše, jak se objevil. Seděl jsem mlčky s nedobrym pocitem a uvažoval, proč se to všechno musí přihodit právě mně. Všichni mi zvěstovali, jak těžký budu mít život, až se zdálo, jako by jim to skoro dělalo potěšení. Útrapy jsou útrapy, i když jsem údajně opravdu neměl platit za hříchy některého minulého života. Věstec se pomalu naklonil kupředu a otevřel skříňku. Malou zlatou lžičkou nabral jemný prášek a vhodil ho na žhnoucí uhlí.

Místnost se naplnila lehounkou modravou mlhou. Cítil jsem, jak ztrácím vědomí a zrak se mi zastřel. Zdálo se mi, že z nesmírné dálky slyším vyzvánět veliký zvon. Zvuk se blížil a jeho síla rostla a rostla, až jsem měl pocit, že se mi rozskočí hlava. V očích se mi rozjasnilo a pozorně jsem sledoval, jak z mísy stoupá nekonečný sloup dýmu. V něm jsem zahlédl pohyb, který se přiblížil natolik, že mě až pohltil a stal jsem se jeho součástí. Odkudsi ke mně doléhal jednotvárný hlas Státního věstce. Ani ho nebylo zapotřebí, díval jsem se na budoucnost a viděl ji tak živě jako on. Stál jsem jakoby stranou v pevném časovém bodě a sledoval, jak se přede mnou odvíjejí události života, jakoby natočené na nepřetržitě se odvíjejícím filmu — všechno se přede mnou zobrazovalo. Znovu jsem seděl před velkou čokporskou lámaserií. Opět jsem ucítil tvrdé kamení Železné hory, když mě ze střechy lámaserie smetl vítr a silou, která lámala kosti, mnou mrštil dolů ze skály. Kouř zavířil a obrazy, které nazýváme záznamem Akaši, ubíhaly dál. Potom jsem uviděl svoje zasvěcení - tajné obřady zahalené však kouřem, neboť v té době ještě neproběhlo. Na obrazech jsem se posléze uviděl, jak se vydávám na dlouhou osamělou cestu do Čchun-čchingu v Číně.

Ve vzduchu se točil a převracel podivný stroj, prudce stoupal a znovu

klesal nad příkrými čchun-čchingskými srázy. A já - já ho řídil! Později jsem uviděl flotilu podobných strojů, kterým se na křídlech pyšnilo vycházející slunce Japonska. Z těch strojů padaly černé kapky, mířily k zemi a vybuchovaly do plamenů a kouře. Roztrhaná těla se rozlétávala do výšky a vzápětí z oblohy pršela krev a tříšť lidských těl. Zabořilo mě u srdce a byl jsem ohromen, když se obraz pohnul a ukázal, jak mě Japonci mučí. Sledoval jsem svůj život, viděl ty útrapy, cítil tu hořkost. Ale ze všeho největší žal jsem pocíťoval nad zradou a zlobou některých lidí ze Západu, kteří jak jsem viděl, si vzali do hlavy zničit dílo dobra jen z pouhé žárlivosti. Obrazy ubíhaly dál a viděl jsem pravděpodobný směr svého života v budoucnosti.

Jak dobře vím, pravděpodobnost se dá velice přesně předpovědět. Jen menší podrobnosti bývají odlišné. Určité astrologické konfigurace totiž stanoví hranice, čím se kdo může stát a co je schopen snést, tak jako strojvůdce dokáže určit minimální i maximální rychlost stroje. Budu mít opravdu přetěžký život, jen co je pravda! pomyslel jsem si. Poté jsem nadskočil, až jsem se málem svezl z podušky. Na rameni mi spočinula ruka. Když jsem se otočil, spatřil jsem tvář Státního věstce, který teď seděl za mnou. Z jeho pohledu vyzářoval ten nejhlubší soucit a žal z tak svízelné cesty ležící přede mnou. „Máš velké okultní schopnosti, Lobsangu,“ řekl. „Obvykle musím o těchto obrazech návštěvníkům vyprávět sám. Jeho Svatost, jak se ostatně dalo očekávat, měla úplnou pravdu.“

„Jediné, co chci,“ odpověděl jsem, „je smět tady v klidu zůstat. Proč bych měl toužit po Západě, kde tak horlivě vyznávají náboženství a zároveň se snaží podřezávat si hrdla ze zálohy?“ „Je tady Úkol, můj příteli,“ namítl věstec, „Úkol, který musí být splněn. Ty, navzdory veškerým protivenstvím, jsi schopen ho splnit. Proto ten zvláštní a obtížný výcvik, který podstupuješ.“ Všechno to povídání o útrapách mě už deprimovalo. Jediné, po čem jsem toužil, byl klid a ticho a tu a tam trochu neškodné zábavy. „Teď už je čas, aby ses vrátil ke svému učiteli, protože je toho hodně, co ti chce říct, a čeká na tebe.“ Povstal jsem a uklonil se, načež jsem se otočil a opustil místnost. Venku už čekal obrovitý klášterní strážný, aby mě zavedl k lámovi Míngjuru Tundrupovi. Kráčeli jsme bok po boku, a já jsem si vzpomněl na obrázkovou knížku, kde slon a mravenec kráčeji vedle sebe po stezce džunglí...

„No tak, Lobsangu!“ řekl láma, když jsem vešel do jeho pokoje, „doufám, že z toho všeho, co jsi viděl, nejsi přespříliš sklíčený.“ Usmál se na mě a pokynul, abych si sedl. „Nejprve potravu pro tělo a potom pro duši!“ zvolal se smíchem, když zvonil stříbrným zvonkem na sloužícího, aby nám přinesl čaj. Přišel jsem zjevně v pravý čas! Klášterní řád

přikazoval, že se při jídle nikdo nesmí rozhlížet kolem, oči nesmějí třehtat a veškerá pozornost má být upřena na hlas předčítajícího. Tady v pokoji lámy Mingjura Tundrupa nad námi ve výšce žádný předčítající netrůnil, aby hlasitě četl ze svatých knih a odváděl nám myšlenky od takových obyčejných záležitostí, jako je jídlo. Nebyli tu ani žádní strážci, připravení po nás skočit i pro to nejmírnější porušení předpisů. Pohlédl jsem z okna na Himálaj, táhnoucí se přede mnou do nekonečna, a pomyslel na to, že brzy přijde čas, kdy se na něj už víc nepodívám. Letmo mi byla poodhalena budoucnost - moje budoucnost, a já jsem se hrozil především toho, co jsem nezahlédl tak jasně, protože mnohé bylo částečně zahaleno v dýmu.

„Lobsangu," promluvil můj učitel, „viděl jsi hodně, ale ještě daleko víc zůstalo skryto. Pokud máš pocit, že předurčené budoucnosti čelit nedokážeš, pak tuto skutečnost, třebaže se smutkem, přijmeme, a ty můžeš v Tibetu zůstat." „Pane," odpověděl jsem, „jednou jste mi řekl, že ten, kdo se vydá po jedné z cest života, a potom zakolísá a ucouvne zpět, není žádný muž. Půjdu dál, přestože vím o utrpení, které mě čeká." Usmál se a souhlasně přikývl. „Jak jsem očekával," řekl, „nakonec zvítězíš." „Pane," zeptal jsem se, „proč lidé na tento svět nepřicházejí s vědomím, čím v minulých životech byli a co se od nich tentokrát očekává? Proč musí existovat to, co nazýváte skryté vědění. Proč všichni nemůžeme znát všechno?"

Láma Mingjur Tundrup nadzdvihl obočí a usmál se. „Ty toho chceš opravdu vědět moc!" řekl. „A také ti neslouží paměť, protože docela nedávno jsem ti vysvětloval, že na svoje minulé životy si obvykle nevzpomínáme, protože by nám to na tomto světě jenom přitěžovalo. Jak říkáme — Kolo života se otáčí a přináší bohatství jednomu a chudobu druhému. Dnešní žebrák je zítřejší princ. Když o svých minulých životech nevíme, všichni začínáme nanovo, bez pokusů těžít z toho, čím jsme v minulém vtělení byli." „Ale co tedy skryté vědění?" zeptal jsem se. „Kdyby je každý znal, polepšil by se a rozvíjel by se rychleji." Z výšky se na mě usmál: „To není tak jednoduché." Chvilenu tiše seděl a potom znovu promluvil.

„jsou v nás síly, které ovládá naše nadvědomí, a ty jsou nesrovnatelně větší než to, čeho je člověk schopen dosáhnout ve světě materiálním, fyzickém. Zvlášť lidé ze Západu by takových ovladatelných sil zneužili, protože jediné, o co jim v životě jde, jsou peníze. Západní člověk si klade jenom dvě otázky: Můžeš to dokázat? a — Co mi to vynesou?" Zasmál se docela jako kluk a prohlásil: „Vždycky mě náramně pobaví, když si pomyslím na tu hromadu mechanismů a zařízení, kterých se používá k posílání bezdrátových zpráv přes oceán. Bezdrátový je navíc ten poslední

výraz, který by se měl použít, protože celý ten systém se skládá právě z mnoha a mnoha kilometrů drátů, zatímco tady v Tibetu naši cvičení lámové si posílají telepatické zprávy bez jakéhokoliv přístroje. Odebíráme se do astrálu a putujeme prostorem a časem a navštěvujeme ostatní části světa i světy jiné. Ovládáme levitaci - zvedání nesmírných nákladů pomocí sil, které nejsou obecně známé. Všichni lidé nejsou čistí, Lobsangu, a ani mnišské roucho neskrývá vždy jenom světece. I v lámaserii se může vyskytnout zlý člověk, zrovna tak jako ve vězení světec." Podíval jsem se na něj trochu rozpačitě. „Ale kdyby všichni lidé měli takové znalosti, určitě by všichni začali být hodní, ne?" zeptal jsem se.

Láma se na mě smutně podíval a pravil: „Skryté vědění držíme v tajnosti proto, aby před ním lidstvo bylo uchráněno. Jak říkám, mnoho lidí, zvláště těch západních, myslí jen na peníze a na moc nad druhými. Jak věštec, tak i ostatní předpověděli, že tato naše zem bude jednoho dne zabrána a fyzicky dobytá cizím kultem, který na prostého člověka nebere žádný zřetel a existuje jen proto, aby podepřel moc diktátorů, kteří nakonec zotročí půl světa. Už se stalo, že Rusové umučili k smrti vysoké lámy za to, že neprozradili zapovězené vědění. Průměrný člověk, Lobsangu, jakmile by se k němu dostal, reagoval by asi takto: V první chvíli by se síly, kterou by ovládal, bál. Pak by ho napadlo, že nyní má konečně prostředky stát se tak bohatým, jak se mu nesnilo ani v nejdivočejších snech. Zkusil by to a peníze by se jen hrnuly. S rostoucím jměním a mocí by začal chtít stále víc. Milionář se s jedním milionem v životě nespokojí a chce další a další. Říká se, že nevypělého jedince absolutní moc zkorumpuje. A skryté vědění ji poskytuje."

Náhle mě cosi osvítilo. Napadlo mě, jak by se Tibet mohl zachránit. Vzrušeně jsem vyskočil a zvolal: „Tohle by Tibet zachránilo! Skryté vědění nás zachrání před invazí!" Můj učitel na mě soucitně pohlédl. „Ne, Lobsangu," odpověděl smutně, „k takovým účelům se tato síla nepoužívá. Tibet bude vystaven útlaku a téměř zničen, ale pak přijdou doby, kdy znovu povstane ještě významnější a čistší. Země bude ohněm války omyta od nečistoty stejně tak jako později celý svět." Úkosem na mě pohlédl. „Války být musejí, víš, Lobsangu!" řekl tiše. „Kdyby nebyly, obyvatelstvo světa by se přespránilo rozrostlo. Takže nebudou-li války, přijdou morové pohromy. Války a nemoci usměrňují světovou populaci a dávají lidem na Zemi — i na jiných světech — příležitost činit druhým dobro. Dokud se nedospěje k regulaci zalidnění světa nějakým jiným způsobem, války tu budou pořád."

Gongy nás volaly k večerní bohoslužbě. Můj učitel láma Mingjur Tundrup povstal. „Pojď, Lobsangu," řekl, „jsme tady na návštěvě a účastí na bohoslužbě musíme našim hostitelům prokázat úctu." Vyšli jsme z

pokoje a ubírali se přes nádvoří. Gongy volaly naléhavě — zněly déle, než bylo zvykem v Čokpori. Do chrámu jsme se ubírali překvapivě pomalu. Divil jsem se proč, ale pak, když jsem se rozhlédl kolem, spatřil jsem velice staré a churavé muže belhat se nádvořím v našich stopách. Můj učitel zašeptal: „Bylo by od tebe, Lobsangu, zdvořilé, kdybys přešel tamhle na druhou stranu a posadil se s tamtěmi čely.“ S přikývnutím jsem prošel chrámem podél vnitřní zdi, až jsem dospěl na místo, kde seděli čelové lámaserie Státní věštiny. Když jsem si k nim ze strany přisedl, začali po mě zvědavě pokukovat. Jakmile se strážci pořádku nedívali, poposedávali dopředu tak dlouho, až mě prakticky obklopili.

„Odkud jsi?“ zeptal se jeden z nich, který se zdál být vůdcem. „Z Čokpori,“ odpověděl jsem šeptem. „Ty jsi ten, kterého poslala Jeho Svatost?“ zeptal se další. „Ano,“ zašeptal jsem v odpověď. „Byl jsem navštívit věstce a ten mi řekl...“ „TICHO!“ zařval zuřivý hlas těsně za mnou. „Už ať neslyším ani hlásek, chlapci!“ Viděl jsem odcházet chlapa jak hora. „Ga!“ ozval se jeden z chlapců, „vůbec si ho nevšímej. Pes, který štěká, nekouše.“ Hned nato se v malých postranních dvířkách objevili Státní věstec i s opatem a bohoslužba začala.

Brzy jsme se znovu hrnuli ven. Sel jsem s ostatními do kuchyně, nechal si naplnit kožený sáček ječmenem a dostal čaj. K hovoru nebyla žádná příležitost. Mniši všech stupňů stáli kolem a před spaním spolu naposled krátce rozmlouvali. Odešel jsem tedy do pokoje, který mi byl přidělen, zabalil se do roucha a uložil ke spánku. Ten však stále nepřicházel. Díval jsem se do purpurové tmy potečkované zlatistou září máslových lamp. Věčný Himálaj v dálce vztahoval k obloze kamenné prsty jakoby v prosbě k bohům tohoto světa. Horskými průrvami probleskovaly jasně bílé paprsky měsíčního světla, mizely a znovu se objevovaly, jak Měsíc šplhal vzhůru. Té noci nezafoukal ani větřík a modlitební vlajky visely zplihle na žerdích. Jen pouhý náznak oblaku se netečně vznášel nad městem Lhasou. Otočil jsem se a upadl do bezesného spánku.

K ránu jsem se probudil trhnutím z úleku, že jsem zaspal a přijdu pozdě na ranní bohoslužbu. Vyskočil jsem, chvatně přes sebe přehodil roucho a pospíchal ke dveřím. Proběhl jsem liduprázdnou chodbou a vyrazil na nádvoří - přímo do náruče jednoho muže z Kchamu. „Kampak?“ zašeptal výhružně a sevřel mě v železném objetí. „Na ranní bohoslužbu,“ odpověděl jsem, „musel jsem zaspat.“ Zasmál se a pustil mě. „Ty jsi tu určitě na návštěvě, vid’? Tady se časně ráno žádné bohoslužby nekonají. Můžeš si jít zas lehnout.“ „Vy tu nemáte žádnou ranní bohoslužbu?“ zvolal jsem. „Já to, vždyť tu má přece každý!“ Musel být v dobré náladě, protože mi zdvořile odpověděl: „Máme tu starce a někteří jsou i nemocní. Proto ranní

bohoslužbu vynecháváme. Jdi a ještě chvíli se prospí." Poplácá mě po hlavě, podle něj určitě jemně, ale mně bylo, jako když zaduní hrom, a vtlačil mě zpátky do chodby. Otočil se a těžkými kroky „žuch, žuch" začal znovu přecházet nádvořím. Jak při každém z nich těžkou holí uhodil o zem, ozývalo se „buch, buch!" Proběhl jsem chodbou nazpátek a v minutě znovu hluboce spal.

Později téhož dne jsem byl představen opatovi a dvěma starším lámům. Pozorně mě začali vyslýchat, ptali se na můj život doma, na co si vzpomínám z minulých životů a na přátelství s mým učitelem lámou Míngjurem Tundrupem. Nakonec všichni tři vrávoravě vstali a zamířili ke dveřím. „Pojď," řekl ten poslední a pokynul mi prstem. Zaražený jsem je jak v omámení pokorně následoval. Pomalu vyšli ze dveří a letargicky se šourali chodbou. Šel jsem za nimi a z úsilí přizpůsobit se jejich pomalé chůzi, jsem skoro klopýtal. Ploužili jsme se dál a míjeli otevřené dveře, ze kterých trapové a čelové zvědavě pozorovali, jak se pozvolna šineme. Cítil jsem, jak mi z rozpaků, že jsem »na chvostu« tohoto procesí, rudnou tváře. V čele se pomocí dvou holí vlekl opat a za ním oba staří lámové, vysušení a sešlí natolik, že sotva stačili i jemu. Průvod jsem uzavíral já, jen stěží udržující tempo natolik vleklé.

Po dlouhé době, která se mi zdála nekonečná, jsme dorazili k malým dvířkům v jedné vzdálené zdi. Zastavili jsme se a opat začal štrachat klíčem v zámku a něco si přitom mumlal. Jeden z lámů popošel kupředu, aby mu pomohl, až dveře konečně se skřípotem protestujících veřejí povolily. Opat vešel dovnitř, následován prvním z lámů a potom tím dalším. Nikdo mi nic neřekl a tak jsem vešel i já. Starý láma za mnou zavřel. Přede mnou se rozkládal poměrně dlouhý stůl pokrytý starými zaprášenými předměty. Prastará roucha, starobylé modlitební mlýnky, staré misky a různé druhy různocových šňůr. Po stole bylo rozloženo i několik skříněk na amulety a jiné rozličné předměty, které jsem na první pohled nemohl ani rozeznat. „Hmmm. Mmmm. Pojď sem, můj chlapče!" pokynul opat. Váhavě jsem k němu přistoupil a on mě popadl kostnatou rukou za levou paži. Měl jsem pocit, jako kdyby mě sevřel kostlivec. „Hmmm. Mmmm. Chlapče! Hmmm. Které, pokud vůbec některá nebo některé, z těchto věcí a předmětů ti v minulém životě patřily?" Vedl mě podél dlouhého stolu a pak mě otočil a pronesl: „Hmmm. Mmmm. Jestliže máš pocit, že něco z toho bylo tvoje, hmmm, vezmi to, hmmm, mmmn, a podej mi to." Těžce se posadil a vypadal, že o moji další činnost už nejeví zájem. Oba lámové přisedli k němu a už se neozvalo ani slůvko.

„No dobrá," řekl jsem si, „když si tihle tři starci chtějí hrát takovou hru - proč ne, budu ji s nimi hrát, jak si přeji!" Psychometrie je každopádně ze

všeho nejjednodušší. S napřaženou levou rukou, dlaní obrácenou dolů, jsem pomalu procházel nad různými předměty. U některých jsem pocítil určité svědění uprostřed dlaně, paže se mi lehce roztrásla a probíhalo v ní slabé chvění. Sebral jsem modlitební mlýnek, starou otlučenou misku a růženec. Pak jsem svoji cestu podél dlouhého stolu zopakoval. Už jenom jeden předmět mě zasvrběl v dlaní a rozechvěl paži, a sice rozedraně roucho v posledním stupni rozkladu. Bylo to šafránové roucho vysokého hodnostáře, jehož barva stářím téměř zmizela. Látka už byla zpráchnivělá a při dotyku se sypala. S obavami, že se mi rozpadne i pod rukama, ač obezřetněma, jsem ji opatrně zvedl. Pozorně jsem ji donesl starému opatovi, složil mu ji k nohám a vrátil se pro modlitební mlýnek, otlučenou misku a růženec. Opat a oba lámové beze slova prozkoumali předměty a porovnali určité charakteristiky a tajné značky s tím, co bylo zapsáno ve staré černé knize, kterou opat odněkud vytáhl. Dlouho seděli a dívali se jeden na druhého. Hlavy se jim kývaly na vrásčitých krcích a letité mozky téměř skřípaly úsilím přemýšlet.

„Harrumph! Arrrrf!“ mumlal opat, sípající jako ztrhaný jak. „Mmmm-rann. Je to opravdu on. Hmmm. Pozoruhodný výkon. Mmmm. Jdi ke svému učiteli, lámovi Mingjuru Tundrupovi, můj chlapče, a, hmmm, řekni mu, že bychom byli rádi, kdyby nás poctil svou přítomností. Ty už se, můj hochu, vracet nemusíš. Harrumph! Arrrrf!“ Otočil jsem se a radostně vyběhl ven, že už jsem osvobozený od těch živoucích mumií, jejichž suchý odstup byl tak na hony vzdálený lidské vřelosti lámy Mingjura Tundrupa. Když jsem cupitavými krůčky zahýbal za roh, málem jsem se s ním srazil. „Ach! Netvař se tak vyjeveně, i já jsem už tu zprávu obdržel.“ Přátelsky mě poplácal po zádech a spěchal do místnosti, kde čekali opat a oba lámové. Já jsem se zatím potuloval po nádvoří a letmo kopal do kamínků.

„Ty jsi ten, u něhož zkoumají inkarnaci?“ zeptal se za mnou nějaký hlas. Otočil jsem se a spatřil jednoho čélu, jak si mě pozorně prohlíží. „Nevím, co dělají,“ odpověděl jsem. „Vím jenom to, že mě tu tahali po chodbách, abych si vybral některé ze svých starých věcí, což přece dokáže kdokoli!“ Chlapec se dobrosrdečně zasmál: „Vy z Čokpori, vy se vyznáte...“ řekl, „jinak byste nebyli v téhle lámaserii. Slyšel jsem, že jsi v minulém životě byl někým významným. A musel jsi být, když ti Státní věstec věnoval půl dne.“ Žertem se oťrásl jakoby ze strachu a poznamenal: „Měl by sis dát pozor. Než si uvědomíš, co se děje, určí tě za Uzanané převtělení a udělají z tebe opata. Pak už si s ostatními z Čokpori nebudeš smět hrát.“

Ve dveřích na opačném konci nádvoří se objevila postava mého učitele. Rychle k nám kráčet. Čéla, s kterým jsem rozmlouval, se hluboce uklonil v pokorném pozdravu. Láma se na něj usmál a jako vždy se na mě laskavě

obrátil: „Musíme se vydat na cestu, Lobsangu. Brzy přijde noc a ve tmě by se nám špatně jelo.“ Došli jsme spolu ke stájím, kde už čekal pacholek s našimi koňmi. Neochotně jsem nasedl a následoval svého učitele stezkou přes vrbový háj. Klusali jsme v tichu. Při jízdě na koni jsem nikdy nedokázal vést inteligentní rozhovor, neboť jsem veškerou energii musel vynaložit na to, abych se vůbec udržel nahoře. K mému překvapení jsme neodbočili k Čokpori, ale ubírali se k Potale. Koně pomalu šplhali schodištní cestou. Údolí pod námi se už halilo do stínů noci. S radostí jsem seskočil a v Potale, teď už známé, jsem spěchal za potravou. Když jsem po večeri odcházel do svého pokoje, můj učitel na mě čekal.

„Pojď ke mně, Lobsangu,“ zvolal. Vešel jsem dovnitř a na jeho pokynutí se posadil. „Nuže,“ řekl, „mám za to, že přemýšlíš, co se to vlastně děje.“ „Čekám, že budu prohlášen za Uznané vtělení!“ odpověděl jsem živě. „Povídali jsme si o tom s tím čelou v lámaserii Státního věštce, právě když jste si pro mě přišel.“ „Tak to máš jistě radost,“ řekl láma Mingjur Tundrup. „Teď musíme věnovat nějaký čas tomu, abychom spolu probrali určité věci. Dnes večer nemusíš jít na bohoslužbu. Sedni si pohodlněji a poslouchej, ale nepřerušuj mě.“

„Většina lidí přichází na tento svět, aby se něčemu naučila,“

„Ostatní přicházejí proto, aby pomohli těm, kteří to potřebují, anebo proto, aby splnili určitý zvláštní, vysoce důležitý úkol.“ Pronikavě se na mě zadíval, aby se ujistil, že ho sleduji, a potom pokračoval: „V mnoha náboženstvích se káže o pekle — o místě, kde dochází k potrestání nebo kde se odpykávají lidské hříchy. Ale peklo je tady na tomto světě, zatímco náš skutečný život je na onom světě. Sem se přicházíme učit, platit za chyby, kterých jsme se dopustili v minulých životech, nebo — jak už jsem řekl -ve snaze vykonat nějaké důležité poslání. Ty jsi tu proto, abys splnil úkol vztahující se k lidské auře. Tvými »nástroji« bude výjimečně citlivá okultní vnímavost, mimořádně vysoká schopnost vidět lidskou auru a veškeré vědomosti týkající se všech druhů okultních umění, které jsme ti schopní dát. Nejvyšší rozhodl, aby byl ke zvýšení tvých schopností a talentu použit každý dostupný prostředek: přímá výuka, praktické zkušenosti i hypnóza, Použijeme všechno, jen abychom do tebe dostali v co nejkratším čase co nejvíc znalostí.“

„Tohle je na mou duši peklo, jen co je pravda!“ zvolal jsem zkroušeně, Láma se mému výrazu zasmál. „Ale tohle peklo je pouze schůdek k životu daleko lepšímu,“ odpověděl. „Tady se můžeme zbavit některých základních nedostatků. Tady, během několika málo let pozemského života se dokážeme oprostít od zlovyků, které by nás jinak soužily na onom světě nepředstavitelně dlouho. Tady, oproti životu na onom světě, trvá život jen

pouhé mžiknutí oka. Většina obyvatel Západu si představuje, že když člověk zemře, sedí pak na obláčku a brnká na harfu. Ostatní si myslí, že opustí-li kdo tento svět a přejde do jiného, existuje v jakémsi mystickém stavu nicoty, a to se jim líbí." Zasmál se a pokračoval: „Kdybychom je tak mohli přivést k tomu, aby si uvědomili, že život po smrti je mnohem skutečnější než cokoliv jiného tady na Zemi. Vždyť všechno na tomto světě se skládá z vibrací. Celý svět je z vibrací — a všechno se to dá přirovnat k oktávě na hudební stupnici. Přejdeme-li na druhou stranu smrti, oktáva na stupnici se rozšíří." Odmlčel se, vzal mě za ruku a klouby mi zaťukal o podlahu. „Tohle, Lobsangu," řekl, „ je kámen - vibrace, kterou nazýváme kamenem." Znovu mě vzal za ruku a mými prsty mi přešel přes roucho. „Tohle," dodal, „jsou vibrace, určující vlnu. A i když na stupnici vibrací posuneme všechno vzhůru, dokážeme dál zachovat příslušné odstupňování tvrdosti a měkkosti. Takže v životě po smrti, v tom skutečném životě můžeme vlastnit věci zrovna tak jako na tomto světě. Je ti to jasné?" zeptal se.

Samozřejmě že mi to jasné bylo. O takových věcech jsem věděl už dlouhou dobu. Láma mi skočil do úvah. „Ano, vím, že to všechno tady u nás je běžně známé, ale jestliže takovéto nevyjádřené úvahy vyslovíme nahlas, budeš je chápat zřetelněji. Později," dodal, „pocestuješ do zemí západního světa a tam tě potká nemálo potíží s jejich náboženstvím." Trochu kysele se pousmál a poznamenal: „Křesťané nás nazývají pohany. V jejich bibli je psáno, že Kristus putoval pustinami. Naše záznamy vypovídají, že procestoval Indii, věnoval se tam studiu indických náboženství a potom přišel do Lhasy a učil se v Džókchangu u našich největších kněží té doby. Kristus vytvořil dobré náboženství, ale křesťanství provozované dnes není takové, jaké vytvořil on." Podíval se na mě poněkud přísněji a řekl: „Vím, že tě to poněkud nudí, a myslíš si, že jenom tak povídám, ale já jsem západní svět procestoval a je mou povinností tě varovat před tím, s čím se tam setkáš. Nejlepší bude, když ti o jejich náboženství povím, protože vím, že si to tak lépe zapamatuješ." Celý jsem zrudl. V myšlenkách jsem si totiž opravdu říkal: „Ach, kolik slov..."

Mniši venku po chodbách v tichosti směřovali do chrámu na večerní bohoslužbu. Trubači nahoře na střeše pohledem přelétli přes údolí a rozezvučeli poslední tóny odcházející den. Tady přede mnou můj učitel láma Mingjur Tundrup pokračoval ve svém výkladu. „Na Západě jsou dvě základní náboženství a nesčetné množství jejich podskupin. Židovské je staré a tolerantní. Židé ti nezpůsobí žádná trápení, žádné obtíže. Po staletí byli sami pronásledováni a s ostatními cítí velké slitování a porozumění. Křesťané už tak tolerantní nejsou - kromě nedělí. Nebudu teď jednotlivě

víry rozebírat, to si přečteš, ale povím ti, jak náboženství vznikla."

„V raném vývojovém období žili lidé nejprve v nepatrných skupinách, ve velmi nepočetných kmenech. Neměli žádné zákony, žádné normy vzájemného chování. Jediným zákonem byla síla. Silnější a divočejší kmen vedl válku proti těm slabším. Časem se objevil člověk, který byl silnější a moudřejší. Uvědomil si, že se jeho kmen stane nejmocnějším, bude-li zorganizovaný. Založil náboženství a normy vzájemného chování. Plod'te se a množte se - přikázal s vědomím, že čím víc dětí se narodí, tím silnější jeho kmen bude. Cti otce svého a matku svou - přikázal, vědom si toho, že poskytne-li rodičům autoritu nad dětmi, získá ji zase on nad rodiči. Věděl také, že pokud děti přesvědčí, aby byly svým rodičům vděчны, bude snadnější posílit kázeň. Nezcizoložíš — hřimal prorok té doby. Jeho skutečným příkazem bylo, aby kmen nebyl znečištěn krví člena jiného rodu, neboť v tom případě by se rozštěpila věrnost - pocit příslušnosti. Během času kněží zjistili, že jsou i takoví, kteří ne vždycky učení víry poslouchají. Po velkém přemýšlení a mnoha diskusích vypracovali kněží systém odměny a trestu. Nebe, ráj, Walhalla — nazývej to, jak chceš — bylo místo určené těm, kteří kněze poslouchali. Pekelný oheň a zatracení s věčnými mukami byly pro ty, kdo neposlouchali."

„Pane, tak vy tedy máte proti organizovanému náboženství na Západě výhrady?" zeptal jsem se. „Ne, to rozhodně ne," odvětil. „Je mnoho těch, kteří se cítí být ztraceni, nemají-li pocit anebo představu vševědoucího Otce, shlížejícího na ně shůry spolu se soudným andělem, zaznamenávajícím každý dobrý i špatný skutek. My jsme bohem pro mikroskopické bytosti obývající naše těla, i pro ty ještě menší, které zas obývají jejich molekuly! Co se týče modlitby, Lobsangu, nasloucháš často modlitbám bytostí žijících v tobě na molekulární úrovni?" „Ale, říkal jste, že modlitba je účinná," namítl jsem trochu překvapeně. „Ale ano, Lobsangu, modlitba je náramně účinná, modlíme-li se k vlastnímu nadvědomí, k naší skutečné součásti, nacházející se na jiném světě - k součásti, která ovládá naše loutkové provázky. Modlitba je velice účinná, pokud jsme poslušni prostých přírodních zákonů, které jsou její podstatou."

Usmál se na mě a řekl: „Člověk je pouhé smítko v bouřlivém světě. Je spokojen jediné tehdy, cítí-li bezpečí něčeho jako je mateřské objetí. Pro lidi na Západě, necvičené v umění umírat, je poslední myšlenkou, posledním výkřikem: Maminko! Člověk sám sebou nejistý, avšak pokoušející se budít dojem, že věří v sebe sama, začne dumlat cigaretu či doutník tak jako dítě dudlík. Psychologové jsou toho názoru, že návyk kouření je vlastně pokus o návrat do doby raného dětství, kdy dítě saje výživu a bezpečí z matky, Náboženství je utěšitel, zatímco znalost o pravdě

života a smrti přináší ještě mnohem větší útěchu. Když žijeme na Zemi, jsme jako voda. Jako pára jsme, když ve smrti přecházíme na druhou stranu a pak se při opětovném narození na tento svět znovu srážíme na vodu."

„Pane!“ zvolal jsem, „a vy si myslíte, že by děti neměly rodiče uctívat?“

Trochu překvapeně se na mě podíval: „Ale propánakrále, Lobsangu, samozřejmě že by děti svoje rodiče respektovat měly, pokud si to ti rodiče zaslouží. V žádném případě by se přehnaně autoritativním rodičům nemělo dovolit ničit své děti, a naopak dospělí potomci mají hlavní zodpovědnost vůči svojí manželce nebo manželovi. Rodičům by se nemělo dovolovat tyranizovat svoje dospělé potomstvo a poroučet mu. Dovolit jim jednat takovým způsobem znamená poškozovat je i sebe sama. Vytváří to dluh, který takový rodiče budou muset splatit v některém z příštích životů.“ Zamyslel jsem se nad vlastními rodiči, nad přísným a drsným otcem, který mi nikdy nebyl tátou, nad matkou, jejíž hlavní starostí byl společenský život. Pak jsem pomyslel na lámu Mingjura Tundrupa, který byl pro mě víc než matka i otec - byl to jediný člověk, který mi za všech okolností prokazoval vlídnost a lásku.

Chvatně vstoupil posel a hluboce se uklonil: „Ctihodný pane Mingjure,“ pronesl uctivě, „mám vám vyřídit uctivost a pozdravy od Nejvyššího a požádat vás, abyste byl tak laskav a šel k němu. Dovolte, abych vás k němu směl zavést.“ Můj učitel vstal a přidal se k poslovi.

Vyšel jsem ven a vyšplhal na střechu Potaly. O trochu výš zářila do noci lékařská fakulta čokporské lámaserie. Hned vedle mě pleskala modlitební vlajka lehounce o stožár. Stál jsem blízko okna a zahlédl starého mnicha, jak pilně otáčí modlitebním mlýnkem, který hlasitě klapal do nočního ticha. Nade mnou se v nekonečném procesí rozprostíraly hvězdy a já jsem přemýšlel, zda i my takhle podobně připadáme nějaké bytosti odjinud.

4. KAPITOLA

Bylo období Losaru, tibetského Nového roku. My, čelové, a s námi i trapové jsme se už nějakou dobu zabývali tvořením máslových figur. Minulý rok jsme se moc nečinili, čímž jsme zavdali příčinu k rozmrzelosti. Ostatní lámaserie totiž usoudily (úplně správně!), že nás z Čokpori taková dětinská zábava nezajímá a ani na ni nemáme čas. Letos nám tedy na pokyn samota Jeho Svatosti bylo nařízeno zapojit se do soutěže a postavy z másla vytvořit. Ve srovnání s některými jinými lámaseriemi jsme dosáhli výsledků poněkud skromných. Na dřevěném rámu vysokém přes šest metrů a širokém okolo devíti jsme z obarveného másla modelovali různé scény z posvátných knih. Naše postavy byly v plném slova smyslu trojrozměrné a my doufali, š při pohledu na ně ve světle mihotajících se máslových lamp vznikne iluzi pohybu.

Sám Nejvyšší a všichni starší lámové si každoročně výstavu prohlédl a vítěznému dílu se dostalo všemožných uznání. Po uplynutí Losaru se máslo roztavilo a používalo během roku do máslových lamp. Při práci - modelování mi docela šlo — jsem přemýšlel o všem, čemu jsem se během několika minulých měsíců naučil. Určité věci týkající se náboženství mě stáli ještě mátlý, a tak jsem se rozhodl, že se na ně při první příležitosti zeptám svého učitele lámy Mingjura Tundrupa. V tuto chvíli šlo ale o másloví postavy! Sehnul jsem se, naškrábal si čerstvou zásobu másla tělové barvy a pozorně vyšplhal po lešení, abych mohl vytvarovat ucho do proporcí hodných Buddha. Po mé pravici spolu dva mladí žáci válčili máslovými koulemi. Odlamovali z hroudy kusy másla, narychlo z nich hnětli koule a tyhle mastné střely potom házeli po „nepříteli“. Náramně se bavili, avšak naneštěstí se za kamenným sloupem náhle objevil klášterní dozorce, aby zjistil, co je to za hluk. Beze slova oba chlapce popadl, každého do jedné ruky, a hodil je do ohromné kádě teplého másla!

Otočil jsem se a pokračoval v práci. Máslo smíchané se sazemi z lamp se výborně hodilo na obočí. Zdálo se, jako by postava už už ožívala. Toto je koneckonců svět iluze, pomyslel jsem si. Sešplhal jsem dolů a přešel místnost, abych dílo lépe přehlédl. Učitel umění se na mě usmál. Byl jsem zřejmě jeho oblíbeným žákem, protože se mi modelování a malování líbilo a měl jsem opravdovou snahu něco se od něj naučit. „Jde nám to od ruky, Lobsangu,“ prohodil s potěšením. „Bohové vypadají jako živí!“ Ale existují vůbec bohové? Proč nás o nich učí, pokud žádní nejsou? Musím se zeptat svého učitele.

Zamyšleně jsem si z rukou seškrábal máslo. Naproti v rohu se ti dva

čelové vhození do teplého másla, snažili očistit tím, že si drhli tělo jemným hnědým pískem, a vypadali přitom jako by se dočista zbláznili. Zasmál jsem se tomu a na odchodu se otočil. Vedle mě procházel jeden tělnatý čela a poznamenal: „Tomu se museli smát i ti bohové!“ I ti bohové... i ti bohové... i ti bohové... zněl mi ten refrén pravidelně v rytmu kroků. Existují ale bohové doopravdy? Sešel jsem dolů do chrámu, usadil se a čekal, až začne známá bohoslužba. „Slyšte hlasy našich duší, vy všichni, kteří bloudíte. Toto je svět iluzí. Život je pouhý sen. Vše, co se narodí, musí i zemřít.“ Hlas kněze drnčel dál a pronášel známá slova, která teď ve mně podněcovala zvědavost. „Třetí tyčinka kadidla je zapálena, aby vyzvala bloudícího ducha, aby se nechal vést.“ Nikoliv aby byl veden bohy — uvažoval jsem, ale svými bližními. A proč ne bohy? Proč se vlastně modlíme k našemu nadvědomí namísto k Bohu? Na zbytek mše jsem se už vůbec nesoustředil, nijak mě neoslovoval. Ze zamyšlení mě vytrhl prudký žďuchanec loktem do žeber. „Lobsangu! Lobsangu! Co je s tebou? Jsi mrtvý? Pohni se, bohoslužba už skončila!“ Vrávoravě jsem vstal a následoval ostatní ven z chrámu.

„Pane,“ zeptal jsem se o několik hodin později svého učitele, lámy Mingjura Tundrupa. „Pane! Existuje Bůh? Nebo bohové?“ Shlédl ke mně a řekl: „Pojď, půjdeme si sednout na střechu, Lobsangu, tady na tak rušném místě by se nám těžko povídalo.“ Otočil se a vedl mě chodbou kolem pokojů lámů a po vyřezávaném žebříku vzhůru až na střechu. Chvíli jsme stáli a dívali se na oblíbenou scénérii, na vysoko se tyčící pohoří, zářící vody Kji Ču a rákosem zarostlé Kaling Ču. Norbu Linga neboli park Skvostů pod námi vyhlížel jako masa živoucí zeleně. Můj učitel pokynul rukou: „Myslíš, Lobsangu, že to všechno je pouhá náhoda? Samozřejmě že Bůh existuje!“ Došli jsme na nejvyšší část střechy a posadili se.

„Máš v tom všem poněkud zmatek, Lobsangu,“ prohlásil láma Mingjur Tundrup. „Bůh existuje a existují i božstva. Dokud žijeme tady na Zemi nemáme možnost postihnout boží podobu v její podstatě. Žijeme v tom, co lze nazvat trojrozměrný svět. Bůh sídlí ve světě natolik vzdáleném, že lidský mozek, dokud žijeme na Zemi, si o něm není schopen vytvořit ani tu základní představu, a tak se lidé pokoušejí o rozumové ztvárnění. Bůh je v tomto smyslu chápán jako cosi lidského nebo i nadlidského, chceš-li, ale stále je člověk ve své ješitnosti přesvědčen, že on sám je stvořen k obrazu božímu. Je také přesvědčen, že na jiných světech není žádný život. Jestliže je člověk stvořen k obrazu božímu a lidé z jiných světů mají odlišnou podobu - co zbude z našeho názoru, že pouze člověk je stvořen k Jeho obrazu?“ Láma se na mě pronikavě podíval, aby se přesvědčil, zda jeho výklad vnímám. Jak bych ho nesledoval. Bylo to všechno naprosto jasné.

„Každý svět i každá země každého světa mají svého Boha neboli anděla strážného. Bůh starající se o jednotlivý svět se jmenuje Manu. Je to vysoce vyvinutý duch lidského původu, který se během mnoha a mnoha převtělení zbavil veškeré nedokonalosti a jeho podstatou se stala ryzí čistota. Existuje i skupina vznešených bytostí, které v případě potřeby přicházejí na tento svět, aby obyčejným smrtelníkům daly příklad jak se naučit odpoutat od (bláta) světských tužeb.“

Přikývl jsem. Věděl jsem, že do této skupiny patřili Buddha, Mojžíš, Kristus a řada dalších. Věděl jsem také o Majtréjovi, který, jak se praví v buddhistickém Písmu, přijde na svět za 5,656 miliónů let po odchodu Buddhy, lépe řečeno Gautamy, jak by se měl přesněji nazývat. To všechno a ještě o mnoho víc bylo součástí naší běžné náboženské výuky jako ostatně i vědomí, že každý člověk dobré vůle má stejnou příležitost bez ohledu na to, jak svoje náboženské přesvědčení nazývá. Nikdy jsme nevěřili, že by „klíče od nebe“ vlastnila jen některá určitá náboženská sekta a všechny ostatní by byly uvrženy do pekla pro povražení všelijakých krvežíznivých ďáblů. Ale můj učitel už byl zas připraven pokračovat.

„Máme Manua světa — vznešenou vyvinutou bytost, jež řídí jeho osud. Existují i Manuové menší, ovládající osudy jednotlivých zemí. Manu světa za nekonečně mnoho let postoupí ještě dál a další nejlepší hned po něm se mezitím dostatečně vyvine, aby byl připraven Zemi převzít.“ „Aha!“ zvolal jsem téměř triumfálně. „Všichni Manuové ale nejsou hodní! Manu Ruska dovoluje Rusům, aby nám ubližovali. Manu Číny umožňuje Číňanům narušovat naše hranice a zabíjet naše lidi.“ Láma se na mě usmál. „Zapomínáš, Lobsangu,“ odpověděl, „že tento svět je peklo, kam přicházíme, abychom dostávali lekce. Přicházíme sem trpět, aby se vyvíjel náš duch. Trampoty učí, bolest také, laskavost a ohleduplnost nikoliv. Války jsou proto, aby v nich muži na bojištích ukázali odvahu a aby — jako železná ruda v peci — byli zakaleni a zoceleni ohněm boje. Na fyzickém těle nezáleží, Lobsangu, to je jen dočasnou loutkou. Duše, duch, nadvědomí (nazývej to, jak chceš), to je to jediné, co je třeba brát v úvahu. Na tomto světě si v naší zaslepenosti myslíme, že záleží jedině na těle. Strach z toho, že by mohlo strádat, nám zastírá rozhled a křiví úsudek. Musíme jednat pro dobro vlastního nadvědomí a přitom ještě pomáhat druhým. Ti, kdo slepě následují příkazy panovačských rodičů, přikládají(přidávají) břemeno jim i sobě samým. Stejně tak ti, kdo slepě následují příkazy některé stereotypní náboženské víry, zastavují svůj vývoj.“

„Ctihodný lámo,“ namítl jsem, „smím připojit dvě poznámky?“ „Zajisté,“ odpověděl. „Říkal jste, že se učíme rychleji, když jsou podmínky

tvrdé. Já bych ale dal přednost o trochu větší laskavosti. Učil bych se i tak." „Opravdu?" zeptal se. „Studoval bys posvátné knihy i kdybys neměl strach z učitelů? Podílel by ses na práci v kuchyni, i kdyby ses nebál trestu za lenost? Dělal bys to?" Svěsil jsem hlavu. Byla to pravda. Pracoval jsem v kuchyni, jenom když mi to přikázali. Učil jsem se z posvátných knih, protože jsem se bál neúspěchu. „A tvoje další otázka?" zeptal se láma. „Povězte, pane, jak brzdí stereotypní náboženství vývoj člověka?" „Dám ti dva příklady," odpověděl. „Číňané věřili, že nezáleží na tom, co v současném životě dělají, protože mohou zaplatit za chyby a hříchy až se sem znovu vrátí. A tak přijali politiku duchovní lenivosti. Náboženství se jim stalo jakoby opiátom a vtáhlo je do duchovní zahálky. Začali se na příští životy natolik spoléhat, že jejich umění a dovednost ustrnuly. Čína se tak stala podřadnou mocností, kde loupeživí válečníci rozpoutali vládu hrůzy a plenění."

Všiml jsem si, že Číňané ve Lhasě byli přespříliš krutí a úplně odevzdaní fatalismu. Smrt pro ně neznamenala nic víc než přejít do vedlejšího pokoje. Vůbec jsem se smrti nebál, ale chtěl jsem dokončit svůj úkol raději v jednom životě, než abych ztrácel čas a musel se pak na tento svět několikrát pro sobě vracet. Rození, období bezmocného dítěte, povinnost chodit do školy, to všechno pro mě bylo trápení. Doufal jsem, že tento život pro mě bude na Zemi tím posledním. Číňané vytvořili báječné vynálezy, úžasná umělecká díla, skvostnou kulturu. V dnešní době, protože příliš otrocky lpěli na náboženské víře, je postihl úpadek a čínský lid se stal snadnou kořistí komunismu. Kdysi bývaly v Číně věk a vzdělanost hluboce uctívány tak, jak tomu má ostatně být. Nyní se už mudrcům úcta, která jim náleží, nevzdávala. Jediné, na čem začalo záležet, bylo násilí, osobní prospěch a sobectví.

„Lobsangu!" Moje zamyšlení prolomil hlas mého učitele. „Pověděli jsme si o náboženství, které svádělo k nečinnosti a hlásalo, aby nikdo žádným způsobem neovlivňoval druhého, aby tím dotyčný nezvýšil vlastní karmický dluh, který se přenáší z jednoho života do druhého." Zadíval se ven, přes město Lhasu, na naše mírumilovné údolí a pak se zas otočil ke mně. „Západní náboženství mají zas tendenci k útočnosti. Lidé tam nejsou spokojeni s tím, že si mohou věřit, v co chtějí, a jsou ochotni i zabíjet, jen aby ostatní přiměli ke stejné víře." „Já nechápu, jak se vraždění může spojit s jakoukoliv náboženskou praktikou," poznamenal jsem. „Zajisté, Lobsangu," odpověděl láma, „ale třeba v době španělské inkvizice jedna odnož křesťanů vystavovala týrání všechny ostatní, aby mohli být obrázeni a spaseni. Lidé byli natahováni na skřipec a upalováni u kůlu, jen aby změnilí své přesvědčení. Dokonce ještě i dnes tito lidé vysílají misionáře,

kteří se všemožně pokoušejí dosáhnout u jiných obrácení. Zdá se, že si svou vírou jsou tak nejistí, že potřebují, aby ostatní jejich postoj potvrdili a schválili, patrně podle představy, že množství je ubezpečující."

„Pane," řekl jsem, „myslíte si tedy, že by lidé měli náboženství vyznávat?" „Proč ne, když cítí takovou potřebu," odpověděl mi láma. „Jestliže lidé doposud nedosáhli úrovně, kdy mohou přijmout koncepci nadvědomí a Manua světa, pak pro ně přilnutí k některému formálnímu náboženskému systému může být oporou. Je lidem mentální a duchovní disciplínou a dává jim pocit, že patří do rodinného shromáždění, které má shovívavého Otce, bdícího nad nimi, jakož i soucitnou Matku, připravenou vždy k přimluvě. Ano, pro ty, kdo jsou na odpovídajícím vývojovém stupni je takové náboženství dobré. Čím dřív si však tito lidé uvědomí, že by se měli modlit k vlastnímu nadvědomí, tím dřív se rozvinou. Někdy se nás ptají, proč tedy máme v našich chrámech svaté sochy nebo proč vůbec máme chrámy. Na to můžeme odpovědět, že sochy jsou připomenutím, že i my se můžeme rozvíjet dál a dál a za čas se stát vysoce oduševnělými bytostmi. A co se našich chrámů týče - jsou to místa, kde se mohou shromažďovat lidé stejného zaměření, aby si při uvědomování svého nadvědomí vzájemně dodávali síly. Při modlitbě, i kdyby nebyla správně cílena, je člověk schopen dosáhnout vyššího vibračního stupně. Meditace a rozjímání v chrámu, synagóze či kostele jsou tudíž prospěšné."

Uvažoval jsem nad tím, co jsem právě slyšel. Pod námi zurčela Kaling Ču a jak se snažila prodrat pod mostem linkchorské cesty, zrychlovala svůj zpěv. V dálce směrem k jihu jsem zahlédl skupinu mužů čekajících na převozníka přes Kji Ču. Ještě téhož dne přinesli tito obchodníci mému učiteli časopisy a noviny. Noviny z Indie a všelijakých podivných zemí. Láma Mingjur Tundrup často podnikal daleké cesty a měl dobrý přehled o tom, co se děje mimo Tibet. Noviny, časopisy. Z hlubiny myslí se mi drala do vědomí jakási myšlenka. Něco, co mělo vztah k této rozmluvě. Noviny? Náhle jsem vyskočil, jako kdyby mě píchli. Žádné noviny, ale časopis! Něco, co jsem viděl, co to jen bylo? Už to mám! Najednou jsem to věděl. Přelétl jsem několik stránek, aniž bych rozuměl jedinému slovu onoho cizího jazyka, a hledal obrázky. Pod hledajícím palcem se mi zastavila jedna stránka: Obraz okřídlené bytosti vznášející se v oblacích nad zakrváceným bitevním polem. Když jsem ten obrázek ukázal svému učiteli, přečetl si titulěk pod ním a přeložil mi ho.

„Ctihodný lámo," zvolal jsem vzrušeně, „zrovna dnes jste mi o té postavě povídal - nazval jste ji andělem Mons, o němž mnoho mužů tvrdí, že ho viděli nad bojištěm. Je to Bůh?" „Ne, Lobsangu," odpověděl, „ale velmi mnoho mužů toužilo ve chvílích zoufalství spatřit postavu svěťce či

jak ji nazývají - anděla. Jejich naléhavá potřeba a silné emoce k bojišti patřící, dodaly těmto myšlenkám, tužbám a modlitbám sílu. A tudíž způsobem, který jsem ti vysvětlil, vytvořili myšlenkové ztvárnění. Jakmile se objevily první přízračné rysy této postavy, modlitby a myšlenky těch, kteří ji vyvolali, nabraly ještě víc na síle, takže postava postupně stále víc nabývala na zřetelnosti a hutnosti a zůstala viditelná po značnou dobu. Tady u nás děláme v podstatě totéž, když ve vnitřním chrámu utváříme myšlenkové formy. Ale už pojď, Lobsangu. Den notně pokročil a oslavy Losaru ještě neskončily."

Vraceli jsme se se chodbou do shonu, do rušné vřavy, která během období oslav trvala v lámaserii celé dny. Sháněl mě učitel umění. Potřeboval malého a lehkého chlapce, který by vylezl po lešení až nahoru a na jedné máslové soše provedl určité opravy hlavy. Rychlými kroky jsem ho následoval po kluzké chodbě do místnosti, kde bylo uskladněno máslo. Navlékl jsem si staré roucho už potřísněné obarveným máslem a kolem pasu jsem si uvázal tenký provaz, abych si mohl vytáhnout nahoru materiál, načež jsem vyšplhal na lešení. Bylo to tak, jak se učitel domníval. Část hlavy se odloupla od dřevěných vyztuží. Zavolal jsem dolů, co potřebuji, spustil provaz a vytáhl vědro másla. Práce mi trvala několik hodin. Provlékal jsem slabounké třísky kolem dokola výztuh a máslo znovu tvaroval tak, aby hlava držela na místě. Učitel umění, který všechno ze země kritickým okem sledoval, dal po dlouhé době konečně na srozuměnou, že je spokojen. Celý ztuhlý jsem se pomalu vymotal z lešení a zvolna sestoupil na zem. S úlevou jsem si převlékl roucho a odpěchal.

Nazítí jsem se s mnoha dalšími čelý shromáždil dole na planině u Lhasy při úpatí Potaly u vesnice Šö. Teoreticky jsme měli sledovat procesí, hry a závody. Prakticky jsme se stavěli na odív před pokornými poutníky, kteří se hrnuli po horských stezkách, aby se mohli Losaru ve Lhasě zúčastnit. Sem, do této Mekky buddhismu, proudily davy z celého buddhistického světa. Starci ohnutí věkem, mladé ženy nesoucí děcka, všichni přicházeli v přesvědčení, že projdou-li posvátným okruhem města a Potaly, odčičují tím minulé hříchy a zajišťují si příznivé znovuzrození v příštím pozemském životě. Po okružní cestě se rojili věštcí, staří žebráci tam kvíleli o almužnu a obchodníci se zbožím, zavěšeným na zádech, se prodírali davem hledajíce zákazníky. To frenetické divadlo, civějící davy a jejich nekonečné hloupé otázky mě brzy unavily. Pokradmu jsem se odloučil od spolužáků a pomalu stoupal horskou stezkou ke svému klášternímu domovu. Nahoře na střeše na mém oblíbeném místě vládlo ticho. Slunce mírnouče hrálo. Zdola, kam odsud nebylo vidět, sem doléhalo chaotické mumlání davu, které mě svou přítlumeností ukolébávalo

a v poledním teple uspávalo. Téměř v nejzazším bodě vnímání se mi zhmotnila šedavá postava. Rozespale jsem zatřásl hlavou a zamrkal. Když jsem znovu otevřel oči, stále tam byla, ještě jasnější a zhmotňovala se stále víc. Z náhlého leknutí se mi vzadu na krku zježily vlasy. „Ty nejsi duch!“ zvolal jsem. „Kdo jsi?“ Postava se trochu usmála a odpověděla: „Ne, synu můj, duch nejsem. I já jsem kdysi studoval tady v Čokpori a lenošil na střeše jako teď ty. Potom jsem víc než po čemkoliv jiném zatoužil urychlit svoje odpoutání od pozemských tužeb. Nechal jsem se uzavřít do zdí támhleté poustevny,“ ukázal vzhůru a já se otočil a sledoval, kam jeho zvednutá paže ukazuje. „Nyní,“ pokračoval telepaticky „jedenáctého Losaru od té doby jsem dosáhl toho, oč jsem usiloval: moci se svobodně toulat, zatímco tělo nechávám ležet v bezpečí poustevnické cely. Má první cesta vede sem, abych zas mohl spatřit zástupy a opět navštívil místo, na které tak často vzpomínám. Svobodu, chlapče, získal jsem svobodu!“ A zmizel mi před očima jak oblak kadidlového dýmu v nočním větru.

Poustevny! My célové jsme toho o nich slyšeli spoustu. Jak ale vypadají ve skutečnosti? Často jsme o tom přemýšleli. A proč se vlastně muži dávají uvěznit v takových skalních komorách nebezpečně usazených na horských úbočích? I o tom jsme uvažovali. Rozhodl jsem se, že se na to zeptám svého milovaného učitele. Pak jsem si vzpomněl, že pár metrů odsud žije staříčkový čínský mnich. Starý Wu Hsi prožil zajímavý život. Několik let strávil jako mnich přidělený do císařského paláce v Pekingu. Když ho takový život unavil, odcestoval do Tibetu, aby našel osvětlení. Nakonec dorazil do Čokpori a byl přijat. Po několika letech se přesytil i tím a uchýlil se do poustevny, kde strávil sedm let v osamění. Nyní se však vrátil do Čokpori a čekal na smrt. Otočil jsem se a spěchal chodbou o patro níž. U malé cely jsem na starce zavolal.

„Vstupte, vstupte!“ ozval se vysoký třaslavý hlas. Vešel jsem a poprvé stanul tváří v tvář Wu Hsimu, čínskému mnichovi. Seděl s nohama zkříženými a přes svůj věk měl záda rovná jak mladý bambus. Měl vysedlé lícní kosti a velice žlutou kůži jakoby z pergamenu. Oči šikmé a černé jako smola. Z brady mu vyrůstalo několik roztroušených chlupů a z horního rtu mu splýval dlouhý knír, skládající se asi z tuctu vousů. Na žlutohnědých rukách plných stařeckých skvrn mu vyvstávaly žíly jako haluze stromu. Jak jsem se k němu blížil, slepě zamžoural. Spíš mě totiž vycit'oval, než viděl. „Hmmn, hmmn,“ řekl, „chlapec, mladý chlapec, podle chůze. Co chceš chlapče?“ „Pane,“ odpověděl jsem, „žil jste po dlouhou dobu v poustevně. Byl byste, svatý muži, tak dobrý a pověděl mi o tom?“ Něco si pro sebe zamumlal, začal si žvýkat koneček kníru a potom pravil: „Posad se, chlapče, je to už dlouho, co jsem o minulosti vyprávěl, přestože o ní teď

neustále přemýšlím."

„Když jsem byl mladík," řekl, „podnikl jsem dalekou cestu do Indie. Tam jsem uviděl poustevníky zavřené v jeskyních, z nichž někteří budili dojem, že dosáhli osvícení." Potřásl hlavou: „Obvyční lidé tam byli náramně líní a trávili dny povalováním se pod stromy. O, jak to byl smutný pohled!" „Svatý pane," přerušil jsem ho. „Já bych raději, kdybyste mi pověděl o poustevnách v Tibetu." „Eh, co to?" zeptal se potichu. „Ach ano, tibetské poustevny... Vrátil jsem se z Indie a odešel do rodného Pekingu. Život tam mě ale nudil, protože jsem se neučil ničemu novému. A tak jsem se znovu chopil hole a misky a vydal se na cestu trvající řadu měsíců směrem k hranicím Tibetu." Zoufale jsem si povzdechl. Starý muž pokračoval: „Za nějaký čas, když jsem postupně pobyl v několika lámaseriích, neustále hledaje osvícení, jsem dorazil do Čokpori. Opat mi dovolil, abych tu zůstal, protože v Číně jsem byl lékařem. Mojí specializací byla akupunktura. Několik let jsem tu žil spokojeně, ale pak jsem pojal úmysl odejít do poustevny." V tu chvíli už jsem začal být jako na jehlách. Bude-li tento starý muž ještě rozvleklejší, opozdím se - a já večerní bohoslužbu zmeškat nesmím! Zrovna když jsem o tom přemýšlel, ozvalo se první zadunění gongů. Váhavě jsem vstal a řekl: „Vážený pane, musím už jít." Stařec se zasmál. „Ne, chlapče," odpověděl, „můžeš zůstat. Copak se tu nepříučuješ od staršího bratra? Zůstaň, z večerní bohoslužby jsi uvolněn." Znovu jsem se posadil s vědomím, že má pravdu. Třebaže ještě nebyl lámou, ale jen trapou, přesto byl pro svůj věk, zcestovalost a zkušenosti uctíván jako Starší. „Čaj, chlapče, čaj," zvolal. „Dáme si čaj, protože tělo je křehké a tíha let na mě přetěžce doléhá. Čaj pro mladého i starého." V odpověď na jeho zavolání nám sloužící přidělený ke starcům přinesl čaj a ječmen. Umíchali jsme si campu a uvelebili se. On, aby mluvil, a já, abych naslouchal.

„Pan opat mi dal souhlas opustit Čokpori a uchýlit se do poustevny. Odešli jsme s klášterním sluhou a stoupali do hor. Po pěti dnech cesty jsme došli na jedno místo, které se dá ze střechy nad námi rozeznat." Příkývl jsem. O té osamělé stavbě vysoko v Himálaji jsem věděl. Starý muž pokračoval: „Poustevna byla prázdná. Předchozí obyvatel nedávno zemřel. Se sluhou jsme tam uklidili a pak jsem postál a naposled přehlédl lhaské údolí. Zadíval jsem se dolů na Potalu a Čokpori, pak jsem se otočil a vstoupil do vnitřní komory. Sloužící zazdil dveře, pečlivě je utěsnil a já zůstal sám." „Ale pane, jak to tam uvnitř vypadá?" zeptal jsem se.

Starý Wu Hsi se poškrábal na hlavě. „Je to kamenná stavba," odvětil pomalu, „s velmi silnými stěnami. Nejsou tam žádné dveře, a jakmile člověka zazdí, je uvnitř jednou provždy. Ve zdi je poklop nepropouštějící

ani paprsek světla, kterým se poustevníkovi podává jídlo. Tunel, k tomu sloužící, spojuje vnitřní komoru s místností, kde žije sluha.

Byl jsem zasděn. Tma byla tak hustá, že jsem ji skoro nahmatával. Nepronikl sem ani záblesk světla, nedolehl sem nejslabší zvuk. Sedl jsem si na podlahu a začal meditovat. Zpočátku jsem trpěl halucinacemi, představami, že vidím světelné pruhy a skvrny. Pak jsem cítil, jak mě ta temnota rdousí, jako kdybych byl pokrytý měkkým a suchým bahnem. Čas přestal existovat. Brzy jsem ve své představivosti slyšel zvony a gongy a hlasy zpívajících mužů. Později jsem začal bušit do zdí cely, které mě věznily a v šílenství se pokoušel vynutit si cestu ven. Nerozeznával jsem den od noci, protože všechno bylo černé a tiché jako v hrobě. Po nějaké době jsem se však přece jen zklidnil a panika ustoupila."

Seděl jsem a představoval si tu scénu, starého Wu Hsiho - vlastně mladého - v téměř živoucí temnotě a vševládoucím tichu. „Každé dva dny," pokračoval stařec, „přicházel sloužící a za poklop pokládal trochu campy. Přicházel tak tiše, že jsem ho nikdy ani nezaslechl. Ze začátku, jak jsem po jídle tápal poslepu, jsem ho neuměl najít a zvrhával si ho. Naříkal jsem a volal, ale z mé cely se navenek neprodral ani ten nejslabší zvuk. Nezbylo mi než čekat další dva dny." „Pane," zeptal jsem se, „co se stane, když poustevník onemocní či zemře?" „Můj chlapče," pronesl starý Wu Hsi, „jestliže poustevník ochoří - zemře. Sloužící obden podává jídlo ještě po dobu čtrnácti dní. Zůstává-li po jejich uplynutí strava i nadále nedotčená, přijdou muži, rozbijí zeď a poustevníkovu tělo vytáhnou ven."

Starý Wu Hsi zůstal v poustevně zasděný několik let. „A co se stane v případě, jako ten váš, když stanovená lhůta vyprší?" „Zůstal jsem tam dva roky a pak ještě sedm. Když už se přiblížil čas, abych zas vyšel ven, udělali ve stropě nepatrný otvor, aby pronikl jenom ten nejmenší paprsek světla. Vždycky po několika dnech otvor rozšířili, aby se dovnitř dostalo více světla. Nakonec jsem snesl i plné denní světlo. Kdyby poustevníka vyvedli do světla naráz, okamžitě by oslepl, protože by se mu zorničky, ve tmě tak dlouho roztažené, už nikdy nestáhly. Když jsem pak vystoupil ven, byl jsem bílý, vybělený a vlasy jsem měl jak horský sníh. Dostával jsem masáže a sám cvičil, protože mi svaly z nečinnosti téměř přestaly fungovat. Postupně jsem nabýval sil, až jsem byl konečně schopen se sluhou sestoupit z hor a znovu se usadit v Čokpori."

Přemítal jsem o jeho vyprávění a myslel na ta nekonečná léta temnoty a naprostého ticha, kdy se mohl opřít jenom sám o sebe. Nakonec jsem mu položil otázku: „A co vám to přineslo, pane? Stálo to za to?" „Ano, chlapče, stálo!" odvětil starý mnich. „Pochopil jsem podstatu života a účel mozku. Osvobodil jsem se od těla a naučil se svou duši vysílat na daleké

toulky stejně tak, jak dnes ty putuješ astrálem." „Ale jak víte, že se vám to jen nezdálo? Jak víte, že jste byl při smyslech? Proč jste nemohl putovat v astrálu jako já?" Wu Hsi se rozesmál, až se mu na rozbrázděných tvářích objevily slzy. „Otázky - otázky — otázky, chlapče, stejně tak jsem se ptával i já!" odpověděl.

„Zpočátku se mě zmocnila panika. Proklínal jsem den, kdy jsem se stal mnichem, den, kdy jsem do cely vstoupil. Postupně se mi však začalo dařit provádět dýchací cviky a meditovat. Nejprve jsem měl halucinace, vybavoval si nicotnosti. Až pak jsem jednoho dne vyklouzl z těla a tma pro mě přestala existovat. Užel jsem své tělo sedět v meditační poloze. Nevidomé, civějící, široce rozevřené oči. Sinalost kůže a vyzáblé tělo. Zvedl jsem se, prošel skrz střechu cely a pod sebou uviděl údolí Lhasy. Poznal jsem určité změny, spatřil lidi, které jsem znal, a když jsem vešel do chrámu, dokázal jsem rozmlouvat telepaticky s lámou, který mé osvobození potvrdil. Cestoval jsem široko daleko, až za hranice této země. Každé dva dny jsem se vracel, vstupoval zpátky do těla a oživoval ho, abych se mohl najíst a poskytnout mu tak výživu." „Ale proč jste nemohl vstupovat do astrálu bez těchto příprav?" zeptal jsem se znovu.

„Někteří jsme jen obyčejní smrtelníci. Málokdo má tu zvláštní schopnost, která je dána tobě pro úkol, který máš vykonat. Ano, i tys hodně cestoval astrálem. Ostatní, jako já, musejí přetrpět osamělost a strasti, než se jejich duše dokáže od těla osvobodit. Ty, chlapče, jsi jedním ze šťastných, jedním z náramně šťastných lidí!" Stařec vzdychl a pravil: „Už jdi. Musím si teď trochu odpočinout. Mluvil jsem dlouho. Přijď se ale na mě zas podívat. Budeš vítanou návštěvou, i přes to tvoje vyptávání." Otočil se a já zamumlal poděkování, vstal, uklonil se a potichu vyklouzl z pokoje. Byl jsem natolik zabrán do úvah, že jsem šel přímo proti zdi, a skoro si vyrazil duši z těla. Drbal jsem si bolavou hlavu a šel chodbou dál už klidněji až do své cely.

Půlnoční bohoslužba už byla skoro u konce. Mniši se mírně vrtěli, chystali se na chvatný odchod, aby se sem po několika málo hodinách spánku zas vrátili. Starý přednášeč nahoře na pódiu opatrně vsunul záložku mezi stránky knihy a otočil se, aby sestoupil dolů. Pozorné oči strážců pořádku, které setrvaly v nepřetržité pohotovosti před výtržnostmi nebo nepozorností malých chlapců, uvolnily svůj ostříží pohled. Bohoslužba už téměř končila. Malí čelové naposled zakývali kadidelnicemi a sílil těžko potlačovaný bzukot velkého shromáždění připraveného se dát do pohybu. Najednou prolomil vzduch uši drásající skřek a nad hlavami sedících mnichů se mihla divoká postava a pokusila se vrhnout na mladého trapu držícího dvě tyčinky kadidla. Leknutím jsme sebou škubli. Divoká postava

se před námi kroutila a zmítala, od zkřivených rtů jí odletovala pěna a ze zmučeného hrdla se jí valil příšerný řev. Na okamžik se zdálo, že se zastavil čas. Strážci pořádku ztuhli překvapením, kněží sloužící mši strnuli s rukama zdviženýma. Pak se strážci zuřivě vrhli vpřed. Sběhli se k šilící postavě, v mžiku ji přemohli a kolem hlavy jí omotali roucho, aby umlčeli ďábelské klení, jež se jí řinulo z úst. Pohotově ji zvedli a rychle vynesli z chrámu.

Bohoslužba skonala. Vstali jsme a spěchali ven, nedočkaví být už konečně mimo chrám a probrat, čeho jsme se tu právě stali svědky.

„To je Kenji Tekeuši,“ zvěstoval(řekl) jeden trapa hned vedle mě. „Je to japonský mnich, který byl všude.“ „Říká se o něm, že zcestoval celý svět,“ dodal druhý. „Hledal pravdu a čekal, že mu ji někdo podá hotovou do tuky, místo aby se jí dopracoval sám,“ poznamenal třetí. S lehkým znepokojením jsem odešel. Proč by »hledání pravdy« mělo z někoho udělat šilence? V pokoji bylo zima, a když jsem se ukládal ke spánku a balil se do roucha, trochu jsem se třásl. Zdálo se, že neuplynul vůbec žádný čas, když znovu zazněly gongy před další bohoslužbou. Když jsem se podíval z okna, zahlédl jsem první sluneční paprsky, přibližující se přes pohoří, paprsky světla jako prsty nějakého obra šátrajícího po obloze a dosahující až ke hvězdám. Vzdychl jsem si a vyrazil chodbou v naději, že nebudu poslední, kdo vstoupí do chrámu a poskytne tím strážcům pořádku záminku ke hněvu.

„Vypadáš zamyšleně, Lobsangu,“ řekl mi později toho dne můj učitel láma Mingjur Tundrup, když jsem se s ním po polední bohoslužbě sešel. Pokynul mi, abych se posadil. „Viděl jsi japonského mnicha, Kenji Takeušiho, když vešel do chrámu? Chci ti o něm něco povědět, protože se s ním později setkáš.“ Posadil jsem se pohodlněji, neboť to nemělo být krátké posezení - po zbytek dne jsem byl zaneprázdněn. Láma se usmál, když viděl, jak se tvářím. „Snad bychom si mohli dát indický čaj... a indické cukroví... abychom si osladili život. Co říkáš, Lobsangu?“ Rozzářil jsem se a on se usmál a řekl: „Sluha už je nese. Očekával jsem tě.“ „Ano,“ pomyslel jsem si, když vešel, „kde jinde bych našel takového učitele?“ Indické cukroví bylo mou oblíbenou pochoutkou, a někdy se dokonce v úžasu rozšířily oči i lámovi, když viděl, kolik ho dokážu spořádat!

„Kenji Tekeuši,“ řekl, „je, nebo spíš byl - velice všestranný muž. A nadmíru zcestovalý. Během života (teď je mu přes sedmdesát) stále cestoval světem a hledal to, co nazývá pravdou. Ta je v něm, ale přesto o ní neví. Místo toho stále jen cestoval a cestoval. V tom svém posedlém hledání stále studoval náboženství a horlivě četl knížky mnoha zemí. Teď ho konečně poslali k nám. Přečetl toho tolik rozporuplného, že se mu tím

aura úplně poskvrnila. Přečetl toho tolik a porozuměl tak málu, že je většinu času bez sebe. Je jakousi lidskou houbou, která všemožně nasává vědění, ale stráví ho jen velice málo." „Takže, pane," zvolal jsem, „jste proti studování knih?" „Vůbec ne, Lobsangu," ohradil se láma. „Tak jako všichni myslící lidé jsem proti těm, kdo se honí za brožurami, spisy a knihami pojednávajícími o podivných kultech, o takzvaném okultismu. Takoví lidé si otravují duši a brání svému dalšímu vývoji, dokud se nezbaví veškerého falešného vědění a nebudou čistí jak malé dítě."

„Ctihodný lámo," zeptal jsem se, „jak člověk zešílí? Čím to, že nevhodná četba někdy vede až k pomatenosti?" „To je dost dlouhé povídání," odvětil láma Mingjur Tundrup. „Nejprve musíme pojednat o tom základním. Buď trpělivý a poslouvej! Na tomto světě jsme loutky tvořené vibrujícími molekulami, obklopenými elektrickými náboji. Naše nadvědomí vibruje na stupni o mnoho vyšším a má daleko vyšší elektrický náboj. Mezi oběma těmito vibračními kmitočty existuje přesný vztah. Proces komunikace mezi každým z nás na této Zemi a naším nadvědomím někde jinde lze přirovnat k vibraci, již se přes světadily a moře posílají rádiové vlny, umožňující člověku v jedné zemi komunikovat s někým jiným v zemi velice vzdálené. Naše mozky se podobají radiopřijímačům v tom, že přijímají zprávy, příkazy a pokyny o vysokém kmitočtu, přicházející z nadvědomí, a převádějí je na impulsy o nízkém kmitočtu, které pak regulují naše chování. Mozek je elektromechanické a chemické zařízení, které z nás na Zemi dělá užitečné tvory. Patrně zablokovaním určitého úseku zprávy vyvolá chemická reakce chybnou odpověď mozku, neboť na Zemi zřídka kdy zachytíme přesnou depeši vysílání nadvědomí. Mysl je schopna zásahů pouze omezených, a to bez přímého napojení se na nadvědomí. Je schopna přijmout určitou zodpovědnost, zformovat určité názory a pokusit se překlenout propast mezi »ideálními« podmínkami nadvědomí a těmi obtížnými na Zemi."

„Uznávají lidé na Západě teorii mozkové elektřiny?" zeptal jsem se. „Ano," odpověděl, „v některých nemocnicích se mozkové vlny zaznamenávají a bylo zjištěno, že určité duševní poruchy dávají mozkovým vlnám charakteristický vzor. Tak se z nich dá určit, zda člověk nějakou duševní chorobou nebo poruchou trpí či ne. Onemocnělý organismus často do mozku vysílá určité chemické látky, znečišťuje jeho vlnové projevy, a tak vytváří příznaky šílenství." „Je Japonec hodně pomatený?" zeptal jsem se. „Pojď, podíváme se na něj. Má jedno z jasných období." Láma Mingjur Tundrup vstal a rázným krokem vyšel z pokoje. Vyskočil jsem a pospíchal za ním. Sestoupil do nižšího poschodí a zamířil do vzdáleného křídla, kde byli ubytováni ti, kdo byli v léčení.

V malém přístěnku s výhledem na Kchaty Lingu seděl japonský mnich a trdomyslně se díval ven. Při příchodu lámy Mingjura Tundrupa vstal, sepal ruce a hluboce se uklonil. „Sed'te," řekl můj učitel. „Přivedl jsem jednoho mladého muže, aby mohl naslouchat vašim slovům. Na pokyn Nejvyššího podstupuje zvláštní výuku." Láma se uklonil, otočil a z přístěnku vyšel ven. Japonec na mě pár okamžiků zíral, a pak mi pokynul, abych se posadil. Sedl jsem si - v bezpečné vzdálenosti, protože nikdo nevěděl, kdy na něj přijde zuřivost.

„Necpi si do hlavy jakoukoliv okultní četbu, která ti přijde pod ruku. Je nestravitelná a tvému duchovnímu vývoji spíš uškodí. Já jsem studoval veškerá náboženství a všechny metafyzické kulty, které jsem dokázal objevit. Přivodilo mi to jen otravu, zastřelo mi to rozhled a dovedlo k přesvědčení, že já jsem tím vyvoleným. Teď mám narušený mozek a často nad sebou ztrácím vládu - unikám pokynům nadvědomí." „Ale, pane!" zvolal jsem. Jak člověk zjistí, co nemá číst? Čím může tištěné slovo ublížit?" „Chlapče," řekl, „samozřejmě, že člověk číst může, ale četbu si pečlivě vybírej a přesvědč se, že tomu úplně rozumíš. Tištěné slovo samo o sobě žádné nebezpečí nepředstavuje, to však spočívá v myšlenkách, jež ta slova dokáží vyvolat. Člověk by neměl jíst cokoliv a tláskat slučitelné s neslučitelným ani číst věci, které jsou navzájem v rozporu, které se vylučují, ani by neměl číst knihy, které slibují okultní síly. Člověk tak vytvoří myšlenkovou formu, kterou pak nezvládne, a ta mu pak škodí. Jako v mém případě." „Byl jste ve všech zemích světa?" zeptal jsem se. Japonec na mě pohlédl a oči se mu lehce rozsvítily.

„Narodil jsem se v malé japonské vesničce," řekl „a když jsem povyrosl, vstoupil jsem do svatého řádu. Léta jsem studoval náboženství a okultní praktiky. Pak mi nadřízení řekli, abych se vydal na cesty po zemích v zámoří. Padesát let jsem putoval ze země do země, z jednoho svěťadílu do druhého a stále studoval. Myšlenkami jsem vyvolával síly, které jsem potom nedokázal zvládat. Síly, pocházející z astrální říše, které čas od času napadají mou stříbrnou šňůru. Později mi snad bude dovoleno ti povědět víc. Po minulém záchvatu jsem ještě slabý, a proto musím odpočívat. Se svolením tvého učitele mě můžeš později opět navštívit." Uklonil jsem se a ponechal ho v alkovně samotného. Ošetřovatel k němu chvatně vešel, když si všiml, že odcházím. Zvědavě jsem pokukoval kolem, po starých mniších, ležících v této části Čokpori. Potom, v odpověď na telepatické volání, jsem odpěchal ke svému učiteli lámovi Mingjuru Tundrupovi.

5. KAPITOLA

Spěchal jsem chodbami, ostře vybíral zatáčky a uváděl do nebezpečí každého, kdo se mi připlétl do cesty. Když jsem míjel starého mnicha, hrábl po mně, zatrásl mnou a řekl: „Není dobré tak zbrkle spěchat, hochu. To není cesta pravého buddhisty!“ Pak mi pohlédl do tváře a poznal ve mně svěťence lámy Míngjura Tundrupa. Zamumlal cosi jako „uff, pustil mě jako řeřavý uhlík a odspěchal svou cestou. Dál jsem už šel klidnějším tempem. U vchodu do pokoje svého učitele jsem se zarazil tak prudce, až jsem se skoro skácel. Byli u něj totiž dva velice staří opati. Svědomí mi dávalo zakusit nadmíru krušné chvílky. Co jsem zas tentokrát provedl? A co horšího který z mých početných prohřešků byl odhalen? Staří opati na malé chlapce nikdy nečekají, pokud jim nepřinášíjí zlé zprávy. Cítil jsem, že mám nohy jako z gumy. Zpytoval jsem rychle paměť, zda jsem neprovedl něco, za co by mě mohli z Čokpori vyloučit. Jeden z opatů se na mě podíval a usmál se s vřelostí starého ledovce. Ten druhý ke mně vzhlédl s tváří, která vypadala jako vytesaná z kusu Himaláje. Můj učitel se zasmál. „Ty máš určitě špatné svědomí, Lobsangu. Ha! Tito ctihodní bratři také ovládají telepatii,“ dodal a zasmál se.

Ten zachmuřenější se na mě tvrdě zahleděl a hlasem připomínajícím padající balvany pravil: „Úterý Lobsangu Rampo, Nejvyšší nařídil šetření, v důsledku něhož jsi uznán coby současně převtělení ctihodného...“ Hlava se mi zatočila, že jsem jen stěží sledoval, co říká, a sotva jsem zachytil jeho závěrečné sdělení: „A v důsledku toho ti budou obřadem, jehož datum a místo se stanoví později, propůjčeny jméno, hodnost a titul opata.“ Oba opati se slavnostně uklonili lámovi Migjuru Tundrupovi a pak stejným způsobem i mně. Vzali knihu, jeden po druhém vyšli a zvuk jejich kroků pozvolna utichl. Stál jsem tam jako omráčený a zíral za nimi chodbou. Srdečný smích a sevření ruky na rameni mě přivedly zpátky do přítomnosti. „Teď už víš, proč tolik rozruchu. Zkouška jen potvrdila to, co jsme po celou dobu stejně věděli. Taková událost si žádá, abychom ji spolu pořádně oslavili, a pak mám pro tebe zajímavé zprávy.“ Zavedl mě do vedlejší místnosti, kde bylo prostřeno opravdové indické jídlo. Aniž bylo třeba mě pobízet, pustil jsem se do něho!

Později, když už jsem nemohl a při pouhém pohledu na zbylé jídlo se mi dělalo skoro nevolno, můj učitel vstal a odvedl mě zpátky do vedlejší místnosti. „Nejvyšší mi dal svolení, abych ti pověděl o jeskyni předků,“ pravil a ihned dodal: „Lépe řečeno navrhl, abych ti o tom řekl.“ Úkosem se na mě podíval a poznamenal skoro šeptem: „Za několik dní tam vysíláme

výpravu." Cítil jsem, jak mě zaplavuje vzrušení a neuvěřitelný pocit, že se třeba dostanu „domů" — do místa, které jsem kdysi znával. Můj učitel si mě prohlížel opravdu zblízka. Když jsem k němu pod intenzitou jeho pohledu vzhlédl, přikývl. „I já jsem, Lobsangu, stejně tak jako ty, prodělal zvláštní výcvik za zvláštních podmínek. Mým učitelem byl muž, který už dávno z tohoto života odešel a jehož prázdná schránka dnes dlí v síni zlatých postav. Cestoval jsem s ním i hodně po světě. Ty, Lobsangu, však budeš muset cestovat sám. Teď tiše sed' a já ti povím, jak k objevení jeskyně předků došlo." Navlhlil jsem si rty. Právě to jsem už nějakou dobu toužil slyšet. V lámaserii, tak jako v každém společenství, kolovaly často různé řeči. Některé byly zjevně opravdu jen řečmi, a ničím víc. Tohle však bylo jiné. Nějak jsem tomu, co jsem slyšel, věřil.

„Byl jsem tehdy velice mladý láma, Lobsangu," začal můj učitel. „Se svým učitelem a třemi dalšími mladými lámy jsme prozkoumávali některá vzdálenější pohoří. Několik týdnů předtím bylo zachyceno neobyčejně silné třesnutí, následované velkým sesuvem skal. Vyslali nás, abychom prošetřili situaci. Celé dny jsme chodili křížem krážem po úbočí mohutné skalní věže. Pátého dne časně zrána můj učitel vstal, ale skoro jako by ani nebyl probuzený. Vypadal jako omámený. Mluvili jsme na něj, ale nedostávali žádnou odpověď. Zmocnily se mě obavy a napadlo mě, že onemocněl. Uvažoval jsem, jak ho dostat do bezpečí, jak s ním sejít dolů do vzdálenosti tolika kilometrů. Nepřítomně, jakoby v zajetí jakési cizí moci, s námahou vstal, přepadl a nakonec se zas napřímil. Klopýtavě a trhavými pohyby člověka v transu se pohnul kupředu. Rozechvěle a bázlivě jsme ho následovali. Šplhali jsme vzhůru po příkré skále a shora na nás padaly spršky kamínků. Konečně jsme dosáhli ostrého hřebene: stáli jsme tam a rozhlíželi se kolem dokola. Zakoušel jsem pocit hlubokého rozčarování. Před námi se otvíralo nevelké údolí, nyní skoro celé zaplněné obrovskými balvany. Bylo jasné, že kamenná lavina se spustila odtud. Ve skále buď vznikla nějaká trhлина nebo se tu vyskytlo zemětřesení, které část hory odlomilo. V jasném slunci se proti nám tyčily obnažené skály plné trhlin. Mech a lišejník zbaveny jakékoliv opory, bezútesně vadly. S nevolí jsem se otočil. Nebylo tady nic, co by upoutalo moji pozornost, nic než ten poměrně rozsáhlý sesuv skal. Obrátil jsem se, abych zahájil sestup, když vtom mě zastavilo šeptnutí: »Mingjure!« Jeden z mých druhů mi cosi ukazoval. Můj učitel, stále ještě pod vlivem onoho podivného nutkání, sestupoval dolů podél skalního úbočí." Seděl jsem a poslouchal úplně uchvácený. Láma Mingjur Tundrup na okamžik přerušil vyprávění, upil vody a pokračoval.

„Sledovali jsme ho v tichém zoufalství. Sešplhával pomalu po stěně na

dno tohoto malého údolí, pokrytého roztroušenými skalisky. Váhavě jsme ho následovali vědomi si toho, že můžeme z nebezpečného hřebene každým okamžikem sklouznout. Dole se můj učitel bez zaváhání opatrně vydal přes ohromné balvany, až konečně dospěl na druhou stranu. K naší hrůze začal zase šplhat nahoru, používaje výstupků pro ruce a nohy, které jsme my ostatní neviděli, ač jsme se nalézali ve vzdálenosti pouhých několika metrů. Neochotně jsme šli za ním. Jinou možnost jsme ostatně neměli. Nemohli jsme se prostě vrátit bez něj a prohlásit, že náš starší představený od nás odšplhal a že jsme se báli jít za ním - ačkoliv to opravdu byl nebezpečný výstup. Lezl jsem první a velmi pečlivě si vybíral cestu. Terén byl svízelný a vzduch řídký. Brzy mi začal dech chrčít v hrdle a plíce mi zachvátil drsný a suchý kašel. Na úzkém výčnělku, asi sto padesát metrů nad údolím, jsem se natáhl a lapal po dechu. Když jsem pozvedl hlavu vzhůru a chystal se k dalšímu výstupu, zahlédl jsem žluté roucho svého učitele mizet za horní hranou. Zachmuřeně jsem se obrátil ke stěně a šplhal vzhůru. Se stejnou nechutí mě následovali i moji druhové. Nyní už jsme překročili ochranný val malého údolí a s našimi rouchy si pohrával ostrý vítr. Bombardovaly nás kamínky a pokračovali jsme v cestě jen s velkými obtížemi." Můj učitel se odmlčel, aby se znovu napil vody a zjistil, zda poslouchám. Poslouchal jsem!

„Konečně," pokračoval, „jsem pod tápajícími prsty ucítil hranu. Pevně jsem se chytil a zavolal na ostatní, že jsem se dostal na místo, kde si můžeme odpočinout, načež jsem se vytáhl nahoru. Bylo to převislé skalisko mírně se svažující dovnitř, a tudíž z druhé strany pohoří úplně neviditelné. Na první pohled se římsa zdála široká asi tři metry. Aniž bych se rozhlížel kolem, klekl jsem si a začal pomáhat nahoru ostatním, jednomu po druhém. Brzy jsme stáli pohromadě a po té námaze se ve větru třáslí. Bylo vidět, že římsu odhalil právě zmíněný sesuv skal a - když jsem se podíval blíž, všiml jsem si ve skalní stěně úzké štěrbin. Byla tam ale doopravdy, či ne? Z místa, odkud jsme se dívali, to totiž mohl být také jen stín nebo třeba i skvrna tmavého lišejníku. Všichni společně jsme se pohnuli kupředu a ona to štěrbina opravdu byla. Měřila přibližně tři čtvrtě metru do šířky a do výšky metr a půl. Po mém učiteli nebylo ani stopy." Popisovaný děj jsem si před očima velice dobře představoval. Ale v tu chvíli nebyl čas na úvahy o mých pocitech. Nechtěl jsem propást ani slovo!

„Odstoupil jsem zpátky, abych se podíval, zdali můj učitel nešplhal výš," pokračoval, „ale nebylo ho tam vidět. Ustaraně jsem proto nakoukl do štěrbin. Byla tam tma jako v ranci. Bolestivě sehnutý jsem se kousek po kousku sunul dovnitř. Asi po pěti metrech jsem zabočil za velmi ostrý roh, načež následoval další a potom ještě jeden. A vtom kdyby mě nebyl

ochromil strach, byl bych vykřikl překvapením. Bylo tu totiž světlo - měkké, stříbrné světlo, jasnější než nejjasnější měsíční svit. Světlo, jaké jsem nespátřil nikdy předtím. Jeskyně, v níž jsem se nyní ocitl, byla rozlehlá a její strop nebylo v temnotě nahoře vidět. Jeden z mých druhů mě odstrčil stranou, a pak byl zas odstrčen dalším. Brzy jsme všichni čtyři tiše a bázlivě stáli a zírali na fantastickou podívanou před námi. Podívanou, která by každého z nás, kdyby byl sám, přiměla k přesvědčení, že přišel o rozum. Jeskyně vypadala spíš jako ohromná hala a táhla se do dálky, jako kdyby byla hora dutá. A světlo bylo všude, dopadalo na nás dolů z četných koulí, které se zdály být zavěšené v temnotách stropu. Místo bylo přecpáno divnými stroji, jaké se vymykaly naší představivosti. Dokonce i z vysokého stropu visely přístroje a zařízení. S velkým úžasem jsem si všiml, že některé jsou pokryté čímsi, co vypadalo jako nejčistší sklo." Musel jsem mít oči úžasem navrch hlavy, protože láma se na mě usmál, než začal vyprávět dál.

„Za těchto okolností jsme na mého učitele dočista zapomněli, a když se najednou objevil, nadskočili jsme leknutím. Naše vyděšené oči a vyjevené tváře ho rozesmály. Všimli jsme si, že už není v zajetí onoho divného nutkání. Šli jsme pohromadě a prohlíželi si ony podivné stroje. Jejich účel jsme nechápali, pro nás to byly jen hromady kovu a konstrukcí ve zvláštním exotickém provedení. Můj učitel přistoupil k poměrně velkému černému panelu, který byl vestavěn do jedné z jeskynních stěn. Když si chtěl sáhnout na jeho povrch, deska se prudce rozevřela. Teď už jsme byli ochotni uvěřit, že celé to místo je začarované nebo že jsme se stali obětí nějakých sil vyvolávajících přeludy. Můj učitel polekaně uskočil zpět. Černá deska se rychle zavřela. S velikou dávkou odvahy natáhl jeden z mých společníků ruku a deska se otevřela znovu. Začala nás popohánět vpřed jakási síla, které jsme nedokázali odolat. Marně jsme bojovali o každý krok, avšak něco nás záhadným způsobem přimělo otevřený vchod překročit. Uvnitř byla tma -stejná jako je v poustevníkově cele. Stále puzeni neovladatelným nutkáním jsme postoupili o pár metrů dál a pak se posadili na zem. Zůstali jsme tak nějakou dobu a třásli se strachy. Nic se nedělo, malinko jsme se tedy uklidnili, když vtom začalo něco cvakat, jako by o sebe narážel a skřípal kov." Nechtěně jsem se otřásl. Napadlo mě, že být na jeho místě, umřel bych strachy! Můj učitel pokračoval.

„Pomalou, skoro nepostřehnutelně se v temnotě před námi objevila tlumená zář. Zpočátku to byl jen takový nádech růžovomodrého světla, jako by se před naším zrakem zhmotňoval duch. Mlhavé světlo sílilo a zjasňovalo se, až jsme spatřili obrysy neuvěřitelných strojů, zaplňujících celou rozlehlou halu kromě středu, kde jsme seděli na podlaze. Světlo

houstlo, otáčelo se, mizelo a zase se zjasňovalo, až se nakonec ztvarovalo do podoby koule a tak už zůstalo. Měl jsem zvláštní, nevysvětlitelný pocit, jako by se po uplynutí věků s vrzáním dával pomalu do chodu pradávňý mechanismus. Všichni jsme se k sobě na podlaze choulili, doslova očarováni. Do mozku mi pronikl jakýsi signál, jako by si hráli pomatení telepatictí lámové. Pak se ten pocit zmírnil a vjem se zjasnil jako řeč." Můj učitel si odkašlal a znovu se natáhl pro pití, ale zůstal se zdviženou rukou. „Dáme si čaj, Lobsangu," řekl a zacinkal na stříbrný zvonek. Sloužící už zjevně věděl, co se po něm chce, protože vešel s čajem a - s cukrovím!

„Ve světelné kouli jsme viděli obrazy," řekl láma Mingjur Tundrup, „zpočátku mlhavé, brzy se ale vyjasnily a přestaly to vlastně obrazy být. Místo nich jsme prostě události viděli" Už jsem se déle neudržel: „Ale ctihodný lámo, co jste viděli?" zeptal jsem se v zápalu netrpělivosti. Láma se natáhl a dolil si čaj. Teď jsem si uvědomil, že jsem ho nikdy neviděl jíst to sladké indické cukroví. Čaj, to ano, toho pil spousty, ale nikdy jsem ho neviděl jíst nic jiného než to nejskromnější a nejprostší jídlo. Zazněly gongy na chrámovou mši, ale láma se ani nepohnul. Teprve když poslední mnich přeběhl kolem, hluboce vzdychl a promluvil: „Budeme pokračovat."

Znovu se rozvyprávěl: „Tak tohle jsme viděli a slyšeli, a ty to také za nepřilíš dlouhou dobu uvidíš i uslyšíš. Před tisíci a tisíci lety žila na tomto světě vyspělá civilizace. Lidé uměli létat vzduchem ve strojích, které odolávaly zemské přitažlivosti, dokázali vyrábět zařízení přenášející myšlenky do myslí ostatních - myšlenky, které se přetvářely v obrazy. Znali jaderné štěpení a nakonec odpálili bombu, která zničila svět a způsobila, že celé světadíly se propadly do moře a jiné z něj zase vystoupily. Svět byl poškozený a nám se ve všech náboženstvích této planety dodnes dochoval příběh o potopě světa." To na mě neudělalo zvláštní dojem. „Pane!" zvolal jsem. „Takové obrazy můžeme přece vidět při zkoumání záznamu Akaši! Proč máme zápolit s nebezpečnými horami jen proto, abychom viděli to, co můžeme snadněji shlédnout tady?" „Lobsangu," řekl vážně, „jistěže v austrálu a v kronice Akaši jsme schopni uvidět cokoli, protože Akaša obsahuje záznam všeho, co se kdy stalo. Můžeme vidět, ale nedokážeme se dotýkat. Při putování astrálem můžeme navštívit nejrůznější místa a zase se vracet, ale nemůžeme se ničeho na světě dotknout. Nemůžeme si," usmál se, „vzít ani náhradní roucho, přinést si nappátek ani kvíteček. Stejně tak jsme při shlížení kroniky Akaši sice schopni uvidět všechno, ale ne už podrobné prozkoumat podivné přístroje ukryté v halách té hory. Půjdeme tam a prozkoumáme je."

„To je ale divné," řekl jsem, „že by se z celého světa ty přístroje nacházely zrovna jen v naší zemi!" „Tak to jsi tedy na omylu!" opáčil.

„Podobná komora existuje na určitém místě v Egyptě. Další se stejnými stroji se nachází v místě, které se jmenuje Jižní Amerika. Viděl jsem je a vím, kde jsou. Do těchto tajných komor ukryli lidé pradávných dob svou techniku tak, aby ji, až uzraje čas, objevila pozdější generace. Náhly sesuv skal náhodou odhalil vchod do této komory tibetské a uvnitř jsme získali informace o ostatních. Ale den už hodně pokročil. Sedm z nás — včetně tebe - se brzy opět vydá na průzkum jeskyně předků.“

Celý den jsem byl v horečném vzrušení. Musel jsem si ale všechno nechat jen pro sebe. Ostatním se řeklo, že jdeme do hor sbírat léčivé rostliny. Dokonce i v tak odlehlém místě, jako je Lhasa, se vyskytovali takoví, kteří se stále pachtili po penězích. Představitelé jiných zemí, jako je Čína, Rusko či Anglie, někteří misionáři a indiští obchodníci, ti všichni byli zvědaví, kde ukrýváme drahokamy a zlato, a byli vždy ochotni využít čehokoliv, co by jim skýtalo naději na zisk. A tak jsme udržovali pravý účel výpravy v přísné tajnosti.

Asi tak za čtrnáct dní po této rozmluvě s lámou Mingjurem Tundrupem jsme byli připraveni k odchodu - připraveni na dlouhý, předlouhý výstup do hor, přes téměř neznámé strže a strmé stezky Teď, když jsou v Tibetu komunisté, je umístění jeskyně předků ještě utajenější, protože existence této jeskyně je naprosto pravdivá a zmocnit se věcí, které se v ní nacházejí, by komunistům umožnilo dobýt svět. Toto všechno, co píší, je pravda, kromě správné cesty k jeskyni. Na tajném místě je však na papíře zaznamenána přesná oblast a všechny potřebné údaje a náčrtky, aby — až přijde čas, to místo mohly objevit síly svobody.

Pomalou jsme sestoupili po stezce vedoucí z čokporské lámaserie a vydali se směrem ke Kaša Linze. Minuli jsme tento park a dali se cestou k přivozu, kde na nás stranou čekal lodník s vydutým člunem z jačí kůže. Bylo nás sedm, včetně mě, a přeplavit se přes řeku Kji Cu nám zabralo nějaký čas. Konečně jsme byli zas pohromadě na protějším břehu. Na záda jsme si naložili potravu, lana, každý i jedno náhradní roucho a několik kovových nástrojů, a vydali jsme se směrem na jihozápad. Šli jsme až do soumraku, kdy nám prodlužující se stíny začaly bránit v chůzi po kamenité stezce. Když tma zhoustla, skromně jsme pojedli campu a ulehli ke spánku na závětrné straně velkých balvanů. Jakmile mi hlava spočinula na náhradním rouchu, ihned jsem usnul. Mnoho tibetských mnichů hodnosti lámů spí vsedě, jak předepisují pravidla. Já a mnozí jiní jsme spali vleže, ale bylo třeba dodržet předpis spát pouze na pravé straně. Můj poslední pohled, než jsem usnul, patřil lámovi Mingjuru Tundrupovi, jak sedí proti tmavé noční obloze jako vyřezávaná socha.

Za prvního rozbřesku jsme se probudili a velice skromně posnídali. Pak

jsme si naložili náklad znovu na záda a pokračovali v pochodu. Putovali jsme celý den a i ten další. Prošli jsme podhůřím a dostali se do opravdových hor. Brzy jsme museli sáhnout po laněch a posílat nejlehčího muže mě! - jako prvního přes nebezpečné pukliny, aby se lano mohlo zajistit o skalní výběžky a umožnilo tak bezpečný přechod i těžším z nás. Tak jsme postupovali kupředu a šplhali vzhůru do hor. Když jsme konečně stanuli u paty mohutné horské stěny, postrádající téměř výčnělky pro ruce a nohy, můj učitel řekl: „Za tuhle stěnu, potom po druhé straně dolů, přes malé údolí, jež se tam objeví, a už jsme u paty jeskyně.“ Pátrali jsme po úbočí stěny a hledali výstupky pro uchycení. Zjevně nějaký další sesuv skal v průběhu let všechny římsy a výčnělky zahladil. Když jsme tak ztratili už téměř celý den, objevili jsme skalní komín, kterým jsme se, za použití rukou a nohou i zad pro vzepření se o skalní stěny, vyšplhali vzhůru. Těžce oddychující a se supěním jsme v prořídleém vzduchu vyšplhali na vrchol a rozhlédli se kolem. Před námi se konečně otevřelo údolí. Pozorně jsme upínali zrak ke vzdálené stěně, ale na hladkém povrchu skály nebylo možné rozeznat žádnou jeskyni, ba ani štěrbinu. Údolí pod námi bylo poseto velkými balvany - a co bylo horší - jeho středem se valil horský potok.

Opatrně jsme sestoupili dolů do údolí a zamířili ke břehu rychle ubíhajícího potoka, až jsme dorazili k místu, kde velké balvany umožňovaly riskantní přechod těm, kdo po nich uměli přeskákat. Já, jako nejmenší, jsem neměl dost dlouhé nohy, abych to dokázal, a tak mě přes ledový proud postupně přetáhli pomocí provazu. Další nešťastník, malý a dost oblé láma, nedoskočil - takže byl také provazem vytažen ven. Na druhé straně jsme si vyždímali promáčená roucha a zas si je oblékli. Vodní tříšť nás všechny promáčela až na kůži. Obezřetně jsme si volili cestu mezi balvany, až jsme překročili údolí a přiblížili se k poslední překážce — skalnímu převisu. Můj učitel, láma Mingjur Tundrup, ukázal na čerstvý šrám ve skále. „Podívejte se!“ pravil. „Další kamenná lavina smetla první římsu, po které jsme šplhali.“ Ustoupili jsme o kus nazpátek a pokusili se najít cestu, kudy vystoupit. První římsa se teď nacházela asi tři a půl metru nad zemí a jiná cesta tam nebyla. Nejvyšší a nejstatnější láma se s roztaženýma rukama opřel o skálu, pak se mu na ramena vyšplhal nejlehčí z lámů a zaujal podobný postoj. Nakonec vyzdvihli nahoru mě, abych mohl hořejšímu muži vylézt na ramena. S lanem ovázaným okolo pasu jsem se vytáhl na římsu.

Zatímco jsem pomalu šplhal vzhůru a skoro přitom umíral strachy, mnichové mi ze zdola dávali pokyny, až se mi podařilo přehodit smyčku lana kolem vyčnívajícího útesu. Přikrčil jsem se ke straně, aby kolem mě mohlo postupně všech šest lámů po laně přešplhat a pokračovat vzhůru.

Poslední z nich ho uvolnil, ovázal si ho okolo pasu a následoval ostatní. Brzy se přede mnou zakýval konec lana a zavolali na mě, abych se uvázal a mohli mě tak vytáhnout nahoru. Nebyl jsem natolik vysoký, abych mohl bez pomoci dosáhnout na všechny římsy. O hodně výš jsem si znovu odpočinul a lano se pak opět zdvihlo. Konečně jsem byl vytažen na nejvyšší stupeň, kde mě všichni ostatní očekávali. Byli to muži laskaví a ohleduplní, čekali na mě, abychom mohli vstoupit do jeskyně všichni společně, a přiznám se, že mé jejich pozornost zahřála u srdce. „Teď když jsme vytáhli našeho maskota, můžeme pokračovat!“ zabručel jeden. „Ano,“ odpověděl jsem, „ale ten nejmenší musel jít první, jinak byste tu nebyli!“ Zasmáli se a obrátili se k dokonale skryté škvíře.

Díval jsem se na ni ve značném údivu. V první chvíli jsem nedokázal vchod rozeznat a jediné, co jsem viděl, byl tmavý stín, vypadající opravdu spíš jako vyschlý potůček nebo skvrna droboučkových lišejníků. Když jsme potom přešli římsu, v povrchu skály jsem skutečně spatřil puklinu. Velký láma mě popadl za ramena, vtačil do skalní štěrbiny a dobrosrdečně pronesl: „Ty jdi první a vyžeň všechny skalní duchy, aspoň nás ochrániš!“ A tak já, nejmenší ze skupiny a nejméně důležitý, jsem byl ten první, kdo v jeskyni předků stanul. Vsunul jsem se dovnitř a protahoval se kolem kamenných rohů. Za sebou jsem slyšel šoupaní a škrábání, jak tělnatější muži pronikali dovnitř. Najednou proti mně zaplálo světlo, až jsem ustrnul leknutím. Stál jsem bez hnutí u skalní stěny a zíral na tu fantastickou scénu. Jeskyně vypadala asi tak dvakrát širší než vnitřek Velké katedrály ve Lhase. Ale na rozdíl od katedrály neustále zahalené do přítmí, které se máslové lampičky marně snažily rozptýlit, zde byla záře silnější než světlo úplňku za bezmračné noci. Ne, byla o mnoho silnější. Dojem měsíční záře ve mně musel být vyvolán spíš druhem světla. Pohlédl jsem vzhůru na koule, které to světlo vydávaly. Lámové se shlukli okolo mě a podobně jako já se nejdříve dívali na světelný zdroj. Můj učitel řekl: „Staré záznamy naznačují, že zdejší osvětlení bylo původně ještě o mnoho jasnější, ale po uplynutí tisíců let už lampy svítí slaběji.“

Dlouhé okamžiky jsme stáli tiše, mlčky, jako bychom se báli, že probudíme ty, kdo spí nekonečná léta. Pak jakoby popohnání společným impulsem, jsme přešli po pevné kamenné podlaze a přistoupili k prvnímu stroji, který před námi nečinně stál. Shlukli jsme se kolem něj a netroufali se ho dotknout, přestože jsme byli zvědaví, k čemu by mohl sloužit. I když byl zašlý věkem, vypadal, že je připraven k okamžitému použití. Jenom kdyby se vědělo k jakému a jak ho obsluhovat. Naši pozornost upoutaly i ostatní přístroje, ale opět bezvýsledně. Byly našemu chápání přespříliš vzdálené. Poodešel jsem k místu, kde na zemi spočívala malá čtvercová

plošina, o straně dlouhé asi tak metr a s ochranným zábradlím. Ze sousedního stroje vystupovalo něco, co vypadalo jako dlouhá ohebná kovová roura. Čtvercová plošina byla připevněna k jejímu druhému konci. Jen tak jsem si na ni stoupl, přemítaje, co by to mohlo být. V tom okamžiku jsem se tak strašlivě vyděsil, že bylo málem po mně. Plošina se totiž lehounce zachvěla a vynesla mě vysoko do vzduchu. Byl jsem tak vylekaný, že jsem se zoufale přitiskl k zábradlí.

Šest lámů pode mnou zděšeně zíralo vzhůru. Roura se roztáhla a vyzvedla plošinu přímo k jedné světelné kouli. Zoufale jsem se vyklonil dolů. Byl jsem už ve výšce asi tak devíti metrů a stále jsem stoupal. Měl jsem strach, že mě světelný zdroj spálí na škvarek jako plamen máslové lampy můru.

Pak se ozvalo cvaknutí a plošina se zastavila. Tvář jsem měl vzdálenou několik centimetrů od zářícího světla. Bázlivě jsem natáhl ruku — ale celá koule byla chladná jako led. Teprve teď jsem znovu nabyl trošinku rozvahy a rozhlédl se kolem. Potom mě zamrazilo. Jak se dostanu dolů? Poskakoval jsem ze strany na stranu a pokoušel se najít nějakou únikovou cestu, ale zdálo se, že žádná není. Zkoušel jsem dosáhnout na rouru v naději, že se po ní spustím dolů, ale byla moc daleko. Ve chvíli, kdy jsem si už začal zoufat, jsem ucítil další zachvění a plošina začala klesat. Ani jsem nečekal, až dosedne na zem, a vyskočil jsem ven! Nechtěl jsem riskovat, že by se ta věc zase vznesla.

U vzdálenější stěny byla opřená ohromná socha, z níž mě zamrazilo v zádech. Bylo to skrčené kočičí tělo, ale s ženskou hlavou a rameny. Oči vypadaly jako živé a tvář měla napůl výsměšný a napůl zvědavý výraz, který mě poněkud lekal. Jeden láma poklekl na podlahu a pozorně si prohlížel jakési značky. „Podívejte!“ zvolal, „toto obrázkové písmo ukazuje, jak spolu lidé a kočky hovoří, znázorňuje, jak duše opouští tělo a putuje podsvětím.“ V zajetí vědeckého zápalu se zabral do obrázků na podlaze — do hieroglyfů, jak je nazýval - v představě, že i nás se zmocní stejné nadšení. Tento láma byl velice vzdělaný muž, který se učil prastarým jazykům úplně hravě. Ostatní prozkoumávali podivné stroje ve snaze pochopit, k čemu jsou. Náhlý výkřik na sebe strhl naši pozornost a vylekal nás natolik, že jsme se ve strachu rozhlíželi kolem. U protější stěny stál hubený vysoký láma a vypadal, jako by měl tvář přilepenou k neforemné kovové bedně. Stál tam s hlavou sehnutou a celá tvář mu zmizela. Dva muži se k němu vrhli a odvěkli ho z nebezpečí. Vztekle však zavrčel a vrhl se zpět.

„Podivné,“ uvažoval jsem. „Dokonce i klidní a vzdělaní lámové se tady chovají jako blázni.“ Potom ten vysoký a hubený ustoupil stranou a další

zaujal jeho místo. Z toho, co jsem pochopil, se dívali do té bedny na pohybující se stroje. Nakonec se mě mému učiteli zželelo a zvedl mě vzhůru, tam, kde zjevně byly okuláry. Poté co mě zdvihl a podle pokynů jsem položil ruce na jakési držadlo, spatřil jsem uvnitř neznámé lidi a stroje z téhle haly. Muži je obsluhovali. Viděl jsem, že plošina, na níž jsem stoupal ke světelné kouli, se dá ovládat a je druhem pohyblivého žebříku, nebo spíš zařízením, které žebříky nahrazuje. Většina strojů, jak jsem pozoroval, byla skutečnými fungujícími modely, stejnými, jaké jsem měl v pozdějších letech spatřit porůznu po světě v technických muzeích.

Zamířili jsme k panelu, o němž mi předtím láma Mingjur Tundrup vyprávěl, a ten se v panujícím tichu po našem přiblížení otevřel s tak drásavým skřípotem, že jsme, myslím, všichni leknutím nadskočili. Uvnitř panovala tak hluboká trna, jako by kolem nás vířila oblaka černoty. Naše kroky vedly mělké rýhy v podlaze. Šourali jsme se dál a tam, kde rýhy končily, jsme se posadili. Když jsme tak učinili, ozvalo se několikeré zacvakání, jako když o sebe skřípá kov, a do tmy se vloudilo téměř nezmatelné světlo a rozptýlilo ji. Rozhlédli jsme se kolem a spatřili další stroje, další podivné přístroje. Byly tu sochy a obrazy vyryté do kovu. Než jsme se stačili trošinku porozhlédnout, světlo se stáhlo do sebe a uprostřed haly se ztvarovalo do zářící koule. Barvy se bezúčelně mihotaly a pruhy světla obíhaly kolem koule bez patrného významu, načež se začaly vytvářet obrazy, zpočátku rozmazané a nerozeznatelné, ale měnící se posléze v živé a skutečné, prostorově trojrozměrné. Pozorně jsme se dívali...

Byl to svět před dávnými a dávnými časy, v dobách, kdy byl ještě velice mladý. Pohoří se tyčila tam, kde se dnes rozlévá moře, a z útulných přímořských letovisek se staly vrcholky hor. Počasí bývalo teplejší a krajinou se potulovali podivní tvorové. Byl to rovněž svět vědeckého pokroku. Kolem se míhaly neobvyklé stroje vznášející se několik centimetrů nad povrchem země nebo i na kilometry vysoko. K nebi se tyčily věže mohutných chrámů, jako by vzývaly oblaka. Zvířata a lidé se spolu telepaticky dorozumívali. Nevládlo tu však dokonalé štěstí. Jedni politikové bojovali proti druhým. Svět byl rozdělen na tábory, v nichž každá strana toužila po územích patřících té druhé. Podezírání a strach byla mračna, pod nimiž žil obyčejný člověk. Kněží na obou stranách prohlašovali, že pouze oni jsou vyvolenci bohů. Před sebou na obrazech jsme viděli řečníci kněze - jako je tomu i dnes, z nichž každý se snažil prosadit svůj vlastní patent na spásu. Ale podívejme se za jakou cenu! V každé z těch sekt totiž učili, že je »svatou povinností« zabíjet nepřátele a skoro stejným dechem zároveň kázali, že lidé na celém světě jsou si bratry. Nevadila jim nelogičnost toho, že bratr má bratra zabíjet.

Viděli jsme vřavu strašlivých válek, jejichž obětmi byli většinou civilisté. Ozbrojené síly chráněné zbrojí většinou vyvázly. Těmi trpícími byli starci, ženy a děti, tedy ti, kteří nebojovali. Letmo jsme zahlédli vědce pracující v laboratořích, snažící se vyvíjet stále vražednější zbraně a pokoušející se vyprodukovat větší a lepší bakterie, které by svrhli na nepřítele. Jeden sled obrazů ukázal skupinu zamýšlených mužů projektujících to, co nazývali časovou schránkou (a co my nazýváme jeskyní předků), kde by pro pozdější generace uložili fungující modely strojů a úplný obrazový záznam své kultury a jejích slabin. Nesmírné stroje vyhloubily prahorní skálu. Mnoho mužů tam instalovalo modely a stroje. Viděli jsme, jak byly na určené místo vyzvednuty koule s chladným světlem, z netečné radioaktivní látky, vydávající světlo po milióny let. Netečné v tom smyslu, že lidem neškodila, aktivní proto, že dokázala vydávat světlo téměř do konce věků.

Zjistili jsme, že jejich jazyku rozumíme, načež nám bylo podáno vysvětlení, že k nám řeč přichází telepaticky. Stejně komory, čili časové schránky, byly ukryty pod pískem Egypta, pod jednou pyramidou v Jižní Americe a na určitém místě Sibíře. Každé bylo označeno symbolem oné epochy — sfingou. Viděli jsme její mohutné sochy, které nevzešly z Egypta. O její podobě se nám dostalo vysvětlení. Člověk a zvířata spolu v těch dávných dobách hovořili a pracovali. Kočka byla pro svoji sílu a inteligenci považována za nejdokonalejší zvíře. I člověk sám je zvíře, a tak předkové vytvořili postavu velkého kočičího těla pro zdůraznění této síly a houževnatosti a na ně umístili poprsí s hlavou ženy. Hlava měla vyjadřovat lidskou inteligenci a rozum, zatímco prsa naznačovala, že člověk a zvíře mohou přijímat duchovní a duševní potravu jeden od druhého. Tento symbol byl tehdy stejně rozšířený, jako je v dnešní době socha Buddhy, Davidova hvězda či kříž.

Viděli jsme oceány s velkými plovoucími městy, která se pohybovala od jedné země ke druhé. Na obloze se vznášely stejně tak velké stroje, pohybující se úplně nehlučně, které mohly stát ve vzduchu a hned nato téměř bleskově nabrat úžasnou rychlost. Dole se pohybovala vozidla několik centimetrů nad zemí, nadnášena ve vzduchu jakýmsi způsobem, který jsme nedokázali určit. Mezi městy se táhly mosty nesoucí na úzkých lanech něco, co vypadalo jako silnice. Při té podívané jsme náhle na obloze spatřili jasný blesk a jeden z největších mostů se zřítíl do spleti nosníků a lan. Další záblesk a většina města zmizela v jasně zářícím plynu. Nad troskami se tyčil podivný, zlověstně rudý mrak, připomínající zhruba tvar několik kilometrů vysoké houby.

Obraz zmizel a znovu jsme spatřili skupinu mužů, kteří připravovali

časovou schránku. Usoudili, že nastal čas zapečetit ji. Viděli jsme obřad, dívali se, jak do stroje vložili nashromážděné záznamy. Vyslechli jsme řeč na rozloučenou, která nám „lidem budoucích věků, budou-li jací!“ sdělovala, že lidstvo se chystá sebe samo zničit, nebo že se to alespoň zdá pravděpodobné a "v těchto stěnách jsou uloženy záznamy našich úspěchů i pošetilostí, aby byly ku prospěchu těm z budoucích pokolení, kteří budou mít inteligenci je objevit, a až tak učiní, budou jim schopni porozumět". Telepatický hlas dozně, obrazový panel zčernal. Seděli jsme v tichu, omráčeni z toho, co jsme zhlédli. Později se světlo znovu rozsvítilo a my jsme si všimli, že vlastně vychází ze stěn sálu.

Vstali jsme a porozhlédli se kolem. I tato hala byla zaplněna stroji, a bylo tam rovněž mnoho modelů měst a mostů. Všechno to bylo vyrobeno z jakéhosi druhu kamene či kovu, jehož původ jsme nebyli schopni určit. Některé exponáty byly chráněny jakýmsi naprosto průhledným materiálem, což nás mátl. Sklo to nebylo, ale nedokázali jsme poznat, co to tedy je. Bylo nám pouze jasné, že nám to zabraňuje se některých modelů doopravdy dotknout. Náhle jsme všichni povyskočili. Hledělo na nás zlověstné rudé oko a mrkalo. Byl jsem už připravený raději upláchnout, když vtom můj učitel láma Mingjur Tundrup zamířil ke stroji, ze kterého to oko svítilo. Podíval se na něj a dotkl se pák. Červené oko zmizelo. Místo něj jsme na malé obrazovce spatřili obraz další místnosti, do které se šlo z hlavní haly. Do mozku nám vstoupil pokyn: „Až odsud vyjdete, pokračujte do místnosti, kde najdete vše potřebné k zakrytí otvoru, kterým jste vstoupili. Pokud jste nedosáhli takového vývojového stupně, abyste naše stroje dokázali ovládat, pak toto místo zapečetěte a zanechte nedotčené pro ty, kdo přijdou po vás.“

V tichosti jsme jeden po druhém přešli do třetí místnosti, jejíž dveře se před námi samy otevřely. Bylo v ní mnoho pečlivě utěsněných nádob a znázorňovací zařízení, které nám popsalo, jak plechovky otevřít a utěsnit vchod. Pak jsme si sedli na zem a rozhovořili se o tom, co jsme shlédli a prožili. „Úžasné! Je to úžasné!“ prohlásil jeden láma. „Nic pozoruhodného na tom nevidím,“ pronesl jsem drze. „Mohli jsme to všechno vidět pouhým nahlédnutím do záznamu Akaši. Proč bychom se nepodívali na události zachycující běh času a nezjistili, co se stalo poté, co toto místo zapečetili?“ Ostatní se tázavě otočili k nejstaršímu ze skupiny, k lámovi Mingjuru Tundrupovi. Lehce přikývl a poznamenal. „Náš Lobsang někdy projevuje záblesky inteligence! Uklidněme se a podívejme se na to, co bylo dál, neboť jsem zvědavý stejně jak vy.“ Sesedli jsme se přibližně do kruhu, každý tváří dovnitř a s prsty mezi sebou příslušným způsobem propojenými. Můj učitel navodil požadovaný dechový rytmus a my jsme ho

následovali. Pomalu jsme odložili svoji pozemskou příslušnost a ocitli se v oceánu času. Všechno, co se kdy stalo, dokáží vidět ti, kdo mají schopnost vědomě vstupovat do astrálu a vracet se - stále vědomě, se získanou znalostí. Dá se vidět každá minulé událost z jakkoliv vzdáleného věku, jako by tam člověk skutečně byl.

Vzpomněl jsem si, jak jsem se poprvé setkal s kronikou Akaši. Můj učitel mi o těchto věcech vyprávěl a já se zeptal: „Ano, ale co to vlastně je? A jak to funguje? Jak se člověk může dostat do kontaktu s dějem, který se odehrál, skončil a už není?“ „Lobsangu,“ odpověděl mi, „souhlasíš jistě s tím, že máš paměť. Umíš si vzpomenout, co se ti stalo včera, předevcírem a ještě předtím. S trochou výcviku si můžeš vzpomenout na všechno, co se ti v životě přihodilo a jako trénovaný si dokonce můžeš vzpomenout i na průběh vlastního porodu. Můžeš mít to, co nazýváme úplnou vzpomínku, a ta ti paměť přeneše nazpět do doby, než jsi se narodil. Záznam Akaši je pouze paměť celého světa. Všechno, co se kdy na této planetě stalo, je možné přivolat stejným způsobem, jakým si vzpomínáš na minulé události svého života. Není v tom žádný zázrak, ale o tom a o hypnóze, která s tím úzce souvisí, si pohovoříme někdy později.“

Při našem výcviku bylo opravdu snadné navázat na okamžik, kdy obrazy z přístroje zmizely. Viděli jsme, jak průvod mužů a žen, bezpochyby význačných osobností té doby, vychází z jeskyně. Přes její vchod nahrnuly stroje s obrovskými rameny skálu velkou jak půlka hory. Praskliny a štěrby v místech, kde na sebe povrchy dobře nepřiléhaly, byly pečlivě zatmeleny a skupina lidí s dělníky odešla. Stroje se vzdálily a nějaký čas, několik měsíců, zde vládl klid. Viděli jsme vysokého kněze, stojícího na stupních obrovské pyramidy, burcovat své posluchače do války. Obrazy, vtisknuté do svitku času, se odvíjely a měnily, až jsme spatřili také protější tábor. I jeho vůdci vedli štvavé řeči a vztekali se. Čas plynul dál. V modří oblohy jsme spatřili proužky bělavé páry, načež se obloha zbarvila do ruda. Celý svět se začal otřásat a chvět. Dokonce i nás, při pouhém pohledu, se zmocnila závrať. Na svět dopadla temnota noci. Černá mračna, z nichž probleskovaly plameny, se táhla nad celou zeměkoulí. Města se rychle rozzihala požáry a mizela.

Přes pevninu se valilo rozbouřené moře. Zemí burácela obrovská vlna, vyšší nežli ta největší stavba, smetající vše před sebou. Na jejím hřebenu se vznášely zbytky umírající civilizace. Země se otřásala a hřměla v agonii, otvíraly se a znovu zavíraly propasti ohromné jako zející chřtán obra. Hory se zavlnily jako vrbové proutky v bouři, zhouply se a začaly klesat do moře. Jiné masy země se zase z vod zdvihaly a stávaly se z nich hory. Měnil se povrch celého světa a byl ve stálém pohybu. Roztroušená hrstka

těch, kteří z milionů lidí přežili, s kvílením prochala k nově vzniklým horám. Ostatní, plující na lodích, které to vzednutí zemských vrstev nějak přečkaly, dosáhli země a rozutíkali se do všemožných skrýší, které se daly najít. Sama planeta se zarazila v oběhu, tiše postála a pak se začala otáčet opačným směrem. Lesy se jediným zábleskem rozpadaly na popel. Zemský povrch byl pustý, zničený, spálený na uhel. Hluboko v zemských děrách nebo v lávových tunelech vyhaslých sopek se třásla a hrůzou drmolila roztroušená hrstka pozemského obyvatelstva, katastrofou dohnána k šílenství. Z černé oblohy začala padat bělavá hmota sladké chuti, udržující v člověku život.

V průběhu staletí se Země znovu pozměnila. Z moří povstala země, a tam, kde dřív byla souš, se nyní vlnily vody. Jedna nížina s rozeklaným a členitým skalnatým břehem byla zalita vodou a vytvořila tak moře známé dnes jako Středozemní. Další blízké moře se zase vsáklo v důsledku trhliny v podloží a voda z něho zmizela, dno vyschlo a vznikla tak saharská poušť. Zemí putovaly divoké kmeny, jejichž lidé si při světle táborových ohňů vyprávěli starou legendu o potopě, o Lemurii, o Atlantidě. Mluvili také o dní, kdy se zastavilo Slunce.

Jeskyně předků ležela pohřbená v bahně napůl utopeného světa. V bezpečí před vetřelci odpočívala hluboko pod povrchem země. Potoky rychle pádících vod během věků odplavily bahno a suť a umožnily skalám opět stanout ve slunečním světle. Povrch skály, zahříváný sluncem a ochlazovaný náhlými ledovými sprškami, se nakonec s hromovým rachotem nalomil a otevřel nám tak vstup dovnitř.

Otřáslí jsme se, protáhli zkrehlé údy a unaveně vstali. Bylo to všechno tak omračující... Teď jsme se museli najíst a vyspat. Ráno jsme se ještě chtěli porozhlédnout kolem v naději, že se třeba dozvíme něco dalšího. Pak, po ukončení průzkumu, vchod podle pokynů zazdíme. Jeskyně bude opět pokojně spát, dokud znovu nepřijdou lidé dobré vůle a s vysokou inteligencí. Zatoulal jsem se znovu k ústí jeskyně a podíval se dolů na tu bezútěšnost, na rozervané skály a přemítal, co by si člověk starého věku pomyslel, kdyby vstal z hrobu a stanul tu vedle mě.

Když jsem se otočil dovnitř jeskyně, užasl jsem nad kontrastem, který jsem uviděl před sebou: láma tu rozdělává oheň pazourkem a troudem podpaluje sušený jačí trus, který jsme za tím účelem přinesli s sebou. Kolem nás stály stroje a technika minulých věků. My — moderní lidé — jsme ohřívali vodu nad ohněm z trusu, obklopeni těmi zázračnými přístroji, vymykajícími se našemu chápání. Povzdechl jsem si a obrátil myšlenky k míchání čaje a campy.

6. KAPITOLA

Dopolední bohoslužba skončila. My hoši jsme pelášili do třídy a ve snaze nebýt poslední jsme se strkali a tlačili. Nebylo to z dychtivosti po vzdělání, ale proto, že náš učitel měl odporný zvyk udeřit rákoskou vždy toho, kdo zůstal poslední. Já, radostí bez sebe, že jsem první, komu se podařilo dostat se dovnitř, jsem se hřál na výsluní učitelova souhlasného úsměvu. Netrpělivě popoháněl ostatní ke spěchu, stál u dveří a fackoval ty, kdo se mu jevíli stále ještě příliš pomalí. Konečně jsme se všichni usadili se zkříženýma nohama na sedací podložky rozmístěné na podlaze. Jak je u nás zvykem, byli jsme k učiteli obráceni zády a ten neustále přecházel za námi, takže jsme nikdy nevěděli, kde je, a museli proto pilně pracovat.

„Dneska si budeme povídat o tom, jak si jsou všechna náboženství podobná," začal monotónně. „Už jsme se pozastavili nad tím, kterak je příběh o potopě společný všem vírám na světě. Nyní věnujme pozornost tématu neposkvrněného početí. I ta nejpřítroblejší hlava ví," a tvrdým pohledem se na mě upřeně zahleděl, „že naše neposkvrněná matka, požehnaná Dolma, panna matka milosrdenství, odpovídá panně matce určitých sekt křesťanské víry." U vchodu do třídy se zastavily spěšné kroky. Vstoupil posel a učiteli se hluboce uklonil. „Pozdravení tobě, učený pane," zamumlal. „Milostivý pán, láma Mingjur Tundrup, posílá svoje pozdravení a žádá, aby chlapec Úterý Lobsang Rampa byl okamžitě uvolněn z vyučování - věc spěchá." Učitel se zamračil. „Chlapče, ty jsi pro třídu břemenem a vyrušuješ ji. Zmiz!" Spěšně jsem vyskočil, učiteli se uklonil a hnal se za chvátajícím poslem. „Co se děje?" zalupal jsem po dechu. „Nevím," řekl. „Také jsem zvědavý. Svátý láma Tundrup má připravené chirurgické nástroje a také koně." Spěchali jsme dál.

„A, Lobsangu! Ty si ale umíš pospíšit, když chceš!" zasmál se, když jsme k němu došli. „Jedeme dolů do vesnice Šo, kde od nás potřebují chirurgický zákrok." Vylezl na koně a pokynul mi, abych nasedl také. To pro mě byla pokaždé svízelná operace a koně se mnou nikdy nebyli zajedno, když šlo o nasednutí. Přistoupil jsem tedy ke koni, ale to stvoření ode mne odkročilo pryč. Proklouzl jsem na druhou stranu, a než si kůň uvědomil, co zamýšlím, z rozběhu jsem na něj skočil. Pak jsem se v houževnatosti úchyty pokusil vyrovnat horskému lišejníku. Kůň se s odevzdaným zafkráním a bez mého pokynu rezignovaně otočil a vykročil stezkou vedoucí dolů za koněm mého učitele. Můj kůň měl odporný zvyk zastavovat nad těmi nejpříkřejšími srázy, nakukovat přes okraje a se sehnutou hlavou tam provozovat jakýsi druh koňského tance. Pevně věřím,

že měl (zvrácený!) smysl pro humor a byl si plně vědom toho, co to se mnou dělá. S klapotem jsme sjeli dolů a brzy prošli Pargo Kaling neboli Západní bránu, a dostali se tak do vesnice Šo. Můj učitel projížděl ulicemi, až dorazil k veliké budově, v níž jsem rozpoznal vězení. Stráže vyběhly a převzaly od nás koně. Sebral jsem obě zavazadla lámy Mingjura Tundrupa a odnesl je do tohoto chmurného sídla. Bylo to opravdu nepříjemné a nechutné místo. Přímou jsem cítil zápach strachu a viděl zlé myšlenky chybujících. Bylo to vsutku prostředí, kde se mi ježily vlasy.

Následoval jsem svého učitele do poměrně rozlehlé místnosti. Okny sem pronikalo slunce. Kolem stálo mnoho strážů a soudce z Šo očekával lámu Mingjura Tundrupa, aby se s ním pozdravil. Zatímco hovořili, rozhlížel jsem se kolem. Usoudil jsem, že se nalézám v místě, kde se provádějí výslechy a vynášejí rozsudky nad zločinci. Stěny byly obklopeny spisy a knihami. Stranou ležel na zemi sténající ranec. Podíval jsem se tím směrem a ve stejnou chvíli jsem zaslechl, jak soudce povídá mému učiteli: „Číňan, myslíme, že špion, ctihodný lámo. Pokoušel se vyšplhat na posvátnou horu, zřejmě se chtěl vplížit do Potaly. Uklouzl a zřítíl se. Z jaké výšky? Asi ze třiceti metrů. Je ve špatném stavu.“ Můj učitel popošel kupředu a já zaujal místo po jeho boku. Jeden muž odhrnul přikrývky a před sebou jsme spatřili Číňana přibližně středního věku. Byl drobný a budil dojem neobyčejné mrštnosti - něco jako akrobat — napadlo mě. Teď sténal bolestí, tvář měl zbrocenou potem a pleť zbarvenou do blátivě zelené.

Ten muž na tom byl zle, třásl se a v agónii skřípal zuby. Láma Mingjur Tundrup se na něho soucitně podíval. „Ať je to špion anebo úkladný vrah či kdokoliv jiný, musíme pro něj něco udělat,“ pravil. Poklekl vedle něj, na spánky trpícího ubožáka položil ruce a zahleděl se mu do očí. Za několik vteřin se zraněný muž uvolnil, oči napůl otevřené a na rtech náznak úsměvu. Můj učitel odložil pokrývky stranou a sklonil se nad jeho nohama. Z toho, co jsem spatřil, se mi udělalo špatně. Z kalhot mu vyčnívaly kosti. Vypadalo to, že má nohy úplně roztržštěné. Láma ostrým nožem odřezal mužovo oblečení. Okolo stojící zatajili dech, když spatřili nohy roztržštěné od chodidel až po stehna. Láma je jemně ohmatal. Raněný se ani nepohnul, ba ani sebou nezaškubl, byl v hluboké hypnóze. Kosti na nohou mu skřípaly a vydávaly zvuk jako poloprázdný pytel s pískem. „Jsou příliš rozbité, než aby se mohly dát dohromady,“ stanovil. „Vypadá to, že jsou rozdrčené. Budeme je muset amputovat.“ „Ctihodný lámo,“ ozval se soudce, „můžete ho přimět, aby nám řekl, co prováděl? Obáváme se, že je to vrah.“ „Nejdřív mu odstraníme nohy,“ odpověděl láma, „a pak se ho můžeme zeptat.“ Naklonil se nad ním a znovu mu pohlédl do očí. Číňan se ještě víc uvolnil a upadl do hlubokého spánku.

Rozbalil jsem zavazadla a do misky připravil desinfekční bylinný roztok. Můj učitel si do něj ponořil ruce, aby se nasákl. Do další misky jsem vložil nástroje. Na jeho pokyn jsem muži omyl tělo a nohy. Když jsem se jich dotýkal, měl jsem prazvláštní pocit. Přišlo mi, jako by v nich bylo roztrášené úplně všechno. Dostaly skvrnitě modrou barvu a vystupovaly na nich žíly jak tmavé provazy. Podle pokynů mého učitele, který si pořád máčel ruce, jsem Číňanovi ovázal nohy sterilizovaným obvazem, jak nejvýš to šlo, až tam, kde se spojují s tělem. Vytvořil jsem z něj smyčku, do ní zasunul kolík a otáčel jím, dokud vzniklý tlak nezastavil krevní oběh. Pak láma Mingjur Tundrup velmi rychle uchopil nůž a rozřízl maso do tvaru »V«. Na jeho vrcholu přeřezal stehenní kost, lépe řečeno to, co z ní zbývalo, načež podkasal obě chlopně, takže konec kosti byl chráněn dvojitou vrstvou masa. Podal jsem mu nit vyrobenou ze sterilizovaných jačích střev, aby chlopně rychle sešil těsně k sobě. Pomalu a opatrně jsem kolem mužovy nohy uvolnil obvaz, připraven ho znovu utáhnout, kdyby mu pahýl krvácel. Stehy však držely a žádná krev netekla. Strážný před námi začal prudce zvracet, zbělel jak křída a v mdlobách se svalil na zem.

Můj učitel pozorně zavázal pahýl a znovu si umyl ruce v roztoku. Přenesl jsem pozornost na druhou nohu a vsunul hůlku do smyčky v obvazu. Láma pokývl a já s ní znovu několikrát otočil, abych v noze zastavil krevní oběh. I tato noha brzy ležela vedle té první. Můj učitel se otočil k civějícímu strážnému a nařídil, aby vzal nohy a zabalil je do hadru. „Musíme je vrátit na čínské zastupitelství," pravil láma, „jinak budou tvrdit, že jejich člověk byl mučen. Požádám Nejvyššího, aby tento muž byl vrácen svým lidem. Na jeho posláním nezáleží. Selhalo, tak jako selžou všechna další podobná." „Ale ctihodný lámo!" ozval se soudce, „ten muž by měl být donucen povědět, co dělal a proč." Můj učitel neodpověděl, ale znovu se otočil ke zhyponizovanému muži a hluboce se mu zadíval do očí, které měl nyní už otevřené. „Co jsi to dělal?" zeptal se. Muž zasténal a obrátil oči v sloup. Můj učitel se zeptal podruhé: „Co jsi měl udělat? Měl jsi v Potale zavraždit nějakého vysokého hodnostáře?" Kolem Číňanových úst se objevila pěna a pak neochotně přikývl na znamení, že se přiznává. „Mluv!" rozkázal láma. „Přikývnutí nestačí." A tak případ vyšel pomalu a bolestně najevo. Zločinec dostal zapláceno, aby vraždil a rozdmýchával neklid v pokojné zemi. Vrahovi stejně tak jako všem ostatním to nevyšlo, protože neznal naše bezpečnostní opatření. Jak jsem o tom všem přemýšlel, láma Mingjur Tundrup povstal. „Půjdu navštívit Nejvyššího, Lobsangu, ty zůstaň tady a Číňana hlídej," řekl mi.

Muž zasténal. „Vy zabít mě?" zeptal se slabým hlasem. „Ne," odpověděl jsem, „my nezabíjíme nikoho." Navlhl jsem mu rty a osušil čelo. Brzy se

zнову uklidnil. Myslím, že po té vyčerpávající operaci usnul. Soudce tomu kysele přihlížel a myslel si, že kněží jsou blázni, když chtějí zachránit člověka, který se chtěl stát vrahem. Den se vlekl, strážci odešli a nahradili je jiní. Cítil jsem, jak mi v žaludku kručí hlady. Konečně jsem zaslechl zvuk známých kroků a láma Mingjur Tundrup vešel dovnitř. Nejprve se podíval na pacienta, aby se přesvědčil, že za daných okolností leží co nejpohodlněji a že mu nekrvácí rány. Pak povstal, podíval se na služebně nejstaršího úřednického hodnostáře a pravil: „Jeho Svatost mě pověřila, abych vám přikázal, abyste okamžitě obstarali dvoje nosítka a tohoto muže a jeho nohy donesli na čínské zastupitelství.“ Pak se obrátil ke mně: „Doprovodíš ty muže a budeš mi hlásit, zda při nesení nosítek nebyli zbytečně hrubí.“ Padl na mě zřetelný smutek. Před sebou jsem měl vraha s odříznutýma nohama - a do toho mi ještě vytrvale kručelo v žaludku prázdném jako chrámový buben. Zatímco muži odcházeli shánět nosítka, vyběhl jsem ven, kde úředníci popijeli čaj. Sebevědomě jsem o něj požádal - a dostal štědrú porci. Chvatně jsem se nacpal i campou a uháněl zpět.

Za mnou tiše vešli mrzutí muži nesoucí dvoje hrubá nosítka, vlastně jen látku nataženou mezi dvěma tyčemi. Nevrlé sebrali obě nohy a položili je na jedny z nich. Jemně, před laskavými zraky lámy Mingjura Tundrupa, položili Číňana na ta druhá. Přes tělo mu přehodili pokrývku a pod nosítky ji svázali, aby nemohl vypadnout. Můj učitel se otočil k nejstaršímu ze soudních úředníků a pravil: „Doprovodíte tyto muže, předáte čínskému vyslanci mé pozdravy a řeknete, že vracíte jednoho jejich člověka. Ty, Lobsangu,“ obrátil se ke mně, „je doprovodíš a po návratu se u mě ohlásíš.“ Odešel a muži se vyplahočili ven. Bylo tam chladno a v lehkém rouchu jsem se roztrásl zimou. Vlekli jsme se dolů po Mani Lakchangu, první dva muži nesli nohy a další dva za nimi nosítka s Číňanem. Šel jsem po jejich boku a nejstarší soudce po protější straně. Odbočili jsme doprava, prošli oběma parky a zamířili přímo k čínskému zastupitelství.

Dorazili jsme k jeho nejdlehlší zdi. Před námi se třpytila Šťastná řeka a mezi stromy probleskovala zrcátka jasného světla. Muži na chvíli se supěním složili náklad, a zatímco zvědavě pokukovali po zdi zastupitelství, nechali odpočinout své bolavé svaly. Číňané se chovali nadmíru agresivně vůči každému, kdo se pokusil proniknout na jejich území. Vyskytly se i případy, kdy byli malí chlapi »nešťastnou náhodou« zastřeleni, když tam neoprávněně vkročili, jak už to kluci dělávají. A teď jsme tam měli jít my! Muži si plivli do dlaní, shýbli se a znovu zdvihli nosítka. Pokračovali jsme dál, zahrnuli doleva na linkchorskou cestu a vstoupili na pozemek zastupitelství. K bráně přistoupili nevrlí muži a nejstarší úředník promluvil: Je mi ctí vrátit vám jednoho z vašich mužů, který se pokusil vkrást na

posvátnou půdu. Zřítíl se a musely mu být amputovány nohy. Tady jsou pro vaše ověření." Zachmuřené strážce popadly držadla nosítek a hnaly se s mužem a jeho nohama do budovy. Ostatní, připraveni ke střelbě, nás mávnutím posílali pryč. Pěšinou jsme se vraceli ven.

Nepozorovaně jsem uskočil za strom. Ostatní kráčeli dál. Vzduch prořaly výkřiky a řev. Rozhlédl jsem se kolem, ale žádné strážce tu nebyly. Všichni se vhrnuli dovnitř. Posedlý bláznivým nápadem jsem opustil pochybné bezpečí za stromem a tiše přeběhl k oknu. Raněný ležel na podlaze, jeden strážce mu seděl na prsou a další dva na ruku. Čtvrtý mu k amputovaným pahýlům přikládal hořící cigarety. Najednou vyskočil, vytáhl revolver a raněného střelil mezi oči.

Za mnou zapraskala větvička. Bleskově jsem poklekl a otočil se. Objevil se další čínský strážce a namířil pušku na místo, kde jsem předtím měl hlavu. Skočil jsem mu pod nohy a podrazil mu je, takže upustil zbraň. Rychle jsem kličkoval od jednoho stromu k druhému. Střely rozčísly nizoučké větvoví a ozval se dupot utíkajících nohou. V tom byla výhoda na mojí straně. Bystře jsem utíkal, zatímco Číňané se museli často zastavovat, aby mohli vystřelit. Doběhl jsem do zadní části zahrady - brána už byla zas hlídána. Vyšplhal jsem na příhodný strom a ručkoval po větvi, abych mohl seskočit na zeď. Za pár vteřin jsem už byl zpátky na cestě, v předstihu před svými krajany, kteří přinesli zraněného. Jakmile jsem jim pověděl, co se přihodilo, zrychlili krok. Na žádnou další vzrušující podívanou už nebyli zvědaví. Toužili se jí, pokud možno, vyhnout. Ze zdi seskočil na cestu čínský strážce a podezřívavě si mě prohlížel. Klidně jsem mu pohled opětoval. Se zamračením a mumláním kleteb na adresu mého rodinného původu se obrátil zpátky. Přidali jsme do kroku.

Ve vesnici Šo mě muži opustili. Pospíchal jsem a díval se přitom trochu ustaraně přes rameno. Za chvíli jsem už uháněl po cestě k Čokpori. Starý mnich odpočívající u cesty na mě zavolal: „Co je to s tebou, Lobsangu? Vypadáš, jako kdyby ti byli v patách samotní démoni!" Řítil jsem se dál a bez dechu vstoupil do pokoje svého učitele lámy Mingjura Tundrupa. Chvíli jsem stál, těžce oddychoval a lapal po vzduchu. „Uf!" vydechl jsem nakonec, „Číňané toho muže zavraždili, zastřelili ho!" V přívalu slov jsem pověděl všechno, co se stalo. Můj učitel byl chvíli zticha. Pak řekl: „V životě uvidíš přemnoho krutostí, Lobsangu, tak se tou událostí tak příliš netrap. V diplomacii je to obvyklá metoda, zabít ty, kteří selhali, a zavrhnout špeha, který byl chycen. Děje se to tak ve všech zemích po celém světě."

Seděl jsem před ním a ve vyrovnaném klidu jeho přítomnosti se zotavoval, přemýšleje přitom o další věci, která mi vrtala hlavou. „Pane, co

je podstatou hypnózy?" S úsměvem na rtech se na mě úkosem podíval. „Kdy jsi naposled jedl?" zeptal se. Rázem se mi vrátil veškerý hlad. „Ach, asi tak před dvanácti hodinami," odpověděl jsem poněkud schlíple. „Tak se tu teď nejdřív najíme a potom, až se trochu osvěžíme, můžeme probrat hypnózu." Pokynul mi, abych byl zticha, a sedl si do meditační polohy. Zachytil jsem jeho telepatický pokyn sloužícímu - jídlo a čaj! Rovněž jsem zachytil telepatické poselství někomu do Potaly, kdo měl jít neprodleně k Nejvyššímu a podrobně ho informovat. Ale odposlech telepatických vzkazů byl přerušen, když vstoupil sloužící s jídlem a čajem.

Zvrátil jsem hlavu, zaplněný jídlem, ba dokonce s pocitem přejedení. Je pravda, že jsem měl těžký den, hladověl řadu hodin, ale (ta myšlenka mě v nitru trápila) nebylo ode mne přece jen hloupé, že jsem toho teď snědl tak moc? Náhle jsem s podezřením pohlédl vzhůru. Můj učitel ke mně shlížel jako obvykle s pobavenou tváří. „Ano, Lobsangu," poznamenal, „snědl jsi toho opravdu přespříliš. Doufám jen, že dokážeš můj výklad o hypnóze sledovat." Zadíval se mi do zrudlé tváře a pohled mu změkl. „Chudáku Lobsangu, měl jsi opravdu těžký den. Jdi se teď prospat a ve výkladu budeme pokračovat zítra." Vstal a vyšel z pokoje. Malátně jsem se postavil na nohy a po chodbě se téměř potácel. Spát! To bylo jediné, po čem jsem toužil. Jídlo? Uf! Toho jsem dostal až moc. Došel jsem k místu, kde jsem lehával, a zabalil se do roucha. Zdály se mi však divoké sny. Pronásledovala mě noční můra: lesíkem mě honili beznozí Číňané a ostatní ozbrojení puškami mi skákali na ramena, aby mě srazili k zemi.

Bum! narazila mi hlava o zem. Jeden z těch čínských strážců mě kopl. Bum! a znovu. Otevřel jsem zamžené oči a uvědomil si, že mě jeden akolyt ze všech sil mlátí po hlavě a kope v zoufalé snaze mě probudit. „Lobsangu!" zvolal, když si všiml, že jsem otevřel oči. „Lobsangu, já už jsem myslel, že jsi mrtvý. Prospal jsi celou noc, zmeškal i bohoslužby a jediné zásah tvého učitele lámy Mingjura Tundrupa tě zachránil před dozorci. Probuď se!" zakřičel, když jsem zas začínal upadat do spánku.

Začal jsem opět přicházet k vědomí. Okny jsem viděl paprsky ranního slunce nahlížet přes vysoký Himálaj a ozařovat nejvyšší stavby v údolí, rozlínat zlatisté střechy vzdálené Sery a svítit zpoza vrcholu Pargo Kalingu. Včera jsem byl ve vesnici Šö, ale to nebyl sen... Dneska jsem doufal, že přijdu o nějaké vyučovací hodiny a budu se učit přímo od svého milovaného Mingjura Tundrupa. Mimo jiné i o hypnóze! Rychle jsem se nasnídal a šel do třídy, ale ne abych tam zůstal a recitoval ze sto osmi posvátných knih, ale abych se omluvil, že tam nezůstanu.

„Pane!" oslovil jsem učitele právě vcházejícího do třídy. „Pane! Musím dnes jít za lámou Mingjurem Tundrupem. Prosím o omluvení z vyučování."

„Ach, ano, můj chlapče," odvětil učitel nezvykle dobrosrdečným tónem. „Mluvil jsem se svatým lámou, tvým učitelem. Ve své dobrotě se příznivě vyjádřil o tvém pokroku pod mojí péčí. Přiznám se, že jsem tím velice potěšen, nadmíru potěšen." K mému úžasu vztáhl ruku, poplácal mě po rameni a vešel do třídy. Zkoprnělý údivem nad zázrakem, který se s ním stal, jsem se ubíral do lámových komnat.

Vykračoval jsem si a o nic na světě nedbal. Minul jsem napůl otevřené dveře. „Óó!" zvolal jsem najednou a zprudka se zastavil. Nakládáné ořechy! Vycházela z nich silná vůně. Potichu jsem se vrátil a nakoukl do dveří. Starý mnich civěl na kamennou podlahu a cosi mumlal. Nešlo však o modlitbu, ale nařikal nad ztrátou celého hrnce nakládaných ořechů, které se sem nějak dostaly z Indie. „Smím vám pomoci, ctihodný lámo?" otázal jsem se zdvořile. Stařec ke mně otočil rozzuřenou tvář a odpověděl mi takovým způsobem, že jsem se hnal chodbou pryč, co mi jen stačily síly. „Takové spílání jen pro pár ořechů!" říkal jsem si znechuceně.

„Pojď dál!" ozval se můj učitel, když jsem se přiblížil k jeho dveřím. „Myslel jsem si, že jsi zas usnul." „Pane," odpověděl jsem, „přišel jsem pro poučení, abych se dozvěděl, co je podstatou hypnózy." „Lobsangu," odvětil, „musíš se naučit mnohem víc. Nejdřív musíš znát její základy, jinak nebudeš přesně vědět, co děláš. Posad' se." Usedl jsem na zem, samozřejmě se zkříženýma nohama. Můj učitel se posadil proti mně. Nějakou dobu se zdálo, že je ztracen v myšlenkách. Poté promluvil: „Dnes už si snad uvědomuješ, že podstatou všeho, co existuje, jsou vibrace, elektřina a že tělo obsahuje mnoho rozdílných chemických látek. Určité z nich se prouděním krve dostávají do mozku. Ten je totiž krví a chemickými látkami v ní obsaženými nejlépe zásobovaný. Tyto látky — draslík, mangan, uhlík a mnoho dalších tvoří mozkovou tkáň. Jejich vzájemné působení vytváří zvláštní molekulární kmitání, které nazýváme elektrický proud. Když někdo myslí, uvádí do pohybu řetězec dějů, jejichž výsledkem je vytváření tohoto elektrického proudu, a tudíž mozkových vln."

Uvažoval jsem o tom. Všechno mi to ale jasné nebylo. Jestliže mám v mozku elektrický proud, jak to, že necítím žádný výboj? Vzpomněl jsem si, jak si jeden hoch při bouřce pouštěl draka, a vybavil si ten jasně modrý blesk, který sjel po mokré šňůře. Se zachvěním jsem si připomněl, jak chlapec padl k zemi jakoby vysušený na pouhý usmažený škvareček masa. A jednou jsem i já sám tímto způsobem dostal ránu, ve srovnání s předchozím neštěstím jen pouhé zabrnění, ale stačilo mě to odmrstit do vzdálenosti skoro čtyř metrů.

„Ctihodný lámo!" namítl jsem mírně, „jak může být v mozku elektřina? Z toho by člověk přece bolesti zešílel!" Láma se rozesmál. „Lobsangu,"

pronesl pobaveně, „rána, kterou jsi jednou dostal, ti o elektřině vnukla úplně zkreslenou představu. Její množství v mozku je skutečně velice nepatrné. Jemné přístroje jí dokážou změřit a přesně zaznamenat změny, jestliže někdo přemýšlí nebo vykonává určitou tělesnou činnost.“ Pomyslení, že jeden měří elektrické napětí druhému, bylo pro mě trochu moc a rozesmál jsem se. Můj učitel se jen pousmál a pravil: „Pojďme dnes odpoledne do Potaly. Jeho Svatost tam má zařízení, s jehož pomocí si o elektřině budeme moci promluvit lépe. Teď jdi a trochu se povyraž. Najez se, obleč si nejlepší roucho a sejďeme se tady, až slunce ukáže poledne.“ Vstal jsem, uklonil se a šel.

Celé dvě hodiny jsem se potloukal kolem, šplhal po střeše a zahálčivě shazoval drobnou oblázky na hlavy nic netušících mnichů, procházejících dole. Když už mě tenhle sport unavil, sehnul jsem se a vstrčil hlavu do padacích dveří vedoucích dolů do tmavé chodby. Jen co jsem se tam pověsil hlavou dolů, zaslechl jsem přibližující se kroky. Nikoho nebylo vidět, protože padací dveře stály v koutě. Čekal jsem, jazyk vypláznutý a se zuřivým výrazem. Objevil se stařec, a jelikož si mě nevšiml, narazil do mě. Mokrým jazykem jsem mu olízl tvář! Zařval, s rámusem praštil podnosem, který nesl v rukou, a na tak letitého muže zmizel s udivující rychlostí. I na mě čekalo překvapení. Jak do mě ten starý mnich narazil, vysmekly se mi nohy z nejistého úchyty. Po zádech jsem vpadl do chodby. Padací dveře se s ohlušujícím třeskotem zabouchly a na hlavu se mi snesl mrak dusivého prachu. Ohlušený jsem se vyhrabal na nohy a zmizel opačným směrem, jak nejrychleji to šlo.

Leknutím ještě roztřesený jsem se převlékl a najedl. Natolik v šoku jsem zase nebyl, abych na tohle zapomněl! Přesně ve chvíli, kdy stíny zmizely a nastalo poledne, jsem předstoupil před svého učitele. Když mě uviděl, stálo ho to určité úsilí, aby ve tváři udržel obvyklý výraz. „Lobsangu, jeden starší mnich přísahal, že ho v severní chodbě přepadl ďábel. Odebrala se tam skupina tří lámů, aby provedla jeho vymítání. Bezpochyby se o to přičiním i já, když ho — tebe — vezmu do Potaly, jak je stanoveno. Pojď!“ Otočil se a vykročil z pokoje. Vyšel jsem za ním a bázně se rozhlížel kolem. Člověk nikdy neví, co se může přihodit, když se lámové pustí do vyhánění ďábla. Měl jsem nejasné vidiny, jak letím vzduchem do neznámého, patrně neútulného cíle.

Vyšli jsme na otevřené prostranství. Čeledíni přidržovali dva poníky. Láma Mingjur Tundrup nasedl a pomalu sjížděl z kopce. Pomohli mi nahoru a jeden pacholek poníka přátelsky poplácal. I poník byl v rozverném náladě. Sehnul hlavu, vyhodil zadkem a já z něj obloukem sletěl dolů. Čeledín zvíře znovu chytil, zatímco já jsem se sbíral ze země a oprašoval

se. Potom jsem znovu nasedl a ostražitě pacholky sledoval, aby se znovu o něco podobného nepokusili.

Poník věděl, že má na sobě nějakého troubu. Držel se těch nejnebezpečnějších míst a zastavoval u okraje kdejaké propasti. Potom sehnul hlavu a utkvěle civěl na skalnatý terén v té strašné hlubině dole. Nakonec jsem slezl a poníka táhl za sebou. Bylo to rychlejší. Na úpatí Železné hory jsem znovu nasedl a následoval svého učitele do vesnice Šö. Měl tam nějaké řízení, takže jsme se tam na chvíli zdrželi. Díky tomu jsem znovu popadl dech a vrátila se mi otřesená vyrovnanost. Potom jsme znovu nasedli a šplhali vzhůru do Potaly širokou schodištní ulicí. Poníka jsem s úlevou odevzdal čekajícím čeledínům. Ještě raději jsem následoval lámu Mingjura Tundrupa do jeho soukromých pokojů. Mou radost posilovalo vědomí, že se tam zdržíme možná i vícero dní.

Brzy nadešel čas sejít dolů do chrámu na bohoslužbu. Říkal jsem si, že tady v Potale jsou obřady přehnaně formální a zároveň kázeň až příliš přísná. Protože jsem toho dne zažil vzrušení už víc než dost a k tomu mě ještě pobolívalo mnoho drobných odřenin, choval jsem se co možná nejlépe a bohoslužba proběhla hladce. Bylo teď už hotovou věcí, že když je můj učitel v Potale, budu bydlet v pokojíku, který sousedí s jeho. Šel jsem tam a usedl, abych vyčkal, co se bude dít, protože jsem věděl, že láma Mingjur Tundrup vyřizuje státní záležitosti s jedním velice starým hodnostářem, který se nedávno vrátil z Indie. Výhled z okna na město Lhasu rozkládající se v dálce, byl úchvatný. Bylo to nepřekonatelně nádherné panorama: vrby lemující jezírka, zlaté odlesky Džókchangu i vlnící se dav poutníků povykujících na úpatí posvátné hory v naději zahlédnout Nejvyššího (který tam měl rezidenci) či aspoň nějakého vysokého hodnostáře. Nekonečná šňůra obchodníků a jejich zvířat se právě pomalu ubírala podél Pargo Kalingu. Na okamžik jsem zrakem utkvěl na jejich exotickém nákladu, ale vyrušily mě lehounké kroky za zády.

„Dáme si čaj, Lobsangu, a pak budeme pokračovat v hovoru,“ řekl můj učitel, jenž právě vešel. Šel jsem za ním do jeho pokoje, kde bylo přichystáno jídlo, které se velmi lišilo od stravy běžně podávané obyčejnému mnichovi. Pochopitelně čaj, ale i sladkosti z Indie. Všechno mi to přišlo náramně k chuti. Mniši při jídle obvykle nemluví. Považuje se to za neúctu k potravě, ale tentokrát můj učitel hovořil o tom, že se Rusové snaží Tibetu působit potíže a pokoušejí se dostat k nám špehy. Brzy jsme dojedli a odebrali se do pokojů, kde dalajláma uchovával mnoho podivných přístrojů z dalekých zemí. Nějakou dobu jsme se jen rozhlíželi kolem a láma ukazoval na podivné předměty a vysvětloval mi, k čemu slouží. Konečně se v rohu jedné místnosti zastavil a řekl: „Podívej se na tohle,

Lobsangu!" Zamířil jsem k němu, ale to, co jsem spatřil, mě nijak neuchvátilo.

Na stolku přede mnou stála skleněná nádoba. Uvnitř visela dvě tenká vlákna a každé z nich mělo na konci připevněnou malou kuličku z něčeho, co připomínalo vrbová jádérka. „To také jádérka jsou!" suše pronesl můj učitel, když jsem na to poukázal. „Ty, Lobsangu," dodal láma, „pokládáš elektřinu za něco, co dává rány a konec. Ale existuje ještě její jiný druh neboli projev, který nazýváme elektřinou statickou. A teď se podívej!"

Láma vzal ze stolu lesklou tyč dlouhou asi tak třicet až pětatřicet centimetrů. Rychle ji chvilku třel o roucho a pak ji přiblížil ke skleněné nádobě. K mému velkému překvapení se obě jádérkové kuličky od sebe prudce oddělily a dokonce tak už zůstaly, i když se tyč oddálila. „Dívej se dál!" pobídl mě. Nu a to jsem také udělal. Po několika minutách kuličky opět pod běžnou tíhou přitažlivosti zvolna poklesly. Brzy už zase visely přímo dolů jako před začátkem pokusu.

„Zkus si to sám!" přikázal láma podávaje mi černou tyč. „Při požehnané Dolmě!" zvolal jsem, „já na takovou věc nesáhnul" Nad mým víc nežli úzkostným výrazem se dobrosrdečně zasmál. „Zkus to, Lobsangu," promluvil mírně. „Přece jsem na tebe ještě nikdy nepřišel s podvodem." „To sice ne," bručel jsem, „ale co není, může být." Vtiskl mi do ruky tyč. Opatrně jsem ten strašný předmět uchopil. Nerad a váhavě (každou chvíli očekávaje ránu) jsem začal třít tyč o oděv. Nic jsem necítil, žádný šok ani brnění. Nakonec jsem ji přiložil ke skleněné nádobě a — zázrak všech zázraků - jádérkové kuličky se znovu oddělily! „Jak vidíš, Lobsangu," poznamenal láma, „elektřina proudí, a přesto ti nepůsobí žádný šok. Takto se chová i v mozku. Pojď se mnou."

Zavedl mě k dalšímu stolu, na němž spočívalo velmi pozoruhodné zařízení. Mělo podobu kola, na jehož povrchu bylo připevněno nesčetné množství kovových plátků. Z tyčí vedly dráty ke dvěma kovovým koulím, které byly od sebe vzdáleny asi na třicet centimetrů. Vůbec mi to nedávalo žádný smysl. „Jako nějaká socha d'ábla..." pomyslel jsem si. Můj učitel mi ten dojem potvrdil následujícím pohybem. Uchopil kliku vyčnívající na druhé straně kola a zprudka s ní zatočil. Se vzteklým zavrčením se kolo probralo k životu. Začalo jiskřit a blikat. Z kovových koulí vyskočil se zasyčením a praskotem veliký jazyk modrého blesku. Ucítil jsem podivný zápach, jako by hořel sám vzduch. Na nic dalšího už jsem nečekal. Tak tohle rozhodně nebylo místo pro mě. Střemhlav jsem skočil pod největší stůl a snažil se prokličkovat ke vzdáleným dveřím.

Syčení a praskot ustaly, aby je vystřídal další zvuk. Zarazil jsem se v úprku a užasle poslouchal. Že by tohle byl smích? To přece ne!

Znepokojeně jsem vykoukl ze svého útočiště. Láma Mingjur Tundrup se skoro svíjel smíchy. Z očí se mu řinuly slzy a tvář měl zrudlou, jak se bavil. Taky vypadal, jako by lupal po dechu. „Ach Lobsangu!“ zvolal konečně. „To je poprvé, co vidím někoho, kdo se bojí Wimshurstova přístroje. Taková zařízení se používají v mnoha cizích zemích, aby se daly předvést vlastnosti elektrického proudu.“ Vykradl jsem se zpod stolu s dosti přihlouplým pocitem a podíval se na ten podivný přístroj blíž. Láma ohlásil: „Já budu držet tyhle dva dráty, Lobsangu, a ty toč klikou, jak nejrychleji umíš. Všude okolo mě uvidíš blesky, ale neublíží mi to, ani nezpůsobí bolest. Zkusme to. Kdo ví? Třeba teď budeš mít příležitost, aby ses zasmál ty mně!“ Uchopil oba dráty, každý do jedné ruky a kývl na mě, abych začal. Zachmuřeně jsem popadl kliku a začal s ní točit co nejrychleji. Vykríkl jsem úžasem, když se mu přes obličej a ruce rozběhly pruhy nachových a fialových blesků. Nijak ho to však neznepokojilo, a mezitím se znovu objevil ten zápach. „Ozon, úplně neškodný,“ poznamenal.

Konečně mě přemluvil, abych podržel dráty a sám začal otáčet klikou. Syčení a praskání bylo nanejvýš strašidelné, ale co se pocitů týče — bylo to spíš jako chladivý větřík. Láma vyndal z jedné přihrádky různé skleněné věčičky a jednu po druhé pomocí drátů připevnil k přístroji. Jak otáčel klikou, ve skleněné láhvi se objevil jasný plamen a ostatní kovové tvary olemoval pohybuující se oheň. Žádnou elektrickou ránu jsem ale odnikud nepocítil. Na tomto Wimshurstově přístroji mi ukázal, jak by mohlo být člověku, který není jasnovidce, pomůženo uvidět lidskou auru. Ale o tom až později.

Nakonec nás slábnoucí světlo přimělo nechat pokusy a vrátit se do lámova pokoje. Nejdřív nás znovu čekala večerní mše, neboť náš život v Tibetu byl zcela podřízen dodržování náboženských zvyklostí. Když obřad skončil, vrátili jsme se s mým učitelem do jeho příbytku, kde jsme si sedli na zem do obvyklé polohy se zkříženými nohama. Mezi námi stál asi pětatřicet centimetrů vysoký stolec.

„Lobsangu,“ pravil, „teď už přejdeme k otázce hypnózy, ale nejprve si musíme ujasnit funkci lidského mozku. Ukázal jsem ti - alespoň doufám - že elektřina může proudit, aniž by působila bolest nebo nepříjemné pocity. Teď chci, aby sis uvědomil, že když člověk myslí, elektrický proud vytváří. Není třeba zacházet do problému, jak tato elektřina stimuluje svalové vlákno a působí reakci. Teď se zaměříme jen na proud jako takový — na mozkové vlny, které tak přesně měří a zaznamenává západní lékařská věda.“ Přiznávám, že mě to dost zajímalo, protože při vši skromnosti jsem si už dávno všiml, že myšlenka má sílu, a vzpomněl jsem si na ten hrubě děrovaný pergamenový válec, který jsem občas v lámaserii používal a

pouhou silou myšlenky ho dokázal přimět se otáčet.

„Kdepak se v myšlenkách touláš, Lobsangu?“ zeptal se učitel. „Promiňte, ctihodný lámo,“ omluvil jsem se, „jenom jsem uvažoval nad nepochybnou povahou myšlenkových vln a vzpomínal na zábavu s tím válcem, se kterým jste mě před několika měsíci naučil zacházet.“

Podíval se na mě a pravil: „Jsi bytostí, jedincem, a máš vlastní myšlenky. Můžeš se rozhodnout, že vykonáš určitý úkon, jako je třeba zvednutí tohoto růžence. Dokonce už i jen při pouhém pomyšlení na nějakou činnost ti mozek z chemických sloučenin vytvoří elektrický proud a jeho vlna ti připravuje sval na nadcházející akci. Pokud by se ti v mozku vyskytl elektrický náboj větší, pak by byl tvůj původní záměr zdvihnutí růžence zmařen. Je snadno pochopitelné, že když tě dokážu přesvědčit, že ho zdvihnout nemůžeš, potom tvůj mozek — vymykající se bezprostřední kontrole — utvoří a vyšle vlnu opačnou. Potom nebudeš schopen růžence zdvihnout nebo zamýšlený úkon vykonat.“ Podíval jsem se na něj a zamyslel se nad tím, ale moc jasné mi to nebylo, neboť jak by on mohl ovlivnit, kolik elektřiny se mi má v mozku vytvářet? Přemítal jsem o tom, díval se na něj a zvažoval, jestli mám svoji pochybnost vyslovit nahlas. Nebylo toho však zapotřebí, poněvadž to odezřel a pospíšil si, aby mě uklidnil. „Mohu tě, Lobsangu, ujistit, že to, co říkám, je prokazatelný fakt, a kdybychom byli na Západě, mohli bychom si to všechno ověřit na přístroji, který by zaznamenal tři základní mozkové vlny. Zde však takové zařízení nemáme a o věci můžeme jenom diskutovat. Mozek vytváří elektřinu, vytváří vlny, a jestliže se rozhodneš zvednout paži, pak ti mozek vytváří vlny v souladu s tvým rozhodnutím. Pokud dokážu — řečeno poněkud technicky — vnést ti do mozku záporný náboj, pak tvůj původní úmysl bude zmařen. Jinými slovy - budeš zhyponotizován!“

Začínalo to opravdu dostávat smysl. Viděl jsem ten Wimshurstův přístroj a s jeho pomocí různé ukázky a viděl jsem také, jak bylo možné změnit polaritu proudu a tím vyvolat změnu směru jeho proudění. „Ctihodný lámo,“ zvolal jsem, „jak je možné, že mi přivedete do mozku proud? Přece mi nemůžete odklopit vršek hlavy a dovnitř vpustit nějakou elektřinu. Jak se to tedy dá udělat?“ „Můj milý Lobsangu,“ odpověděl, „do hlavy není třeba se ti dobývat, protože nemusím vytvářet žádnou elektřinu a vnášet ji do tebe. Stačí pronést vhodné sugesce a těmi tě přesvědčit o pravdivosti mého tvrzení, načež ty sám, bez jakékoliv volní kontroly, onen záporný proud vytvoříš.“

Podíval se na mě a řekl: „Velice nerad někoho hypnotizuji proti jeho vůli, s výjimkou případů, kdy je to z lékařského důvodu nezbytné, ale myslím si, že za tvou spolupráce by bylo dobré předvést si malou ukázkou

hypnózy." Nedočkavě jsem zvolal: „Ano, ano, rád bych si hypnózu vyzkoušel!"

Trochu se mojí netrpělivosti pousmál a zeptal se: „Tak pověz, Lobsangu, co bys normálně nechtěl dělat? Ptám se tě proto, že tě chci zhypnotizovat, abys udělal něco, co děláš nerad, aby ses osobně přesvědčil, že při konání takové činnosti jednáš pod vlivem odporujícím tvoji vůli." Chvilí jsem přemýšlel, a bylo opravdu těžké něco určit, protože věci, které jsem dělal nerad, byla spousta. Můj učitel mě ušetřil dalšího hloubání tím, že zvolal: „Už to mám! Vůbec bys neměl chut' pustit se do čtení těch poměrně složitých úseků pátého svazku Kagjuru. Věřím, že ses dost bál, aby tě některé z výrazů tam uvedených nezradily a neodhalily skutečnost, že jsi dotyčné téma nenastudoval s takovou pilí, jak by si byl tvůj učitel přál."

Dost mě to sklíčilo a přiznávám, že jsem i ucítil, jak mi z rozpaků rudnou tváře. Byla to úplná pravda. V té knize byla jedna obzvlášť těžká pasáž, která mi působila mimořádné potíže. Avšak v zájmu vědy jsem byl úplně odevzdán nechat se přimět ji číst. Ve skutečnosti jsem však měl ke čtení této pasáže úplně chorobný odpor. Můj učitel se usmál a řekl: „Ta kniha leží tamhle na okraji u okna. Přines ji, najdi tu část a přečti ji nahlas, ale když se nebudeš snažit — jestliže se ji celou pokusíš zpackat — tím ta zkouška bude průkaznější." Rozmrzele jsem vstal, přinesl knihu a neochotně otáčel stránky. Ty jsou u nás v Tibetu o mnoho větší a těžší než u knih na Západě. Tápal jsem v ní a protahoval to co možná nejdéle. Nakonec jsem však zmíněný úsek přece jen našel, a přiznávám se, že mi z důvodu předchozího incidentu s učitelem ta pasáž působila téměř tělesnou nevolnost.

Stál jsem, knihu před sebou, a ať jsem se snažil sebevíc, ta slova ne a ne vyslovit. Může se to zdát divné, ale je pravdou, že vůči těmto posvátným výrokům ve mně vznikla úplná nenávisť, protože se mnou natolik špatně naložil učitel, který neměl prázdné pochopení. Láma Mingjur Tundrup na mě pohlédl - nic víc - jenom se podíval - a vtom mi v hlavě jakoby něco cvaklo a ke svému značnému překvapení jsem zjistil, že čtu, nejenom čtu, ale že předcítám plynule, lehce a bez stínu zaváhání. Když jsem došel na konec odstavce, zaplavil mě nevýslovný pocit. Položil jsem knihu na zem, šel doprostřed místnosti a postavil se na hlavu! „Já asi začínám šílet," pomyslel jsem si, „co si jen o mně můj učitel pomyslí, když se chovám tak bláznivě?" Potom mě napadlo, že mě přiměl - ovlivnil - abych se tak choval. Rychle jsem vyskočil na nohy a zjistil, že se na mě přelaskavě usmívá. „Ovlivnit člověka je opravdu ta nejjednodušší věc, Lobsangu. Není to vůbec těžké, pokud se zvládnou základy. Pouze jsem myslel na určité věci

a tys telepaticky moje myšlenky převzal, a ty přiměly tvůj mozek, aby reagoval tak, jak jsem předpokládal. Tak se ti běžná mozková činnost určitým způsobem rozkolísala, což přineslo docela zajímavý výsledek."

„Ctihodný lámo," řekl jsem, „znamená to tedy, že když do lidského mozku přivedeme elektrický proud, můžeme ho přimět, aby dělal všechno, co chceme?" „Ne, to vůbec ne," odvětil. „Znamená to, že když jsme schopni člověka přimět, aby jednal určitým způsobem, a tato činnost, ke které se ho snažíme přimět, není v rozporu s jeho přesvědčením, pak to nepochybně vykoná pouze proto, že se změnily mozkové vlny a bez ohledu na původní úmysl bude reagovat podle sugescí hypnotizéra. Ve většině případů vnímá člověk sugesci od hypnotizéra a k působení jiného druhu ovlivňování nežli sugescí tady nedochází. Pomocí určitých malých triků je hypnotizér schopen vyvolat určitý způsob jednání, který je v rozporu s tím, co člověk původně zamýšlel." Na okamžik se na mě vážně zahleděl a potom dodal: „Ty a já máme ovšem jiné síly než druzí. Tybudeš umět člověka zhypnotizovat okamžitě, dokonce i proti jeho vůli, a tento dar je ti dán pro zvláštní poslání tvého života, pro nezměrně těžká strádání i pro výjimečnou práci, kterou budeš muset zvládnout."

Zaklonil se a zadíval se na mě, aby zjistil, zda jeho výklad pořádně sleduji. Spokojený tím, že ano, pokračoval: „Později - teď ještě ne — se o hypnóze a o tom, jak hypnotizovat okamžitě, naučíš mnohem víc. Chci ti jen říct, že u tebe budou telepatické schopnosti posíleny, protože až odtud odcestuješ daleko do cizích zemí, budeš s námi potřebovat být ve stálém spojení, a nejrychlejší a nejdokonalejší způsob je právě pomocí telepatie." To všechno mě vrhalo do těžké melancholie. Navíc jsem měl pocit, že se neustále učím něco nového, a čím víc se učím, tím méně času mi zbývá pro sebe, a zdálo se mi, že na mě nakládají stále víc práce, ale žádnou jinou ze mně místo toho už nesejmou.

„Ale, ctihodný lámo," zeptal jsem se, „jakým způsobem funguje telepatie? Nic se mezi námi zdánlivě neděje, a přesto víte téměř všechno, co si myslím, zvláště pak to, co nechci, abyste věděli." Pohlédl na mě, zasmál se a pravil: „Telepatie je ve skutečnosti docela prostá. Člověk musí jen umět ovládat mozkové vlny. Podívej se na to takhle: myslíš — to znamená, že tvůj mozek vytváří elektrický proud kolísající v souladu se změnami tohoto myšlení. Běžně ti myšlenky proudí tak, že např. uvedou do činnosti sval, aby se končetina mohla zdvihnout či spustit dolů, anebo můžeš myslet na nějakou vzdálenou věc, nezáleží na tom jak dalekou, a pak je tvá duševní energie vysílána - to znamená, že mozková energie rovnoměrně vyzařuje do všech směrů. Kdyby existovala metoda, umožňující zacílit myšlenku určitým směrem, potom by získala mnohem

víc na síle ve směru tohoto zaměření."

Podíval jsem se na něj a vzpomněl si na malý pokus, který mi nedávno předvedl. Byli jsme onehdy na stejném místě jako teď, tedy na Vrcholu (jak my Tibetané říkáme Potale). Láma za tmavé noci zapálil svíčku, jejíž světlo se slabounce mihotalo. Pak před ni položil zvětšovací sklo a upravením jeho vzdálenosti od plamene dokázal na zeď promítnout obraz plamene o mnoho jasnější. Aby účinek ještě zvýšil, umístil za svíčku lesklý povrch, a ten pak soustředil světlo natolik, že obraz na zdi byl ještě větší. Připomněl jsem mu to a on odpověděl: „Ano, naprosto správně. Pomocí různých technik lze myšlenku zacílit a vyslat ji předem stanoveným směrem. Ve skutečnosti každý člověk vlastní to, co můžeme nazvat osobní vlnovou délkou, to znamená, že množství energie na základní vlně vysílané z mozku každého jednotlivce probíhá v přesném pořadí kmitů. A jestliže jsme schopni určit kmitočet základní mozkové vlny u jiné osoby a naladit se na něj bez ohledu na vzdálenost, nebudeme mít s doručení zprávy pomocí takzvané telepatie žádné potíže." Pevně se na mě podíval a dodal: „Musí ti být úplně jasné, Lobsangu, že vzdálenost ve věci telepatie neznamená vůbec nic. Telepatie dokáže překlenout oceány, a může dokonce přesáhnout i světy!"

Přiznávám se, že jsem velice dychtil proniknout hlouběji do říše telepatie, a už jsem se viděl, jak rozmlouvám s kamarády z ostatních lámaserií jako je Sera nebo i z ještě vzdálenějších. Zdálo se mi však, že moje veškeré snažení musí být nicméně soustředěno na věci, které mi v budoucnu pomohou -v budoucnosti, která podle všech věštb bude skutečně pochmurná.

Můj učitel mi znovu přerušil myšlenky: „Otázku telepatie si prohloubíme později. Probereme si také podstatu jasnovidectví, protože budeš mít jasnoviděcké schopnosti mimořádné síly, a jestliže budeš znát mechanismus tohoto procesu, práci ti to jen usnadní. Všechno se točí okolo mozkových vln a vstupování do záznamu Akaši, ale nadchází noc, musíme pro tuto chvíli rozpravu ukončit a uchystat se k spánku, abychom se během nočních hodin vyspali na první bohoslužbu."

Vstal a já také. Uklonil jsem se mu v postoji vyjadřujícím úctu a přál si, abych tomuto velkému muži, který se mnou tak přátelsky zachází, mohl ještě vhodněji vyjádřit hlubokou úctu, již k němu cítím.

Na okamžik mu na rtech zazářil prchavý úsměv, přistoupil ke mně a na rameni jsem ucítil jeho vřelé sevření. Jemně mě poplácal a řekl: „Dobrou noc, Lobsangu, nesmíme teď už dál otálet, nebo zas zaspíme a neprobudíme se, až přijde čas jít na bohoslužbu."

Ve svém pokoji jsem na několik vteřin postál u okna, kterým dovnitř

proudil studený noční vzduch. Vyhlédl jsem ven na světla Lhasy a pomyslel na všechno, co jsem vyslechl, i na to, co se ještě budu muset naučit. Bylo mi jasné, že čím víc jsem toho zvládal, tím víc toho zbývalo, a uvažoval jsem, kde to všechno skončí. S povzdechem, snad zoufalství, jsem se těsněji zahalil do roucha a uložil se ke spánku na studenou zem.

7. KAPITOLA

Z hor vál velice chladný vítr. Prach a kamínky bičovaly vzduch a zdálo se, že většina z nich letí přímo na naše ohnutá záda. Moudrá stará zvířata stála s hlavou sehnutou po větru, aby jim nerozduchal srst a neztratila tak tělesné teplo. Odbočili jsme z Kunde Lingu a zahrnuli směrem na Maní Lakchang. Náhlý poryv větru, ještě zuřivější než ty předchozí, pronikl pod roucho jednoho z mých kamarádů, a ten se s výkřikem zdvihl do vzduchu jak papírový drak. Vzhledli jsme s otevřenými ústy vzhůru, přemoženi zděšením. Vypadalo to, že poletí do města - s roztaženými pažemi a vzduťm rouchem, které jej změnilo do obřích rozměrů. Vtom však vše ztichlo a on žuchl jako kámen do Kaling Cu. O překot jsme se tam rozběhli v obavě, že se utopí. Když jsme doběhli ke břehu, stál Jüge asi po kolena ve vodě. Bouře zaječela s novou silou, zatočila s ním dokola a vmetla nám ho zpět do náruče. Zázrak všech zázraků, od kolen výš byl skoro suchý. Utíkali jsme pryč, přidržující si roucho těsně u těla, aby nás to také nevyneslo do výšky.

Hnali jsme se kolem Mani Lakchangu. A jak snadný to byl pochod! Vyjící bouře nás úplně poponášela. Jen jsme se museli držet ve svislé poloze. Ve vesnici Šo si společnost vysoce urozených dam hledala úkryt. Vždycky jsem rád hádal totožnost osoby ukryté za její koženou maskou. Čím mladší byla na kůži tvář namalovaná, tím starší bývala žena, která ji nosila. Tibet je krutá a drsná zem s kvílícími větry ženoucími z hor záplavu kamení a písku. Muži i ženy si proto nasazují kožené masky jako ochranu před bouřemi.

Takové masky se šterbinami pro oči a další škvírou na dýchání jsou vždy malované a vyjadřují nositelův názor na sebe sama!

„Pojďme ulicí obchodů,“ zaječel Timon, pokoušeje se přehlušit bouři. „To je ztráta času,“ řval Jüge. „Když je taková bouře, zavírají okenice. Jinak by jim vítr odnesl veškeré zboží.“ Spěchali jsme dál a běželi dvakrát tak rychle než obvykle. Když jsme přešli Tyrkysový most, vál vítr takovou silou, že jsme se museli držet jeden druhého. Ohlédli jsme se a viděli, jak Potalu i Železnou horu zakrývá hrozivé černé mračno. Byl to oblak složený z částic prachu a kamínků, vymetených a vyrvaných z věčného Himaláje. Chváтали jsme, neboť jsme věděli, že když se opozdíme, ten černý mrak nás dostihne. Minuli jsme dům Tóringových hned za vnitřním okruhem, vedoucím kolem majestátního Džókchangu. S rachotem se na nás bouře snesla a bila nás do nechráněných tváří a hlav. Timon instinktivně zvedl ruce, aby si uchránil oči. Vítr se zmocnil jeho roucha, zdvihl mu je přes

hlavu a zanechal ho právě před katedrálou nahého jako oloupaný banán.

Ulicí dolů se směrem k nám hnaly kameny a větve, tloukly nás do nohou, místy až do krve. Obloha zčernala ještě víc a byla už tmavá jak noc. S Timonem uhánějícím před námi a zápolícím s vlajícím rouchem, které se mu obtáčelo okolo hlavy, jsme doklopýtali do útočiště tohoto posvátného místa. Uvnitř panoval mír, hluboký a konejšivý. Sem se už nějakých třináct století zbožní věřící přicházeli modlit. Tady i zdivo budovy dýchalo svatostí. Generace poutníků, jak tudy jedna za druhou procházely, kamennou podlahu úplně ohladily a vydřely. Vzduch byl jakoby živoucí, neboť během věků tu bylo spáleno tolik kadidla, že se až zdálo, jako by tomuto místu vtisklo jeho vlastní život.

Ve věčném přišetí se rýsovaly věkem zčernalé trámy a pilíře. Matný lesk zlata, odrážející světla máslových lampiček a svící, jen spoře prosvětloval přítmí. Mihatající se plamínky rozhýbávaly stíny posvátných postav na chrámových zdech do groteskního tance. Bůh gestikuloval s bohyní ve věčné hře světla a stínů, jak nekonečné procesí zbožných poutníků procházelo okolo lamp.

Z velikých hromad klenotů vystřelovaly světelné body, ostré jako jehly a hýřící všemi barvami. Diamanty, topasy, beryly, rubíny i nefrity probleskovaly každý svým přirozeným světlem, vytvářejíce neustále se měnící vzory-úplný barevný kaleidoskop. Velké, prolamované železné sítě s očky tak malými, aby nedovolily prstům proniknout, střežily tyto drahokamy a zlato před těmi, jejichž chamtivost převyšovala dobrotu. Tu a tam zazářil ve třpytivém šeru za železnou sítí pár rudých očí, jako důkaz, že chrámové kočky jsou stále ve střehu. Neúplatné a nesmlouvavé, beze strachu z člověka nebo jiného zvířete, našlapovaly tiše po sametových tlapkách. Ale ty měkké packy v sobě skrývaly drápy ostré jak břitvy, pro případ, že by jim někdo dal záminku k zlosti. Díky neobyčejné inteligenci jim stačilo, aby na každého jen pohlédly a už poznaly jeho úmysly.

Střežily každý podezřelý pohyb směrem ke klenotům a dokázaly se přeměnit v hotové d'ábly rozdělené do dvojic, kde jedna bleskově skočila případnému zloději po krku, zatímco druhá se mu zařala do pravé paže. Jedině smrt mohla jejich sevření uvolnit, pokud by dozorcí rychle nepřispěchali! Ke mně a ostatním, kdo jsme je měli rádi, se kočky s předením vinuly a dovolovaly nám si hrát s drahokamy nevyčíslitelné hodnoty. Hrát, ale nic nebrat. Celé černé, s živýma modrýma očima, které při odrazu světla září krvavou červení, jsou tyto kočky v jiných zemích známé pod názvem siamské. Zde v chladném Tibetu jsou úplně černé. V tropech, jak jsem se dozvěděl, jsou zas úplně bílé.

Procházeli jsme se sem tam, vzdávající přitom hold zlatým postavám.

Bouře venku dál zuřivě kvílela a smetávala všechno, co zůstalo nezabezpečené. Neobežretným cestovatelům, které naléhavá záležitost vyhnala ven na větrem bičované cesty, kladla nebezpečné nástrahy. Ale zde v chrámu vládl naprostý klid a bezpečí pro tichý šustot množství nohou poutníků, obcházejících svoje okruhy i pro neustávající klapot věčně se točících modlitebních mlýnků. Ale my jsme je neslyšeli. Den za dnem, noc za nocí se mlýnky točily stále dokola klapý-klap, klapý-klap, klapý-klap, až se staly součástí našeho života. Už jsme je ani nevnímali, stejně jako tlukot vlastního srdce anebo dech.

Ale ozval se jiný zvuk — drsné a skřípavé vrrr-vrrr doprovázené řinčením kovové sítě, jak do ní starý kocour strkal, aby mi připomněl, že jsme věrní přátelé. Letmo jsem prostrčil prsty skrz oka sítě a podrbal ho na hlavě. Jemně mě kousl do prstů na pozdrav a pak mi staříčkým drsným jazykem málem sedřel kůži, jak horlivě mě lízal! Podezřelý pohyb dole v chrámě -a zmizel jako blesk, aby ochránil svoje vlastnictví.

„Škoda že jsme se nekoukli po krámech," zalitoval zas Timon. „Hlouposti!" zašeptal Juge, „víš přece, že jsou při bouře zavřené." „Buďte zticha, kluci!" vyjel na nás divoký dozorce, který vystoupil ze stínu a vrazil Timonovi ránu, až ztratil rovnováhu a upadl na podlahu. Opodál se na to rozhořčeně díval jeden mnich a nahněvaně otáčel modlitebním mlýnkem. Obrovitý dozorce, vysoký asi dva metry, nad námi stanul jak lidská hora a zasýčel: „Jestli vy kluci ze sebe ještě vydáte hlásku, těmahle rukama vás na kusy roztrhám a hodím ven psům. A teď už ticho!" Naposled se na nás zamračil, otočil se a zmizel v šeru. Opatrně, v obavách, aby mu nezašustilo ani roucho, se Timon zvedl. Vyzuli jsme si sandály a po špičkách docupitali ke dveřím. Venku stále ještě zuřila bouře a z horských vrcholů se řinuly záplavy oslnivě bílého sněhu. Z nižších poloh, z Potaly a Čokpori, se zase valil černý proud prachu a kamení. Posvátnou cestou se do města hnaly ohromné prašné víry. Víchr kvílel a hučel, jako by se pomátli sami ďáblové a vyluzovali nesmyslné pazvuky šilenství.

Přidržující se jeden druhého jsme se prodírali k jihu kolem Džókchangu ve snaze najít úkryt v pavilónku za sálem vládní rady. Hrozilo nám, že nás proud rozvířeného vzduchu zdvihne a odfoukne přes zeď do ženského kláštera Tsang Kung. Při pouhém pomyšlení nad takovým údělem jsme se zachvěli a přidali ještě víc do kroku. Když jsme do úkrytu konečně dorazili, opřeli jsme se o zeď a námahou přerývavě oddychovali. Timon prohlásil: „...Kéž bych toho... dozorce mohl nějak začarovat! Tvůj ctěný učitel by to, Lobsangu, dokázal. Třeba bys ho dokázal přesvědčit, aby toho... proměnil v prase," dodal s nadějí. Potřásl jsem hlavou: „Jsem si jistý, že by to neudělal," odpověděl jsem, „protože láma Mingjur Tundrup lidem ani

zvířatům nikdy neubližuje. Přesto by to bylo fajn nechat dozorce v něco proměnit. Je to surovec!"

Bouře slábla. Vítr skučel kolem okapů s menším jekotem. Oblázky, které předtím unášel, teď dopadaly na cesty a tloukly do střech. Ani skrz roucha nám už tolik prachu nepronikalo. Tibet je vysoko položená a nechráněná zem. Za pohořími se rodí vichřice, zuřivě se pak řítí průsmuky a pocestné často strhávají do roklí, kde nalézají smrt. Poryvy větru tady burácejí i po chodbách lámaserií a dočista je provanou a vymetou smetí a prach, načež svištivě proletí údolím a pustí se dál až na nechráněné planiny.

Hukot a vřava ustaly. Oblohou přelétla poslední bouřková mračna a nechala za sebou nebeskou klenbu nachově čist'ounkou. Udeřila do nás prudká sluneční záře a po temné chmurnosti bouře nás oslnila jasem. Za skřípotu a vrzání se začaly opatrně otvírat dveře. Objevily se hlavy a začaly odhadovat škody. Chudák stará paní Rakašová, u jejíhož domu jsme stáli, shledala, že má přední okna vmáčknutá dovnitř a ta zadní zas vyvrácená ven. V Tibetu jsou okna ze silného, olejem promaštěného papíru, napuštěného natolik, že skrz něj člověk při určitém úsilí může i vidět ven. Sklo je ve Lhasě vzácné, a papír vyráběný z hojně se vyskytující vrby a sítin, je levný. Zamířili jsme domů do Čokpori a zastavovali se, kdykoliv naše pohledy upoutala nějaká zajímavost.

„Lobsangu," ozval se Timon, „řekni, teď budou obchody otevřené, vid'! Pojď, nebudeme tam dlouho." Sotva to dopověděl, odbočil doprava krokem zřetelně rychlejším. Jüge a já jsme šli za ním s jen nepatrným náznakem zaváhání. Když jsme vešli do ulice obchodů, uchvácení jsme se rozhlíželi kolem. Jaké divy tu měli! Všudypřítomná vůně čaje a rozmanitých druhů kadidla z Číny a Indie. Klenoty a věci z dalekého Německa tak podivné, že jsme ani nechápali jejich účel. Došli jsme k obchodu, kde se prodávalo cukroví - lepkavé věcičky na tyčinkách, sladkosti sypané bělostným cukrem nebo zdobené barevnou polevou. Dívali jsme se a toužili po nich, ale jako chudí čelové jsme neměli žádné peníze, a tak si nemohli dopřát nic, ale dívat jsme se mohli zadarmo.

Jüge mě šťouchl do paže a zašeptal: „Lobsangu, ten velký chlapík, není to Cu, který se o tebe staral?" Otočil jsem se a pohlédl naznačeným směrem. Ano! Opravdu to byl Cu, ten, který mě toho tolik naučil a který na mě býval i velice hrubý. Instinktivně jsem postoupil kupředu a usmál se na něj. „Cu," řekl jsem, „já jsem..." Zamračil se na mě a zavrčel: „Zmizte, kluci, neobtěžujte počestného občana při vyřizování obchodů pro jeho pána. U mě tedy žebrat nebudete!" A zprudka se otočil a odkráčel pryč.

Cítil jsem, jak mě oči začínají pálit, a měl jsem strach, abych se před svými přáteli nezahanbil. Ne, ten přepych slz jsem si nemohl dovolit, ale

Cu mě odmrštil a předstíral, že mě nezná. Cu, který mě od narození vychovával. Vzpomněl jsem si, jak se mě pokoušel naučit jezdit na poníkovi Nakimu a jak mě učival zápasit. A teď mě zavrhl — odkopl. Svěsil jsem hlavu a nohou se zarmouceně prohraboval v prachu. Vedle mě tiše stáli moji dva kamarádi a bylo jim stejně trapně jako mně, protože i oni se cítili poníženi. Moji pozornost upoutal náhlý pohyb. Pomalu ke mně kráčel starý vousatý Ind s turbanem na hlavě. „Mládenče!“ promluvil tibetštinou s podivným přízvukem, „všechno jsem viděl, ale na toho muže nemysli ve zlém. Někteří z nás pozapomněli na dětství. Já ne. Pojd'te teď se mnou.“ Zamířil k obchodu, u něhož jsme před chvílí stáli. „Nechte ty mladé muže, aby si vybrali,“ pokynul cukráři. Každý z nás si vzal stydlivě jednu z těch nádherných lepkavých věcí a Indovi se vděčně uklonil. „Ne, ne!“ zvolal, „jeden kousek je málo, každý si vezměte ještě další.“ Udělali jsme to a on usmívajícimu se obchodníkovi zaplatil. „Pane!“ zvolal jsem horoucně: „Nechť vás provází Buddhovo požehnání a chrání vás a ať máte mnoho radostí!“ Přívětivě se na nás usmál, lehce se uklonil, otočil se a šel dál za svými záležitostmi.

Zvolna jsme se vraceli domů a pomalu užívali sladkosti, aby nám co nejdéle vydržely. Skoro jsme zapomněli, jak takové věci chutnají. A tyhle chutnaly ještě lépe než všechny ostatní, protože jsme je dostali z tak dobrého srdce. Při chůzi jsem si vzpomněl, jak mě nejprve odvrhl na schodech Potaly otec a teď i Cu. Jüge přerušil ticho: „Je to legrační svět, Lobsangu. Teď, dokud jsme ještě chlapci, nás přehlížejí a urážejí. A až z nás budou lámové, černé hlavy nám budou nadbíhat a usilovat o naši přízeň!“ V Tibetu se světský stav označuje jako černé hlavy, protože tito lidé mají vlasy, zatímco mnichové mají hlavy oholené.

Toho večera jsem byl při bohoslužbě velice pozorný. Rozhodl jsem se, že budu pilný, abych se stal lámou co nejdřív. Potom se projdu mezi těmihle černými hlavami, a až budou usilovat o moji přízeň, taky se na ně budu dívat spatra. Byl jsem opravdu tak pohroužen, až jsem tím přivábil dozorcovu pozornost. Sledoval mě velice podezřívavě. Myslel si totiž, že taková zbožnost je u mě nanejvýš nepřirozená. Jakmile bohoslužba skončila, spěchal jsem do svého pokoje, protože jsem věděl, že budu mít s lámou Mingjurem Tundrupem následující den napilno. Nějakou dobu jsem nemohl usnout. Převaloval jsem se sem tam a vzpomínal na minulost a trampoty, které mě potkaly.

Ráno jsem vstal, nasnídal se a chystal se odejít do příbytků lámů. Když jsem vycházel z místnosti, hrábl po mně jeden hřmotný mnich v rozedraném rouchu. „Hej, ty!“ zvolal. „Ty dnes ráno děláš v kuchyni - a taky vyčistíš mlýnské kameny!“ „Ale, pane,“ odpověděl jsem, „můj učitel

láma Mingjur Tundrup mě nyní očekává," a snažil jsem se vyklouznout. „Ne, ty jdeš se mnou. To mě nezajímá, kdo na tebe čeká. Já říkám, že budeš pracovat v kuchyni." Popadl mě za paži a zkroutil ji, abych nemohl uniknout. Neochotně jsem s ním šel. Nebyla jiná možnost.

V Tibetu jsme se všichni střídali v manuální, nízké práci. „Učí to pokoře," zdůvodňoval jeden. „Zabraňuje to, aby mládenci zpyšněli," vysvětloval další. „Odbourává to společenské rozdíly," dodával třetí. Chlapci a mnichové pracovali na každém jim přiděleném úkolu vedeni čistě kázní. Byl tu sice domácí personál nižších mnichů, ale chlapci a mnichové všech stupňů se z důvodu výcviku museli střídát i při těch nejhorších a nejnepříjemnějších úkolech. Všichni jsme to nenáviděli, protože řadový personál — všichni muži nízkého postavení — s námi zacházeli jako s otroky a dobře věděli, že si nemůžeme stěžovat. Naříkat si? To bylo úmyslně velice ztížené!

Šli jsme kamennou chodbou dolů, po schodech zhotovených ze dvou dřevěných, kolmo postavených sloupů, s napříč připevněnými žebřinami. Do velké kuchyně, kde mi tak ošklivě popálili nohu. „Tam!" poručil mnich,

který mě držel. „Jdi a vyčisti žlábký mezi kameny." Zdvihl jsem kovový bodec, vyšplhal na jedno z velikých kol na mletí ječmene a horlivě začal vytloukat rozdrčené zbytky zatlačené v žlábkách. Ten kámen zůstal zanedbaný, a teď namísto aby mlel, ječmen jen ničil. Měl jsem za úkol vyčistit jeho povrch tak, aby byl zas ostrý a čistý. Mnich postával vedle a líně se šťoural v zubech.

„Haló!" zaječel od vchodu hlas. „Úterý Lobsang Rampa. Je tady Úterý Lobsang Rampa? Ctěný láma Mingjur Tundrup ho okamžitě chce." Instinktivně jsem povstal a seskočil z kamene. „Tady jsem!" zvolal jsem. Mnichova zaťatá pěst mi shora dopadla na hlavu a srazila mě k zemi. „Říkám, že tady zůstaneš a budeš dělat svou práci!" zavrčel. „Když tě někdo chce, ať si pro tebe dojde!" Popadl mě za krk, nadzdvihl a mrštil mnou na kámen. Hlavou jsem narazil na roh, před očima se mi rozsvítily všechny hvězdičky, co jich na nebi je, načež všechno zas zmizelo a svět zůstal prázdný a temný.

Bylo to divné, ale měl jsem pocit, jako by mě cosi zdvihlo do vodorovné polohy a pak postavilo na nohy. Zdálo se, že někde vyzvání velký gong hlubokým tónem vteřiny života. Znělo to bum — bum — bum — as posledním úderem jsem cítil, že mě zasáhl modravý blesk. Svět v okamžiku jasně zazářil a rozsvítil se jakýmsi zlatistým světlem, v němž jsem viděl jasněji nežli normálně. „Óóó," pomyslel jsem si, „tak já jsem mimo tělo! Ach! Vypadám opravdu podivně!"

S putováním v astrálu jsem měl značnou zkušenost, vždyť jsem cestoval

daleko za hranice této naší stařícké země, jakož i do mnoha největších měst na zeměkouli. Avšak teď jsem poprvé zkoušel stav být z těla vymrštěn. Stál jsem vedle velkého mlýnského kamene a se značným odporem se díval dolů na malou zkroucenou postavičku ležící na kameni v rouchu dost orvaném. Jenom s prchavým zájmem jsem pozoroval modrobílou šňůru, která spojovala astrální tělo s tou potlučenou postavou, jak se vlní a pulzuje, jasně září a pohasíná, rozsvěcuje se a znovu zhasíná. Pak jsem si prohlédl blíž svoje vlastní tělo na kamenné římse a zděsil se veliké tržné rány nad levým spánkem, z níž prosakovala temně rudá krev, která vtékala do kamenných žlábků a nezadržitelně se mísila s dosud nevydlabanými zbytky.

Moji pozornost upoutal náhlý rozruch, a když jsem se otočil, spatřil jsem svého učitele lámu Mingjura Tundrupa, jak vchází do kuchyně s tváří sinalou hněvem. Kráčel dlouhými kroky, až se zastavil před mnichem, který se mnou tak krutě naložil. Nevyřkl slovo, ani jediné slovo. Ve skutečnosti tu vládlo přidušené a hrobové ticho. Zdálo se, jako kdyby mu z očí do kuchaře vyšlehl blesk. Ten vzdychl jako propíchný balon a sesul se na kamennou podlahu, kde zůstal ležet jako nehybná masa. Aniž mu věnoval další pohled, můj učitel se otočil k mojí ležící pozemské postavě, chroptivě dýchající na kamenném kole.

Rozhlédl jsem se kolem, a pomyšlení, že se mi najednou daří dostat se z těla na malou vzdálenost, mě opravdu fascinovalo. Putování po » dalekých cestách" astrálem pro mě nebylo nic zvlášť těžkého. To jsem odjakživa uměl, ale ten pocit vystoupení ze sebe sama a pozorování svého pozemského provedení z masa a kostí, to byl zážitek nový a úchvatný.

Na okamžik jsem si přestal všimnout událostí kolem a nechal se unášet vzhůru skrze strop kuchyně. „Ach!" vydechl jsem bezděky, když jsem prošel kamenným stropem do pokoje nade mnou. Seděla tam skupina lámů v hlubokém rozjímání. S určitým zájmem jsem pozoroval, že mají před sebou jakýsi model světa. Byl to kulatý míč, na kterém byly vyobrazeny světadily, oceány a moře, a byl připevněn v úhlu odpovídajícím vyklonění osy zeměkoule v prostoru. Dlouho jsem tu však neotálel, protože se to až příliš podobalo hodině vyučování, a pokračoval jsem vzhůru. Skrz další strop, další a ještě jeden, načež jsem stanul v hrobovém sále. Kolem se tyčily veliké zlaté zdi, chránící ve svém nitru hrobky dalajlámových převtělení z minulých staletí. Několik okamžiků jsem tu postál v důstojném rozjímání a pak se znovu nechal unášet vzhůru, až jsem nakonec pod sebou uviděl nádhernou Potalu se vším tím zářícím zlatem, celou v šarlatu a červeni, s nádherně bílými zdmi, které jako by vrůstaly do živoucího kamene vlastní hory.

Když jsem obrátil pohled trochu doprava, spatřil jsem vesnici Šö a za ní Lhasu s modravým pohořím v pozadí. Jak jsem stoupal, viděl jsem nekonečné rozlohy naší krásné a milé země, která dokázala být ve svých rozmarech nevypočitatelného počasí i krutá, ale která mi byla domovem.

Moji pozornost upoutalo výrazné zaškubání. Zjistil jsem, že mě to navíjí zpátky, asi tak, jako jsem já sám často stahoval draka, který se vznášel na nebi. Klesal jsem níž a níž dolů do Potaly, skrz podlahy, které se stávaly stropy, a znovu přes patra, až jsem konečně dosáhl cíle a opět stál vedle těla v kuchyni.

Láma Mingjur Tundrup mi jemně omýval levý spánek a vybíral z něho úlomky. „Milostivý Bože!“ vydechl jsem v hlubokém úžasu, „to mám hlavu tak tvrdou, že rozbila nebo odštípla kámen?“ Pak jsem si všiml, že tam mám drobnou zlomeninu a viděl jsem také, že hodně z toho, co z hlavy vymývá, je tříšť - smetí, odštěpky kamene a zbytky mletého ječmene. Se zájmem a — připouštím — trochu i pobaveně jsem pozoroval, že tady v astrální podobě vedle svého těla necítím žádnou bolest, ani nepohodlí, jen klid.

Láma Mingjur Tundrup svůj zákrok konečně ukončil, na hlavu mi přiložil bylinný obklad a upevnil ho hedvábným obvazem. Potom kývl na dva mnichy, kteří stáli vedle s nosítky a nařídil jim, aby mě co nejšetrněji zdvihli.

Ti muži - mniši mého vlastního řádu mě jemně zvedli a položili na nosítka a láma Mingjur Tundrup vykročil podél nich. Nesli mě pryč. Užasle jsem se rozhlížel kolem. Světlo mizelo. Copak jsem byl mimo tak dlouho, že se den mezitím už nachýlil ke konci? Než jsem našel odpověď, zjistil jsem, že i já mizím. Žlutá a modř duchovního světla sláblly a já cítil, jak mě úplně přemáhá a zahlcuje potřeba odpočívat — spát a ničím se netrápit.

Nějakou dobu jsem nevnímal nic, a pak mi hlavou začaly prostřelovat mučivé bolesti, takové, až jsem z nich viděl modře a červeně, žlutě a zeleně-bolesti natolik palčivé, že jsem měl strach, že z toho zešílím. Spočinula na mně chladivá ruka a promluvil jemný hlas: „Všechno je v pořádku, Lobsangu. Všechno je v pořádku. Odpočívej, jen klidně odpočívej a spi!“ Svět se změnil v tmavý polštář z chmýří, měkký jako prachové labutí peří, do něhož jsem milosrdně klesl, a polštář mě obklopil, takže jsem víc už nic nevnímal a moje duše se znovu vznesla do prostoru vesmíru, zatímco potlučené tělo na Zemi zůstávalo v klidu.

Než jsem zas přišel k vědomí, muselo uplynout mnoho hodin. Když jsem se probudil, můj učitel seděl vedle mě a ruce mi držel ve svých. Jak se mi chvějící se víčka otevřela a do očí mi proniklo večerní světlo, slabě jsem se usmál a on zas na mě. Potom mě pustil a ze stolku, který měl vedle sebe,

vytáhl šálek s nějakým sladkým a voňavým odvarem. Jemně mi ho přiložil ke rtům a řekl: „Vypij to, udělá ti to dobře!“ Pil jsem a znovu do mě začínal proudit život, a to tak silně, že jsem se pokusil posadit. Ale stálo to veliké úsilí. Začal jsem mít pocit, jako by mě znovu udeřila do hlavy veliká palice. Spatřil jsem světýlka, byla jich celá souhvězdí a brzy jsem svého úsilí zanechal.

Večerní stíny se dloužily, zezdola ke mně doléhal tlumený tón lastur, a věděl jsem, že začíná bohoslužba. Můj učitel řekl: „Musím na půl hodiny odejít, Lobsangu, protože mě volá Nejvyšší, ale jsou tu tví přátelé Timon a Jüge, aby se o tebe v mojí nepřítomnosti starali a zavolali, kdyby mě bylo zapotřebí.“ Stiskl mi ruce, vstal a vyšel z pokoje.

Objevily se dvě známé tváře, napůl vystrašené a celé vzrušené. Jak si vedle mě dřeply, Timon spustil: „Lobsangu! Ten mistr kuchař to ale schyť!“ „Ano,“ potvrdil druhý, „a vyloučili ho z lámaserie pro mimořádnou a zbytečnou krutost. Už ho eskortují pryč!“ Překypovali vzrušením a pak Timon znovu promluvil: „Myslel jsem, že je po tobě, Lobsangu. Krvácel jsi doslova jako vykrmený jak.“ Při pohledu na ně jsem se musel pousmát. Jejich hlasy prozrazovaly, jak se vžívají do každého vzrušení, aby si ulevili z jednotvárného života v lámaserii. To jejich rozčilení ve mně nevyvolalo žádnou nevoli, neboť jsem věděl, že i já bych byl vzrušen, kdyby se to bylo stalo někomu jinému než mně. Usmál jsem se na ně a pak mě přemohla drtící únava. Zavřel jsem oči s úmyslem nechat je chvilinku odpočinout a znovu jsem přestal vědět o světě.

Několik dní, snad sedm, nebo dokonce osm, jsem odpočíval na zádech a můj učitel láma Mingjur Tundrup mě ošetřoval a nebýt jeho, nebyl bych to snad býval přežil, neboť život v lámaserii není příjemný ani laskavý a s nikým se nemazlí. Vydrží skutečně jenom ti nejodolnější. Láma byl laskavý a milující muž, ale i kdyby byl býval jiný, pořád tu zůstával ten hlavní důvod, proč mě udržet naživu. Jak jsem řekl už dřív, měl jsem určité životní poslání, a předpokládal jsem tudíž, že trampoty, které mě jako chlapce potkávají, mě mají zocelit, přimět, abych se vůči nesnázím a utrpení obrnil, neboť veškerá proroctví — a bylo jich dost! — naznačovala, že budu mít život samou bolest a strádání.

Ale všechno nebylo jenom utrpení, protože jak se můj stav lepšil, měl jsem víc příležitostí rozprávět se svým učitelem. Povídali jsme si o mnoha věcech, obsáhli témata běžná, ale i téměř neznámá. Vzpomínám si, jak jsem při jedné příležitosti prohlásil: „Musí to být úžasné, ctíhodný lámo, být knihovníkem a mít tak v rukou veškeré vědomosti světa. Nebýt všech těch hrozivých proroctví o mojí budoucnosti, stal bych se knihovníkem.“ Z výšky se na mě usmál. „Číňané mají pořekadlo, že jeden obraz vydá za

tisíce slov, Lobsangu, ale tvrdím, že ani sebevětší množství četby, ani studium obrázků nemohou nahradit přímou zkušenost a praxi." Vzhledl jsem, zda mluví vážně, a pak jsem si vzpomněl na japonského mnicha Kenju Tekeušiho, který téměř sedmdesát let studoval tištěné slovo, ale nic z toho všeho, co přečetl, nedokázal použít ani vstřebat.

Můj učitel mi četl myšlenky. „Ano," pravil, „ten stařec není mentálně založený a čtením všeho možného bez ladu a skladu si přivodil psychické obtíže a nic v sobě nepodržel. Myslí si, že je veliký muž, člověk výjimečné duchovnosti. Místo toho je pouze ubohý starý břídil, který ze všeho nejvíc klame sám sebe." Láma si smutně povzdechl a pravil: „Duchovně ztroskotál, ví všechno, a přitom nic. Nerozumná, pomíchaná a nevhodně doporučená četba čehokoliv, co člověku přijde pod ruku, je nebezpečná. Ten muž studoval všechna velká náboženství, a přestože neporozuměl ani jednomu, povyšuje se teď na duchovního velikána."

„Ctihodný lámo," řekl jsem, „jestliže je škodlivé vlastnit knihy, proč tedy jsou?" Na okamžik se na mě zaraženě podíval. („Ha," pomyslel jsem si, „na tohle nemá odpověď!") Potom se znovu usmál a řekl: „Ale můj drahý Lobsangu, odpověď je přece tak samozřejmá! Cti, čti a zase cti, ale nikdy žádné knize nedovol, aby převládla nad tvým zdravým úsudkem a bystrostí. Účelem knihy je poučit, poradit a třeba i pobavit. Kniha však není pán, který by měl být slepě a bez rozmyslu následován. Žádný člověk obdařený inteligencí by se nikdy neměl nechat ztročit knihou anebo slovy někoho jiného." Zaklonil jsem se a pokýval hlavou. Ano, to dávalo smysl. Proč se tedy ale knihami zabývat?

„Knihami, Lobsangu?" ozval se v odpověď na moji pochybnost. „Ovšemže knihy být musí! Knihovny světa obsahují většinu veškerého vědění, ale jedině hlupák by mohl říct, že lidstvo je jejich otrokem. Knihy jsou pouze proto, aby byly lidstvu rádcem, aby z nich mohlo čerpat poučení. Jsou tu pro jeho užitek. Je skutečně pravda, že nesprávně použité knihy se mohou stát prokletím, neboť člověka vedou k pocitu, že je důležitější, než ve skutečnosti je, a tak ho svést na chybné životní cesty, na kterých pro svoji neznalost i nedostatek důvtipu zbloudí a nedojde k správnému cíli." „Dobrá, ctihodný lámo," zeptal jsem se znovu, „jaký užitek tedy knihy přinášejí?"

Zpříma se na mě podíval a pravil: „Nemůžeš projít všechna místa na světě a studovat u největších učitelů, ale tištěné slovo - knihy — ti mohou jejich učení přinést. Všem, co čteš, věřit nemusíš, vždyť ani velcí mistři pera pokaždé netvrdí, že by člověk měl. Je dobré se opřít o vlastní úsudek a jejich moudrých slov užívat jako ukazatele k utváření moudrosti vlastní. Mohu tě ujistit, že ten, kdo ke studiu určitého tématu není připraven, si

může nesmírně ublížit tím, že se zmocní knihy a - jak už se to stává - snaží se pozvednout nad vlastní karmické stadium studiem slov a děl napsaných jinými. Může být, že čtenář je na nízkém vývojovém stupni a studiem věcí, které pro něj zatím nejsou určeny, si duchovní vývoj spíše zabrzdí, než urychlí. Takových případů jsem už viděl řadu a náš Japonec je jedním z nich."

Zazvonil o čaj, nejdůležitější to doplněk všech našich hovorů. Když ho sloužící přinesl, pokračovali jsme v řeči a můj učitel řekl: „Lobsangu! Tvůj život bude naprosto neobyčejný a podle toho pevně směřujeme i tvůj rozvoj a zvyšujeme ti telepatické schopnosti všemi dostupnými prostředky. Věz, že už za několik málo měsíců budeš pomocí telepatie, spojené s jasnovidností, studovat některé z nejvýznamnějších knih světa - některá ze světových mistrovských děl, a budeš je studovat bez ohledu na neznalost jazyka, kterým jsou napsána." Obávám se, že jsem na něho civěl v opravdovém úžasu. Jak bych mohl studovat knihu psanou v neznámém jazyce? To jsem si neuměl představit, ale brzy jsem dostal odpověď. „Jakmile se ti telepatické a jasno-vidné schopnosti ještě zvýrazní — což se stane — budeš schopen posbírat od lidí, kteří nějakou knihu přečetli teprve nedávno, nebo ji v té době budou číst, veškeré myšlenky, které obsahuje. To je jedno z méně známých použití telepatie, která se ovšem v takových případech musí spojit s jasnovidností. V jiných částech světa se lidé pokaždé nedostanou do veřejné knihovny nebo do knihovnického centra. Vstoupit smějí, ale neprokáží-li, že jsou opravdu studenti, dál je nepustí. Taková překážka se před tebou neocitne, budeš putovat astrálem a studovat, a to ti bude pomáhat po celý život, dokud z něj neodejdeš."

Pověděl mi, jak okultismus provozovat. Zneužití takových sil nebo nadvláda nad jiným člověkem pomocí okultních prostředků přináší opravdu škaredý trest. Ezoterické síly, metafyzické síly i mimosmyslové vnímání se mají užívat jen k dobru, jenom ve službě druhým a pro celkový rozvoj vědění světa. „Ale, ctihodný lámo," ozval jsem se naléhavě, „co s lidmi, kteří se ze vzrušení či ze zájmu dostanou z těla, když z něho vypadnou, a pak skoro umírají strachy? Nedá se něco udělat a varovat je?" Můj učitel se poněkud smutně usmál a vysvětlil: „Je pravda, Lobsangu, že spousta lidí čte všelijaké knihy a provádí pokusy, aniž by měli při ruce vhodného učitele. Mnoho lidí se dostane mimo sebe, buď z pítí, z přehnaného vzrušení či z přílišného požitkářství v něčem, co duši neprospívá, a potom zpanikaří. Jeden způsob, jak pomoci, spočívá v tom, že bys během svého života měl tyto zvědavé varovat, že jedinou věcí, před níž je třeba se mít v okultních věcech na pozoru, je strach. Ten dovoluje nežádoucím myšlenkám i nežádoucím bytostem, aby do člověka vstoupily a zmocnily

se ho. A ty, Lobsangu, bys znovu a znovu měl opakovat, že člověk by se v životě neměl bát ničeho kromě strachu jako takového. Tím, že ho přemůžeš, posílíš lidství a to se stane čistším. Je to právě strach, co vyvolává války, strach, co způsobuje ve světě nesoulad a zvedá ruku jednoho člověka proti druhému. Nepřítelem je strach, jedině on, a jestliže se ho jednou provždycky zbavíme, pak už -věř mi - není třeba se bát ničeho." Strach, proč jsme si vůbec o něm tolik povídali? Vzhlédl jsem ke svému učiteli a předpokládám, že mi z očí vyčetl nevyslovenou otázku. Možná že mi spíš telepaticky četl myšlenky, ale ať už to bylo jakkoliv, najednou řekl: „Tak ty přemýšlíš o strachu? Dobrá, jsi mladý a nevinný!" Pomyslel jsem si: „Hm! Ne zas tak moc, jak si on myslí!" Láma se usmál, jako by se pobavil tím mým niterným zavtipkováním - třebaže jsem neutrousil ani slovo — a pak pronesl: „Strach je velice skutečná věc, hmatatelná. Uslyšíš příběhy o těch, kteří jsou obětí lihovin - kteří jimi začnou být přiotráveni. Tito lidé vidí pozoruhodná stvoření. Někteří opilci mají sklony vidět zelené slony s růžovými pruhy nebo ještě bizarnější tvory. Říkám ti, Lobsangu, že stvoření, která opilci vidí — takzvané smyšlenky jejich představivosti, jsou opravdu skutečné bytosti."

Podstata strachu mi však stále ještě nebyla jasná. Ovšemže jsem věděl, co je strach ve fyzickém smyslu, a vzpomněl si na doby, kdy jsem před čokporskou lámaserií musel vydržet bez hnutí, abych prošel zkouškou odolnosti, a bylo mi dovoleno vejít dovnitř a být přijat za nejskromnějšího ze skromných čelů. Otočil jsem se ke svému učiteli a zeptal se: „Ctihodný lámo, co vlastně všechno strach obnáší?" Slyšel jsem o tvorech nižšího astrálu, a přesto jsem v žádné své astrální cestě nenarazil na nic, co by mi přivodilo strach, byť jen chvilkový. Co to vlastně je ten strach?"

Chvilí potichu seděl, načež, jako by dospěl k náhlému rozhodnutí, rychle vstal a pravil: „Pojď!" I já jsem se zvedl a následoval ho kamennou chodbou. Zabočili jsme doprava, doleva a pak znovu doprava. Pokračovali jsme dál, až jsme konečně vešli do místnosti, kam nepronikalo žádné světlo. Bylo to, jako když se vkročí do černé tůně. Můj učitel vstoupil první a zapálil máslovou lampičku, připravenou hned u dveří, načež mi pokynul, abych si lehl, a řekl: „Jsi už dost velký na to, abys poznal bytosti nižšího astrálu. Jsem připraven ti pomoci, abys ta stvoření uviděl, a zabezpečit tě, abys nepřišel k žádné újmě, protože člověk by se s nimi neměl setkávat, není-li náležitě chráněn a připraven. Já zhasnu světlo, ty klidně lež a jen vystup z těla a nech se unášet, kam chceš, bezcílně, bez jakéhokoliv záměru. Jenom pluj a toulej se jako vánek." Když domluvil, zhasl lampu, a jakmile zavřel dveře, nezbyl tu už ani záblesk světla. Nebyl slyšet ba ani jeho dech, jenom jsem vedle sebe cítil jeho vřelou ubezpečující přítomnost.

Putování astrálem pro mě nebylo žádnou novinkou. Se schopností takto cestovat jsem se už narodil. Nyní, natažený na zemi, s hlavou spočívající na části svinutého roucha jsem ohnul ruce, nohy dal k sobě a soustředil se na opuštění těla způsobem, který je tak jednoduchý pro ty, kteří ho znají. Brzy jsem pocítil jemňounké škusnutí, které ohlašuje oddělení astrálního těla od pozemského, a s tímto škusnutím se objevila i záplava světla. Měl jsem pocit, že se vznáším na konci stříbrné šňůry. Pode mnou vládla naprostá temnota, černá místnost, kterou jsem právě opustil a v níž nebyl ani paprsek světla. Rozhlédl jsem se kolem, a vůbec se to nelišilo od normálních astrálních cest, které jsem doposud zažil. Řekl jsem si, že se vznesu nad Železnou horu, a sotva jsem si to pomyslel, už jsem v místnosti nebyl, ale vznášel se v nadmořské výšce šest tisíc metrů. Najednou jsem ztratil povědomí jak o Potale, tak i o Železné hoře i o tibetské krajině a o údolí Lhasy. Udělalo se mi špatně úzkostí, stříbrná šňůra se mi divoce chvěla a poděsilo mě, že část stříbrně modré mlhy, která vždy ze šňůry vyzařuje, se změnila v šerednou žlutozelenou.

Bez jakékoliv výstrahy mnou cosi začalo hrozivě škusbat a tahat, až jsem měl pocit, jako by se mě šílení ďáblové snažili stáhnout dolů. Instinktivně jsem se tam podíval a z toho, co jsem spatřil, jsem málem omdlel.

Kolem mě, lépe řečeno pode mnou se pohybovala nejpodivnější a nejhnusnější stvoření — taková, jaká vídají opilci. Nejohrovnější věc, co jsem kdy v životě viděl, se ke mně s vlněním blížila. Vypadalo to jako obrovský slimák s odpornou lidskou hlavou, ale takové barvy, jakou žádný člověk nikdy nemá. Tvář to mělo rudou, ale nos a uši zelené a oči jako by se mu v důlcích protáčely. Byla tu i jiná stvoření, a každé další se zdálo hroznější a nechutnější nežli to předchozí. Viděl jsem tvory, které slovy nelze popsat, a přesto všichni v sobě měli jeden společný rys - lidskou krutost. Snažili se na mě dosáhnout, pokoušeli se po mně vrhat a usilovali o to, aby mě odtrhli od šňůry. Ostatní se soustředili dole a zkoušeli ji oddělit tahem. Díval jsem se a třásl se, až pak jsem si uvědomil: „Strach! Tak tohle je strach! Dobrá, tyhle věci mi nemohou ublížit, proti jejich útokům a projevům jsem imunní!" A jakmile jsem si tohle uvědomil, bytosti zmizely a už se víc neobjevily. Éterická šňůra spojující mě s fyzickým tělem se rozzářila a získala zas svoje normální zbarvení. Cítil jsem se rozveselený a uvolněný. Věděl jsem, že teď, když jsem podstoupil a překonal i tuto zkoušku, se už nebudu bát ničeho, co by se mi v astrálu mohlo přihodit. Nezvratně mě to utvrdilo v tom, že věci, kterých se bojíme, nám ve skutečnosti nemohou ublížit, pokud jim sami nedovolíme, aby nás zraňovaly prostřednictvím našeho vlastního strachu.

Moji pozornost znovu upoutalo náhlé zatahání za stříbrnou šňůru, a teď

už bez nejmenšího zaváhání, bez jakéhokoliv strachu jsem se podíval dolů. Zahlédl jsem slabé problesknutí světla a spatřil, že láma Mingjur Tundrup rozsvítil blikotající máslovou lampičku, a moje fyzické tělo začalo stahovat dolů to svoje astrální. Pozvolna jsem se snašel skrz střechu Čokpori, až jsem stanul ve vodorovné poloze nad svým fyzickým tělem. Potom jemně, velice jemně jsem klesl ještě níž a astrální a fyzické tělo splynuly v jedno. To, které teď bylo „já“, sebou mírně zaškubalo - a posadil jsem se. Můj učitel na mě pohlédl s láskyplným úsměvem na tváři. „Dobře sis vedl, Lobsangu!“ řekl. „Nech si to pro sebe, ale napoprvé jsi byl lepší než kdysi já. Jsem na tebe hrdý!“

Byl jsem z té strašidelné události ještě poněkud zmatený, a tak jsem se zeptal: „Ctihodný lámo, čeho se tedy mám opravdu bát?“ Vypadal docela vážně — skoro až zasmušile, když pravil: „Ty vedeš dobrý život, Lobsangu, proto se nemáš čeho bát — a tak se neboj ničeho! Ale jsou takoví, kteří páchají zločiny a druhým činí bezpráví, a ty, když jsou sami, svědomí tuze trápí. Tvorové nižšího astrálu se živí strachem, jsou napájeni těmi, jež trápí svědomí. Lidé vytvářejí zlo myšlenkami. Možná že se někdy v budoucnu ocitneš v prastarých katedrálách nebo chrámech, které už stojí celá staletí, jako náš Džókchang. Ve zdech těchto budov ucítíš dobro, jež se zde soustřeďuje. Ale když pak náhle navštívíš velice staré vězení, kde se odehrála spousta utrpení a pronásledování, budeš mít pocit úplně opačný. Z toho plyne, že obyvatelé domů utvářejí myšlenkové formy, které se vtisknou do jejich stěn. Dobré stavení obsahuje příznivé myšlenkové formy vyzařující dobro, zatímco místa, kde se soustřeďuje zlo, v sobě nesou myšlenky zlé. Takže je jasné, že z budovy nasáklé zlem mohou vyzařovat jen myšlenky zla a ty spolu s myšlenkovými formami může jasnovidec nacházející se v astrálním stavu vidět a pocítit.“

Na chvilkenku se zamyslel a potom pravil: „Vyskytují se případy, jak sám poznáš, kdy si mniši i jiní lidé představují, že jsou něčím víc, než ve skutečnosti jsou, a vybudují si v tom smyslu takové myšlenkové ztvárnění, které jim začas až zastře veškerý rozhled. Vzpomínám si na jednoho starého barmského mnicha, musím také dodat, že velice nevzdělaného. Patřil k nižším mnichům, ničemu nerozuměl, ale protože byl naším bratrem a z našeho řádu, snažili jsme se na něj ve všem brát ohledy. Ten mnich vedl osamělý život tak jako mnozí z nás, ale namísto toho, aby čas věnoval meditacím, rozjímání a ostatním dobrým věcem, začal si pohrávat s myšlenkou, že je mocnářem Barmy. Představoval si, že není nižším mnichem, který se musí těžce probíjet k osvětlení. Místo toho si v samotě cely pohrával s představou, že je velkým princem, vlastnícím obrovské pozemky a veliké bohatství. Zpočátku to byla bezvýznamná a neškodná,

přestože neužitečná »hra«. Určitě by ho byl nikdo za pár planých představ a tužeb nebyl zatratil, protože, jak říkám, nebyl obdařen zvláštním rozumem ani vzděláním, lby se dokázal sám opravdově věnovat duchovním úkolům. Avšak během let, kdykoliv se ocital o samotě, stával se ten muž významným princem. Pozměnilo mu to i myšlení, postihlo jeho způsoby a zdálo se, že skromný mnich časem zmizel a v popředí se objevil arogantní princ. Nakonec tenhle ubohý nešťastník pevně uvěřil, že barmským princem opravdu je. Jednoho dne promluvil s opatem jako s nevolníkem svých knížecích držav. Opat nebyl tak mírný, jako jsou někteří z nás, a s lítostí musím říct, že šok, který ten ubohý, ve svých představách na knížete přetvořený mnich, utrpěl, ho vyvedl z rovnováhy a dostal do stavu duševní vyšínutosti. Ale ty, Lobsangu, se takových věcí bát nemusíš. Jsi pevný, vyrovnaný a odvážný. Jenom si zapamatuj tato slova jako varování: Strach rozleptává duši. Marné a zbytečné představy člověka uvádějí na špatnou cestu, takže v průběhu let se představy stanou skutečností, realita mizí před očima a neobjeví se po dobu několika vtělení. Nohama se drž na Cestě, nedovol, aby ti rozhled zbarvily nebo zkřivily divoké touhy a představy. Toto je svět iluzí, ale pro ty z nás, kteří jsou schopni této skutečnosti čelit, se iluze po odchodu ze světa změní ve skutečnost."

Přemýšlel jsem o tom a musím připustit, že o mnichovi, který se psychicky změnil v prince, jsem už věděl, protože jsem o něm četl v jedné knize z lámské knihovny. „Ctihodný učiteli," zeptal jsem se, „k čemu se tedy okultní síly užívají?" Láma si založil ruce a zpřímá se na mě podíval. „Na co se užívají? Nu to je docela prosté, Lobsangu! Je nám dána možnost pomáhat těm, kdo si to zaslouží. Nemáme ale právo pomáhat tomu, kdo o naši pomoc nestojí a kdo pro ni není doposud zralý. Okultní síly nebo schopnosti nepoužíváme ke svému prospěchu ani pro peníze či odměnu. Veškerý smysl okultních sil je v tom, aby urychlily rozvoj člověka směrem vzhůru, aby uspíšily jeho evoluci, aby se pomohlo světu jako celku, a to nejenom světu lidí, ale i světu přírody, zvířat - všemu."

Znovu nás přerušila začínající bohoslužba vedle v chrámu, a protože by bylo vůči bohům neuctivé, kdybychom při jejich vyzývání pokračovali v hovoru, umkli jsme a zůstali sedět v tichu u mihotavého plamene dohořívající máslové lampičky.

8. KAPITOLA

V chladné a vysoké trávě na úpatí Pargo Kalingu bylo skutečně příjemné poležení. Ve výšce za mými zády se k nebi vzpínaly věkovité balvany, až se z mého místa u země zdálo, že se jim vrchol odírá o mraky. Dost mi to připomínalo lotosový květ, tvořící vrchol symbolického ducha, zatímco listy podpírající květ představovaly vzduch. Já na úpatí jsem pohodlně odpočíval opřený o zpodobnění pozemského života. Téměř na dosah -kdybych byl vstal - se rozprostíraly „stupně dosažení“. A i já jsem tam o to dosažení usiloval.

Líbilo se mi tady ležet a pozorovat kupce z Indie, Číny a Barmy, jak se okolo plahočí. Někteří šli pěšky, za sebou dlouhé zástupy zvířat naložených exotickým zbožím z dalekých míst. Ostatní, snad vznešenější nebo možná jen unavenější, jeli a rozhlíželi se kolem. Lenivě jsem hloubal, co jejich koše asi obsahují, ale pak jsem se najednou se škubnutím vzpamatoval: proto tu přece nejsem! Byl jsem tu proto, abych pozoroval aury nejrozmanitějších lidí. Byl jsem tu, abych z těchto aur, jakož i pomocí telepatie odezíral, co tito lidé dělají, co si myslí a jaké mají záměry.

Hned na protější straně cesty seděl ubohý slepý žebrák. Byl celý zaprášený. Rozedraný a ořepaný kvílel na míjející pocestné. Překvapivě mnoho z nich mu házelo mince a s potěšením se dívali, jak po nich slepě šmátrá, až je nakonec nachází podle zvuku, jak narážejí na zem a občas cinknou o kámen. Někdy, opravdu zřídka, mu malá mince unikla, ale v tom případě ji pocestný znovu zdvihl a znovu mu ji hodil. Zamyšleně jsem k němu otočil hlavu a zcela ohromený úžasem jsem se napřimil. Jeho aura! Předtím jsem si jí vůbec nevšiml, ale teď, když jsem se zadíval pozorněji, jsem poznal, že slepec vůbec není slepý. Bylo vidět, že je bohatý, že má peníze a někde ukryté zboží a ubohého slepého žebráka jenom předstírá, protože je to ten nejsnazší způsob obživy, jaký zná. Ne! Tohle nemůže být pravda, spletl jsem se. Jsem asi přespříliš sebejistý. Možná že mé schopnosti selhaly. Ztrápený tou myšlenkou jsem se vrávoravě postavil a šel pro rozřešení za lámou Mingjurem Tundrupem, který dlel naproti v Kunde Lingu.

Několik týdnů předtím jsem se podrobil operačnímu zákroku, aby se mi více otevřelo třetí oko. Od narození jsem byl obdařen neobvyklou jasnovidností a schopností vidět auru okolo těl lidí, zvířat i rostlin. Bolestivá operace se zdařila a síly se mi zvýšily ještě víc, než předvídal i sám láma Mingjur Tundrup. Můj vývoj teď postupoval překotně kupředu a výcvik ve všech okultních disciplínách mi zabíral veškerý čas. Cítil jsem se

drcen nesmírnými silami, když ten a zas onen láma do mě pomocí telepatie a dalších zvláštních způsobů, jejichž mechanismus jsem teď tak horlivě studoval, pumpoval vědomosti. Proč se vůbec provádí výuka ve třídě, když by se člověk mohl učit telepatii? Proč pátrat nad lidskými úmysly, když se dají poznat z aury? Ale teď jsem přemýšlel o tom slepci!

„Haló! Ctihodný lámo, kde jste?“ volal jsem, abych ho našel, hned jak jsem přeběhl přes cestu. Doklopýtal jsem do malého parčíku a netrpělivostí si skoro zakopával o nohy. „Takže?“ usmál se můj učitel, sedící v poklidu na padlém kmeni. „Takže jsi rozrušený, protože právě zjistil, že onen slepec vidí stejně dobře jako ty.“ Stál jsem a supěl, neboť jsem nemohl popadnout dech a byl jsem rozhořčený.

„Ano!“ zvolal jsem. „Ten člověk je podvodník a zloděj, protože krade od lidí s dobrým srdcem. Měli by ho zavířit!“ Láma se nad mojí hněvem zarudlou tváří dal do smíchu. „Ale, Lobsangu,“ pronesl mírně, „proč takový rozruch? Ten muž prodává službu zrovna tak jako ten, který prodává modlitební mlýnky. Lidé mu dávají bezvýznamné mince, aby si mohli připadat štědrí. Mají z toho pocit dobra. Na nějakou dobu to zvýší stupeň jejich molekulárních vibrací, posílí to jejich duchovnost - a přiblíží je to víc k bohům. Svědčí jim to. Mince, které dávají? To není nic! Nepostrádají je.“ „Ale on slepý není!“ řekl jsem podrážděně, „je to zloděj!“ „Lobsangu,“ pravil, „je neškodný, prodává službu. Na Západě později uvidíš, jak lidé pomocí reklamy budou prosazovat podvody, které poškozují zdraví, mrzačí ještě nenarozené děti a mění celkem normální lidi v šílené maniaky.“ Poklepal na padlý strom a pokynul, abych se vedle něj posadil. Seděl jsem a patami bubnoval do kůry. „Musíš trénovat použití aury společně s telepatii,“ řekl. „Když budeš používat jen jedno, můžeš docházet ke zkesleným závěrům - jako v tomto případě. Podstatné je, abys využil všechny své schopnosti a na každý problém vynaložil veškerou sílu. Dnes odpoledne musím odejít, ale promluví s tebou sám láma-lékař, ctihodný Chinrobnobo z menzekchangské nemocnice. A ty mu budeš taky vyprávět.“ „Ó,“ řekl jsem žalostně, „ale on se mnou nikdy nemluví, nikdy si mě ani nevšimne!“ „Všechno se to změní - tak či onak — dnes odpoledne,“ pronesl. To tak či onak, pomyslel jsem si, zní poněkud hrozivě.

Šli jsme spolu zpátky k Železné hoře, chvílemi se zastavovali a znovu se dívali na staré, ale neustále svěže barevné skalní rytiny. Pak jsme stoupali vzhůru po příkré a kamenité cestě. „Ta cesta je jako život sám, Lobsangu,“ pronesl láma. „Vede obtížnou a kamenitou cestou s mnohými pastmi a léčkami, ale pokud člověk vytrvá, dosáhne vrcholu.“ Když jsme došli nahoru, svolávali právě k bohoslužbě, a tak jsme každý šli svou cestou, on ke svým společníkům a já k ostatním ze třídy. Jakmile bohoslužba skončila

a najedl jsem se, ostýchavě ke mně přistoupil jeden čela, dokonce ještě menší než já. „Úterý Lobsangu," řekl s odstupem, „láma-lékař Chinrobnobo z lékařské fakulty s tebou chce ihned mluvit."

Upravil jsem si roucho, několikrát se zhluboka nadechl, abych si uklidnil napjaté nervy, a vydal se tam s přesvědčením, že se mi na lékařskou fakultu moc nechce. „Ach!" zaburácel mohutný hlas, připomínající hluboký tón chrámové lastury. Stál jsem před ním a vzdával mu hold tím nejuctivějším způsobem. Láma byl urostlý muž, vysoký, objemný, se širokými rameny a postavou, vzbuzující v tak malém chlapeci bázeň. Hádal jsem, že by mi rána jedné z jeho mohutných rukou srazila hlavu, až by se kutálela z kopce dolů. On mě však vyzval, abych se před ním posadil, a řekl to natolik srdečně, že jsem se přitom skoro až svalil do sedu.

„Takže, chlapče," řekl mohutným hlubokým hlasem, jako by v dalekých horách zaduněl hrom, „hodně jsem toho už o tobě slyšel. Tvůj vynikající učitel láma Mingjur Tundrup tvrdí, že jsi zázračné dítě a že máš nesmírné paranormální schopnosti. Uvidíme!" Seděl jsem a třásl se. „Vidíš mě? Co vidíš?" zeptal se. Roztrásl jsem se ještě víc a plácl první, co mi slina na jazyk přinesla: „Vidím tak velkého muže, svatého lámu-lékaře, že když jsem ponejprv vstoupil, měl jsem za to, že je to hora." Jeho bouřlivý smích vyvolal takový porыв větru, že jsem skoro dostal strach, že mi to odfoukne roucho. „Podívej se na mě, chlapče, podívej se na moji auru a řekni, co vidíš!" nařídil pak a dodal: „Řekni, co z aury vidíš a jak tomu rozumíš."

Podíval jsem se na něj. Ne přímo, ani strnule, neboť to často u oblečené postavy auru zamlží. Díval jsem se směrem k němu, ale ne přímo na něj.

„Pane!" řekl jsem, „především vidím nezřetelný fyzický obrys vašeho těla, já by vypadalo bez roucha. Pak těsně okolo vás vidím namodralé světlo stejné barvy, jakou má čerstvý kouř z hořícího dřeva. Je z něho vidět, že jste dost těžce pracoval, že jste měl poslední dobou bezesné noci, éterickou energii máte nízkou." Pohlédl na mě poněkud rozšířenějšíma očima než obvykle a s uspokojením přikývl. „Dál!" řekl. „Pane!" pokračoval jsem, „vaše aura se od vás rozpíná do vzdálenosti asi dva a půl metru po obou stranách. Barvy jdou jak ve svislých, tak i ve vodorovných vrstvách. Máte žlutou, což značí vysokou oduševnělost. Zrovna teď se dívíte, že vám toho tolik dokáže říct někdo tak mladý, a uznáváte, že můj učitel láma Mingjur Tundrup přece jen něco zná. Říkáte si, že se mu budete muset omluvit za to, že jste se pochybovačně vyjádřil o mých schopnostech." Přerušil mě ohlušující výbuch smíchu. „Výborně, hochu, výborně!" vypravil ze sebe s potěšením. „Pokračuj!"

„Pane! (byla to pro mě dětská hra!) Nedávno jste měl nějakou nehodu a

utrpěl úder do jater. Bolí vás to, když se příliš prudce smějete, a přemýšlíte, zda byste neměl užívat durman (tatura) a pod jeho znečitlivujícím vlivem podstoupit hloubkovou masáž. Myslíte si, že je to osud, jenž rozhodl, aby z více než šesti tisíc bylin byl právě této největší nedostatek." Teď už se nesmál a hleděl na mě s neskrývaným obdivem. Dodal jsem: „Z vaší aury je, pane, dál patrné, že brzy se stanete nejvyšším lékařem Tibetu."

Zahleděl se na mě s určitým znepokojením. „Můj chlapče," řekl, „máš velké schopnosti a dojdeš daleko. Nikdy však, nikdy, nezneužij sil, které jsou v tobě. Mohlo by to být nebezpečné. Nyní si pojd'me promluvit o auře jako sobě rovní. Ale povídejme si při čaji." Pozvedl stříbrný zvonek a zatřásl jím tak divoce, až jsem měl strach, že mu vyletí z ruky. V několika okamžicích přispěchal mnich s čajem a — k mojí největší radosti — i s těmi sladkými skvosty matky Indie! Jak jsme tam tak seděli, říkal jsem si, jak všichni ti vysocí lámové mají pohodlné bydlení. Pod námi jsem viděl rozlehlé parky Lhasy- Döbé i Kchaty byly, jak se zdálo, na dosah vztažené ruky. Trochu doleva stál čorten naší oblasti, Kchésar Lakchang, jako na stráž, zatímco přes cestu dál na sever se tyčilo moje oblíbené místo Pargo Kaling (Západní brána).

„Co je vlastně podstatou aury, pane?" zeptal jsem se. „Jak ti tvůj ctěný učitel láma Mingjur Tundrup pověděl," začal, „mozek dostává zprávy z nadvědomí. V mozku se vytváří elektrický proud. Celý život je elektřina. Aura je projevem elektrické energie. Každý má kolem hlavy, jak dobře víš, svatozář neboli nimbus. Staré malby vždy zobrazují světce či Boha s takovýmto zlatým pohárem na pozadí hlavy." „Proč vidí auru a svatozář tak málo lidí, pane?" ptal jsem se dál. „Někteří na existenci aury nevěří, protože ji nejsou schopni vidět. Zapomínají, že ani vzduch nedokáže vidět, a přesto by se jim bez něj nevedlo dobře! Jiní — a těch je velice málo, auru vidí, zatímco ostatní ne. Někteří lidé jsou schopni slyšet vyšší nebo i nižší kmitočety nežli ostatní. To ovšem nesouvisí se stupněm oduševnělosti pozorovatele, podobně jako umění chůze na chůdách ještě neznamená, že se jedná o člověka vysoké spirituality." Usmál se na mě a dodal: „Chodíval jsem na chůdách skoro stejně dobře jako ty. Teď ale už na to nemám postavu." Při pomyslení, že by na chůdy potřeboval dva kmeny, jsem se také zasmál.

„Když jsme ti prováděli operaci otevření třetího oka," řekl ten velký láma-lékař, „všimli jsme si, že máš část čelního laloku ve srovnání s průměrem zcela odlišně vyvinutou, a tak předpokládáme, že jsi tělesně předurčen pro jasnovidnost a telepatii. To je i jeden z důvodů, proč dostáváš a budeš dostávat tak intenzivní a náročný výcvik." Podíval se na mě s hlubokým uspokojením a pokračoval: „Budeš teď muset zůstat

několik dní tady na lékařské fakultě. Důkladně tě vyšetříme a uvidíme, jak tvoje schopnosti ještě posílit a naučit tě toho víc." Ode dveří se ozvalo diskrétní zakašlání a vešel můj učitel láma Mingjur Tundrup. Vyskočil jsem a uklonil se mu stejně jako i velký Chinrobnobo. Můj učitel se usmíval. „Obdržel jsem vaši telepatickou zprávu," řekl velkému lámovi-lékaři, „a proto k vám co nejrychleji přicházím, neboť mě zřejmě potěšíte potvrzením mých poznatků o mém mladém příteli." Domluvil, usmál se na mě a posadil se.

Velký láma Chinrobnobo se také usmál a pravil: „Vážený kolego! Rád se skláním před hloubkou vašich vědomostí, díky nimž jste dal tohoto mladého muže přezkoumat. Vážený kolego, máte úžasné nadání a jste překvapivě všestranný, ale dosud nikdy jste neobjevil chlapce, jako je tento." Pak se zničehonic oba zasmáli a láma Chinrobnobo se shýbl někam za sebe a vytáhl - tři sklenice nakládáných ořechů! Musel jsem se asi tvářit přitrouble, protože se oba ke mně otočili a rozesmáli se znovu. „Lobsangu, teď nepoužíváš své telepatické schopnosti, jinak bys věděl, že ctihodný láma a já jsme byli tak hříšní, že jsme se spolu vsadili. Dohodli jsme se, že když se ukážeš být na takové výši, jak jsem já tvrdil, pak ti ctihodný lámalékař věnuje tři sklenice nakládáných ořechů. Nebudeš-li však na takové úrovni, jak jsem tvrdil, vykonám pro svého přítele jednu dlouhou cestu a určitou lékařskou práci."

Můj učitel se znovu usmál a řekl: „Samozřejmě pro něj tu cestu vykonám v každém případě a ty pojeděš se mnou, ale tohle bylo třeba nejprve vyjasnit - a teď je cti učiněno zadost." Ukázal na tři sklenice a řekl: „Vezmi si je, Lobsangu, až odtud půjdeš, protože tohle je cena vítěze, a v tomto případě jsi jím ty." Měl jsem z toho všeho dosti zmatený pocit. Na ty dva vysoké lámy jsem zjevně nemohl použít telepatické síly. Už jen při pouhém pomyšlení na něco takového jsem cítil, jak mi běhá mráz po zádech. Svého učitele lámu Mingjura Tundrupa jsem miloval a velice si vážil znalostí a moudrosti velkého lámy Chinrobnoba. Bylo by proto urážkou a nezdvořilostí naslouchat tajně, třeba jen telepaticky. Láma Chinrobnobo se ke mně otočil a pravil: „Ano, chlapče, tvoje pocity ti jenom dodávají na důvěryhodnosti. Jsem opravdu rád, že tě mohu přivítat mezi nás. Pomůžeme ti v tvém vývoji."

Můj učitel řekl: „Teď, Lobsangu, budeš muset zde v této zvláštní budově zůstat asi tak týden, protože se toho tady hodně naučíš o auře. Ach, ano..." dodal, když zachytil můj pohled. „Vím, že si myslíš, že o auře víš už všechno. Jsi schopen ji vidět a umíš z ní číst, ale teď musíš pochopit veškerá proč a protože její existence, a také do jaké míry ji ostatní nevidí. Já tě teď tady nechám, ale uvidíme se zítra." Vstal a my samozřejmě také.

Rozloučil se a pak ten velice příjemný pokoj opustil. Láma Chinrobnobo se ke mně otočil a řekl: „Nebud' tak neklidný, Lobsangu, nic se ti nestane. Jen se pokusíme tvůj vývoj urychlit. Nejprve si trochu promluvíme o lidské auře. Ty ji samozřejmě zřetelně vidíš a rozumíš jí, ale představ si, že bys nebyl tak výjimečný, tak nadaný. Vžij se do postavení devadesáti devíti celých a devíti desetin anebo ještě více procent obyvatel světa.“ Znovu divoce zazvonil na stříbrný zvonek a opět přispěchal sloužící s čajem a samozřejmě i s nezbytnými doplňky, které mi k čaji tak chutnaly! Budiž zde pro zajímavost uvedeno, že jsme v Tibetu někdy vypili denně až šedesát šálků čaje. Tibet je totiž studená země a horký čaj nás zahříval. U nás se nedalo vyjít ven a koupit si nápoje, jaké se vyskytují na Západě. Byli jsme odkázáni na čaj a campu, ledaže nějaký skutečně laskavý člověk přinesl ze země, jako je Indie, věci normálně v Tibetu nedostupné.

Usadili jsme se a láma Chinrobnobo řekl: „Už jsme mluvili o původu aury. Je to životní síla lidského těla. Předpokládejme na chvíli, Lobsangu, že ji nejsi schopen vidět a nic o ní nevíš, protože jedině za tohoto předpokladu ti mohu říct, co vidí i nevidí průměrný člověk.“ Kývl jsem hlavou na znamení, že rozumím. Pochopitelně se schopností vidět auru a podobné věci jsem se už narodil, a tyto vlastnosti se mi operací třetího oka ještě zvýšily, a při mnoha příležitostech mě to v minulosti svedlo k popisování toho, co vidím, aniž by mi došlo, že to ostatní nevidí. Vzpomněl jsem si na příhodu, která se stala už před časem, kdy jsem prohlásil, že člověk ležící u cesty je ještě naživu. Našli jsme ho se starým Cu, jenž tehdy usoudil, že vůbec nemám pravdu a že ten člověk je mrtvý. Bránil jsem se: „Ale, Cu, vždyť ten muž ještě svítí!“ Naštěstí, jak jsem si později uvědomil, nápor větru, který se kolem nás proháněl, má slova zkreslil, takže Cu nepochopil, co říkám. Avšak vlivem kdovíjaké pohnutky muže ležícího vedle cesty ohledal a zjistil, že živý opravdu je! Teď jsem však odbočil.

„Lobsangu. Průměrný muž nebo žena nemůže vidět lidskou auru. Někteří dokonce věří tomu, že něco takového jako lidská aura neexistuje. Stejně tak dobře mohou říci, že neexistuje něco takového jako vzduch, protože ho nevidí.“ Láma lékař se na mě podíval, aby se přesvědčil, jestli ho sleduji či jestli mi myšlenky neodbíhají k ořechům. Uspokojen mojí pozorností vážně pokývl a pokračoval: „Tak dlouho, dokud je v těle život, trvá i jeho aura, a mohou ji vidět ti, kdo k tomu mají schopnost, dar čili sílu, nazývej to, jak chceš. Musím ti, Lobsangu, vysvětlit, že pro dokonalé vnímání aury musí být zkoumaný člověk úplně nahý. Proč, o tom si promluvíme později. Zkoumat někoho, kdo má na sobě oděv, stačí jen ke zjištění běžných údajů, ale budeš-li hledat něco, co jakkoli souvisí s lékařskými důvody, pak musí být zkoumaná osoba úplně nahá. Takže tělo

obaluje a táhne se od něj na vzdálenost osmi až deseti centimetrů éterický obal. Je to modrošedá mlha - těžko se to však dá mlhou nazvat, neboť ač takto vypadá, dá se skrz ni jasně vidět. Tento éterický obal je čistě animální vyzařování a vychází hlavně z živočišné vitality těla, takže naprosto zdravý člověk ho bude mít velice široký, tedy osm až deset centimetrů od těla. Jenom ti nejnadanější, Lobsangu, vnímají další vrstvu, protože mezi éterickým obalem a vlastní aurou je další pás, široký asi osm centimetrů, a člověk musí být opravdu schopný a nadaný, aby v něm rozeznal nějaké barvy. Přiznám se, že sám tam nevidím nic než jenom prázdný prostor."

To mě rozradostnilo, protože jsem v tom místě viděl všechny barvy, a hned jsem si pospíšil to říct. „Ano, ano, Lobsangu. Víím, že jsi to schopen vidět, v tomto směru jsi jeden z našich nejtalentovanějších, ale předeslal jsem, že auru jakoby nevidíš, protože ti musím vysvětlit úplně všechno." Vyčítavě se na mě podíval, bezpochyby proto, že jsem mu přerušil sled myšlenek. Když viděl, že jsem zas natolik klidný, abych se zdržel dalšího přerušování, pokračoval. „Nejprve je tedy éterická vrstva. Po ní následuje zóna, kterou je schopen rozlišit od prázdného prostoru jen málokdo z nás.

Vně od ní se rozkládá vlastní aura. Ta ani tolik nezávisí na živočišné vitalitě, jako spíš na vitalitě duchovní. Skládá se z vířících pásů a proužků všech barev viditelného spektra, což znamená z vícera barev, než které jsou schopny vidět obyčejné oči, neboť vlastní aura je viditelná pomocí jiných smyslů než fyzickým zrakem. Každý orgán lidského těla vysílá světlo, svůj svazek paprsků, které se mění a kolísají tak jako lidské myšlenky. Mnohé z těchto známek se dosti zřetelně projevují v éterickém obalu a v prostoru za ním, a když se díváme na nahé tělo, aura jako by tyto známky zdraví či nemoci zvýrazňovala, z čehož vyplývá, že ti z nás, kteří jsou dostatečně jasnovidní, mohou u člověka určit, nakolik je zdravý, či naopak."

To všechno jsem znal, byla to pro mě dětská hra, v níž jsem se od operace třetího oka stále cvičil. Věděl jsem o skupinách lámů-lékařů, kteří sedí před churavými a zkoumají jejich nahá těla, aby zjistili, jak jim pomoci. Tehdy mě napadlo, že mě tu možná pro takovou práci vycvičí.

„Dnes," řekl Chinrobnobo, „jsi speciálně trénován a dokonale školen, abys až odsud odejdeš do velkého západního světa za našimi hranicemi, dokázal, jak doufáme a předpokládáme, navrhnout přístroj, s jehož pomocí i ti, kdo žádné okultní schopnosti nemají, budou schopni auru uvidět. Až ji lékaři spatří a tím přesně zjistí, co vlastně člověku je, budou schopni chorobu vyléčit. Jak - o tom si pohovoříme později. Víím, že ti to všechno připadá únavné, a hodně z toho, co ti tu vykládám, už velice dobře znáš, avšak může to být únavné jen z tohoto pohledu. Jde o to, že ty — rozený jasnovidce - jsi možná nikdy nepřemýšlel o mechanismu působení této

schopnosti, a to je věc, kterou je třeba napravit, protože zná-li člověk něco jen z poloviny, je jen napůl vycvičen a napůl k užitku. Ty, příteli, budeš opravdu velmi užitečný! Ale teď skončeme naše posezení, Lobsangu, a odeberme se do svých příbytků — neboť jeden z nich je ti vyhrazen. Tam si můžeme odpočinout a zamyslet se nad vším, o čem jsme tady tak podrobně pojednali. Po celý tento týden jsi zproštěn povinnosti docházet na bohoslužbu, neboť z příkazu Drahocenného se veškerá tvoje energie a úsilí mají upřít výhradně ke zvládnutí látky, kterou ti já a moji kolegové vyložíme."

Vstal a já také. Znovu uchopil stříbrný zvonek do mohutné ruky a zatřásl jím tak divoce, až jsem byl vážně přesvědčen, že se ta nebohá věc rozletí na kousky. Dovnitř vběhl sloužící mnich a Chinrobnobo pravil: „Doprovodíš Úterý Lobsanga Rampu, neboť je tu, jak víš, ctěným hostem. Chovej se k němu stejně jako k návštěvě mnicha vysoké hodnosti." Otočil se ke mně a uklonil se, já ve spěchu samozřejmě také, načež mi sloužící pokynul, abych ho následoval. „Stůj!" zařval láma. „Zapomněl sis tady ořechy!" Vrhл jsem se zpátky, s rozpačitým úsměvem popadl drahocenné sklenice a pospíchal za čekajícím sluhou.

Prošli jsme krátkou chodbou a průvodce mě uvedl do velmi hezkého pokojíku, jehož okno směřovalo na přívoz přes Šťastnou řeku. „Mám se o vás starat, mladý pane," řekl. „Pro vaše pohodlí je tamhle zvonek. Užijte ho podle libosti." Otočil se a vyšel ven. Obrátil jsem se k oknu. Pohled přes Posvátné údolí mě pokaždé uváděl do vytržení. Od břehu právě odrazila převozníkova loďka z napjatých jačích kůží a lodník se bidlem odrážel ode dna rychlé řeky. Na protější straně jsem viděl tři nebo čtyři muže, kteří, soudě podle oblečení, museli zastávat významné postavení. Utvrzovalo mě v tom i úslužné chování převozníka. Sledoval jsem je několik minut, ale pak mě náhle přepadl pocit únavy, větší, než bych byl čekal. Sedl jsem si na zem, a dřív než jsem si to uvědomil, jsem se svezl na záda a spal.

Hodiny se vlekly v doprovodu cvakajících modlitebních mlýnků. Náhle jsem se posadil, poplašeně vyskočil a zachvěl se strachy. Bohoslužba! Opozdil jsem se! Pozorně jsem se zaposlouchal s hlavou ke straně. Dolehl ke mně monotónní hlas prozpěvující litanii. To mi stačilo — vyskočil jsem a běžel ke známým dveřím. Nebyly tam! Se zaduněním, při kterém mi až zapraštěly kosti, jsem se srazil s kamennou zdí, odrazil se od ní a padl na záda. Z nárazu do kamene se mi v hlavě na okamžik modrobíle zablesklo, načež jsem se vzchopil a znovu vyskočil. V panice ze zpoždění jsem se potácel po místnosti, ale zdálo se, že dveře tam nikde nejsou. A co horšího, nebylo tam ani okno!

„Lobsangu!" ozvalo se z temnoty zavolání. „Není vám špatně?" Hlas

sluhy mě přivedl ke smyslům jako sprška ledové vody. „Ach!“ zamumlal jsem zakřiklé, „já jsem zapomněl a myslel si, že jdu pozdě na bohoslužbu. Zapomněl jsem, že jsem omluven.“ Ozvalo se potlačené zasmání a hlas pronesl: „Rozsvítím lampu, dneska je skutečně temná noc.“ Ode dveří vyšlehl malý záblesk — bylo to z toho nejméně očekávaného místa! - a vstoupil sloužící. „To je tedy skutečně povedená mezihra,“ řekl. „V první chvíli jsem myslel, že se splašilo stádo jaků a že vrazilo sem.“ Úsměv odhal jeho slovům veškerou urážlivost. Znovu jsem se uložil a sloužící odnesl světlo. V okně se do běla rozzářila padající hvězda a její cesta prostorem dlouhá nespočetně mil, byla u konce. Převrátil jsem se na druhou stranu a spal.

K snídani byla stejně mdlá a zasmušilá campa s čajem jako vždy. Výživná, dostačující, ale prachobyčejná. Pak přišel sloužící a řekl: „Jestli jste připraven, tak pojdte. Musím vás někam odvést.“ Vstal jsem a vyšli jsme z pokoje. Tentokrát jsme šli jinou cestou, do míst, o nichž jsem ani nevěděl, že existují. Dlouhou cestou dolů, až jsem si říkal, že snad sestupujeme do srdce samotné Železné hory. Teď už tu nebyl ani paprsek světla kromě lampiček, které jsme nesli. Sloužící se konečně zastavil a ukázal před sebe. „Pokračujte přímo a potom zabočte do místnosti, která se objeví po levé straně.“ Pokývl hlavou a vydal se stejnou cestou nazpět.

Vlekl jsem se dál a uvažoval: „Co teď?“ Předě mnou se objevila místnost. Zabočil jsem do ní a užasle se zastavil. První věcí, která upoutala mou pozornost, byl modlitební mlýnek stojící uprostřed. Měl jsem čas na něj jen letmo pohlédnout, ale i tak mi připadal nadmíru podivný, když vtom se ozvalo moje jméno: „Nuže, Lobsangu, jsme rádi, že jsi tady.“ Vzhlédl jsem a uviděl svého učitele lámu Mingjura Tundrupa. Vedle něj seděl velký láma a lékař Chinrobnobo a na druhé straně vedle mého učitele seděl důležitě se tvářící indický láma jménem Martafa. Kdysi se věnoval západní medicíně, a dokonce vystudoval nějakou německou univerzitu, tuším v Heidelbergu. Nyní byl buddhistickým mnichem, samozřejmě lámou, ale mnich je všeobecné označení.

Ind na mě pohlédl tak pronikavě a pátravě, až jsem měl pocit, že musí vidět látku roucha, které mám na zádech. Zdálo se, jako by hleděl přímo skrze mě. Avšak ani za této zvláštní situace jsem ve svědomí necítil nic špatného a pohled mu oplatil. Koneckonců, proč bych se na něj nemohl podívat? Byl jsem stejně tak dobrý jak on, protože mě učil láma Mingjur Tundrup a teď i velký láma-lékař Chinrobnobo. Přes přísné rty se mu prodral úsměv, jako by mu to působilo silnou bolest. Příkývl a otočil se k mému učitel. „Ano, jsem spokojený, chlapec je takový, jak říkáte.“ Můj učitel se usmál, ale v jeho úsměvu nebylo nic nuceného. Byl přirozený,

spontánní a doopravdy hřál u srdce.

Velký láma lékař pravil: „Lobsangu, zavolali jsme tě sem dolů do této tajné místnosti, abychom ti ukázali určité věci a probrali je s tebou. Tvůj učitel i já jsme tě vyzkoušeli a s tvými schopnostmi, jejichž sílu ti ještě zvýšíme, jsme opravdu spokojeni. Náš indický kolega Marfata nevěří, že takový zázrak v Tibetu existuje. Doufáme, že veškerá naše prohlášení potvrdíš." Podíval jsem se na Inda a pomyslel si: „Hm, tohle je člověk, který má o sobě přehnané mínění." Otočil jsem se k lámovi Chinrobnobovi a řekl: „Ctěný pane, Jeho Svatost, která mi ve své dobrotě při četných příležitostech udělila audienci, mě před podáváním důkazů výslovně varovala a říkala, že důkaz je pouhou výmluvou pro planou mysl. Ti, kdo důkaz požadují, nebyvají pak stejně schopni přijmout jeho pravdu, ať je jakkoliv průkazná." Láma

Chinrobnobo se rozesmál, až jsem měl strach, že mě ten nápor vzduchu odfoukne, a smál se i můj učitel a oba se dívali na Inda Marfatu, který seděl a kysele si mě měřil. „Chlapče," prohlásil, „mluvíš hezky, ale jak sám říkáš, řeči nic nedokazují. Hezky mi, chlapče, řekni, co ve mně vidíš!" Toho jsem se dost obával, protože většina toho, co jsem viděl, se mi nelíbila. „Vznešený pane!" odpověděl jsem, „obávám se, že když řeknu, co vidím, můžete si to špatně vyložit a myslet si, že jsem jen drzý, místo abych odpovídal na vaši otázku." Můj učitel láma Mingjur Tundrup souhlasně přikývl a na tváři velkého lámy Chinrobnoba se rozzářil široký úsměv, jako když měsíc vyjde v úplňku. „Řekni, co chceš, chlapče, protože tady nemáme čas probírat domněnky," odvětil Ind.

Nějakou chvíli jsem stál a hleděl na velkého indického lámu - stál a díval se, až se pod intenzitou mého pohledu i on trochu pohnul, a pak jsem promluvil. „Velevážený pane, přikázal jste mi, abych řekl, co vidím, a mám za to, že i můj učitel láma Mingjur Tundrup a velký láma-lékař Chinrobnobo si přejí, abych hovořil otevřeně. A teď k tomu, co vidím. Nikdy jsem se s vámi dřív nesetkal, ale z vaší aury a myšlenek zjišťuji, že jste muž, který hodně cestoval a putoval i přes velké oceány. Dostal jste se na menší ostrov, jehož jméno neznám, ale lidé jsou tam celí bílí, a další ostrůvek leží vedle něj jako hříbě u klisny. Vůči tamním lidem jste se choval velice řevnivě a oni měli sto chutí něco proti vám podniknout, a to především v souvislosti s — " tady jsem zaváhal, neboť obraz byl hodně zastřený a vztahovalo se to k věcem, o nichž jsem neměl ani to nejmenší ponětí. Prodíral jsem se ale dál: „Bylo tam něco ve spojení s indickým městem, které ve vaší mysli vidím jako Kalkatu, a souviselo to s nějakou černou dírou, která lidem tohoto ostrova vadila a působila jim nesnáze. Byli z nějakého důvodu přesvědčeni, že jste je mohl před těmi nesnázami spíš

uchránit, nežli je působit." Chinrobnobo se znovu zasmál, a ten smích mým uším dělal dobře, protože naznačoval, že jsem na správné stopě. Můj učitel se netvářil nijak, ale Ind zafuněl.

Pokračoval jsem: „Pak jste šel do jiné země a ve vaší paměti jasně čtu jméno Heidelberg. V té zemi jste studoval medicínu v souladu s mnohými barbarskými obřady, podle nichž jste hodně řezal, sekal a sešival, a neužíval metod, které známe zde v Tibetu. Nakonec vám dali nějaký veliký papír s mnoha pečeti. Z vaší aury také vidím, že jste nemocný člověk." Tady jsem se zhluboka nadechl, protože jsem nevěděl, jak moje další slova přijmou. „Nemoc, kterou trpíte, je nevyléčitelná a spočívá v tom, že se buňky tělem divoce rozběhnou a rostou jako plevel, bez vzoru, bez určeného řádu a rozrůstají se. Ucpávají a prorůstají životní orgány. Pane! Končíte období života tady na tomto světě vám vyměřené v důsledku povahy svých myšlenek, které u druhých nepřipouštějí žádné dobro." Několik okamžiků — které mi ale připadaly jak celé roky! — se neozval ani hlásek. Pak velký láma lékař Chinrobnobo promluvil: „Velice správně, Lobsangu, velice správně!" Ind namítl: „Třeba byl ten chlapec předem informován." Můj učitel, láma Mingjur Tundrup, se ozval: „Nikdo o vás nemluvil, naopak, většina toho, co řekl, je novinkou i pro nás, neboť jsme vaši auru ani mysl nezkoumali, protože jste nás o to nežádal. Ale hlavně důležité je, že chlapec Úterý Lobsang Rampa tyto schopnosti skutečně má a ty se ještě dál rozvinou. Nemáme čas ani zájem se hádat. Leží před námi vážná práce. Pojd'!" Vstal a zavedl mě k velkému modlitebnímu mlýnku.

Podíval jsem se na tu podivnou věc a zjistil, že to přece jen není modlitební mlýnek, ale přístroj vysoký asi metr dvacet a široký asi metr a půl. Na jedné straně byla dvě okénka a ta vypadala jako zasklená. Na straně druhé byla dvě okénka mnohem větší a umístěná mimo střed, z opačné strany vyčnívala dlouhá klika. Celá ta věc mi byla záhadou, neměl jsem nejmenší tušení, o co by mohlo jít. Velký láma-lékař Chinrobnobo mi pokynul: „Tohle je, Lobsangu, přístroj, pomocí něhož ti, kdo nejsou jasnovidní, mohou vidět lidskou auru. Tento indický láma Marfata se s námi přišel poradit, ale povahu svojí nemoci nám neprozradil. Řekl, že když tak dobře ovládáme , esoterické lékařství, měli bychom sami poznat, jakou chorobou trpí, aniž by nám o tom musejí cokoliv povídat. Přivedli jsme ho sem, abychom ho tímto přístrojem mohli vyšetřit. Přivlíkl, že si svlékne oděv a že se na něj nejdřív podíváš ty a řekneš, co mu je. Potom použijeme přístroj a uvidíme, jestli se tvoje poznatky shodnou s jeho."

Můj učitel ukázal na tmavou stěnu, Ind k ní zamířil, svlékl si roucho a ostatní části oděvu, takže stál u zdi hnědý a nahý. „Dobře si ho, Lobsangu, prohlédni, a řekni, co vidíš," připomněl můj učitel. Nedíval jsem se na Inda

přímo, ale jaksi trochu ze strany a pohled jsem rozostřil, což je ten nejsnadnější způsob, jak auru vidět. Znamená to, že jsem nepoužil běžné binokulární vidění, ale spíše se díval každým okem zvlášť. Je to opravdu těžko popsatelné, ale jedno oko se dívá nalevo a druhé napravo, a je to jen otázka šikovnosti - trik, který se skoro každý dokáže naučit.

Díval jsem se na něj, jak mu aura září a kolísá. Bylo vidět, že je to opravdu velký člověk s vysokým intelektuálním potenciálem, ale jeho náhled na svět byl naneštěstí ještě zatrpklejší záhadnou nemocí, kterou v sobě nosil. Při tom pozorování jsem dával volný průchod myšlenkám a vyslovoval je tak, jak mi přicházely na mysl. Vůbec jsem nevnímal, jakou pozornost mým slovům věnuje můj učitel či láma Chinrobnobo. „Je jasné, že tu nemoc vyvolalo přílišné napětí v těle. Velký indický láma byl nespokojen a frustrován, a to škodlivě působilo na jeho zdraví a zapříčinilo, že se buňky jeho těla nakonec divoce rozrostly a vymkly vlivu nadvědomí. Proto má tu nemoc tady (a ukázal jsem na játra), a protože je dost prchlivý, nemoc se mu pokaždé zhorší, kdykoliv se rozčílí. Z jeho aury je také zřejmé, že pokud se zklidní a stane se smířlivějším, jako je můj učitel láma Míngjur Tundrup, zůstane na tomto světě déle, a tak stihne dovršit větší část svého úkolu, aniž by se musel kvůli jeho dokončení znovu vracet.“

Opět se rozhostilo ticho a s potěšením jsem spatřil, jak indický láma přikývl na souhlas s mou diagnózou. Láma Chinrobnobo se obrátil k onomu divnému přístroji a podíval se skrz okénka. Můj učitel přešel ke klíce, roztočil ji a stále zvyšoval rychlost, dokud ho láma Chinrobnobo neupozornil, aby udržoval rychlost otáček stále na stejné výši. Po nějakou dobu se díval do přístroje, pak se napřimil a láma Míngjur Tundrup beze slova zaujal jeho místo, zatímco on zase otáčel klikou jako předtím můj učitel. Nakonec zkoumání skončili a stáli vedle sebe. Zřejmě spolu telepaticky rozmlouvali. Vůbec jsem se nesnažil jejich myšlenky zachytit, protože by to byla zjevná nevážnost a byla by mě dostala do postavení, které mi nepříslušelo.

Konečně se obrátili k Indovi a prohlásili: „Všechno, co vám Úterý Lobsang Rampa sdělil, je pravda. Auru jsme vám důkladně prozkoumali a jsme přesvědčeni, že máte opravdu rakovinu jater. Domníváme se, že to bylo způsobeno určitými vašimi povahovými nedostatky. Věříme ale, že povedete-li pokojný život, máte před sebou ještě řadu let života na dokončení svého úkolu. Jsme ochotni ve váš prospěch zasáhnout, souhlasíte-li s naším plánem a zůstanete-li tady v Čokpori.“ Ind s nimi o celé záležitosti ještě nějakou chvíli rozmlouval a potom kývl na Chinrobnoba a společně vyšli z místnosti. Můj učitel láma Míngjur Tundrup mi poklepal na rameno a podotkl: „Velmi dobře, Lobsangu, velmi

dobře! A teď ti chci předvést přístroj."

Přistoupil k tomu divnému zařízení a zvedl jednu stranu poklopu. Celá ta věc byla uvnitř pohyblivá a já jsem uviděl řadu ramen paprskovitě se rozbíhajících z centrální hřídele. Na koncích ramen byly rubínově červené, modré, žluté a bílé skleněné hranoly. Jak se točilo klikou, řemeny spojené s hřídeli ramena roztočily a já jsem si všiml, že každý hranol se postupně dostával do úrovně obou okulárů. Ukázal mi, jak to funguje, a pak mi řekl: „Je to ovšem velmi nedokonalé a neohrabané zařízení. Používáme to tady k pokusům a doufáme, že jednoho dne bude vyvinuto menší. Ty ho nikdy potřebovat nebudeš, Lobsangu, ale není mnoho těch, kdo mají schopnost vidět auru tak jasně jako ty. Někdy ti vysvětlím podrobněji, jak tenhle přístroj pracuje, teď jenom v krátkosti. Je založen na heterodynním principu, kdy prudce se otáčející barevné hranoly přetínají rovinu pohledu a tak narušují běžné vnímání lidského těla a zesilují mnohem slabší paprsky aury." Spustil poklop a obrátil se k dalšímu zařízení, stojícímu na stole ve vzdáleném rohu. Právě se k němu přiblížil, když vtom znovu vešel láma Chinrobnobo a připojil se k nám. „Ááá!" řekl, když vstupoval, „chcete mu vyzkoušet myšlenkovou sílu? Dobrá! U toho musím být!" Můj učitel ukázal na podivný válec, který vypadal, že je zhotoven z hrubého papíru. „To je, Lobsangu, silný hrubý papír. Všimni si, že má v sobě nesčetné množství dírek provedených tupým nástrojem, takže je potrhaný a s výstupky. Stočili jsme ho tak, že všechny ty výčnělky jsou na vnější straně a čtvrtka, místo toho, aby byla plochá, vytváří válec. Na jeho konec jsme připevnili tuhý slaměný stvol a na malý podstavec ostrou jehlu. Tak jsme válec opřeli v ložisku, které je téměř bez tření. A teď mě sleduj!" Sedl si a k oběma stranám válce přiložil ruce, ale nedotkl se ho. Mezi ním a rukama ponechal mezeru asi tak dva až tři centimetry. Válec se brzy rozhybal a překvapilo mě, jak nabíral rychlost, až se za chvíli opravdu čile otáčel. Můj učitel ho dotykem zastavil a ruce umístil do opačného směru, takže prsty namísto toho, aby mu směřovaly od těla jako předtím, mířily nyní obráceně. Válec se znovu roztočil, ale v opačném směru! „Vy na to foukáte!" poznamenal jsem. „To tvrdí všichni," podotkl láma Chinrobnobo, „ale hluboce se mýlí."

Šel k výklenku u protější zdi, vrátil se s tabulkou poměrně silného skla a opatrně ji předal mému učiteli. Ten zastavil otáčející se válec a tiše seděl, zatímco láma Chinrobnobo skleněnou tabulku umístil mezi válec a něj. „Soustředte se na otáčení!" vyzval ho. Můj učitel to zjevně udělal, protože válec se dal znovu do pohybu. Bylo úplně nemožné, aby on či kdokoliv jiný na válec foukal a uvedl ho tím do pohybu, protože tam bylo to sklo. Pak válec znovu zastavil, otočil se ke mně a pokynul: „Teď to zkus ty, Lobsangu!" Vstal ze svého místa a já usedl místo něj.

Sedl jsem si a ruce umístil tak, jak je měl předtím on. Láma Chinrobnobo přede mnou držel tabulku skla, aby pohyb válce nebyl ovlivněn dechem. Seděl jsem a připadal si jako blázen. Válec si to o mně zřejmě myslel také, protože se nic nedělo. „Mysli na to, že ho roztočíš, Lobsangu!“ poradil mi můj učitel. Zkusil jsem to a ta věc se vzápětí dala do pohybu. Na chvíli jsem měl pocit, že se vším praštím a uteču - myslel jsem, že ta věc bude očarovaná, ale pak zdravý rozum přece jen jaksi převládl a já zůstal sedět.

„To zařízení, Lobsangu,“ řekl můj učitel, „se pohybuje silou lidské aury. Myslíš na to, že válcem otáčíš, a aura tam přenese víření, které vyvolá rotaci. Mohlo by tě snad zajímat, že s takovým zařízením se experimentuje ve všech větších zemích světa. Význační vědci se pokoušejí vysvětlit, jak ta věc pracuje, ale jelikož západní lidé v éterickou sílu nevěří, vymýšlejí si krkolomná vysvětlení - ještě podivnější než skutečná síla aury!“

Velký láma-lékař prohlásil: „Mám už docela hlad, Mingjure Tundrupe, mám pocit, že už je čas se odebrat do pokojů, odpočinout si a najíst se. Nesmíme přepínat schopnosti ani výdrž našeho mladého přítele, v budoucnosti si toho ještě užije dost.“ Otočili jsme se, zhasli světla v místnosti a vydali se vzhůru kamennou chodbou do hlavní čokporské budovy. Záhy jsme s lámou Mingjurem Tundrupem dorazili do pokojů. A brzy poté -šťastné to pomyšlení — jsem jedl a cítil se tím pádem líp. „Najez se pořádně, Lobsangu,“ pobídl mě můj učitel, „protože dnes se ještě sejdeme a probereme si další věci.“

Asi tak hodinu jsem zůstal v pokoji a díval se z okna. Byla to moje slabost. Odjakživa jsem rád shlížel z vysokých míst a pozoroval svět dole. Rád jsem sledoval i kupce na jejich pomalé cestě přes Západní bránu, každý jejich krok prozrazující radost z konce dlouhé a svízelné cesty vysokými horskými průsmyky. Před časem mi obchodníci vyprávěli o skvělém výhledu z jednoho místa ve vysokém průsmyku cestou od indické hranice, odkud je vidět dolů skrz horské sedlo Posvátné město s vrcholky střech zářícími zlatem a stranou k horám i bílé zdi Hromady rýže, která se rýžové hromadě opravdu podobá, jak se tak v bohaté hýřivosti rozbíhá po horských svazích. Rád jsem se díval i na převozníka křížujícího Šťastnou řeku a vždycky jsem doufal, že si propíchne vydutou koženou loď. Chtěl jsem vidět, jak zvolna klesá, až mu nad vodou trčí jen hlava. Nikdy se mi to ale nepoštěstilo a on se vždycky přeplavil na druhou stranu, naložil náklad a znovu se vrátil.

Brzy jsem byl zase zpátky v té zasuté místnosti s mým učitelem lámou Mingjurem Tundrupem a velkým lámou lékařem Chinrobnobem. „Lobsangu,“ ozval se velký Chinrobnobo, „musí ti být jasné, že až budeš

vyšetřovat pacienty, které budeš léčit, musí si vždy odložit veškeré oblečení." „Ale ctihodný lámo-lékaři," ozval jsem se poněkud vyveden z míry, „nevidím prázdný důvod, proč bych měl člověka v tomto tak chladném podnebí vybízet, aby se svlékal, když jeho auru dokonale vidím, aniž by si kdo musel sundat třeba jen jediný kousíček oděvu. A, ach! Ctihodný lámo-lékaři, jak bych vůbec mohl požadovat, aby se přede mnou svlékala žena?" Oči se mi obracely v sloup už jenom při pouhém pomýšlení. Musel jsem vypadat asi dost komicky, protože můj učitel Míngjur Tundrup i velký láma-lékař Chinrobnobo vybuchli v smích. Sedli si a smíchem se úplně rozjařili. Stál jsem před nimi s poněkud zmatenými pocity, ale ta věc mě skutečně přiváděla do hlubokých rozpaků. Viděl jsem auru znamenitě, bez nejmenších potíží, a neměl jsem tudíž prázdný důvod odchylovat se od vlastní běžné praxe.

„Lobsangu!" ozval se Chinrobnobo, „ty jsi velice nadaný jasnovidce, ale existují určité věci, které ještě nevidíš. Poskytl jsi nám pozoruhodnou ukázkou svých schopností, ale u indického lámy bys nebyl jaterní chorobu zjistil, kdyby si neodložil oděv." Zamyslel jsem se nad tím a musel jsem uznat, že je to pravda. Díval jsem se na indického lámu, když měl na sobě roucho, a přestože jsem toho o jeho povaze a základních údajích vyčetl dost, jaterního onemocnění jsem si nevšiml. „Máte úplnou pravdu, ctihodný lámo lékaři," uznal jsem, „ale rád bych se toho od vás o těchto věcech naučil ještě víc."

Můj učitel láma Míngjur Tundrup se na mě podíval a dodal: „Když se člověku soustředíš na auru, chceš vidět ji a nezajímají tě myšlenky ovce, z které pochází vlna přeměněná v jeho oděv. Na každou auru má vliv to, co zasahuje do jejího přímého záření. Tady je tabulka skla, a když na ni dýchnu, ovlivní to, co skrz něj uvidíš. Nebo jinak - třebaže je to sklo průhledné, ve skutečnosti povahu světla pozměňuje, nebo spíš jeho zabarvení, což poznáš, když se skrz něj podíváš. Stejným způsobem se v kousku barevného skla, když skrz něj hledíš, mění všechny vibrace přijímané z objektu podle intenzity působení tohoto barevného skla. A proto člověk, který má na sobě oděv či jakoukoliv ozdabu, vykazuje auru pozměněnou podle éterického obsahu onoho oděvu nebo oné ozdoby." Zamyslel jsem se nad tím a musel souhlasit, že na tom, co říká, je hodně pravdy. Láma pokračoval: „A další skutečností je to, že každý tělesný orgán promítá svůj obraz - stav vlastního zdraví či nemoci do éterického obalu, a je-li aura obnažená a zproštěná vlivu oděvu, vnímaný dojem zvětšuje a zintenzivňuje. Proto je naprosto jednoznačné, že ať už budeš pomáhat člověku zdravému nebo nemocnému, musíš ho vyšetřovat svlečeného." Usmál se na mě a řekl: „A bude-li zima, tak proč bys ho,

Lobsangu, nemohl vzít někam, kde bude tepleji?"

„Ctihodný lámo," řekl jsem, „vyprávěl jste mi, že pracujete na zařízení, které by umožnilo léčení nemocí pomocí aury." „Přesně tak, Lobsangu," odvětil. „Nemoc je pouhý nesouzvuk tělesných vibrací. U orgánu se naruší úroveň molekulárních vibrací a pak je ten orgán označen za nemocný. Kdybychom přesně věděli, o kolik se vibrace daného orgánu vychýlila od normálu, obnovením této hodnoty bychom ho mohli vyléčit. V případě duševního postižení mozek obvykle přijímá z nadvědomí údaje, které nedokáže správně interpretovat, a tak výsledkem bývá chování odchylovající se od projevů pokládaných za normální. Takže o člověku neschopném uvažovat či jednat běžným způsobem se říká, že trpí nějakou duševní chorobou. Zjištěním odchylky — nízké stimulace - můžeme člověku pomoci ke znovunabytí rovnováhy. Vibrace mohou být, snížené, což vede ke slabší stimulaci, nebo i vyšší, což vyvolává projevy podobající se mozkové horečce. Nemoc se bezpochyby dá pomocí aury vyléčit."

V tomto okamžiku mu láma lékař vpadl do řeči: „Mimochodem, ctěný kolego, právě o tomhle se mnou rozmlouval láma Martafa a říkal, že na jistých místech v Indii - v odlehlých lámaseriích — se konají pokusy se zařízením o vysokém napětí, známém jako..." zaváhal a pak dodal: „Jako de Graafův generátor." Z toho názvu trochu znejistěl, rozhodně se však velice snažil poskytnout nám přesnou informaci. „Tento generátor zřejmě vydává neobyčejně vysoké napětí o velice nízkém proudu, které když se určitým způsobem aplikuje na tělo, působí tak, že se síla aury mnohonásobně zvýší, takže i nejasnovidec ji může zřetelně vidět. Ještě říkal, že za těchto podmínek pořídili i její fotografie." Můj učitel vážně přikývl a řekl: „Ano, auru lze také vidět pomocí zvláštní barevné tekutiny, která se rozetře mezi dvě tabulky skla. Zajištěním vhodného osvětlení a pozadím a pozorováním nahého těla přes tento filtr ji mnoho lidí dokáže uvidět."

Vpadl jsem do hovoru: „Ale, ctihodní pánové, proč musí lidé užívat všech těchto triků? Já auru vidím — proč to oni nesvedou?" Oba se tomu jen zasmáli, ale tentokrát nepokládali za nutné vysvětlovat mi rozdíl mezi výcvikem, který jsem prodělal já, a výcvikem průměrného muže a ženy z ulice.

Velký Chinrobnobo prohlásil: „Stále ještě tápeme v tmách a pacienty se snažíme léčit od oka — bylinami, prášky a lektvary. Jsme jako slepec, který se pokouší najít špendlík spadlý na zem. Kéž by se podařilo vyvinout malý přístroj, do něhož by mohl nahlédnout kdokoliv, kdo postrádá jasnovidecké schopnosti, a mohl uvidět lidskou auru se všemi jejími vadami a podle toho léčit výchyly nebo vady, které jsou skutečnou příčinou onemocnění."

Po zbytek týdne mě učili pomocí hypnózy a telepatie, čímž se mi

schopnosti zvýšily a posílily. Hodně jsme hovořili i o nejlepším způsobu, jak auru vidět a kterak vyvinout přístroj na její pozorování. Poslední večer toho týdne jsem se odebral do svého pokojíku v čokporské lámaserii a vyhlédl z okna s myšlenkou, že ráno se zase budu muset vrátit do hromadné noclehárny, kde budu spávat s ostatními.

V údolí zářila světla. Poslední zmírající paprsky, nahlízející přes skalnatou hranu našeho údolí, pohlédly dolů, zablikaly po lesklých střeších a vyslaly vzhůru spršky zlatého světla, aby ho vzápětí roztříštily do duhových barev přecházejících jakoby do samotného zlata. Modrá, žlutá a červená, dokonce i něco zelené se snažily přilákat oči, ale jak světla ubývalo, barvy postupně šedly. Brzy se celé údolí zahalilo do tmavého sametu, modro-fialového a purpurového, který se dal téměř nahmatat. Ze zahrady ležící hluboko dole jsem otevřeným oknem cítil vůni bylin a vrb a potulný vánek mi do chřípí přinášel ještě silnější vůně pylu a rašících květů.

Poslední zmírající paprsky se už docela ztratily a zkoumající prsty světla už nepřesahovaly přes okraj našeho údolí sevřeného horami. Místo toho vystřelovaly ke tmavnoucí obloze a červeně a modře se odrážely od nízko letících mračen. Noc postupně tmavla, jak slunce zapadalo dál a dál od nás. Na temně nachovém nebi se brzy objevily jasné body — světlo Saturnu, Marsu a Venuše. A pak se objevilo i světlo Měsíce visícího na nebi v poslední čtvrti, se všemi zřetelně patrnými skvrnami, a přes tvář se mu táhl lehký nadýchaný obláček. Připomnělo mi to ženu, která si po vyšetření aury znovu navléká oděv. Odvrátil jsem se od okna každou částičkou svého bytí rozhodnut udělat vše, abych si mohl vylepšit znalosti o auře a být ku pomoci těm, kdo přišli na tento veliký svět, aby přinášeli pomoc a mírnili utrpení milionů lidí. Lehl jsem si na kamennou podlahu, a sotva se mi hlava dotkla svinutého roucha, usnul jsem a už nevěděl o ničem.

9. KAPITOLA

Vládlo hluboké ticho — ovzduší intenzivního soustředění. V dlouhých intervalech přicházel téměř neslyšitelný šustot, který vzápětí opět odezníval do hrobového ticha. Rozhlédl jsem se kolem po dlouhých řadách nehybných postav zahalených v rouchách, sedících zpřímá na zemi. Byli to zahloubaní muži, soustředění na dění venku ve světě. Někteří se dokonce zaměřovali na dění spíš mimo něj! lekal jsem očima kolem, a tu spočinul na jedné ze vznešených postav, tu zase na další. Hle, velký opat z odlehlé oblasti. A tady v bédném a skromném oblečení muž, který sestoupil z hor. Nechtěně jsem pohnul jedním dlouhým nízkým stolem, abych měl víc místa. To ticho tížilo, bylo až živoucí — bylo to ticho, jaké by tu při tolika lidech nemělo být.

Práskl Ticho se rozbilo surově a s rámušem. Vsedě jsem úplně nadskočil do výšky, až jsem se přitom pootočil. Knihovnický poslíček se natáhl na zem jak dlouhý, tak široký, celý omámený se sbíral a kolem něj ještě klapaly knihy vázané ve dřevě. Když s těžkým nákladem vešel dovnitř, přehlédl stůl, který jsem posunul. Vzhledem k tomu, že tento stůl byl vysoký pouhého půl metru, podrazil mu prostě nohy. Teď ležel stolek převrácený přes knihovníka.

Starostlivé ruce jemně pobraly knihy a oprášily je. V Tibetu se knihy uctívají. Obsahují vědomosti, a proto se knih nikdy nesmí zneužít anebo s nimi špatně zacházet. V tuhle chvíli se proto myslelo na knihy, a ne na člověka. Zvedl jsem stůl a odsunul ho stranou. Jen zázrakem nikoho nenapadlo, že viníkem jsem v každém případě já! Poslíček se drbal na hlavě a snažil se ujasnit si, co se vlastně stalo. Nebyl jsem blízko, a tak jsem ho samozřejmě nemohl podrazit. Otočil se a vyšel ven, užasle potřásaje hlavou. Brzy byl obnoven klid a lámové se v knihovně opět vrátili ke svému studiu.

Poté co jsem při práci v kuchyni utrpěl zranění od hlavy až k patě, byl jsem odtamtud navždycky vypovězen. Teď jsem na „nízkou“ práci musel docházet do velké knihovny, oprašovat tam řezby na deskách knih a udržovat knihovnu v celkové čistotě. Tibetské knihy jsou velké a těžké. Dřevěné desky jsou bohatě vyřezávané a vedle názvu obsahují často i obrázek. Byla to těžká práce zvedat knihy z regálů, tiše je přenášet ke svému stolu, oprašovat je a pak zase každou z nich vracet na původní místo. Knihovník byl náramný puntičkář a každou knihu bedlivě zkoumal, je-li opravdu čistá. Měli jsme tu i dřevěné desky, v kterých se přechovávaly zahraniční časopisy a noviny. Ty jsem si prohlížel obzvláště rád, třebaže

jsem nedokázal přečíst ani slovo. Mnoho z těch cizích novin, měsíce starých, mělo obrázky, a kdykoliv to jen šlo, horlivě jsem je studoval. Čím víc se mě knihovník v tom úsilí pokoušel brzdit, tím víc jsem se v zapovězených knihách šťoural, jakmile jen obrátil pozornost jinam.

Obrázky vozů na kolech mě fascinovaly. V celém Tibetu se pochopitelně žádná kolová vozidla nevyskytovala. Naši věstci naprosto nesmlouvavě ohlásili, že se vstupem kol do Tibetu se zahájí „začátek konce“. Vpadnou sem později nepřátelské síly, které se po světě rozšíří jako rakovinová nákaza. Navzdory předpovědím jsme doufali, že větší — silnější národy — o naši malou zem, která nemá žádné válečné úmysly, nebudou usilovat.

Prohlížel jsem si ty časopisy a v jednom z nich (samozřejmě nevím, jak se jmenoval) mě fascinovala celá série fotografií ukazujících, jak se takový časopis tiskne. Byly tam obrovské stroje s velkými válci a ohromnými ozubenými koly. Lidé na těch obrázcích pracovali jako šílení, a já jsem si říkal, jak je to tady v Tibetu jiné. Zde člověk pracoval s řemeslnickou hrdotí, s pocitem, že odvádí dobrou práci. Komerční způsob uvažování do myslí řemeslníků nepronikl. Otočil jsem se a znovu se podíval na ty stránky, a pak jsem si připomněl, jak takovou práci děláme my.

Knihy se tiskly dole ve vesnici Šö. Zkušení mniši-řezbáři vyřezávají do kvalitního dřeva tibetská písmena, což provádějí s pečlivostí zaručující dokonalou přesnost a absolutní věrnost do nejmenšího detailu. Když řezbáři desku pro tisk dokončí, další ji převezmou a vyleští ji a uhladí, aby na dřevě nezůstala žádná trhlina ani drsnost. Potom se deska odnese, aby ostatní ověřili, zda text přesně souhlasí, protože do tibetské knihy se nesmí vloudit žádná chyba. Na čase nezáleží, na přesnosti ano.

Když jsou všechny desky vyřezané, pečlivě vyleštěné a zkontrolované, aby na nich nezůstaly trhlinky ani chyby, předávají se mnichům-tiskařům. Ti je rozloží na lavici lícem vzhůru, a pak se na vyvýšená vyřezaná slova nanese inkoust. Všechna slova se pochopitelně vyřezávají obráceně, aby po otištění byla správně. Na desku, potřenou inkoustem a znovu pečlivě zkontrolovanou, aby bylo zaručeno, že žádný kousek nezůstane nepotřen, se rychle přiloží list tuhého papíru podobného egyptským papyrům. Zadní strana se pak jemně přitiskne poválením a jediným rychlým pohybem se odtrhne. Mniši kontroloři list ihned převezmou a co nejpečlivěji ho prozkoumají, aby odhalili každou případnou chybičku nebo prasklinku -a jestliže tam nějakou nedokonalost najdou, papíry neroztrhají ani nespálí, ale sváží je do balíku.

Tištěné slovo se u nás pokládá téměř za posvátné a zničení či poškození papíru se slovy učení nebo víry se považuje za urážku moudrosti, takže v

průběhu času se v Tibetu nahromadil balík za balíkem, žok za žokem mírně nezdařených listů.

Jestliže otištění listu dopadne uspokojivě, dostanou tiskaři povolení, „aby se do toho pustili“. Pokračují tedy ve výrobě listů a u každého znovu hledají případné trhlinky stejně pečlivě jako u toho prvního. Často jsem tiskaře pozoroval při práci a sám jsem ji během studií vykonával. Vyřezal jsem slova v obráceném sledu, potom jsem řezbu vyleštil, za úzkostlivého dohledu ji natřel inkoustem a později i vytiskl knihy.

Tibetské knihy nejsou jako ty na Západě, vázané. Jsou dlouhé, lépe řečeno spíš široké a velmi krátké, protože tibetská řádka může mít rozsah i přes metr, ale stránka smí být vysoká jenom okolo 30 centimetrů. Všechny archy tvořící knihu se pozorně rozloží a dlouhou dobu — vždyť není žádný spěch - se nechají sušit. Když nakonec uschnou, sestaví se z nich kniha. Nejprve přijde základní deska, na ni se připevní dvě pásky, potom se za ní ve správném pořadí sestaví stránky, načež se na potištené listy přiloží další těžká deska, která tvoří obal. Ta má na sobě složité řezby, někdy ukázky scén z knihy a samozřejmě i název. Dále se obě pásky ze spodní desky vytáhnou vzhůru a upevní přes desku vrchní. Musí se vynaložit určitý tlak, aby se všechny archy stlačily do jedné kompaktní masy. Knihy zvlášť cenné se pak pečlivě zabalí do hedvábí a okraje se zapečetí, aby je směli otevřít a porušit klid tak pečlivě vytištěné knihy pouze ti, kdo jsou na odpovídající výši.

Zdálo se mi, že na mnoha z těchto západních obrázků jsou ženy nápadně obnažené, a napadlo mě, že to musí být velice horké země, jak jinak by toho měly na sobě mít tak poskrovnu? Na jednom obrázku také leželi lidé zjevně mrtví a nad nimi stál muž s tváří darebáka a v rukou držel kus kovové roury, ze které vycházel kouř. Nikdy jsem nemohl pochopit, jaký to všechno má smysl, neboť to na mě dělalo dojem, že hlavním koníčkem lidí západního světa je vzájemně se zabíjet. Nato se objevovali statní lidé v podivném ustrojení a na ruce, lépe řečeno na zápěstí takového člověka s kouřící rourou přikládali kovové věci.

Spoře oděné ženy mě vůbec neznepokojovaly, ani ve mně nevzbuzovaly zvláštní zájem, neboť buddhisté a hinduisté a ve skutečnosti všichni na Dálném východě vědí, že v lidském životě je sex nezbytný, že sexuální prožitek je zřejmě tou nejvyšší formou extáze, která je člověku, dokud se nalézá ve hmotném těle, dána. Z tohoto důvodu mnohé z našich náboženských maleb znázorňují muže a ženu — obvykle boha a bohyni — v nejdůvěrnějším z důvěrných objetí. Protože všechny skutečnosti o pohlavním životě a zrození byly tak dobře známé, nebylo vůbec nutné je zakrývat, a tak byla někdy podrobnost zobrazení téměř fotograficky věrná.

Pro nás to ale v žádném případě nebyla pornografie ani nic neslušného, ale jen nevhodnější způsob vyjádření toho, že při spojení muže a ženy vznikají určité zvláštní pocity, a bylo nám také vysvětleno, že spojením duší lze dosáhnout radosti ještě o mnoho větší, což ale pochopitelně není dosažitelné na tomto světě.

Při rozmluvách s obchodníky ve Lhase, ve vesnici Šo a s těmi, kdo odpočívali u Západní brány, jsem pochytil překvapující informace, že na Západě se považuje za neslušné odhalit své tělo před druhým. Nemohl jsem pochopit, proč by to tak mělo být, vždyť nezákladnější životní skutečností je, že musí existovat dvě pohlaví. Vzpomněl jsem si na jeden rozhovor se starým kupcem, který často cestoval mezi Kalinpongem v Indii a Lhasou.

Po určité době jsem si navykl chodit mu naproti k Západní bráně a vítat ho přáním další úspěšné návštěvy naší země. Často jsme spolu chvíli postáli a vyměnili kus řeči. Vyprávěl jsem mu novinky ze Lhasy a on mně zase zprávy z velkého dalekého světa. Často pro mého učitele lámu Mingjura Tundrupa přinášel knihy a časopisy a pro mě bývalo příjemným úkolem mu je doručovat. Tento obchodník mi jednou řekl: „O lidech ze Západu jsem ti toho už pověděl dost, ale stále jim nerozumím. Zvlášť jedno z jejich rčení mi nedává žádný smysl. Zní takhle: „Člověk je stvořen k obrazu božímu.“

To tvrdí, a přesto se bojí ukázat své tělo, o kterém prohlašují, že je stvořeno k jeho obrazu. Znamená to snad, že se za boží podobu stydí?" Tázavě se na mě podíval, ale já byl úplně bezradný a na jeho otázku jsem prostě odpověď neznal. K obrazu božímu člověk stvořen je. A proto, je-li Bůh naprosto dokonalý, jak by ostatně bylo namístě, pak by nemělo být žádnou hanbou tento boží obraz vystavovat. My, takzvaní pohani, jsme se za svá těla nestyděli, byli jsme si vědomi toho, že bez sexu by nebylo pokračování rodu. Věděli jsme i to, že sex při vhodné příležitosti a samozřejmě ve vhodném prostředí spiritualitu muže a ženy zvyšuje.

Také mě překvapilo, když mi řekl, že někteří muži a ženy, kteří jsou spolu oddáni třeba i po celé roky, se nikdy neviděli nazí. Když mi pověděl, že se milují jen při stažených roletách a zhasnutém světle, napadlo mě tehdy, že mě tenhle můj zpravodaj pokládá za místního bambulu, který je opravdu tak prostoduchý, že neví, jak to ve světě chodí. Po jednom takovém rozhovoru jsem se rozhodl, že se při nejbližší příležitosti na sex v západním světě zeptám svého učitele lámy Mingjura Tundrupa. Odbočil jsem od Západní brány, přešel cestu a poklusem se dal úzkou nebezpečnou stezkou, které jsme my chlapci z Čokpori dávali přednost před cestou obvyklou. Ta stezka by poděsila i horolezce, vždyť i my jsme se na ní často báli, ale nechodit po té druhé bylo otázkou cti, pokud jsme nebyli ve

společnosti starších, a tedy zřejmě i lepších. Technika výstupu obnášela šplhání po rozeklaných „zubech“ skály, nebezpečné lezení na určitých obtížných úsecích, a po celou dobu děláni takových kousků, jaké by pravděpodobně žádný normální člověk nepodnikl, ani kdyby mu platili, nevím co. Konečně jsem dosáhl vrcholu a do Čokpori se dostal cestou, kterou jsme my kluci také znali, ale z níž by dozorcí dostali záchvat, kdyby se o ní dozvěděli. A tak jsem nakonec stanul ve vnitřním nádvoří daleko vyčerpanější, než kdybych byl přišel klasickou cestou, avšak cti bylo učiněno přinejmenším zadost. Výstup jsem zvládl o trochu rychleji, než někteří kluci sestup.

Otřepal jsem si prach a kamínky a vysypal misku, kam se dostala spousta kořínků, a s lepším pocitem se vydal dovnitř hledat svého učitele lámu Mingjura Tundrupa. Když jsem zahýbal za roh, zahlédl jsem ho, jak zrovna odchází pryč, a tak jsem zvolal: „Haló, ctihodný lámo!“ Zastavil se, otočil a vykročil ke mně, což by snad jiný v Čokpori neudělal, ale on s každým člověkem, i s chlapci, zacházel jako se sobě rovným, protože říkával, že není důležité vnější vzezření ani tělo, které kdo v současnosti obývá, ale to, co sídlí uvnitř — co je ovládá. On sám byl Velké uznané převtělení a po návratu do těla ho snadno rozpoznali. Bylo pro mě nezapomenutelným poučením, jak byl ten velký muž laskavý a bral vždycky ohledy na pocity těch, kteří nejen že nebyli „tak velcí“, ale dokonce i na ty, kdo v mnoha případech byli - upřímně řečeno — vyložené nízcí.

„Nuže, Lobsangu,“ řekl, „viděl jsem tě přicházet zakázanou cestou, a kdybych byl dozorcem, měl bys celé tělo tak rozbolavělé, že bys raději celé hodiny zůstal vestoje.“ Zasmál se a pravil: „Ale po pravdě řečeno, dělával jsem to i já sám, a dodnes to ještě ve mně patrně vyvolává zakázané emoce, když vidím, jak ostatní dělají, co já už nemohu. Nu, ale proč takový spěch?“ Podíval jsem se na něj a řekl: „Ctihodný lámo, slyšel jsem hrozné věci o lidech ze Západu a v hlavě mám neustále zmatek, protože nevím, zda si ze mě nedělají legraci — jestli vypadám na většího blázna než ostatní — anebo zda ty podivnosti nejsou skutečně pravdivé.“ „Pojď se mnou, Lobsangu,“ řekl, „jdu zrovna do svého pokoje, chtěl jsem meditovat, ale místo toho spolu ty věci probereme. Meditace může počkat.“ Obrátili jsme se a šli spolu do pokoje lámy Mingjura Tundrupa, odkud byl výhled na park Skvostů. Vešel jsem hned za ním, a on místo aby se posadil, zazvonil nejprve na sloužícího, aby přinesl čaj. Potom společně se mnou přešel k oknu a rozhlédl se po líbezně se vinoucí krajině - po zemi, která patří snad mezi ta nejkrásnější místa na světě. Pod námi trochu vlevo se rozkládala zalesněná zahrada známá jako Norbu Linga, neboli park Skvostů. Mezi

stromy se třpytila nádherně čistá voda a v slunečním světle zářil na ostrůvku malý chrám Jeho Svatosti. Někdo přecházel po kamenné lávce - po stezce přes vodu, vytvořené z plochých kamenů, mezi nimiž byly mezery, aby voda mohla volně protékat a ryby proplouvat. Pozorně jsem se zadíval a poznal jednoho z vysokých členů vlády. „Ano, Lobsangu, jde navštívit Nejvyššího," poznamenal můj učitel v odpověď na nevyslovenou otázku. Nějakou dobu jsme spolu vyhlíželi ven, protože bylo příjemné dívat se odsud na park, za kterým jiskřila a jakoby z radosti z krásného dne tančila Šťastná řeka. Viděli jsme i dolů na přívoz - jedno z mých oblíbených míst, které pro mě bylo neutuchajícím zdrojem radosti a zábavy, s převozníkem na vyduté kožené loďce, vesele pádlujícím na druhou stranu.

Dole mezi námi a Norbu Lingou vykonávali poutníci pomalou pouť po Okružní cestě. Míjeli nás a o naše Čokpori pohledem ani nezavadili. Stále jen pozorně vyhlíželi, zda by v parku Skvostů nezahledli něco zajímavého. Věčné ostražití poutníci totiž museli vědět, že Nejvyšší v Norbu Linze dlí. Byla vidět i Kaša Linga - malý pěkně zalesněný parčík, rozkládající se po straně přívozní cesty. Z Okružní cesty vedla dolů ke Kji Cu malá pěšina, kterou užívali hlavně cestující směřující k přívozu. Avšak někteří po ní chodili do zahrady lámů ležící na protější straně přívozní cesty.

Sloužící nám přinesl čaj a také dobré jídlo. Můj učitel mě pobídl: „Pojď, Lobsangu, dáme se do toho, neboť muži, kteří hodlají rozmlouvat, v sobě nemají mít prázdno, jinak se jim vyprázdní i hlava!" Usedl na jednu z tvrdých podušek, které v Tibetu užíváme místo židlí, protože sedáváme na podlaze se zkříženýma nohama. Uvelebil se a pokynul, abych následoval jeho příkladu, což jsem střelhubitě učinil, protože pohled na jídlo mě pokaždé přiměl ke spěchu. Jedli jsme oba mlčky. V Tibetu, zvláště mezi mnichy, se pokládá za neslušné mluvit či dělat hluk, když má člověk před sebou jídlo. Mniši, pokud jsou o samotě, jedí mlčky, ale když se shromáždí ve velkém počtu, předčítatel hlasitě recituje z posvátných knih. Bývá na vyvýšeném místě, odkud kromě nahlížení do knihy vidí i shromážděné mnichy a okamžitě si všimne těch, kdo jsou jídlem natolik upoutáni, že ho nevnímají. Když se mniši shromáždí k jídlu, bývají u toho i dozorcí, aby zajistili, že nikdo kromě předčítatele nebude mluvit. My jsme však jedli o samotě. Vyměnili jsme si jenom pár drobných poznámek s vědomím, že řada starých zvyků, jako je ticho při jídlu, byla zavedena pro udržení kázně ve větším shromáždění, ale pro nás dva toho nebylo zapotřebí. Tak jsem se ve své ješitnosti zařadil jako rovný s jedním z opravdu významných mužů naší země. „Nuže, Lobsangu," ozval se, když jsme dojedli, „pověz mi, co ti tak leží na srdci!"

„Ctihodný lámo!" pronesl jsem trochu vzrušeně, „obchodník, který tudy procházel a s nímž jsem si chvíli u Západní brány povídal, mi vyprávěl pozoruhodné věci o lidech na Západě. Říkal, že pokládají naše náboženská vyobrazení za neslušná. Pověděl mi některé neuvěřitelné věci o jejich sexuálních zvycích a já si pořád nejsem docela jistý, jestli si ze mě nedělal blázný." Můj učitel se na mě podíval, na okamžik se zamyslel a potom pravil: „Abychom si tu věc mohli probrat pořádně, vyžádá si to víc než jedno posezení. Musíme jít na bohoslužbu a už je skoro čas. Proto se teď zaměříme jenom na jeden aspekt celé té věci, ano?" Velmi horlivě jsem přikývl, protože mě to všechno přivádělo do velkých rozpaků. Můj učitel pokračoval: „Všechno to vychází z náboženství a to je na Západě odlišné od východního. Měli bychom se na něj podívat blíže a zjistit, jaký vliv na naše téma má." Upravil si pohodlněji roucho a zazvonil na sloužícího, aby ze stolu odnesl nádoby. Potom se ke mně otočil a začal povídat něco, co mě nesmírně zaujalo.

„Lobsangu," pravil, „musíme provést srovnání západního náboženství s naší buddhistickou vírou. Z vyučování si pamatuješ, že učení našeho Pána Gautamy se v průběhu času pozměnilo. Během staletí, která uplynula od Gautamova odchodu z tohoto světa a jeho povýšení do stavu buddhovství, se učení, které osobně kázal, poněkud změnilo. Někteří z nás si myslí, že k horšímu. Ostatní jsou přesvědčeni, že bylo sladěno s moderním myšlením." Pohlédl na mě, aby se přesvědčil, zda dávám pozor a jestli tomu, o čem hovoří, rozumím. Chápal jsem to a dával bedlivý pozor. Krátce pokývl a pokračoval.

„Měli jsme velikou bytost, kterou nazýváme Gautama a někteří Buddha. Podobná byla dána i křesťanům. Přišla s určitým učením. Legendy, jakož i skutečné záznamy potvrzují, že jejich veliká bytost, která i podle bible prodělala pouť pustinou, navštívila ve skutečnosti Tibet a Indii, kde hledala poznání a pátrala po vědění k sestavení náboženství vhodného pro západní mentalitu a oduševnělost. Přišla do Lhasy a navštívila naši katedrálu Džókchang. Potom se vrátila na Západ a vytvořila náboženství pro tamější lidi, v každém případě vhodné a obdivuhodné. Po jejím odchodu z tohoto světa, tak jako odešel i náš Gautama, však vznikly v křesťanské církvi určité rozpory. Asi šedesát let po jejím odchodu byl svolán církevní sněm neboli koncil v místě zvaném Cařihrad. V křesťanském dogmatu tam byly provedeny jisté změny — posuny v křesťanské víře. Někteří kněží té doby zřejmě cítili potřebu přidat k víře i trochu utrpení, aby vzpurnější věřící přiměli ke kázni." Znovu se na mě podíval, jestli ho poslouchám. Opět jsem dal najevo, že ho nejenom sleduji, ale že mě to i velice zajímá.

„Muži, kteří se v roce 60 cařihradského shromáždění účastnili, patřili k

těm, kteří nemají ženy v lásce, podobně jako jdou mráčky při pomýšlení na ženu na některé naše mnichy. Většina z nich považovala sex za cosi nečistého, za něco, k čemu by se měl člověk uchýlit jen v případě naprosté nutnosti zachování rodu. Byli to mužové, kteří sami žádnou zvláštní pohlavní žádostivost neměli. Nepochybně měli jiné potřeby a snad někteří z nich byli i spirituální - nevím. Víím jen to, že se v roce 60 rozhodli, že sex je nečistý a že je dílem ďábla. Vyhlásili, že děti se na svět rodí nečisté a nebudou způsobilé dosáhnout odměny, dokud nebudou nejdřív nějakým způsobem očištěny." Na chvíli se odmlčel a potom s úsměvem pravil: „Nevím, co se podle těchto kněží mělo stát všem těm milionům dětí narozeným před jejich cañhradským koncilium!"

Jistě si, Lobsangu, uvědomuješ, že ti podávám informace o křesťanství tak, jak ho chápu já sám. Až budeš mezi těmi lidmi žít, třeba nabudeš odlišný dojem a získáš jiné poznatky, které mé názory a učení nějakým způsobem pozmění." Jak to dořekl, zazněly lastury a zatroubily chrámové trouby. Okolo nás se rozproudil spořádaný shon ukázněných mužů chystajících se na bohoslužbu. Vstali jsme, oprášili si roucha a vydali se rovněž dolů do chrámu. Ještě než se se mnou můj učitel u vchodu rozešel, poznamenal: „Přijď ke mně po bohoslužbě, Lobsangu, a budeme pokračovat."

A tak jsem vešel do chrámu, zaujal místo mezi spolužáky, odříkal modlitby a poděkoval svému Bohu, že jsem stejně jako láma Mingjur Tundrup-Tibet'an. V prastarém chrámu bylo překrásně, vládlo tu ovzduší díkůvzdání a jemně se vznášela oblaka kadidla udržující nás ve spojení s lidmi z jiných úrovní existence. Kadidlo není pouze příjemnou vůní, něčím, co pouze chrám „desinfikuje" — je živoucí silou, s níž při výběru vhodného druhu můžeme vibrační úroveň opravdu ovládat. V onen podvečer se chrámem vznášelo kadidlo dodávající místu něžnou atmosféru starého světa.

Vyhlédl jsem ze svého místa mezi chlapci naší skupiny a pozoroval obraz chrámové stavby zastřený mlhou. Ozývalo se hluboké monotónní prozpěvování starých lámů doprovázené chvílemi stříbrnými zvonky. Dnes byl s námi i jeden japonský mnich. Nejdřív se načas zastavil v Indii a pak prošel celou naší zemí až sem. Ve své vlasti byl uznávanou osobností a přinesl s sebou dřevěné bubínky, které v náboženství japonských mnichů hrají tak velkou roli. Podívoval jsem se jeho mnohostrannosti a pozoruhodné hudbě, kterou ze svých nástrojů vyluzoval. Připadalo mi opravdu překvapující, že úder do jakési dřevěné bedýnky může znít natolik melodicky. Měl dřevěný buben a řadu paliček, na každé z nich byly připevněny zvonky a spolu s velikou chrámovou lasturou, zaznívající v

určitých chvílích, ho stříbrnými zvonky doprovázeli i naši lámové. Zdálo se mi, že celý chrám vibruje, jako by tančily a zachvívaly se i samotné zdi a vzdálená oblaka na opačném konci jako by zpodobňovala tváře lámů už dávno zemřelých. Tentokrát ale všechno trvalo příliš krátce. Bohoslužba skončila a já spěchal, jak bylo domluveno, ke svému učiteli lámovi Mingjuru Tundrupovi.

„Vidím, žes neztrácel čas, Lobsangu!“ prohodil zvesela. „Myslel jsem, že se stavíš na jednu z tvých nesčetných svačinek!“ „Ne, ctěný lámo,“ odpověděl jsem, „rád bych se dobral určitého pochopení, protože musím přiznat, že ony sexuální záležitosti západního světa mě velice udivily, když jsem o nich tolik slyšel od obchodníků a jiných.“ Usmál se na mě a pravil: „Sex vzbuzuje mnoho zájmu, ať je to kdekoliv. Ostatně to, co udržuje život na Zemi, je právě on. Pohovořme si o tom, když tě to zajímá.“

„Ctihodný lámo,“ řekl jsem, „nedávno jste se zmínil, že sex je druhou největší silou na světě. Co jste tím myslel? Když je sex pro udržení života na tomto světě tak nezbytný, proč tedy není tou silou nejdůležitější?“ „Největší silou na světě, Lobsangu,“ pravil, „není sex, ale představivost, protože bez ní by k žádnému sexuálnímu podnětu nedošlo. Kdyby muž neměl žádnou představivost, pak by se o ženu nedokázal zajímat. Bez fantazie by nebyli spisovatelé ani umělci a nebylo by nic tvořivého ani dobrého!“ „Ale ctihodný lámo,“ ozval jsem se, „říkáte, že pro sex je nutná fantazie. Je-li to tak, jakpak se projevuje u zvířat?“ „Zvířata, Lobsangu, mají představivost stejně tak jako lidé. Mnozí se domnívají, že zvířata jsou bezduchá - tvorové bez jakékoliv formy inteligence a rozumu. A přesto já, který jsem živ už překvapivě dlouhou řádku let, tvrdím opak.“ Pohlédl na mě, namířil na mě prstem a prohlásil: „Ty, který tvrdíš, že máš rád chrámové kočky, bys chtěl snad říct, že nemají žádnou představivost? Vždycky si s nimi povídáš a zastavuješ se u nich, aby ses s nimi pomazlil. Chováš-li se k nim něžně jednou, podruhé, potřetí a tak dále, budou na tebe čekat. Kdyby šlo o čistě mechanické reakce, o pouhé mozkové vzorce jednání, dokud by si kočka nevytvořila návyk, pak by na tebe už při druhém či třetím setkání nečekala. Ne, Lobsangu, fantazii má každé zvíře a představuje si i rozkoše se svým samcem, a proto nastává nevyhnutelné.“

Když jsem tu věc v duchu probíral, ujasnil jsem si, že má naprostou pravdu. Viděl jsem ptáčky - malinké samičky - třepetat křídly skoro stejně jako mladé ženy mrkají očima. Pozoroval jsem samičky ptáků — a viděl u nich skutečnou úzkost, když čekají na návrat samečků z nekonečných sháněk potravy. Všiml jsem si i radosti, s jakou milující samička při návratu samečka zdraví. Už jsem bral za samozřejmost, že i zvířata mají skutečnou představivost, a tak jsem pochopil smysl tvrzení, že fantazie je

na tomto světě největší silou.

„Ctihodný láma," otázal jsem se, „jeden kupec mi říkal, že čím víc okultních sil člověk získává, tím víc se staví proti sexu. Je to pravda, nebo si mě jen dobíral? Slyšel jsem už tolik prapodivných věcí, že opravdu nevím, co si o tom všem myslet." Láma smutně pokýval hlavou a odvětil: „Je úplná pravda, Lobsangu, že řada lidí, kteří se intenzivně věnují okultním věcem, má vůči sexu silnou nechuť, a to ze zvláštního důvodu. Už jsem ti říkal, že největší okultisté nejsou normální, to jest, tělesně s nimi není vše v pořádku. Takový člověk může mít těžkou chorobu, jako je TBC, rakovina či něco podobného. Může trpět nějakou nervovou poruchou, ale ať je to cokoliv, je to nemoc a ta mu metafyzické vnímání zvyšuje." Trochu se zamračil: „Mnozí si uvědomují, že sexuální podnět je obrovskou hnací silou, a někteří z toho či onoho důvodu zkoušejí způsoby, jak tuto sexuální sílu sublimovat, aby se mohli obrátit k duchovnu. A když se muž nebo žena od něčeho odvrátí, stávají se toho smrtelným nepřítelem. Není většího reformátora a bojovníka proti nástrahám pití než polepšený alkoholik.

Stejně tak ti, kteří se zřekli sexu (nejspíše proto, že nedokázali uspokojit ani uspokojení dosáhnout), se obracejí k záležitostem okultním a veškerou sílu směřující dřív (úspěšně nebo neúspěšně) do sexuálních dobrodružství pak upřou k dobrodružstvím okultním. Tito lidé však naneštěstí mívají sklon k nevyrovnanosti a rádi tvrdí, že duchovně růst lze jen odvrhnutím sexu. Není nic smyšlenějšího a zkreslenějšího. Řada velkých osobností se raduje z normálního života, a přitom se v metafyzice široce rozvíjí."

V tu chvíli vešel veliký láma-lékař Chinrobnobo. Pozdravili jsme se s ním a on si přisedl k nám. „Právě vykládám Lobsangovi o některých stránkách sexu a okultismu," vysvětlil můj učitel. „Aha," přitakal láma Chinrobnobo, „je čas, aby se o tom už něco dozvěděl, sám si to říkám už dlouho." Můj učitel pokračoval: „Je jasné, že ti, kdo sex provozují přirozeně, tak jak se má, si duchovní sílu zvyšují. Sexu by se nemělo zneužívat, ale na druhé straně by se neměl ani zavrhouvat. Tím, že zvyšuje vibrace, člověku umožňuje duchovně růst. Chci ti naznačit," pravil a přísně ke mně vzhlédl, „že pohlavnímu spojení by se měli oddávat jedině ti, kdo jsou zamilováni a navzájem duchovně spřízněni. Co je zakázané a nezákonné, je pouhá prostituce těla, a ta může člověku uškodit stejně, jako její opak může pomoci. Podobně by muž i žena měli mít jen jednoho partnera a vystříhat se všech pokušení, která by je svedla ze správné cesty a poctivosti."

Láma Chinrobnobo pravil: „Je tu však ještě jedna věc, které byste se měli dotknout, ctěný kolego, a sice otázka antikoncepce. Ponechám vás teď, abyste to spolu mohli probrat." Vstal, důstojně se nám uklonil a vyšel z

pokoje.

Můj učitel okamžik počkal a pak se zeptal: „Nejsi z toho už unavený, Lobsangu?“ „Ne, pane!“ odpověděl jsem. „Chci se o tom dozvědět všechno, protože mi to připadá velice zvláštní.“ „Pak bys měl vědět, že v raných dobách života na této planetě byli lidé rozděleni do rodů. Svět obývaly malé rody, které se v průběhu času rozrostly. Jak se u lidí zdá nevyhnutelné, vznikaly spory a neshody. Jeden rod povstával proti druhému. Vítězové vraždili poražené a do svých rodů přebírali ženy poražených. Brzy bylo jasné, že čím větší je rod, který už mezitím dostal podobu kmene, tím mocnější a bezpečnější je před útoky ostatních.“ Zadíval se na mě poněkud žalostně a potom pokračoval: „Jak ubíhala léta a staletí, rozrůstaly se i kmeny. Někteří muži se ustanovili kněžimi, avšak s určitou politickou mocí, s pohledem upřeným do budoucnosti! Rozhodli se, že musí zavést posvátné nařízení — to, co by mohli nazývat příkazem božím — a co by pomohlo kmeni jako celku. Začali učit, že člověk má být plodný a množit se. V té době to bylo opravdu nezbytné, protože kdyby se lidé nemnožili, jejich kmen by byl zeslábl a patrně by byl vyhuben. A tak tím, že kněží přikázali, aby lidé byli plodní a množili se, zajišťovali svému kmeni vlastně budoucnost. Nyní, po mnoha a mnoha staletích je ale úplně nabíledni, že světová populace vzrůstá takovým tempem, že je svět přelidněný a je tu víc lidí, než potravinové zdroje ospravedlňují. Něco se s tím bude muset udělat.“

Všemu jsem rozuměl, dávalo to smysl a byl jsem rád, že moji přátelé z Pargo Kalingu - kupci, kteří cestovali tak daleko a dlouho, mluvili pravdu.

Pokračoval: „Dokonce ještě dnes některá náboženství hlásají, že se nemá jakkoliv omezovat počet narozených dětí, ale podívá-li se člověk na světové dějiny, vidí, že většina válek je způsobena nedostatkem životního prostoru na straně útočníka. V takové zemi se o překot rozrůstá obyvatelstvo a ví se, že nepoleví-li tempo přírůstku, nebude začas dostatek jídla ani dost životního prostoru pro vlastní lidi. A tak ta země vyvolá válku s prohlášením, že potřebuje životní prostor.“ „Jak byste, ctihodný lámo,“ otázal jsem se, „ten problém řešil?“ „Lobsangu,“ odpověděl mi, „řešení je prosté, když se muži a ženy dobré vůle sejdou a věc spolu proberou. Staré formy náboženství — jejich učení - byly namístě, když byl svět mladý a lidí bylo poskrovnu, ale dnes je nevyhnutelné - a začas to bude ještě nevyhnutelnější — aby byla přijata rázná opatření. Ptáš se, co bych s tím dělal já? Dobrá, udělal bych následující: zavedl bych legální antikoncepci. Seznámil bych s ní všechny národy, aby věděly, v čem spočívá a jak ji uskutečňovat, a aby poznaly vše, co se o ní dá zjistit. Dohlédl bych, aby ti, kdo chtějí děti, měli jedno, případně dvě, a ti, kteří si děti nepřejí, aby

věděli, jak se početí vyhnout. Ve vztahu k našemu náboženství by to, Lobsangu, nebyl žádný prohřešek. Poučil jsem se mimo jiné i z knih datujících se celé věky nazpátek, do doby, než se na západní straně zeměkoule objevil život, neboť jak víš, nejdřív se objevil v Číně a v oblastech okolo Tibetu, pak se rozšířil do Indie, a později i na Západ. Avšak o tom teď není řeč."

Tedy jsem se rozhodl, že jakmile to bude možné, poprosím ho, aby mi o původu života na této planetě pověděl víc, ale připomněl jsem si, že se teď učím všechno dostupné o sexu. Můj učitel mě pozoroval, a když viděl, že už zas dávám pozor, pokračoval: „Jak jsem už podotkl, většina válek je vyvolána přelidněním. Faktem je, že války budou pořád — tak dlouho, dokud bude populace nadměrné množství a poroste. A je i nezbytné, aby byly, jinak by byl svět záhy lidmi úplně zaplaven, jako je mrtvá krysa zaplavena hejny mravenců. Až odejdeš z Tibetu, kde je osídlení nadmíru

řídké, a dostaneš se do některého velkoměsta, ohromí tě a zděsí to obrovské množství lidí, ty šílené davy. Pochopíš, že má slova byla správná. Války jsou naprosto nezbytné, aby se přírůstek obyvatelstva omezil. Lidé žijí na tomto světě, aby se učili, a kdyby nebylo válek a nemocí, neexistoval by žádný způsob, jak nárůst přibrzdit a obyvatelstvo uživit. Lidé by byli jak hejno sarančat požírající všechno, co vidí, a vše znečišťují, až by nakonec zničili sami sebe."

„Ctihodný lámo," řekl jsem, „jeden kupec, který mi vyprávěl o antikoncepci, říkal, že mnozí ji pokládají za zlo. Proč si to tedy myslí?" Chvilí přemýšlel, snad že zvažoval, kolik mi toho má říct, neboť jsem ještě byl malý, a potom řekl: „Antikoncepce se někomu jeví jako vražda nenarozeného člověka, ale podle naší víry, Lobsangu, do nenarozeného dítěte duše doposud nevstoupila. Podle našeho náboženského přesvědčení se o žádnou vraždu nejedná a je každopádně úplně absurdní tvrdit, že vraždou je opatření k zabránění otěhotnění. Je to stejné jako tvrdit, že vraždíme záhon rostlin, když jejich semenům zabráníme vzklíčit! Lidé se příliš často domnívají, že jsou to nejzáračnější, co se kdy v tomto obrovském vesmíru vyskytlo. Ve skutečnosti jsou však jen jednou z přemnohých forem života, a nikoliv tou nejvyšší, avšak zabíhat do těchto záležitostí teď není čas."

Přemýšlel jsem o další věci, kterou jsem slyšel a jež se mi zdála natolik šokující - tak hrozná - že jsem se stěží odhodlal o ní promluvit. Ale přece jen jsem tu otázku položil. „Ctihodný lámo, slyšel jsem, že některá zvířata, například krávy, se oplodňují uměle. Je to pravda?" Můj učitel z toho byl okamžik šokován, ale pak odpověděl: „Ano, Lobsangu, je to úplná pravda. Na Západě se někteří lidé pokoušejí rozmnožovat dobytek takzvanou

umělou inseminací, to jest, že krávy oplodní velikou stříkačkou sami, místo aby tuto nezbytnou záležitost provedl býk. Asi si neuvědomují, že plození mláďete, ať už lidského anebo medvíděte či třeba telátka je víc než pouhé mechanické páření. Má-li jedinec získat ušlechtilost rasy, v aktu páření musí být láska či nějaký druh náklonnosti. Kdyby se uměle oplodňovali lidé, pak by se mohlo stát, že lidé zrození bez lásky by se utvářeli do podřadných lidí. Opakuji, Lobsangu, že k tomu, aby vznikl lepší typ člověka nebo zvířete, je nezbytné, aby se rodiče navzájem měli rádi, tedy aby u nich došlo ke zvýšení jak spirituálních, tak i tělesných vibrací. Umělé oplodnění prováděné chladně a bez lásky vede ke skutečně žalostnému výsledku. Jsem přesvědčen, že je na tomto světě jedním z největších zločinů."

Seděl jsem, pokojem se kradly večerní stíny a koupaly lámu Mingjura Tundrupa v rostoucím soumraku. Jak houstl, viděl jsem stále zřetelněji jeho auru zářit zlatem hluboké oduševnělosti. Pro mě, z pohledu jasnovidce, to bylo světlo doslova plné záře, prosvěcující i samotným soumrakem. Moje jasnovidné vnímání mi hlásilo (jako kdybych to dosud nevěděl), že mám před sebou jednoho z největších Tibetanů. Uvnitř mě to hřálo, cítil jsem, jak se mi láskou k mému učiteli a zasvěcovateli tetelí celé nitro.

Pod námi znovu zazněly chrámové lastury, avšak tentokrát nevolaly nás, ale ostatní. Přešli jsme spolu k oknu a vyhlédli ven. Když jsme se tak dívali dolů do údolí, položil mi ruku na rameno: „Nechť je ti svědomí vůdcem, Lobsangu," pronesl. „Ty vždycky poznáš, co je dobré a co zlé.

Dojdeš dál - dál než si sám dokážeš představit - a budou před tebou mnohá pokušení. Ať je ti svědomí rádcem. My Tibetané jsme mírumilovný národ, sice malý, ale žijící v míru, jež věří ve svatost a v posvátnost duše. Kamkoliv přijdeš a cokoliv budeš snášet, nechť je ti svědomí vodítkem. My se snažíme pomáhat tvému vědomí. Pokoušíme se předat ti mimořádné telepatické schopnosti a jasnovidnost, aby ses v budoucnu, tak dlouho jak budeš naživu, mohl pomocí telepatie vždy spojit s velkými lámy zde vysoko v Himálaji — s těmi, kdo později zasvěťí veškerý čas očekávání tvých zpráv."

Očekávání mých zpráv? Asi mi úžasem poklesla brada. Mých zpráv? Co je na mně tak zvláštního? Proč by měli vysocí lámové čekat po celou dobu na moje zprávy? Můj učitel se zasmál a poklepal mi na rameno. „Smysl tvého života, Lobsangu, je v tom, že máš vykonat velice zvláštní úkol. Navzdory veškerým trampotám a všemu utrpení ho splníš. Zřejmě by však bylo nespravedlivé, abys byl v cizím světě, který se ti bude vysmívat a nazývat tě lhářem, podvodníkem a padělatelem, ponechán sám sobě. Nikdy nezoufej, nikdy se nevzdávej, protože pravda zvítězí. Zvítězí ty,

Lobsangu!"

Večerní stíny se přelily ve tmavou noc a ve městě pod námi se rozblikotala světla. Seshora na nás přes okraj hor pokukoval Měsíc v úplňku. Na purpurovém nebi pomrkávaly planety a byly jich celé miliony. Hleděl jsem vzhůru, myslel na všechny předpovědi — na všechny ty věštby - a myslel jsem také na důvěru a spolehnutí, které do mě vkládal můj přítel a učitel láma Mingjur Tundrup. A byl jsem spokojený.

10. KAPITOLA

Náš učitel měl špatnou náladu. Snad dostal příliš studený čaj anebo campa nebyla upražená a zamíchaná dle jeho chuti. Měl tedy špatnou náladu. My kluci jsme seděli ve třídě a strachem se skoro třásli. Na hochy po mé pravici i levici se už nečekaně vrhl. Paměť jsem měl dobrou, látku jsem ovládal dokonale a dokázal jsem zopakovat kapitolu a verš ze kteréhokoli místa sto osmi dílů Ka-gjuru. „Plesk! Plesk!“ Leknutím jsem nadskočil jaký kus do výšky a tři chlapeci po obou stranách také. Chvilí se dalo jen stěží rozeznat, kdo z nás vlastně ten výprask dostává, ale když učitel trochu přitlačil, bylo mi jasné, že tím nešťastníkem jsem já! Tloukl mě o sto šest, a přitom si celou tu dobu mumlal: „Ty lámův mazlíčku! Ty zhýčkaný troubo! Já tě naučím se pořádně učit!“ Z roucha se mi v dusivých oblacích valil prach a nutil mě ke kýchání. Jeho to z jakési příčiny popuzovalo ještě víc a začal ho ze mě vytloukat o to silněji. Naštěstí — aniž to tušil — jsem jeho zlou náladu předvídal a oblékl se víc nežli obvykle. Z toho důvodu, třebaže by tím zjištěním nebyl nijak potěšen, mě jeho rány přespříliš neznepokojovaly. Ostatně jsem už byl zocelený.

Tenhle učitel byl pěkný tyran. Choval se puntičkářsky, aniž by sám byl dokonalý. V hodinách jsme se museli nejenom vyjadřovat na slovo přesně, ale pakliže výslovnost nebo skloňování nebyly zrovna podle jeho představ, vytáhl rákosku, běžel dozadu a začal nás šlehat po zádech. Teď se činil a já se skoro zadusil prachem. V Tibetu, stejně jako všude jinde, malí kluci, když se perou nebo si hrají, se válejí v prachu. A malí kluci úplně odtržení

od jakékoliv ženské péče se pokaždé nepřesvědčí, zda jim na šatech neupěl prach. Ty moje ho byly plné, takže to teď vypadalo jako úplný jarní úklid. Učitel do mě mydlil dál: „Já ti dám špatně vyslovovat! Projevovat neúctu svatému vědění! Vida ho rozmazleného ňoumu, který v hodinách věčně chybí, a pak si přijde a je chytřejší nežli ostatní, které tu učím já! Ty neužitečný fakane, já ti dám! Tak či onak se budeš učit u mě a hotovo!“

V Tibetu sedíme se zkříženýma nohama na zemi, často na poduškách silných okolo 10 centimetrů a před sebou máme stoly vysoké 30 až 40 centimetrů, podle velikosti žáka. Učitel se mi náhle rukou zprudka opřel do týla, a přitlačil mě proti stolu, kde jsem měl břídlícovou tabulku a několik knih. Když mě tak dostal do výhodné polohy, zhluboka se nadechl a začal se opravdu činit. Vzpouzel jsem se jenom tak ze zvyku, ne že by mě to bylo bolelo, nebol: přes jeho horlivé úsilí jsme my hoši byli odolní, byli jsme téměř doslova jak „vyčiněné kůže“ a takovéto příhody byly jen všední záležitostí. Jeden chlapec, snad šestý či sedmý vpravo, se tiše uchechtl.

Učitel mě hned pustil, jako bych se byl najednou rozžhavl dočervena, a jako tygr skočil na toho druhého. Dal jsem si pozor, abych nedal najevo ani náznak pobavení, když jsem spatřil stoupající oblak prachu o pár míst dál. Zprava se ozývaly různé výkřiky bolesti, strachu a hrůzy, protože učitel kolem sebe mlátil hlava nehlava, aniž by si byl jistý, o kterého hocha se vlastně jedná. Konečně, když už byl bez dechu a určitě se cítil o hodně líp, svých rozcvíček zanechal. „Ach!“ funěl, „tohle vás, d'áblíci, trochu naučí dávat pozor, co říkám. A ty, Lobsangu Rampo, teď začni znovu a dej si záležet na dokonalé výslovnosti.“ Začal jsem od začátku, a když jsem se soustředil na to, co dělám, šlo mi to vždycky docela dobře. Tentokrát — pomyslel jsem si - a později si to vzal ještě víc k srdci - už na sobě učitelovu zlobu a jeho tvrdé rány nepocítím.

Po celou dobu vyučování, plných pět hodin, si učitel vykračoval sem tam, sledoval každého z nás ostřížím zrakem a sebemenší podnět by ho byl přiměl k tomu, aby bleskově popadl některého nešťastného chlapce, domnívajícího se, že ho učitel zrovna nesleduje. V Tibetu nám den začínal o půlnoci a zahajoval se bohoslužbou, která se pak v pravidelných časových úsecích opakovala. Pak jsme se museli věnovat podřadným pracem, abychom si zachovali skromnost a nezačali se „dívat svrchu“ na služebnou čeleď. Následovala doba odpočinku, načež jsme šli na vyučování. To trvalo bez přestávky pět hodin a během té doby se učitelé věnovali naší výuce opravdu důkladně. Vyučování pochopitelně trvalo déle, ale tento odpolední blok byl pětihodinový.

Hodiny se vlekly, až se nám zdálo, že v té třídě sedíme už celé dny. Stíny se téměř nehýbaly a slunce nad námi jako by bylo přirostlé do jednoho místa. Vzdechali jsme podrážděním a nudou a měli dojem, že by měl sestoupit některý z bohů a tohoto nemožného učitele od nás odehnat, protože byl ze všech nejhorší a zjevně zapomněl, že kdysi - ach, jak dávno! — i on býval kluk. Nakonec se však přece jen ozvaly lastury a vysoko nad námi na střeše zazněly trubky. Rozlehly se po údolí a ozvěnou z Potaly se zase vrátily. Učitel s povzdechem pravil: „Nu, bohužel vás už, chlapci, musím propustit, ale až se zas znovu sejdeme, věřte, že se přesvědčím, zda jste se něco naučili!“ Pokynul nám a zamířil ke dveřím. Kluci z nejbližší lavice vyskočili a doslova vyrazili ven. Chystal jsem se k tomu i já, když vtom mě zavolal zpátky. „Ty, Úterý Lobsangu Rampo,“ pravil, „ty si jdi ke svému učiteli a uč se, ale sem se už nevracej, abys chlapcům, které učím já, předváděl, jak se učíš hypnózou a jinými způsoby. Vynasnažím se tě odsud vystrnadit.“ Ze strany mi dal pohlavek a pokračoval: „Teď se mi klid' z očí, nemohu tě tady ani vidět. Ostatní si stěžují, že se naučíš víc než chlapci, kterým přednáším já.“ Jakmile mi pustil límec, práskl jsem do bot, a ani se

neobtěžoval za sebou zavřít dveře. Něco zahulákal, ale už jsem byl příliš rozběhlý, než abych se vracel.

Venku na mě čekali někteří kluci, samozřejmě daleko z dosahu tohoto učitele. „Měli bychom s ním něco udělat," prohlásil jeden. „Ano!" potvrdil další. „Dříve či později někoho určitě poraní, jestli ho někdo včas nezastaví." „Ty, Lobsangu," dodal třetí, „se pořád chlubíš svým učitelem a zasvěcovatelem, tak proč se mu nezmíníš, jak špatně se s námi zachází?" Zamyslel jsem se nad tím a ten nápad mě zaujal. Je pravda, že učit jsme se museli, ale nebyl tu žádný důvod, proč vyučovat tak brutálně. Čím víc jsem o tom přemýšlel, tím se mi to zdálo lepší. Ano, půjdu za svým učitelem a povím mu o tom. On potom sejde dolů a toho učitele začaruje a přemění v ropuchu či něco podobného. „Ano!" zvolal jsem, „jdu tam hned." Při těch slovech jsem se otočil a odběhl.

Spěchal jsem známými chodbami stále výš, až jsem se dostal ke střeše. Konečně jsem zabočil do chodby lámských přibytků a všiml si, že dveře mého učitele jsou otevřené a on už čeká v pokoji. Pobídl mě, abych vešel, a zeptal se: „Copak se děje, Lobsangu, že jsi tak rozrušený? Jmenovali tě snad opatem či co?" Ztrápeně jsem na něj pohlédl a pravil: „Ctihodný lámo, proč s námi kluky ve třídě zacházejí tak špatně?" Zadíval se na mě velice vážně a řekl: „Ale, Lobsangu, jakého špatného zacházení se ti dostalo? Posad' se a pověz mi, co tě tak trápí."

Sedl jsem si a začal mu smutně vyprávět. Můj učitel během té doby nepronesl ani poznámku, ani mě nepřerušil. Nechal mě všechno vyříkat, dokud jsem s tou žalostnou historkou, a také málem s dechem nebyl u konce. „Lobsangu," řekl pak, „napadlo tě, že i sám život je jenom škola?" Škola? Podíval jsem se na něj, jako by najednou přišel o rozum. Nepřekvapilo by mě víc, kdyby mi býval řekl, že na místě Slunce vysvitl Měsíc. „Ctihodný lámo," vyřkl jsem ohromeně, „řekl jste, že život je škola?" „Zajisté, Lobsangu. Odpočiň si chvíli, dáme si čaj a pak si popovídáme."

Privolaný sluha nám brzy přinesl čaj a oblíbené dobroty. Můj učitel z nich ochutnal jen velice skromně. Jak jednou řekl, na rozdíl od něj jsem já jedl tolik, že by se z toho on najedl čtyřikrát! Pronesl to však s takovým zářivým úsměvem, že člověka se to nemohlo ani dotknout. Často mě škádlil, ale já věděl, že by v žádném případě neřekl nic, co by druhého zranilo. Mně opravdu ani v nejmenším nevadilo, co říkal, protože jsem věděl, že to myslí dobře. Seděli jsme a popíjeli čaj, načež napsal krátký vzkaz a předal ho sloužícímu, aby jej doručil jinému lámovi. „Lobsangu, vzkázal jsem, že se dnes večer nezúčastníme bohoslužby, protože si toho máme hodně co povědět, a třebaže tyto chrámové bohoslužby jsou věci

základní, v očekávání zvláštních okolností, které tě potkají, je nezbytné poskytnout ti průpravu důkladnější, než je běžné u průměrných žáků."

Vstal a přešel k oknu. I já jsem se vyškrábal na nohy a připojil se k němu, protože bylo jednou z mých radostí dívat se ven a sledovat, co se tam děje, neboť měl v Čokpori jeden z nejvyšších pokojů, odkud byl široký rozhled až do dálky. Kromě toho měl tu nejzábavnější věc - dalekohled. S tímto přístrojem jsem trávil celé hodiny. Pozoroval jsem lhaskou planinu, i kupce přímo ve městě, stejně tak i lhaské dámy jdoucí za svými záležitostmi, jak nakupují, navštěvují se a jenom tak bohapustě (jak jsem to tehdy chápal) mrhají časem. Postáli jsme tam deset či patnáct minut, dívali se ven a potom můj učitel pronesl: „Pojďme se znovu posadit, Lobsangu, a proberme si tu záležitost se školou, ano?"

„Lobsangu, chci, abys mě poslouchal, protože je to věc, která by ti měla být jasná od samého začátku. Pokud bys plně nepochopil, co říkám, ihned mě přeruš, protože nejdůležitější je, abys všemu porozuměl, slyšíš?" Přikývl jsem a pak ze slušnosti dodal: „Ano, ctihodný lámo, slyším vás a rozumím. Jestliže něco nepochopím, ozvu se." Pokývl a pravil: „Život je jako škola. Když jsme mimo něj v astrálním světě, dříve než sestoupíme do těla, dejme tomu ženy, probereme s ostatními vše, co se budeme učit. Nedávno jsem ti vyprávěl příběh Číňana — starého Senga. Řekl jsem, že použijeme čínské jméno, protože ty, jak tě znám, bys měl sklon spojovat jakékoliv tibetské jméno s nějakým Tibeťanem, kterého znáš. Řekněme, že starý Seng, který zemřel a shlédl celou svou minulost, se rozhodl, že je třeba naučit se dalším lekcím. Potom se lidé, kteří mu pomáhali, porozhlédli, aby mu našli rodiče, nebo spíš budoucí rodiče, žijící na úrovni a v podmínkách umožňujících duši bývalého Senga, aby se podle potřeby poučila." Podíval se na mě a řekl: „Úplně stejně je na tom chlapec, který, jestliže se chce stát mnichem a zároveň lékařem, nastoupí do Čokpori. Pokud se cítí spíš na vykonávání domácích prací, pak se bezpochyby dostane do Potaly, kde jak se zdá, mají takových mnichů trvalý nedostatek. Svou školu si vybíráme podle toho, čemu se hodláme naučit." Přikývl jsem, protože mi to bylo úplně jasné. Vždyť i mí vlastní rodiče zařídili, abych se dostal do Čokpori, za předpokladu, že prokážu nezbytnou sílu a projdu vstupní zkouškou odolnosti.

Můj učitel láma Mingjur Tundrup pokračoval: „Pro člověka, který se má narodit, je všechno už předem připraveno. Sestoupí dolů a narodí se určité ženě žijící v určité oblasti, provdané za muže určitého postavení. Je to z toho důvodu, aby se dítěti, které se má narodit, poskytla příležitost k získání předem stanovených zkušeností a znalostí. Konečně, když nadejde čas, se dítě narodí. Nejprve se musí naučit jíst, ovládat určité části

hmotného těla - mluvit a naslouchat. Zpočátku, jak víš, dítě neumí ani zaostřit pohled. Musí se učit i dívat. Je zkrátka ve škole." Podíval se na mě a na tváři se mu objevil úsměv, když řekl: „Nikdo z nás nemá školu rád, ale někteří sem přijít musí a jiní ne. Rozhodneme se vrátit, ne ani tak kvůli karmě, jako proto, abychom se naučili další věci. Dítě doroste až do školního věku, načež se dostane do třídy, kde s ním učitel často i dost hrubě zachází, ale na tom není nic špatného, Lobsangu. Kázeň nikdy nikomu neublížila, a tvoří rozdíl mezi armádou a sebrankou. Neexistuje kulturní člověk, aby nebyl ukázněný. Teď si častokrát pomyslíš, že se s tebou zachází špatně, že je učitel hrubý a krutý, ale ať už si teď myslíš cokoli, byls to ty sám, kdo zařídil, abys přišel na tento svět do takových podmínek." „To tedy, ctihodný lámo," rozčileně jsem zvolal, „jestli jsem se rozhodl sestoupit sem dolů, pak si myslím, že bych si měl dát vyšetřit mozek. A jestliže jsem to tak zařídil, jak to, že o tom vůbec nic nevím?"

Podíval se na mě a zasmál se — vyloženě se od srdce rozesmál. „Přesně vím, jak ti dneska je, Lobsangu," odpověděl, „ale opravdu není důvod se trápit. Na tento svět jsi se narodil za první proto, aby ses naučil určité věci. Až se je naučíš, postoupíš za hranice tohoto světa do jiného a většího,

aby ses učil další. Cesta nebude snadná, ale nakonec zvítězíš, a já nechci, abys propadal melancholii. Každý člověk, bez ohledu na to, jaké v životě zaujímá postavení, sestoupil z astrální říše na tento svět proto, aby se mohl učit a tím se rozvíjel. Jistě se mnou, Lobsangu, budeš souhlasit, že když chceš v lámaserii postoupit, musíš se učit a skládat zkoušky. Chlapce, který by tě najednou předběhl a stal se lámou či opatem jen díky nadřívání, by sis určitě nevážil. Pokud budou zkoušky spravedlivé, budeš vědět, že neprojdeš jen z nějakého vrtochu nebo přání či protekce nadřívání." Ano, když mi to takhle vysvětlil, i já jsem si uvědomil, že je to v podstatě prosté. „Přicházíme na tento svět se učit, a jakkoliv jsou ty lekce těžké a hořké, jsou to ty, jimž jsme se upsali, než jsme sem přišli. Když z tohoto života odejdeme, na onom světě máme na nějaký čas prázdniny a potom, chceme-li se dál zušlechťovat, pustíme se znovu do práce. Na tento svět se můžeme vrátit do jiných podmínek anebo přejít do úplně odlišné úrovně bytí. Když jsme ve škole, často si myslíme, že den nikdy neskončí, že učitelovým hrubostem nebude nikdy konec. Život na tomto světě je něco podobného. Kdyby nám všechno hladce šlo, kdybychom měli všechno, co chceme, nic bychom se nenaučili, jenom bychom se nechávali unášet proudem života. Je smutnou pravdou, že se učíme především utrpením a bolestí." „Dobrá, ctihodný lámo," přitakal jsem, „proč to tedy ale někteří chlapci, ale i lámové mají tak jednoduché? Vždycky mám dojem, že zrovna mě potkávají ty nejhorší trampoty, špatná

prorocství a rány vznětlivého učitele, i když se opravdu snažím co nejvíc." „Ale, Lobsangu, víš určitě, že někteří lidé jsou se sebou opravdu tak spokojeni, jak navenek vypadají? Jsi si skutečně jistý, že to mají tak lehké? Pokud nevíš, co si před příchodem na tento svět stanovili, nemůžeš soudit. Každý člověk, který se zde narodí, přichází se stanoveným plánem, čemu se zamýšlí naučit, co. hodlá vykonat a čím by se chtěl stát, až opustí tento svět, v jehož škole přechodně pobýval. A ty říkáš, že ses dneska ve třídě ze všech sil snažil? Jsi si tím opravdu jistý? Nebyl jsi spíš samolibý a přesvědčený, že víš všechno, co se dá o lekci vědět? Nezpůsobil jsi svým poněkud nadřazeným postojem, že se učitel cítil dost mizerně?" Podíval se na mě malinko vyčítavě a já cítil, jak mi rudnou tváře. Ano, poznal opravdu všechno! Vyhmátl pokaždé naneštěstí zrovna ten nejcitlivější bod. Ano, byl jsem opravdu domýšlivý a myslel si, že na mě učitel nemůže tentokrát najít ani chybičku. Můj namyšlený postoj k učitelovu podráždění nemalou měrou přispěl. Souhlasně jsem přikývl. „Ano, ctihodný lámo, i já jsem vinen." Pohlédl na mě, usmál se a přikývl na souhlas.

„Později, Lobsangu, jak víš, odejdeš do Čchun-čchingu v Číně." Zaráženě jsem přikývl, a nechtělo se mi ani pomyslet na den, kdy budu muset odejít. Láma pokračoval: „Dřív než z Tibetu odejdeš, napíšeme na různé vysoké školy a fakulty o podrobnosti o jejich výuce. Až obdržíme veškeré informace, rozhodneme, kde nabízejí přesně ten druh vzdělání, který budeš v tomto životě potřebovat. Podobně jako člověk v astrálním světě, nežli se vůbec rozhodne sestoupit na tento svět, uváží, co zamýšlí vykonat, co se chce naučit a jakého cíle chce dosáhnout. Potom, jak jsem ti už řekl, se vyberou příhodní rodiče. Je to stejné, jako hledat si vhodnou školu."

Čím víc jsem na tenhle příměr se školou myslel, tím méně se mi to líbilo. „Ctihodný lámo," zeptal jsem se, „proč některé lidi postihuje tolik nemocí a neštěstí? Čemu je to učí?" Odpověděl: „Uvědom si, že člověk přicházející na tento svět se toho má hodně co učit. Nejde jen o to, ovládnout řezbářství, jazyk či recitaci z posvátných knih. Je třeba se naučit i věci, jež přijdou k užitku v astrálním světě, až z tohoto života odejde. Jak už jsem řekl, tohle je svět iluzí, a je nadmíru dobře zařízen k trampotám. Při tom všem soužení bychom se měli i učit chápat obtíže a problémy druhých." Zamyslel jsem se nad tím a připadlo mi, že jsme narazili na velmi obsáhlé téma. Láma mé myšlenky určitě zachytil, protože pravil: „Ano, nadchází noc a je načase pro dnešek rozpravu ukončit, protože toho máme ještě dost na práci. Musím jít na Vrchol (jak jsme říkali Potale) a chci tě vzít s sebou. Zůstaneš tam přes noc a celý zítřejší den. Nazítří si o tom můžeme znovu pohovořit, ale teď jdi, obleč si čisté roucho a vezmi si s

sebou i jedno náhradní." Vstal a vykročil z pokoje. Zaváhal jsem, i když jen na okamžik — a to jen proto, že jsem z toho byl celý pryč. Pak jsem se odběhl ustrojit do nejlepšího roucha a druhé nejlepší jsem si vzal na převléknutí.

Klopýtali jsme spolu horskou cestou dolů k Mani Lakchangu, a právě když jsme míjeli Pargo Kaling neboli Západní bránu, ozvalo se za mnou hlasité zaječení, že mě to skoro až vyhodilo ze sedla. „Ach svatý lámo-lékaři!" vykřikl z okraje cesty ženský hlas. Můj učitel se rozhlédl a seskočil dolů. Jelikož věděl, že jsem na poníku nejistý, pokynul, abych jen zůstal sedět, což byla úleva, za kterou jsem mu byl vděčný. „Ano, paní, copak se děje?" optal se laskavě. Zavládl určitý zmatek a ta žena se mu najednou vrhla k nohám. „Ach svatý lámo-lékaři," vysypala ze sebe, „můj manžel nebyl schopen zplodit zdravého syna, ten kozlí zplouzenec!" Mlčky — zaražena vlastní smělostí - ukázala malý raneček. Láma se shýbl z celé své výšky a díval se. „Ale, paní," poznamenal, „proč chorým dítětem obviňujete manžela?" „Protože se ten ohyzda pořád jen točil okolo lehkých ženštin.

Jediné, na co myslí, jsou ženské a pak, když se vezmeme, nedokáže ani přivést na svět normální dítě." K mému zděšení se rozplakala a slzy jí kanuly dolů, až jsem měl dojem, že pleskají o zem, jako když padají kroupy z hor.

Můj učitel se okolo sebe rozhlížel a v houstnoucí tmě cosi hledal. Z okraje Pargo Kalingu se od tmavších stínů oddělila postava a vykročila kupředu. Byl to nějaký muž v rozedraném oděvu s výrazem spráskaného psa. Můj učitel mu pokynul a on popošel dopředu a poklekl na zem u jeho nohou. Podíval se na oba dva a pravil: „Neděláte dobře, když jeden druhého obviňujete z nešťastného narození, neboť to není záležitostí vás dvou, ale souvisí to s karmou." Znovu pohlédl na dítě a odhrnul plenky, v nichž bylo zavinuté. Pozorně se díval a já věděl, že miminku zkoumá auru. Potom se vztyčil a prohlásil: „Paní, vaše dítě se dá vyléčit. Je to v našich možnostech. Pročpak jste nám ho nepřinesli už dřív?" Ubohá žena znovu padla na kolena a dítě spěšně předala manželovi, který je uchopil, jako by mělo každým okamžikem explodovat. Žena sepjala ruce a s pohledem upřeným na mého učitele pravila: „Svatý lámo-lékaři, kdopak by na nás byl dal? Jsme ragjabové a u některých lámů nejsme příliš oblíbeni. Svatý lámo, ať to bylo sebenaléhavější, přijít jsme nemohli."

Celé se mi to zdálo směšné. Ragjabové neboli odstraňovači mrtvol, žijící v jihovýchodním cípu Lhasy, byli v naší společnosti stejně tak potřební jako kdokoliv jiný. Dobře jsem si to uvědomoval, neboť můj učitel často zdůrazňoval, že ať člověk vykonává jakoukoliv práci, stále zůstává

platným členem společnosti. Vzpomínám si, jak jsem se jednou od srdce zasmál, když zažertoval: „Dokonce i zloději, Lobsangu, jsou užiteční, protože bez nich by nebylo třeba policistů, kterým zloději zajišťují zaměstnání!“ Ještě zpět k ragjabům: mnozí lidé je považují za nečisté, protože pracují s nebožtíky a rozsekávají mrtvoly, aby jejich naporcované kusy posloužily supům za potravu. Věděl jsem stejně jako můj učitel, že vykonávají užitečnou práci, neboť většina Lhasy je tak kamenitá a skalnatá, že hroby se nedají vykopat, a i kdyby to šlo, Tibet je tak chladný, že by pohřbená těla pouze zmrzla, aniž by zetlela a proměnila se v prst’.

„Paní!“ nařídil můj učitel, „za tři dny přineste dítě přímo ke mně a my se všemožně vynasnažíme ho uzdravit, neboť z tohoto zběžného vyšetření se zdá, že to půjde.“ Zašmátral ve vaku u sedla a vytáhl kus pergamenu. Rychle na něj načrtl zprávu a podal pergamen ženě. „Přijďte s tímhle za mnou do Čokpori a sloužící vás vpustí. Povím vrátnému, že přijdete, takže nebudete mít žádné potíže. Buďte klidní, v očích bohů jsme všichni lidé.

Nemáte proč se nás bát.“ Otočil se a pohlédl na manžela: „Měl byste své ženě zůstat věrný.“ Potom se podíval na ženu a dodal: „A vy byste neměla manželovi tolik nadávat. Možná že kdybyste k němu byla laskavější, nehledal by útěchu jinde! Teď jděte domů a za tři dny se vraťte sem do Čokpori. Slibuji, že vás přijmu a pomohu vám.“ Znovu se vyhoupl na poníka a odjeli jsme. V dálce doznívaly modlitby a slova díky manželů ragjabů. „Doufám, že alespoň dnes v noci, Lobsangu, si budou rozumět a budou k sobě laskaví.“ Krátce se zasmál a zamířil vzhůru doleva na cestu těsně před vesnicí Šö.

Z té scény, jedné z prvních, jakou jsem kdy mezi manželzy zažil, jsem byl vyveden z míry. „Svatý lámo,“ zvolal jsem, „nechápu, proč se lidé dávají dohromady, když se pak nemají rádi. K čemu to je?“ Když odpověděl, usmál se na mě. „Teď mě najednou nazýváš svatým lámou? Myslíš si snad, že ty sám jsi rolník? Co se tvé otázky týče, probereme to všechno zítra. Dnes večer máme moc práce. Zítra si o těch věcech pohovoříme a já se pokusím tě uklidnit, protože vidím, že v sobě máš poněkud zmatek.“ Stoupali jsme společně vzhůru do kopce. Vždycky jsem se rád ohlížel zpátky na vesnici Šö a přemýšlel, co by se stalo, kdybych tam na pár střech hodil pořádný oblázek. Proletěl by skrz? Anebo by ten rachot někoho vyhnal ven, koho by napadlo, že snad na ně něco házejí d’áblové? Ve skutečnosti jsem si to nikdy nedovolil, protože jsem si opravdu nepřál, aby kámen proletěl střechou a třeba ještě trefil někoho uvnitř. Ale pokaždé mě to tuze lákalo.

V Potale jsme vystoupali po nekonečném množství žebříků — nikoliv schodišť - které byly dost ochozené a příkré, až jsme konečně dorazili do

svého příbytku vysoko nad ložnicemi obyčejných mnichů a nad sýpkami. Láma Mingjur Tundrup vešel do svého pokoje a já zase do sousedního, který byl přidělen mně. Díky postavení mého učitele a skutečnosti, že jsem byl jeho žákem, mi bylo dovoleno tu přebývat. Ihned jsem přistoupil k oknu, protože se mi zachtělo vyhlédnout ven. Nějaký noční pták pod námi volal svého druhu ve Vrbovém háji. Měsíc už jasně zářil a já jsem toho ptáka rozeznal a uviděl jsem i zčeřenou hladinu, když začal dlouhýma nohama vířit vodu a bahno. Odněkud, bylo to docela blízko, se ozvalo volání v odpověď. „Alespoň tito manželé, jak se zdá, spolu vycházejí," pomyslel jsem si. Mezitím už se nachýlil čas jít spát, protože jsem se musel zúčastnit půlnoční bohoslužby a byl jsem natolik zemdlený, že jsem se bál, abych snad ráno nezaspal.

Příštího dne vešel do mého pokoje, kde jsem se učil ze staré knihy, láma Mingjur Tundrup. „Pojď ke mně, Lobsangu," řekl. „Právě jsem se vrátil od Nejvyššího a teď si můžeme probrat otázky, které tě matou." Otočil se a zamířil do svého pokoje. Když jsem usedl před ním, vytanuly mi na myslí ony věci, které mi vrtaly hlavou. „Pane," pravil jsem, „proč vůči sobě lidé, kteří se vezmou, projevují pak takové nepřátelství? Včera večer jsem pozoroval auru obou těch rajiabů a zdálo se mi, že jeden druhého přímo nenávidí. A pokud se navzájem opravdu nenávidí, tak proč se brali?" Láma na nějakou chvíli zesmutněl a potom promluvil: „Lidé, Lobsangu, zapomínají, že se sem dolů, na tento svět, přicházejí učit. Dřív než se člověk narodí, v době, kdy ještě pobývá na druhé straně života, se předem stanoví, jaký druh, jaký typ manželského partnera mu bude určen. Měl bys vědět, že mnoho lidí se bere v rozpoložení, které lze nazvat žár vášně. Když vášně odezní, novost a nevšednost se vytratí a okoukanost plodí pohrdání."

„Okoukanost plodí pohrdání." Neustále dokola jsem o tom přemýšlel. Proč se vlastně lidé berou? Obvykle proto, aby se zachoval rod. Proč by tedy nemělo stačit, aby se lidé spolu pářili jako zvířata? Zdvihl jsem hlavu a svého učitele se na to zeptal. Podíval se na mě a řekl: „Ale, Lobsangu! Překvapuješ mě, protože jako každý bys měl vědět, že i takzvaná zvířata si často volí druhu na celý život. Mnoho zvířat i ptáků, především těch vyvinutějších, to tak dělá. Kdyby se lidé pářili, jak říkáš, jenom za účelem rozmnožování rodu, pak děti, které by se z tohoto spojení narodily, by byly skoro bez duše, podobně jako narození pomocí tak zvaného umělého oplodnění. Při pohlavním styku tu musí být mezi oběma láska. Mezi rodiči musí být láska, má-li se narodit kvalitní dítě. Jinak by se určitým způsobem podobalo obyčejnému továrnímu výrobku."

Manželské záležitosti mě zcela mátlly. Přemýšlel jsem o svých rodičích. Matka byla panovačná žena a otec byl vůči nám, svým dětem, opravdu

hrubý. Při pomýšlení jak na matku, tak na otce, jsem v sobě příliš synovské lásky nepocíťoval. Zeptal jsem se svého učitele: „Tak proč se ale lidé v tom zápalu vášně berou? Proč jejich sňatky nemají raději povahu jenom takové obchodní smlouvy?“ „Lobsangu,“ odvětil láma, „u Číňanů i u Japonců je to rozšířený zvyk. Jejich sňatky se často uzavírají na základě dohody, a musím přiznat, že bývají daleko úspěšnější nežli ty na Západě. Číňané to přirovnávají k hrnci. Neberou se z vášně, protože říkají, že ta je jako vroucí hrnec, který pak vystydne. Berou se chladně a pak pomyslnému hrnci dovolí, aby se dostal do varu, čímž vydrží žhnout delší dobu.“ Pohlédl na mě, aby se přesvědčil, jestli mu rozumím. „Já ale, pane, nechápu, proč jsou lidé pak spolu tolik nešťastní.“ „Lobsangu, lidé přicházejí na tento svět jako do školní třídy. Přicházejí se učit, a kdyby průměrní manželé spolu byli dokonale šťastní, pak by se nic neučili, neboť by tady nic k učení nebylo. Přicházejí sem, aby byli spolu a pohromadě šli životem, a součástí té výuky je, že se musí učit dávat i brát. Lidé mívají ostré hrany neboli všelijaké druhy nesnášenlivosti, čímž si jdou navzájem na nervy. Podrážděný partner se musí naučit ovládat a pokud možno se své nepříjemné vlastnosti zbavit, zatímco jeho rozmrzelý partner se musí naučit toleranci a shovívavosti. Téměř každá dvojice by spolu mohla žít v pohodě, kdyby tuto záležitost brání a dávání zvládla.“

„Pane!“ zeptal jsem se, „jakou radu dát manželům, aby se spolu naučili vycházet?“ „Manžel i manželka, Lobsangu, by měli počkat na příhodný okamžik a pak si laskavě, zdvořile a klidně povědět, co je trápí. Jestliže budou věci řešit společně, budou v manželství šťastnější.“ Přemýšlel jsem o tom a ptal se sám sebe, jak by se asi mohlo podařit mému otci a matce, aby o věcech společně diskutovali! Vždyť se mi zdáli jako oheň a voda a stejnou měrou nesnášel jeden druhého. Jako obvykle můj učitel zachytil, o čem přemýšlím, protože pokračoval: „Je třeba dávat i brát, neboť mají-li se takoví lidé vůbec něčemu naučit, předpokladem je uvědomit si, že něco není v pořádku s nimi.“ „Ale jak se to stane, že se lidé zamilují, že k sobě najednou pocítí vzájemnou přitažlivost?“ zeptal jsem se. „A když už je to k sobě jednou přitáhne, proč zas tak brzy ochladnou?“ „Lobsangu, dobře víš, že když někdo vidí auru, může o druhém člověku něco říci. Průměrný člověk auru nevidí, ale místo toho mají mnozí pocit, že někdo je jim příjemný a jiný zas ne. Většinou nedokáží říct proč, ale přesto budou mít jasno v tom, že tento člověk se jim líbí a ten druhý ne.“ „Dobrá, pane, ale jak si mohou najednou někoho oblíbit a pak si ho najednou zase znechutit?“ „Když se lidé dostanou do určitého rozpoložení, tedy když se zamilují, zvyšuje jim to vibrace a může se snadno stát, že zvýší-li se tyto vibrace oběma - tedy muži i ženě, budou v souladu. Naneštěstí je zvýšené nikdy

neudrží. Žena začne být nedbalá a patrně manželovi odmítne, co je jeho nepopiratelným právem. On se zas začne shánět po nějaké jiné ženě, a tak se od sebe pomalu odtáhnou. Éterické vibrace se jim postupně odchýlí natolik, že už nebudou v souladu a stanou se naopak protichůdné." Ano, bylo to jasné a vysvětlovalo to opravdu hodně, ale já jsem zas přešel do útoku!

„Pane! Nejvíc mě mate, proč má nějaké dítě žít jen měsíc a potom zemřít. Jakou má možnost se něco naučit anebo splatit karmu? Případá mi to jako zbytečnost pro všechny zúčastněné." Láma Mingjur Tundrup se mojí naléhavosti mírně usmál. „Ne, Lobsangu, nic není zbytečné! Máš v hlavě zmatek. Bereš to tak, jako by člověk žil jenom jediný život. Ukažme si to na příkladu." Podíval se na mě a pak se na okamžik zadíval oknem ven. Věděl jsem, že přemýšlí o těch dvou ragjabech, patrně o jejich dítěti.

„Chci, aby sis představil, že někoho provázíš řadou jeho životů," řekl. „Dopouští se špatností a teprve v pozdějších letech usoudí, že už takhle dál nemůže. Zmocní se ho pocit, že podmínky jsou pro něj přespříliš zlé, a tak si na život sáhne. Zemře tedy dřív, než měl. Každému je stanoveno žít určitý počet let, dní a hodin. To všechno je předurčeno ještě dřív, než se člověk narodí. Pakliže život ukončí, dejme tomu o rok dřív, než by býval žil původně, musí se vrátit a těch dvanáct měsíců dosloužit." Hleděl jsem na něj a představoval si určité pozoruhodné možnosti, které by z toho mohly vzejít. Pokračoval: „Člověk si tedy vezme život. Potom zůstane v astrálním světě, a jakmile se naskytne vhodná příležitost sestoupit opět na tento svět, vrací se dožit čas, který tu musí dosloužit. Člověk s dvanácti měsíci se tedy může narodit jako churavé dítě a ještě jako miminko zemře. Jeho ztrátou získají něco i rodiče. Přijdou sice o dítě, ale nabudou zkušeností a sami odvedou něco z toho, co mají splatit. Víme, že pokud lidé pobývají na tomto světě, jejich náhled, vnímání, hodnoty - všechno je pokřivené. Znovu připomínám, že toto je jenom svět iluzí a falešných hodnot. Když se však lidé vrátí do vyššího světa nadvědomí, pochopí, že ony tvrdé, nesmyslné lekce a zkušenosti protrpěné během života tady, nebyly koneckonců tak zbytečné."

Rozhlédl jsem se kolem a pomyslel na všechna proroctví o mně — na věšty těžkostí, utrpení a pobytu v dalekých a podivných zemích. Poznamenal jsem: „Pak tedy člověk, který věští, se pouze dostává do styku se zdrojem informací. Jestliže je všechno před příchodem na tento svět už předurčeno, pak je to možné za určitých podmínek zjistit..." „Ano, přesně tak," přitakal, „ale nemysli si, že všechno je předem dáno jako nevyhnutelné. Je tu určitá hlavní linie. Jsou nám stanoveny určité problémy a určité směry, kudy se ubírat, a pak už je na nás, poradit si co nejlépe.

Jeden může ukázat, co dovede, a druhý selhat. Podívej se na to takhle. Předpokládejme, že dva muži dostanou za úkol dojít odtud do Kalimpongu v Indii. Nemusí jít stejnou cestou, ale musí se oba dostat na stejné místo určení, je-li to v jejich silách. První si vybere určitou cestu a druhý jinou, a na zvolené cestě budou záviset jejich zážitky a dobrodružství. Je to jako sám život. Naše místo určení je známé, ale jak k němu dospějeme, je v našich rukou." Během rozhovoru se objevil posel a po krátkém vysvětlení ho můj učitel následoval po chodbě dolů. Znovu jsem poodešel k oknu, lokty položil na římsu a hlavu si opřel do dlaní. Přemýšlel jsem o všem, co mi můj učitel pověděl, i o všem, co mě už v životě potkalo, až jsem ucítil, jak mi celé nitro překypuje láskou k tomuto velkému člověku, lámovi Mingjuru Tundrupovi, který mi projevil víc lásky, než mi kdy dali najevo moji rodiče. Rozhodl jsem se, že ať mi budoucnost přinese cokoliv, budu vždy jednat a chovat se tak, jako kdybych měl svého učitele po boku a ten mému jednání přihlížel. Dole v polích nacvičovali hudebníci z lámaserie a z nástrojů se jim ozývalo rozmanité brum brum brum a pištění a kvílení. Díval jsem se na ně, aniž by mě to uchvátilo. Hudba mi nic neříkala, neboť mi chyběl hudební sluch, ale věděl jsem, že jsou to opravdu poctiví mužové a usilovně se snaží o dobrou hudbu. Odvrátil jsem se od okna s myšlenkou, že se zase na chvíli zaměstnám knihou.

Čtení mě ale brzy unavilo. Neměl jsem stání. Stále mě zaplavovaly vzpomínky na zážitky minulosti. Otáčel jsem stránky čím dál tím rozpačtěji, až jsem se náhle rozhodl a všechny tištěné listy uložil zpátky do vyřezávaných dřevěných desek a utáhl pásky. Byla to kniha, které příslušelo, aby byla zabalena v hedvábí. Provedl jsem to s vrozenou pečlivostí a pak ji odložil stranou.

Vstal jsem, přešel k oknu a vyhlédl ven. Večer byl poněkud dusný a nepohnul se ani větríček. Otočil jsem se a vyšel z pokoje. Všude tu vládlo ticho, téměř živoucí ticho velké budovy. Tady v Potale muži pracovali na posvátných úkolech po staletí a v budově samé se vyvinul vlastní život. Hbitě jsem došel na konec chodby a vyšplhal po žebříku. Brzy jsem se vynořil na vysoké střeše u posvátných hrobek. Potichu jsem docapkal ke svému místu, dobře chráněnému před větrem, který obvykle vane z hor. Vleže, opřený o posvátnou sochu a s rukama za hlavou jsem vyhlížel přes údolí. Za nějakou dobu mě to už omrzelo, a tak jsem se položil naznak a díval se na hvězdy. Měl jsem přitom takový zvláštní pocit, jako by se všechny světy tam nahoře otáčely okolo Potaly. Někakou dobu jsem z toho měl závrať, jako bych padal. Zahlédl jsem nepatrný náznak světla, které se zjasňovalo, až náhle vybuchlo do záplavy světelné záře. „Další kometa dožila!" pomyslel jsem si, když dohasla ve spršce rudých jisker.

Odněkud zblízka ke mně dolehl sotva slyšitelný šustot. Ostražitě jsem pozvedl hlavu a přemýšlel, co by to mohlo být. Ve slabém světle jsem uviděl postavu zahalenou do kapuce, přecházející po druhé straně posvátných hrodek sem tam. Sledoval jsem ji. Postava zamířila ke zdi obrácené ke Lhase. Spatřil jsem ji z profilu, jak hledí do dálky. Nejosamělejší muž Tibetu -pomyslel jsem si. Muž, který má v této zemi větší starost a zodpovědnost než kdokoliv jiný. Uslyšel jsem hluboký povzdech a přemítal, zda i On, stejně tak jako já, má předpovězenou obtížnou budoucnost. Opatrně jsem se obrátil a tichoučce se odkradl pryč. Vůbec jsem si nepřál - ani nechtěně -druhého vyrušovat z myšlenek. Brzy jsem dosáhl vchodu a potichu sestoupil do svatyně svého pokoje.

Byl jsem u toho, když za tři dny láma Mingjur Tundrup vyšetřoval dítě té dvojice ragjabů. Svlékl je a pozorně sledoval auru. Nějakou dobu uvažoval o spodní části jeho mozku. Miminko neplakalo ani nekňouralo, ať s ním prováděl cokoli. Věděl jsem, že ač je malinké, rozumí, že se ho láma Mingjur Tundrup snaží uzdravit. Nakonec vstal a prohlásil: „Nuže, Lobsangu, vyléčíme ho. Je jasné, že jeho postižení způsobily porodní komplikace.”

Rodiče čekali v místnosti u vchodu. Se svým učitelem jsem šel za nimi jak jeho stín. Když jsme vešli, padli lámovi k nohám. Jemně k nim promluvil: „Syn se vám může uzdravit a stane se tak. Z našeho vyšetření plyne, že byl upuštěn nebo udeřen při porodu. To se vyléčit dá, nemusíte se bát.” Matka se chvěla, když odpovídala: „Svatý lámo, je to tak, jak říkáte. Přišlo to nečekaně, náhle, a spadl mi na zem. Byla jsem v tu chvíli sama.” Souhlasně a s porozuměním přikývl. „Zítřka se vraťte ve stejnou dobu a jsem si jistý, že si budete moci dítě s sebou vzít - uzdravené.” Ukláněli se a padali tváří k zemi, ještě když jsme vycházeli z místnosti.

Můj učitel mě nechal dítě pozorně vyšetřit. „Podívej, Lobsangu, tady se vyvíjí tlak,” upozornil mě. „Tahle kost tlačí na míchu - a všimni si, že světlo aury má vějířovitý tvar namísto kulatého.” Uchopil mé ruce do svých a přejel jimi po postižené oblasti. „Já ten tlak zeslabím a srovnám tím, že překážející kost vytlačím. Dívej se!” Rychleji než jsem to mohl postřehnout, zatlačil palci dovnitř a ven. Dítě ani nevykřiklo. Bylo to na něj příliš rychlé, než aby bolest stačilo ucítit. Ted' už mu hlava ale nevisela na stranu jako předtím, ale mělo ji vzpřímenou, tak jak má být. Můj učitel pak nějakou chvíli dítěti masíroval krk od hlavy směrem k srdci, ale nikdy v obráceném směru.

Následujícího dne se rodiče v určenou hodinu vrátili a byli radostí úplně bez sebe, když uviděli ten zdánlivý zázrak. „Musíte za to však zaplatit,” usmál se láma Mingjur Tundrup. „Obdrželi jste dobro, a proto musíte jeden

druhému dobrem zas oplatit. Nehádejte se a neubližujte si, vždyť dítě postoj rodičů vstřebává. Dítě nelaskavých rodičů se stává rovněž nelaskavým. Dítě rodičů nešťastných, žijících bez lásky, vyrůstá rovněž do nešťastného člověka neschopného milovat. A proto plaťte jeden druhému laskavostí a láskou. Za týden se na vás přijdeme podívat, abychom dítě ještě jednou prohlédli."

Usmál se, poplácal miminko po tvářičce, načež se otočil a se mnou po boku odešel.

„Někteří velice chudí lidé mívají určitou hrdost, Lobsangu, a velmi je mrzí, když na zaplacení nemají peníze. Vždycky je přiměj k tomu, aby si mysleli, že přece jen platí." Usmíval se, když vysvětloval: „Řekl jsem jim, že zaplatit musí. To je potěšilo, neboť se domnívali, že ve svém nejlepším oblečení ve mně zanechají dojem, že to jsou lidé mající peníze. Jak už jsem ale řekl, jediný způsob, jak mohou zaplatit, je ve vzájemné laskavosti. Umožni muži a ženě zachovat si hrdost a důstojnost, Lobsangu, a udělají všechno, o co je požádáš!"

Vrátil jsem se do svého pokoje a uchopil dalekohled, se kterým jsem si hrával. Roztáhl jsem lesklé mosazné trubice a zahleděl se směrem ke Lhase. V zorném poli se mi hned objevily dvě postavy, z nichž jedna nesla dítě. Jak jsem se díval, muž položil ruku na rameno ženy a políbil ji. Tíše jsem uklidil dalekohled a pokračoval v učení.

11. KAPITOLA

Hráli jsme si a několik z nás si na chůdách pyšně vykračovalo nádvořím a navzájem se pokoušelo shodit na zem. Vítězem se stal ten, kdo odolal útokům ostatních. Tři z nás se sesuli do smějícího se chumlu, protože chůdy někomu zapadly do díry v zemi a v pádu nás strhl s sebou. „Starý učitel Raks měl dneska pořádně černou náladu, jen co je pravda!“ zaštěbetal vesele jeden s mých kamarádů. „Ano,“ vykřikl z hromady další, „a z toho aby ostatní zezelenali závistí, že se vůbec nezadýchá, když se na nás vybíjí, má-li zlou náladu.“ Všichni jsme na sebe pohlédli a rozesmáli se: černá nálada, zelený závistí? Zavolali jsme na ostatní, aby slezli z chůd a přisedli si k nám na zem, a pak jsme začali novou hru. Kolik barev bychom mohli užít k popisu těchto věcí? „Temný ve tváři!“ zvolal jeden. „Ne,“ ohradil jsem se, „to je jako černá a to už jsme tady měli jako černou náladu.“ A tak jsme pokračovali od černé nálady až k opatovi, který se vyspal do růžová, a k učiteli zelenému závistí. Další pak vyprávěl o šarlatové ženě, kterou potkal na lhaském jarmarku. Chvíli jsme nevěděli, jestli to platí, protože žádný z nás si nebyl jistý, co šarlatová žena znamená. „Já něco vím!“ ozval se kluk po mé pravici. „Můžeme mít člověka, který je žlutý ze zbabělosti. Žlutá se přeci k označení zbabělosti užívá často. Přemýšlel jsem o tom a zdálo se mi, že existují-li taková běžná rčení v různých jazycích, pak to musí mít nějakou pádnou příčinu.“ To mě přimělo odejít a vyhledat svého učitele lámu Mingjura Tundrupa. „Ctihodný lámo!“ Vzrušen jsem vběhl k němu do pracovny. Vzhlédl ke mně, aniž by byl z mého vpádu, postrádajícího jakoukoliv obřadnost, nějak pohoršen. „Ctihodný lámo, proč se k vyjadřování nálady užívá barev?“ Odložil knihu, v níž právě četl, a pokynul, abych se posadil. „Předpokládám, že tím myslíš obvyklé užívání výrazů o černé náladě anebo člověku zeleném závistí?“ zeptal se. „Ano,“ odpověděl jsem ještě vzrušeněji, že poznal, co mám na mysli. „Moc rád bych věděl, proč jsou všechny ty barvy důležité. Něco za tím musí vézet!“ Pohlédl na mě a zasmál se: „Dobrá, Lobsangu, sám ses uvedl do další krásné a dlouhé lekce. Vidím ale, že máš za sebou nějaké namáhavé cvičení, a tak si myslím, že než se do toho pustíme, mohli bychom si dát čaj. Beztak už jsem si o něj řekl.“ Cekání netrvalo dlouho. Tentokrát to byl čaj s campou, který v lámaserii dostával každý mnich, láma i chlapec. Jedli jsme v tichu a já přemýšlel o barvách a uvažoval, jaký význam by mohly mít. Brzy jsme to poněkud skrovné jídlo dojedli a já jsem se v očekávání zadíval na svého učitele.

„Víš něco o hudebních nástrojích, vid', Lobsangu,“ začal. „Například

víš, že na Západě se hodně užívá hudební nástroj známý jako klavír. Vzpomeň si, jak jsme se spolu dívali na jeho obrázek. Má mnoho kláves, některé jsou černé a jiné bílé, a na každé se dá zahrát jiný tón. Nuže, pomiňme nyní ty černé a představme si, že máme klávesnici třeba i tři kilometry dlouhou nebo i víc, chceš-li, zahrnující veškeré vibrace dosažitelné na jakékoliv úrovni bytí." Zadíval se na mě, zda rozumím, protože piáno, pokud jsem věděl, bylo prazvláštní zařízení. Tu věc, jak řekl, jsem znal jenom z obrázků. Spokojený, že přirovnání chápu, pokračoval: „Kdybys měl klávesnici obsahující veškeré vibrace, pak by bylo celé jejich rozpětí lidem přístupné obsaženo asi tak ve třech prostředních klávesách. Je ti jasné, alespoň doufám, že všechno se skládá z vibrací. Vezměme si tu nejnižší, kterou člověk zná a kterou představuje tvrdý materiál. Dotýkáš se ho, ale on brání prstu jím projít, a přitom všechny jeho molekuly kmitají. Po té pomyslné klávesnici můžeš jít dál a uslyšíš vibraci známou jako zvuk. Jdi ještě dál a oči ti zachytí vibraci, kterou známe jakožto vidění."

Škublo to ve mně: jak by vidění mohlo představovat vibraci? Když se na něco dívám - jak vlastně vidím? „Vidíš Lobsangu tak, že pozorovaný předmět vytváří podráždění přijímané v oku tyčinkami a čípky. To je dále převádí na podněty vysílané do určité oblasti mozku, kde se přeměňují na obraz původního předmětu. Je to všechno značně složité a nebudeme to teď tak dopodrobna probírat. Chci ti jen ukázat, že všechno jsou vibrace. Jdeme-li po stupnici výš, dostaneme se k rádiovým a telepatickým vlnám a k vlnám lidí, žijících v jiných dimenzích. Řekl jsem ale, že se omezíme

jen na tři tóny pomyslné klávesnice, které jsou lidé schopni vnímat jako skutečnost-jako zvuk nebo obraz." Musel jsem se na to hodně soustředit a hlava mi přitom pracovala na opravdu vysoké obrátky. Ale výuka vedená laskavým způsobem mého učitele mi nikdy nevadila. Učení se mi protivilo jen tehdy, když mě přitom nějaký tyranský učitel mlátil holí po ubohém chatrném rouchu.

„Ptáš se na barvy, Lobsangu. Inu, určité vibrace se v lidské auře projevují v podobě barev. Takže, cítí-li se například někdo mizerně, je-li úplně nešťastný, pak bude část jeho smyslů vysílat vibraci, lépe řečeno vibrační kmitočet blízkí se barvě označované jako černá, takže i ti nejasnovidní dokáží tuto čern většinou zachytit. Díky tomu se dostala do většiny světových jazyků jako znak nepříjemné a nešťastné nálady." Už jsem ten mechanismus začínal chápat, ale ještě mě zarazelo, jak může být člověk zelený závistí, a zmínil jsem se o tom. „Lobsangu, dedukcí bys mohl přijít sám na to, že trpí-li kdo neřestí zvanou závist, vibrace se mu poněkud změní, takže jeho okolí má dojem, že je zelený. Tím nemyslím, že mu tvář vyloženě zezelená, což dobře víš, ale budí dojem, jako by zelený

byl. Ještě ti chci vysvětlit, že narodí-li se člověk pod určitým planetárním vlivem, potom ho barvy ovlivní více." „Ano!" vybuchl jsem, „vím, že kdo je narozený ve znamení Berana, má rád červenou." Zasmál se mojí naléhavostí a podotkl: „Ano, to vychází ze zákona souzvuku. Někteří reagují na určitou barvu pohotověji, protože její vibrace je v blízkém souladu s jejich základním kmitočtem. Proto například Beran dává přednost červené, hodně ji používá a je mu příjemná."

Už jsem to nevydržel a položil další otázku. Ty zelené a černé jsem si už dokázal vysvětlit, a dokonce i to, proč se člověk může vyspat dorůžova. Nemohl jsem ale pochopit, proč by žena měla být šarlatová! „Ctihodný lámo!" vybuchl jsem neschopen dál udržet na uzdě zvědavost, „jak mohou nějakou ženu nazvat šarlatovou?" Můj učitel se na mě podíval, jako by měl vybuchnout, až jsem na okamžik zauvažoval, co jsem to vlastně řekl, že z potlačovaného smíchu dostává skoro křeč, ale pak mi o tom laskavě a podrobně povyprávěl, aby mi v budoucnu bylo už všechno jasné.

„Chci ti, Lobsangu, také říct, že každý člověk má základní vibrační kmitočty. To znamená, že mu molekuly vibrují o určité rychlosti a vlnová délka vytvářená mozkiem daného člověka, se řadí do určitých skupin. Neexistují dva lidé o stejné vlnové délce - úplně identické, ale blíží-li se u dvou lidí vlnová délka stejné hodnotě nebo když ji mají vůči sobě v určité oktávě, pak se o nich říká, že se k sobě hodí, a obvykle spolu i velice dobře vycházejí."

Pohlédl jsem na něj a uvažoval o některých našich velice vrtošivých umělcích. „Ctihodný lámo, je pravda, že někteří umělci mají oproti ostatním vibrační stupeň vyšší?" otázal jsem se. „Opravdu je to tak, Lobsangu," odpověděl mi. „Má-li člověk takzvanou inspiraci, má-li být dobrým umělcem, musí být jeho vibrační kmitočty mnohonásobně vyšší než u běžných lidí. Někdy z toho bývá podrážděný - a je s ním obtížné vyjít. Je na vyšším vibračním stupni než většina z nás, a má proto sklon dívat se na nás svrchu jako na podřadné smrtelníky. Avšak dílo, jež vytvoří, je často tak skvělé, že jeho nálady a vrtochy dokážeme přestát."

Představil jsem si tu klávesnici táhnoucí se několik kilometrů a zadrželo se mi divné, že při takové délce je rozsah lidského vnímání omezen na pouhé tři tóny a zeptal jsem se na to. „Víš, Lobsangu, lidská bytost si ráda myslí, že je jediným důležitým tvorem, na kterém záleží. Ve skutečnosti kromě lidí existuje mnoho a mnoho dalších forem života. Na jiných planetách se vyskytují takové, které jsou lidem naprosto cizí a průměrný člověk by je nedokázal ani pochopit. Na naší pomyslné klávesnici by obyvatelé takové planety, daleko vzdálené od této konkrétní části vesmíru, byli na zcela opačném konci. Znovu opakuji, že lidé, žijící na astrálních

úrovních bytí by se na klávesnici nalézali výš, neboť duch, který může procházet zdí, je natolik řídké podstaty, že má přes svůj malý molekulární obsah vibrační úroveň opravdu vysokou." Podíval se na mě, zasmál se mému rozpačitému výrazu a pokračoval: „To víš, duch může klidně projít i kamennou zdí, protože ta se skládá z vibrujících molekul. Mezi každou z nich je prostor, a kdybys našel tvora s tak malými molekulami, že by se do něj vešly, pak by to stvoření mohlo procházet zdí úplně bez obtíží. Astrální bytosti mají pochopitelně vibrační úroveň velmi vysokou a jsou řídké podstaty, to jest, nejsou hutné, což tedy znamená, že mají řídkou molekulární stavbu. Většina lidí si představuje, že prostor za hranicemi naší planety - za hranicí vzduchu nad námi - je prázdný. Tak tomu není, ten prostor obsahuje molekuly. Jsou to většinou řídkce rozptýlené molekuly vodíku a jejich přítomnost se dá skutečně zjistit, podobně jako přítomnost takzvaného ducha." Zazněly chrámové lastury a znovu nás svolávaly na bohoslužbu. „Vrátíme se k tomu zase až zítra, Lobsangu, protože chci, aby ti to bylo úplně jasné," řekl mi láma, když jsme se u vchodu do chrámu rozcházeli.

Konec bohoslužby byl začátkem závodu — honby za potravou. Všichni jsme byli dost hladoví, protože naše vlastní zásoby jídla se vyčerpaly. Dnes byl den, kdy se rozdával nový příděl čerstvě upraženého ječmene. V Tibetu nosí všichni mnichové malý kožený vak s upraženým a rozemletým ječmenem, který se po přidání čaje s máslem stává campou. Hnali jsme se jak o závod a brzy se připojili k zástupu čekajícimu na naplnění vaků, načež jsme zamířili do jídelny, kde se podával čaj, abychom se navečeřeli.

To jídlo bylo hrozné. Žvýkal jsem tuhle campu a uvažoval, zda mám žaludek v pořádku. Jídlo mělo odporně mastnou chuť spáleniny a vůbec jsem nevěděl, jak to do sebe vsoukám. „Fuj!" zamumlal kluk vedle mě. „Je to spálené na padrť, tohle do sebe nikdo z nás nenacpe!" „Tak se mi zdá, že celou tuhleť várku zkazili!" řekl jsem. Ještě jednou jsem to zkusil, obličej zkrívený přemáháním, a přemýšlel jsem, jak to spolknu. V Tibetu se vyhazování jídla pokládá za těžkou urážku. Rozhlédl jsem se okolo a viděl, že i ostatní prožívají totéž. Campa byla špatná, o tom nebylo pochyb. Všichni odložili misky, a to bylo v naší společnosti, kde je každý věčně hladový, vzácným jevem. Chvatně jsem campu spolkl, když vtom mě cosi podivného udeřilo do žaludku a to až nečekanou silou. Spěšně jsem se vydrápal na nohy a znepokojeně s rukou přes ústa běžel ke dveřím...!

„Nuže, mladíku," ozval se hlas s divným přízvukem, když jsem se znovu otočil ke dveřím poté, co jsem to špatné jídlo prudce vyzvracel. Obrátil jsem se a spatřil Kenji Tekeušiho, japonského mnicha, který byl všude, všechno viděl a vyzkoušel, a teď za to platil pravidelnými záchvaty

duševní vyšinutosti. Přátelsky se na mě podíval. „Je to hnusné, vid'?" utrousil přívětivě. „Měl jsem tytéž potíže jako ty a vyšel jsem ven ze stejného důvodu. Uvidíme, co to s námi udělá. Zůstávám chvíli tady venku v naději, že čerstvý vzduch ze mě vyvane trochu té nevolnosti způsobené tak špatným jídlem." „Pane!" ozval jsem se ostýchavě, „vy jste byl všude, můžete mi říct, proč tady v Tibetu máme tak strašně jednotvárné jídlo? Mám už té campy a čaje, čaje a campy a campy s čajem po krk. Někdy to svinstvo jen stěží polykám."

Japonec na mě pohlédl s velkou účastí a s ještě větším pochopením. „Ach! Tak ty se mě ptáš proto, že jsem ochutnal tolik rozmanitých druhů jídel? Ano, je tomu tak. Celý život jsem hodně cestoval. Jedl jsem v Anglii, v Německu, Rusku - skoro na každém místě, které tě napadne. Navzdory svým kněžským slibům jsem si žil dobře, nebo jsem si to tehdy spíš myslel, ale teď mě opomenutí slibů mrzí." Podíval se na mě a pak náhle jako by ožil. „Ach! Ano! Ptáš se mě, proč máš tak jednostrannou stravu. Povím ti to. Lidé na Západě jedí až příliš mnoho a mají stravu moc různorodou. Zaživací ústrojí funguje na principu, který naše vůle neovládá, to znamená, že není řízeno částí mozku, která podléhá naší vůli. Učíme se, že má-li mozek možnost prostřednictvím zraku ohodnotit druh jídla, které se má požit, pak je žaludek schopen vyloučit žaludeční šťávy v nezbytném množství a koncentraci, aby na jídlo působily. Jestliže se však splácá a spolyká všechno možné a strávník se celou dobu čile zaměstnává frivolním klábosením, šťávy se nestačí připravit, trávení nemůže řádně proběhnout a ubohý nešťastník začne trpět zaživacími potížemi a později třeba i žaludečními vředy. Chceš vědět, proč dostáváš stravu tak prostou? Dobrá! Čím prostší a v rozumné míře i jednostrannější stravu někdo jí, tím je to prospěšnější pro rozvoj jeho psychiky. Býval jsem velkým odborníkem v okultismu a míval výrazné jasnovidecké schopnosti, ale pak jsem se zahltil všemi druhy neuvěřitelných míchanic a ještě neuvěřitelnějších nápojů. Ztratil jsem všechny metafyzické síly, takže nyní jsem přišel sem do Čokpori, aby na mě dohlédli a abych měl místo, kde nechat spočinout unavenému tělu, dokud z tohoto světa nesejdu. A až se tak za několik málo krátkých měsíců stane, odstraňovači mrtvol vykonají svou práci — čímž jenom dokončí proces, který započaly nerozlišené směsi jídel a nápojů." Pohlédl na mě, pak si zas tak podivně poskočil a promluvil: „Ach, ano, chlapče! Dej na mou radu, pro všechny dny svého života se drž prostého jídla a schopnosti se ti nikdy neztratí. Uděláš-li to obráceně a do hladového krku si budeš ládovat, na co přijdeš, ztratíš všechno - a co získáš? Inu, můj chlapče, získáš jen špatné trávení a spolu se špatnou náladou dostaneš i žaludeční vředy. A jeje, utíkám pryč, cítím, že na mě zas přichází záchvat."

Japonský mnich Kenji Tekeuši vrávoravě vstal a odpotácel se směrem k příbytkům lámů. Ohlédl jsem se za ním a smutně potřásl hlavou. Moc rád bych s ním býval mluvil ještě déle. O jakých jídlech mluvil? Chutnala dobře? Pak jsem to ale škrubnutím ze sebe setřásl. Proč se tím trápit, když jediné, co mám k dispozici je žluklý máslový čaj a campa natolik připálená, že je z ní zuhelnatělá masa, do níž se z jakéhosi důvodu dostala ještě i podivná mastná přísada. Potřásl jsem hlavou a vrátil se do jídelny.

Později toho večera jsem mluvil se svým učitelem lámou Mingjurem Tundrupem. „Ctihodný lámo, proč si lidé dole na cestě kupují od pouličních obchodníků horoskopy?“ Odpověděl se smutným pousmáním: „Samozřejmě víš, že neexistuje žádný kvalitní horoskop, pakliže nebyl přímo vypracován pro určitého člověka, na kterého by se vztahoval. Žádný se nedá sestavit pro hromadné použití. Horoskopy prodávané dole na cestě slouží jen k vylákání peněz od věncích.“ Pohlédl na mě a dodal: „Pochopitelně poutníci, kteří takové horoskopy vlastní, se vrátí domů a ukazují památku na Potalu! Jsou spokojeni a pouliční obchodníci rovněž, tak proč se tím soužit? Všichni jsou spokojeni.“ „Myslíte, že by si lidé měli nechávat vypracovávat horoskopy?“ zeptal jsem se. „Vůbec ne, Lobsangu, nevidím k tomu prázdný důvod, s výjimkou případu, jako je tvůj. Horoskopy se užívají příliš často jen proto, aby člověka ušetřily úsilí volby určitých rozhodnutí na vlastní zodpovědnost. Stavím se tudíž důrazně proti použití astrologie a horoskopů, není-li k tomu nějaký zvláštní důvod. Jak víš, průměrný člověk je jako poutník procházející Lhasou. Kvůli stromům, budovám, ohybům a zákrutům na cestu před sebou nevidí. Musí být připraven na všechno, co může přijít. My se odtud můžeme dívat dolů na cestu a vidět každou překážku, neboť se nacházíme na vyšším bodě. Poutník je tedy jako člověk bez horoskopu. My, kteří stojíme výše než on, jsme jako lidé s horoskopem, neboť před sebou vidíme cestu, překážky a nástrahy, a tak jsme v postavení, kdy můžeme překonávat obtíže ještě dřív, než se skutečně objeví.“

„Ještě jedna věc mě velice trápí, ctihodný lámo. Můžete mi říct, jak je to možné, že v tomto životě si pamatujeme některé věci, které jsme znali už dřív?“ Pohlédl jsem na něj s určitým napětím, protože jsem se vždycky takových otázek jaksi obával, neboť jsem koneckonců neměl žádné právo zkoumat věci do takové hloubky. Ale nijak ho to neurazilo a odpověděl: „Než jsme přišli na tento svět, Lobsangu, předsevzali jsme si, co zamýšlíme vykonat. Ta informace je uložena v našem podvědomí, a kdybychom do něj uměli proniknout — což někteří z nás dokáží — pak bychom se dozvěděli vše, co jsme si naplánovali. Kdybychom ale věděli o všem, co jsme si předurčili, úsilí zlepšit sebe sama by nepřineslo žádný užitek, protože

bychom věděli, že pracujeme podle předem stanového plánu. Z určitého důvodu někdy člověk, když spí nebo je i při vědomí, ze svého těla vystoupí a dostane se do kontaktu s nadvědomím. To je někdy schopno vytáhnout z podvědomí určitou informaci a přenést ji do pozemského těla, takže po návratu astrálního těla do fyzického se v mysli objeví informace o určitých věcech, které se v minulém životě staly. Může to třeba být i zvláštní varování, aby se člověk nedopustil chyby, kterou už možná udělal opakovaně v životech minulých. Někdy člověk silně zatouží spáchat sebevraždu — abychom uvedli nějaký příklad - a jestliže za to byl už v několika předchozích životech potrestán, pak si častokrát vzpomene na něco, co se týká sebezničení v naději, že ho tato vzpomínka přiměje od takovéhoho činu ustoupit."

Zamyslel jsem se nad tím a pak jsem šel k oknu a vyhlédl ven. Dole se čerstvě zelenala bažinatá krajina a vrbové listí. Můj učitel mi vpadl do snění. „Z tohoto okna rád vyhlížíš, vid', Lobsangu. Napadlo tě někdy, že se tak často díváš ven proto, že cítíš, jak ti zeleň konejší zrak?" Když jsem o tom přemýšlel, uvědomil jsem si, že zeleň instinktivně vyhledávám vždycky po četbě knih. „Zelená je barva, která nejvíce uklidňuje oči, Lobsangu. Unavenému zraku přináší úlevu. Až přijdeš na Západ, zjistíš, že v některých divadlech mají místo nazývané zelená místnost, kde herci a herečky dávají odpočinout očím, které byly vystaveny zakouřenému hledišti, jasně zářícímu světlu ramp a záplavě reflektorů." Úžasem jsem z toho vyvalil oči a rozhodl se, že o toto téma barev se budu zajímat ještě hlouběji, kdykoliv se naskytne příležitost. Můj učitel pravil: „Ted' tě, Lobsangu, musím opustit, ale zítra ke mně zas přijď, protože tě naučím některé další věci." Vstal, poklepal mi na rameno a odešel. Nějakou dobu jsem stál a z okna se díval na zeleň vlhké trávy a stromoví, která byla pro oči tak uklidňující.

12. KAPITOLA

Sešel jsem pár kroků po pěšině a shlížel na horský svah. Byl jsem zarmoucený a oči mě pálily od zadržovaných slz. Z hory snášeli stařečka. Japonský mnich Kenji Tekeuši se odebral k předkům. Odstraňovači mrtvol od nás teď odnášeli jeho staré a scvrklé tělo. Putuje ještě jeho duše v tuto chvíli cestou lemovanou třešňovými květy? Nebo se dívá na chyby, kterých se dopustil v tomto životě, a připravuje se na návrat? Než muži došli k zákrutu cesty, ještě jednou jsem se podíval dolů na dojemný věchýtek, který kdysi býval mužem. Přes slunce přeletěl stín a na okamžik se mi zazdalo, jako bych v oblacích zahlédl tvář.

Je pravda, přemítal jsem, že existují strážci světa, velcí duchovní opatrovníci, kteří dohlížejí, aby se člověk na tomto světě trápil, aby žil. A představoval jsem si, že musí tedy být jako učitelé ve škole. Snad se s nimi teď Kenji Tekeuši setká. Třeba mu povědí, že se učil dobře. Doufal jsem v to, neboť to byl křehký stařeček, který toho hodně viděl a vytrpěl. Anebo bude muset znovu sestoupit do života - převtělit se - aby se toho naučil víc? A kdy že se vrátí? Za nějakých šest set let anebo hned?

Přemýšlel jsem o tom a o bohoslužbě, z níž jsem se právě vrátil. O bohoslužbě za opatrování mrtvého. Myslel jsem na máslové lampičky blikající jako plamínky slabého života. Na oblaka sladce vonícího kadidla, která jako by vytvářela živoucí bytosti. Na okamžik jsem si pomyslel, že se mezi nás Kenji Tekeuši zase vrátil jako živá bytost místo toho, aby před námi ležela podepřená jeho svaštělá mrtvola. Teď možná prochází kroniku Akaši – ten nesmazatelný záznam všeho, co se kdy stalo. Snad teď uvidí, kde co udělal špatného, a zapamatuje si to i na dobu, až se sem znovu vrátí.

Ten stařec mě hodně naučil. Měl mě svým zvláštním způsobem rád a mluvil se mnou jako se sobě rovným. Teď už nežil na tomto světě. Bezděčně jsem kopal do kamení a prodřenými sandály šoupal o zem. Měl matku? Nějak se mi nedařilo představit si ho jako mládence žijícího v rodině. Musel si tu připadat osamělý, žít mezi cizinci, daleko od vlasti, vzdálen od teplých vánků a svojí posvátné hory. Často mi o Japonsku vyprávěl, a tehdy mu hlas vždycky zdrsněl a oči míval divné.

Jednoho dne mě šokoval tvrzením, že lidé zabývající se okultními věcmi by udělali líp, kdyby místo obtěžování učitele počkali, až dozrají. „Učitel se objeví pokaždé, jakmile je žák připraven, chlapče!“ říkal mi. „A máš-li už učitele, pak dělej všechno, co říká, neboť jediné tehdy jsi připraven doopravdy.“ Den byl čím dál tím kalnější. Nahoře se kupily mraky a vítr už zase před sebou hnal drobné kamínky.

Pode mnou, na planině při úpatí hory, se objevila skupinka lidí. Na hřbet jednoho poníka jemně položili dojemný ranec, na ostatní nasedli a pomalu odjeli. Díval jsem se na planinu, dokud mi ten malý průvod nezmizel z dohledu. Pak jsem se pomalu odvrátil a vlekl se do kopce.